

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

Anul L, Nr. 4-6, IULIE - DECEMBRIE 1993

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI.

Anul L. nr. 4-6
iulie - decembrie 1993

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte:

**Prea Fericitul Părinte
TEOCTIST
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei
și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**

Vicepreședini:

**I.P.S. Lucian al Tomisului
I.P.S. Vasile al Târgoviștei
I.P.S. Antim al Dunării de Jos
P.S. Epifanie al Buzăului
P.S. Calinic al Argeșului**

Membri:

**P.S. Roman Ialomișeanul
P.S. Casian Gălățeanu**

**Redactor responsabil:
P.C.Pr. Mihai Hau**

CUPRINS

EDITORIAL

Mesajul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist
către românii condamnați la Tiraspol 5-6

PASTORALE CHIRIARHALE

† TEOCTIST	- Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Pastorala la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos.	8
† LUCIAN	- Arhiepiscopul Tomisului, Pastorala la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos . . .	11
† VASILE	- Arhiepiscopul Târgoviștei și Muscelului, Pastorala la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos	14
† ANTIM	- Arhiepiscopul Dunării de Jos, Pastorala la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos . .	17
† EPIFANIE	- Episcopul Buzăului, Pastorala la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos	20
† CALINIC	- Episcopul Argeșului, Pastorala la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos . . .	23

ÎNDRUMĂRI OMILETICE ȘI PASTORALE

Pr. Mihail Colotelo	- Cuvânt la Duminica I după Rusalii (a tuturor sfinților).	30
Pr. David Popescu	- Cuvânt la Duminica II-a după Rusalii. . .	32
Pr. Prof. I. Ionescu	- Cuvânt la Duminica a VIII-a după Rusalii.	35
Arhim. Dr. Chesarie Gheorghescu	- Cuvânt la Adormirea Maicii Domnului. .	38
Pr. David Popescu	- Cuvânt la Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul.	41
Arhim. Dr. Chesarie Gheorghescu	- Cuvânt la nașterea Maicii Domnului. . .	44
Pr. Constantin Bădescu	- Cuvânt la Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci.	48
Pr. Prof. Dr. Emilian Cornițescu	- Cuvânt la Duminica a XXX-a după Rusalii.	50

PAGINI DE SPIRITUALITATE ȘI DUHOVNICIE

+ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae	- Frumusețile Sf. Liturghii.	53
+ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae	- Sfânta Icoană în Biserica Ortodoxă. . . .	54
Pr. Conf. Dr. Alexandru Stan	- Duhul Sfânt și Revelația în viața Bisericii Ortodoxe.	57
+ Prof. Teodor M. Popescu	- Despre vredniciile Sfinților Apostoli. . . .	64
Pr. Octavian Popescu	- Chemare și trimitere.	67
Pr. Prof. Dr. Emilian Cornițescu	- Proorocirea, putere umană sau dar dumnezeiesc.	70
Pr. Prof. Sorin Cosma	- Cuvânt de învățătură despre desăvârșirea creștină.	72

ARTICOLE ȘI STUDII

- Prof.Dr. Gelcu Maksutovici - Noi contribuții la cunoașterea raporturilor dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Albaneză. . . . 78
- Pr.Prof. Ioan Ionescu - Despre Crăciun 85

MEDALION

- Pr. Corneliu Irod - Figuri de scriitori bisericești din epoca străromână - Teotim de Tomis - Episcop, misionar, scriitor. 92
- Pr.Prof. Ioan Ionescu - Nicolae Olahus (Nicolae Românul) 97

IN MEMORIAM

- Pr. David Popescu + Pr.Prof.Dr. Dumitru Stăniloae. 105

VIATA BISERICESCĂ

- Pr. Rene Broscăreanu - Din agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST din perioada 1 aprilie - 31 decembrie 1993. 108
- Pr. David Popescu - Vizita Sanctității Sale Bartolomeu I - Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului. 128
- Pr. David popescu - Vizita Grației Sale, Dr. George Leonard Carey, Primatul Angliei. 129
- Prof. Jean Lupu - Corul „Symbol” în Elveția. 130
- Pr.Prof. Nicolae Necula - Corala Patriarhiei - Mesagera spiritualității românești în Japonia. 131
- Drd. Valentin Bădescu - O aniversare cu adânci rezonanțe în viața Bisericii și a Școlii românești. . . . 133

DOCUMENTARE

- Pr.Dr. Ioan Dură - Mărturii inedite despre Schitul Prodromul, de la Sfântul Munte Athos. 135
- Pr.Dr. Ioan Dură - Sfântul Ioan Damaschin, De ce S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu. 136
- Pr. David Popescu - De ce ne numim creștini? 138

Cuvânt înainte

RUGĂCIUNEA, - Izvor de apă vie

Cu duhovnicească bucurie vă punem la inimă acest cuvânt îndemnător la rugăciune din tezaurul cel sfânt al Bisericii noastre strămoșești. Păstrate cu credincioșie de-a lungul veacurilor, rostite sau cântate la toate slujbele divine și în fața icoanelor, imnele și rugăciunile ortodoxe sunt roade ale credinței și ale viețuirii celei în Hristos, ale evlaviei și ale înțelepciunii dumnezeieștilor Apostoli și urmașilor acestora din veac în veac, având darul să îndestuleze râvna spre desăvârșire a tuturor acelor care năzuiesc să păstreze vie legătura cu Prea Sfânta Treime, cu Maica Domnului și cu toți sfinții bine plăcuți lui Dumnezeu. Este, după cum se știe, firească dorința de a te ști în lumina și căldura dragostei părintești care sălășuiește de-a pururi între Tatăl cel Ceresc și fii Săi de pe pământ. Rugăciunea este aceea care ne călăuzește spre virtute și mântuire pe toți cei ce mărturisim învierea lui Hristos și ne împărtășim din roadele ei și aceasta ne înalță către lumina cea neînsemnată a cunoașterii lui Dumnezeu, înlesnindu-ne urcușul duhovnicesc pe o adevărată scară a lui Iacob, despre care ne vorbește Sfânta Scriptură. În neîncetata urcare și coborâre pe aceste trepte a îngerilor cei ce pururea îndeplinesc voia cea sfântă a lui Dumnezeu, Părinții Bisericii, luminați de Duhul Sfânt, au tălmăcit lucrarea rugăciunilor, care se înalță de la noi la Părintele luiminilor și revărsarea milostivirii Tatălui Ceresc, peste noi toți, fiii Săi iubiți.

Pildă de urmat, întru această crestinească virtute, aflăm în însăși viața Mântuitorului Iisus Hristos, la care au fost martori zi cu zi Sfinții Săi ucenici și apostoli. Deși El se retrăgea în locuri liniștite pentru rugăciune, totuși momentele acestea au rămas neșterse în inimile lor. Tainica grădină Ghetsimani oferea deseori, și mai cu seamă în ajunul Patimilor Sale, cadrul atât de potrivit pentru clipele de îndelungată priveghere și rugăciune stăruitoare, izvorâte din marea Sa iubire pentru ucenici și pentru toți cei ce vor crede în cuvântul lor. Socotind casa Tatălui Său ca loc de rugăciune în primul

rând, Iisus a statornicit, prin pilda vieții Sale, că legătura cu Dumnezeu prin rugăciune poate fi îndeplinită în orice timp și în orice loc. În acest scop, ne arată Sfânta Evanghelie, El Se scula foarte de dimineață, ieșea la munte, Se îndepărta în pustiu, dăruindu-Se rugăciunii ziua și întraga noapte. Preaslăvitele descoperiri ale Dumezeirii Sale celei mai presus de gând și de cuprins cu mintea, ca aceea a Prea Sfintei Treimi, din momentul Botezului în regejunile Iordanului, sau a Schimbării la Față, de pe muntele Taborului, a Cinei de Taină, a mântuitoarei Jertfe de pe Golgota, în timp de rugăciune s-au săvârșit. Aflându-se în jurul Mântuitorului Hristos și străbătând împreună cu El ținuturile propovăduirii și lucrării sale, cei doisprezece Apostoli au luat aminte și au înscris în inima lor nemuritoare roade ale rugăciunii, cunoscute de ei în vindecări, în învieri, în frângerea pâinii, precum și în repetate îndemnuri la rugăciune stăruitoare întru curăția inimii, cu iubire și desăvârșită încredere, pentru ca aceasta să-și atingă scopul înaintea lui Dumnezeu.

Cucerii până în adâncul ființei lor de frumusețea și puterea rugăciunii, într-un asemenea moment înălțător, "pe când Iisus Se ruga într-un loc" - ne spune Sfântul evanghelist Luca - unul dintre Ucenicii Lui, i-a cerut: "Doamne, învață-ne să ne rugăm" (Luca 11,1) și astfel, avem până astăzi rugăciunea "Tatăl nostru", auzită și învățată de Sfinții Apostoli direct de la Mântuitorul Iisus Hristos rostită și cântată în biserică la Sfânta Liturghie și la toate celelalte slujbe.

Ei și urmașii lor au moștenit și a alte rugăciuni asemenea acesteia, spre a împlini cu zel cuvântul Bunului lor Învățător: "Privegheați și vă rugați". Păstrători credincioși ai acestui dumnezeiesc îndemn, primii creștini stăruiau în învățătura apostolilor și în viața frățească, în frângerea pâinii și în rugăciune (Fapte 2, 42). Astfel ne este înfățișată viața îmbunătățită care o duceau primele comunități întemeiate în urma vestirii credinței în învățătura Mântuitorului Hristos. "Aceștia, toți - precizează sfințitul autor al cărții Faptelor Sfinților Apostoli - într-un cuget stăruiau în rugăciune" (1, 14), lăsându-ne limpede să înțelegem că rugăciunea încorona întreaga lor viață creștinească. În acest scop, ei se adunau

într-un anumit loc, numit locaşul lui Dumnezeu, adică biserica, unde într-un glas și într-un cuget înălțau imne și intonau cântările rânduite. Cu atenția îndreptată spre înțelesul cuvintelor și rostirilor de obște, credincioșii de atunci, ca și noi cei de astăzi, își lumineau mintea și râvna potrivit cântării care zice: "În biserica slavei Tale stând în cer ni se pare a fi, Născătoare de Dumnezeu". Bogăția harului o dobândeau prin împărtășirea din Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care îi arăta adevărați frați în aceeași credință și fii ai Aceluiași Părinte ceresc. Această desăvâșită unitate în Biserică, vrând să o învedereze, Sfântul Apostol Pavel scrie: În biserică "nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber, nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Iisus Hristos". (Galateni 3, 28).

Pe acest făgaș s-a desfășurat, de-a lungul veacurilor, viețuirea cea îmbunătățită a fiilor Bisericii, sârguindu-se să-și păstreze unitatea de credință ca pe o scumpă moștenire. Iar rugăciunea, cea de obște mai ales, care este Sfânta Liturghie, a fost pentru ei, ca și pentru noi, ancora cea tare și neclintită a împlinirii acestei dumnezeiești năzuințe. Căci Liturghia este rugăciunea nu numai a unora, ci a tuturor credincioșilor. Ea este rugăciunea Bisericii, "care este Trupul lui Hristos, împlinirea Celui ce plinește toate întru toți" (Efeseni 1, 23), "stâlp și temelie a adevărului" (I Timotei 3, 15).

Participând la lucrările ei mântuitoare, noi ne înaripăm virtuțile spre cunoașterea adevărurilor cerești, ne luminăm și ne sfințim. Devenim, astfel, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, "chivote ale Duhului Sfânt" (I Corinteni 6, 19) care ni se împărtășește cu îmbelșugare, așa cum rostim în rugăciunea Împărate ceresc... Sfinții Părinți prețuiau atât de mult rugăciunea și roadele ei încât marele Episcop al Antiohiei, Sfântul Ignatie Teoforul, socotea de bine să adauge cunoscutei formule a Sfântului Apostol Pavel: "Un Domn, o credință, un botez" (Efeseni 4,5) și cuvintele: "O singură rugăciune", precizând că dacă "rugăciunea a doi sau trei laolaltă are o mare putere, cu atât mai mult cea săvârșită de episcop și de toată Biserica".

Este de la sine înțeleasă râvna bunilor credincioși de a

participa la această rugăciune a Bisericii, din care izvorăsc toate binefacerile sufletești, precum și cele legate de viața noastră și de viața semenilor noștri. În rugăciunea și iubirea noastră se cuvine să cuprindem pe toți frații noștrii și chiar toată lumea, cunoscând că în acest chip ne învrednicim să fim, după cuvântul Scripturii, ca niște "pietre vii" (I Petru, 2,5), "zidiți pe temelia Apostolilor și a Proorocilor" (Efeseni 2,20).

Aceeași sfântă bucurie o trăim și atunci când ne rugăm acasă, în fața icoanelor, dând mai înainte de toate laudă Bunului Dumnezeu, pentru tot ceea ce El ne-a dăruit. Să fim cu mare luare-aminte asupra încredințării dată de Iisus, Care zice: "Orice veți cere întru numele Meu, aceea voi face, ca să fie slăvit Tatăl întru Fiul" (Ioan 14,13). Rugându-ne în numele Lui, însemnează a-l implora ajutorul pentru tot ceea ce ne este de folos nouă și semenilor noștri, atât pentru dobândirile cele veșnice, cât și pentru cele necesare traiului nostru zilnic. Vom înțelege că rugăciunea trebuie să fie însoțită de muncă stăruitoare, de o viață virtuoasă, de o grijă neconținută de a ne depăși în facerea de bine, care este semnul împlinirii iubirii dumnezeiești și al credinței celei adevărate.

Încredințat că mireasma rugăciunilor din această carte va înrâura sufletele credincioase, primiți-le, iubiții mei fii duhovnicești, ca pe un îndemn întru Hristos, ca pe o mângâiere a iubirii părintelui vostru, ca pe o împărtășire a Duhului, împlinind astfel bucuria de a gândi la fel, "având aceeași iubire, aceleași simțiri, aceeași cugetare" (Filipeni 2, 1-2)"

+ TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

EDITORIAL

Iubiți fii ai Bisericii și ai neamului nostru:
 ILIE ILAȘCU, ANDREI IVANTOC, TUDOR PETROV POPA,
 ALEXANDRU LESCO și PETRE GODIAC

În aceste momente de mare sărbătoare, când toată suflarea din vechea Basarabie prăznuiește cu bucurie în sânul familiei și în jurul bradului împodobit Nașterea lui Hristos, gândurile noastre din țara mamă se îndreaptă cu părintească dragoste și prețuire spre voi, frații noștri prea iubiți, care prin lanțuri, bătaii, batjocori, lipsuri și suferințe v-ați înfățișat trupurile ca jertfe vii pe altarul adevărului și al dreptății și ați făcut din temnița întunecoasă a detenției voastre nedrepte adevărat amvon de propovăduire a luminii lui Hristos, a libertății și demnității umane aduse în lume prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu.

Curajul cu care înfrunțați suferințele pentru afirmarea adevărului și mărturia jertfelnică a dragostei voastre față de credința străbună, față de neam și față de integritatea gliei strămoșești ne mișcă profund și ne îndreptățește să afirmăm ca odinioară Sfântul Apostol Pavel către Filipeni: „Oare care este nădejdea noastră, sau bucuria, sau cununa laudei noastre, dacă nu chiar voi, înaintea Domnului Iisus ?“ (I Tesaloniceni 2,19).

Voi ne-ați arătat că spiritul lui Horia, Cloșca și Crișan, al Sfinților Brâncoveni sau al altor bărbați vrednici din istoria noastră mult încercată care, în numele credinței, al adevărului și al dreptății, au înfruntat roata, ascuțișul sabiei, lipsurile și chinurile de tot felul, licărește încă în adâncurile cele mai de taină ale neamului românesc. Demnitatea și eroismul creștin al mărturisirii voastre ne dă tărie sufletească în înfruntarea necazurilor și greutăților, iar crucea suferințelor voastre care a rodit deja în sânul societății românești începuturi de redesteptare și înviere, ne-a unit în afirmarea că o gură și o inimă a dragostei față de neam, glie și Biserica străbună, a recunoștinței și prețuirii pe care v-o datorăm în apărarea vieții și a libertății voastre.

Ca semn al dragostei și părtășiei la suferințele prin care treceți, Vă acordăm Crucea Patriarhală, a cărei putere să vă însoțească spre libertate și împlinirea idealurilor voastre sfinte.

Împărtășindu-vă părintească binecuvântare în numele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Vă încredințăm că numele voastre sunt la loc de mare cinste în mintea și inima tuturor fraților și surorilor voastre și în rugăciunile noastre fierbinți către Dumnezeu, crezând cu putere că El, care este Domnul Adevărului și Dreptății vă va întoarce nevătămați în sânul familiilor și al neamului care vă așteaptă.

Cu părintească dragoste și binecuvântare,

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

SCRISOAREA PEA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST
CĂTRE PREȘEDINTELE FEDERAȚIEI RUSE, BORIS ELȚIN

Domnule Președinte,

În aceste momente de mare praznic, dorim, în primul rând, să Vă încredințăm de comuniunea frățească și de părtășia Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la bucuria Bisericii Ortodoxe Ruse surori, a fiilor și fiicelor ei, prilejuită de sărbătoarea Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Totodată, dorim să ne exprimăm durerea în legătură cu situația tragică a celor cinci români moldoveni, creștini ortodocși, care își petrec Crăciunul în chinuri, batjocuri și lipsuri, departe de familii și de cei dragi, în temnițele de la Tiraspol, pentru „vina“ de a fi susținut integritatea teritorială a Republicii Moldova, stat independent și suveran, recunoscut pe plan internațional, inclusiv de Federația Rusă.

Din momentul detenției lor ilegale, am adresat, în două rânduri, apeluri către Sanctitatea Sa Alexei, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii și către toți Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe surori ai altor biserici și confesiuni creștine și către organisme și organizațiile creștine internaționale, cu rugămintea de a ni se alătura în rugăciune și de a interveni pe lângă Guvernele țărilor lor pentru a face demersuri în vederea rezolvării acestui caz. Deși, de fiecare dată, am primit răspunsuri încurajatoare, și am fost încredințați că s-au făcut intervențiile solicitate, din păcate, toate aceste eforturi au rămas, până în prezent, fără rezultate.

De aceea, având în vedere situația lor tragică, ne adresăm Domniei Voastre cu rugămintea de a interveni personal în rezolvarea, pe baza Dreptului internațional și a principiilor moralei creștine, a acestui act nedrept și ilegal.

Din întrevvedere pe care am avut-o cu domnul Evgheni Ostrovenko, ambasadorul Federației Ruse la București, am înțeles și apreciem profund poziția Dumneavoastră legitimă de a nu interveni în treburile interne ale altui stat, respectiv ale Republicii Moldova, stat independent și suveran, și de a nu dialoga cu autoritățile ilegite ale autoproclamatei Republici Nistrene pe care nu o recunoașteți.

Totuși, ținând seama de semnificația majoră a simplei prezențe a Armatei a 14-a în această zonă și luând în considerare recenta declarație a autorităților nistrene că pentru ele singurul garant este Federația Rusă, suntem încredințați că un singur cuvânt, sfat sau îndemn din partea Domniei Voastre ar duce la rezolvarea dreaptă și urgentă a acestui caz.

Cu speranța că veți lua în considerare solicitarea Noastră, și ca răspuns la Marele Dar al lui Dumnezeu în Hristos, Veți face cu prilejul acestui Crăciun darul intervenției Dumneavoastră în favoarea celor cinci deținuți, oropsiți pe nedrept, Vă asigurăm, Domnule Președinte, de dragostea, respectul, aprecierea și suportul moral al întregului popor român dreptcredincios pentru strădanile Dumneavoastră în afirmarea libertății de credință, a democrației, a drepturilor omului, a păcii și a încrederii între națiuni. Rugăm pe Dumnezeu cel Atotputernic și milostiv să vă dea ani mulți, cu sănătate, să Vă calauzească neâncetat și să vă ajute în relizarea sfintelor Dumneavoastră idealuri.

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PASTORALE CHIRIARHALE

† TEOCTIST

DIN MILA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU-TATĂL, IAR DE LA NOI PĂRINTEASCĂ
BINECUVÂNTARE

«Tu, Doamne, ești Tatăl nostru,
Mântuitorul nostru...

O, dacă ai rupe cerurile și Te-ai
coborâ ...» (Isaia 63,16,19).

*Iubiți Părinți, slujitori ai Sfântului Altar.
Dreptmăritori creștini,*

Acum, când omenirea mai mult decât altă dată se află «în latura și în umbra morții» (Isaia 9, 1), cum întrezărea Profetul Isaia, evanghelistul Vechiului Testament, cu aproape opt sute de ani înainte de Nașterea Domnului, dangătul clopotelor și glasurile colindătorilor ne vestesc împlinirea făgăduinței că la «plinirea vremii» (Gal. 4, 4), Dumnezeu va trimite un Mântuitor. Și de asemenea, niciodată nu s-au așteptat cu mai mult dor, cu mai multă nădejde, cuvintele îngerului rostite păstorilor: «Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi S-a născut azi Mântuitor, care este Hristos, Domnul» (Luca 2, 10-11). Și iarăși, această vestire îngerească și această încredințare a înlăturării fricii - rod al îndepărtării de Dumnezeu și al lipsei de cunoaștere a voii Lui - dobândește dimensiuni mântuitoare în sufletul tuturor. Purtând această vestire sfântă, cu zelul magilor, al înțelepților de la Răsărit, și cu smerenia păstorilor, mă apropii și eu de Betleemul sufletelor dumneavoastră, învăluit de lumina Pruncului Iisus, ca împreună să Îngenunchem și să-L rugăm să ne învrednicească și pe noi să-I pregătim loc de găzduire în inima noastră.

Iubiții mei,

Nașterea după trup a Domnului nostru Iisus Hristos este cea mai grăitoare expresie a dragostei lui Dumnezeu pentru oameni și pentru lumea pe care a creat-o. Această creație nici n-ar fi existat dacă ar fi lipsit iubirea lui Dumnezeu. Ea a fost hărăzită ca loc de întâlnire a omului cu Dumnezeu. Unul din sfinții învățători și trăitori ai adevărilor creștine, Sf. Maxim Mărturisitorul numește lumea un «templu cosmic al cărui preot este omul care oferă lui Dumnezeu lumea în inima sa și pe altarul său».

Departate de la fața Creatorului, în întunericul necunoștinței și sub robia păcatului, omenirea era incapabilă de a mai deosebi binele de rău, firescul de nefiresc și păcatul de virtute, nefiind în stare a se mai putea salva prin sine însăși,

prin puterile sale. Scrierile Proorocilor și ale unor gânditori pagâni ne arată că setea după venirea unui Mântuitor care să izbăvească lumea era foarte vie. Despre aceasta mărturisește o rugăciune a profetului Isaia, un adevărat suspin îndreptat spre Dumnezeu: «*Tu, Doamne, ești Tatăl nostru, Mântuitorul nostru... O, dacă ai rupe cerurile și Te-ai coborî...*» (Isaia 63, 16, 19).

Este exprimată în această rugă arzătoare setea după dragostea și purtarea de grijă a lui Dumnezeu, fără de care omul nu putea să depășească izolarea și înstrăinarea datorate păcatului. Foarte limpede exprimă acest adevăr Sfântul Simeon Noul Teolog, când scrie: «*Niciodată, Tu, Doamne, n-ai disprețuit pe nimeni; noi suntem cei ce ne osândim nevrând să mergem către Tine*». Și tot atât de frumos talmăcește Sfântul Maxim Mărturisitorul iubirea lui Dumnezeu față de cea mai aleasă dintre făpturile Sale, omul: «*Dumnezeu a depus în inimă omului dorul de El*». Această întâlnire dintre iubirea divină și setea omului de lumina cea neînserată a fost înfăptuită prin întruparea Fiului lui Dumnezeu. Și astfel, «poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare și celor care ședea în umbra morții lumină le-a răsărit» (Matei 4, 16), după cuvântul Sfintei Scripturi (Isaia 9, 1; Matei 4, 16).

Iubiți creștini și creștine,

Biserica noastră preamărește de veacuri pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, mindu-L «Soarele dreptății» și «Răsăritul cel de sus» care a adus în lume «lumina cunoștinței». «Nașterea Ta Hristoase, Dumnezeuul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței. Că întru dânsa cei ce slujeau stelelor de la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, mărire Ție».

Întruparea Fiului lui Dumnezeu și asumarea condiției umane, ca Prunc Tânăr «al Preacuratei Fecioare Maria și Dumnezeu Cel mai înainte de veci», aduce lumină și răspunsul desăvârșit căutărilor de milenii ale omenirii. Faptul întrupării ne arată că Dumnezeu este singurul Domn și Stăpân al întregului Univers și singurul izvor al vieții și al luminii. El a creat lumea din dragoste și a așezat în ea pe om, coroana creației, făcut după chipul și asemănarea Sa, ca prin om, lumea să-I fie adusă reînnoită și transfigurată, ca prinos de recunoștință, mulțumire și jertfă. La rândul său, fiecare ființă umană alcătuită din trup și suflet este unică și nerepetabilă, creată pentru viață, înviere și comuniune cu Dumnezeu, Creatorul său.

Descoperirea lui Hristos, Soarele dreptății, de către magii cei învățați, prin cercetarea universului și a mersului pe cer al stelelor ne arată, de asemenea, că întreaga lume văzută este o carte deschisă care ne vorbește despre Creatorul ei și ne îndreaptă, prin căutare și cercetare autentică, spre descoperirea și cunoașterea lui Dumnezeu. Adevărata cercetare și știință naște credința, iar credința, la rândul ei, izvorăște puteri nebănuite și aruncă raze de lumină în căutărilor oamenilor de știință.

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Crăciunul nostru sfânt și drag a sosit și în acest an ca să reverse lumina Betleemului cu o strălucire și putere aparte peste plaiurile noastre străbune. Fiecare sfânt lăcaș, fiecare familie, fiecare sat sau localitate, dar mai cu seamă, fiecare inimă credincioasă dobândește, în aceste zile, valoare de scară către cer și loc al

descoperirilor celor mai presus de fire; loc smerit, dar vrednic ca aici să coboare Dumnezeu și de aici omul să se înalțe către El.

Lumina cunoștinței lui Dumnezeu care ne-a luminat calea vieții și ne-a umplut sufletele de bucurie pe tot parcursul existenței noastre bimilenare, ca popor în istorie, este așteptată astăzi cu o și mai mare dorință arzătoare ca singura rază de întărire sufletească și de nădejde care să ne călăuzească pașii și să ne statornicească în valorile spirituale și morale creștine și tradiționale ale înaintașilor noștri. În contextul actual al societății românești, de profunza criză morală și spirituală, de neiuibire a semenilor, de dezbinare și violență, de legiferare a suprimării în pântec a vieții umane și de acceptare a nefirescului și anormalului degradant ca mod de viață și legală, mesajul Crăciunului și lumina cunoștinței lui Hristos sunt mai necesare ca oricând. Numai în această Lumină se poate pune frâu multor păcate grele care pândesc viața omului și mai cu seamă sufletul curat al tinerilor. Sfântul Apostol Pavel atrage luarea-aminte asupra sporului virtuții învățându-ne: «*Să știe fiecare dintre noi să-și stăpânească vasul său, adică trupul, în sfințenie și cinste, nu în patima poftelor cum fac cei ce nu cunosc pe Dumnezeu*» (I Tes. 4, 4-5).

Din negura vremurilor, glasurile străbunilor unite cu ale îngerilor ne transmit prin cântările Crăciunului și prin vechile colinde imnul îngeresc din noaptea sfântă care spune: «*Slavă Întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire*» (Luca 2, 14). De dincolo de mormânt, din împărăția cerurilor, sfinții noștri români: ierarhi, martiri, domnitori, cuvioși și mărturisitori ai lui Hristos mijlocesc în fața Prea Sfintei Treimi ca să lepădăm patimile lumești subiective și trecătoare și să ne regăsim ca frați și surori de același sânge, în unitatea credinței și a vieții în Hristos, a dragostei față de neam și glia străbună.

În lumina cunoștinței lui Hristos, sărbătoarea Crăciunului cheamă stăruitor pe toți cei înzestrați cu darul scrisului, al slujirii științei, artei sau al formării pentru viață a vlăstarelor neamului, valorile lui în viitor, tuturor această slăvită sărbătoare le pune la inimă îndatorirea sfântă să redescopere în ființa lor izvorul nesecat al credinței și frumuseților Bisericii noastre strămoșești care a stat de-a lungul secolelor la temeliea culturii românești, la dăinuirea și afirmarea ei unitară, cu roade îmbelșugate în toate ținuturile românești. Căci fără lumina cunoștinței dată de către Creatorul a toate, cele ce sunt: știința, cultura și progresul uman aduc, după cum bine știm alienare, împușinare spirituală și morală, transformându-se chiar în forțe de distrugere a comunității umane și a naturii înconjurătoare.

Dreptmăritori creștini,

În aceste zile sfinte, Biserica ne cheamă să fim uniți în aceeași credință și nădejde, să cântăm prin colinde și să simțim duhovnicește că Dumnezeu este cu noi, că în lume nu mai suntem singuri fiindcă îl avem pe El, «*Lumina cunoștinței*», care ne arată «*Calea, Adevărul și Viața*» (Ioan 14, 6). Să ne străduim, să ne pregătim prin credință și fapte de ajutorare a săracilor, ca Iisus să sălășluiească în sufletele noastre. Dumnezeu ne este singurul reazem de viață și izvor de credință, de răbdare și suferință și în lipsuri, cu nădejde de mai bine și de bucurie și căldură sufletească.

Cu această veste de sfântă sărbătoare, să ingenunchem, cu smerenie, asemenea magilor, în fața Pruncului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, și să-L rugăm să ne dăruiească lumina cunoștinței Sale și să reverse pace și bunăvoire pe pământ.

Îmbrățișându-vă cu dragoste părintească, vă doresc tuturor să sărbătoriți

Nașterea Domnului, Anul Nou și Boboteaza cu sănătate, bucurie, și spor duhovnicesc.

LA MULTI ANI.

Al vostru către Dumnezeu stăruitor rugător și
doritor de tot binele,

† TEOCTIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† LUCIAN

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL TOMISULUI

Iubitului nostru cler, cinului monahal și dreptmăritorilor creștini din această de Dumnezeu păzită Arhiepiscopie: har, milă și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos, iar de la smerenia noastră arhierescă binecuvântare.

„ ... Cel ce vine...“
(Luca 7, 19)

Iubiți credincioși,

Cu aceste dumnezeiești și înălțătoare cuvinte, Sfântul Ioan Botezătorul se adresează Mântuitorului nostru Iisus Hristos, când îl întreabă, prin ucenicii săi: „Tu ești Cel ce trebuie să vină, sau pe altul să-l așteptăm?“ (Luca 7, 19).

Adevărul despre venirea lui Iisus în lume, este descoperit de El Însuși, prin smeritele Sale cuvinte: „...Spuneți lui Ioan cele ce ați văzut și cele ce ați auzit: Orbii văd, schiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții înviază și săracilor li se binevestește“. (Matei 11, 4-5).

Prin întrebarea sa, Înainte Mergătorul Domnului dorea să se Încredințeze pe sine și pe ucenicii săi, dacă El este Mesia cel așteptat. Acesta, adesea, auzea vorbindu-se despre minunile pe care le săvârșea Iisus Hristos. Totodată, el nădăjduia ca Mesia, „Cel așteptat“, să împlinească cât mai grabnic lucrarea Sa mântuitoare.

În răspunsul său, Iisus Hristos se descoperă pe Sine, că El este Mesia, „Cel ce trebuie să vină“, adevăr confirmat prin minunile Sale mântuitoare față de oameni. (Romani 6, 6).

Poporul lui Israel nădăjduia în venirea unui Mesia lumesc, care să-l elibereze de sub stăpânirea strădăină, în care se afla. Mântuitorul Iisus Hristos, nu lasă să se întrevadă o asemenea menire a Sa, ci rostul „venirii“ Sale În lume era să facă dovadă iubirii dumnezeiești față de făptura omenească, căzută în păcat (Romani 8, 21).

Iubiți fii duhovnicești,

Întrebarea Sfântului Ioan Botezătorul, pusă odinioară Mântuitorului Iisus, prin ucenicii săi, frământă și astăzi multe minți omenești, care nu înțeleg rostul

venirii Sale în lume, pentru eliberarea omului din stăpânirea celui rău. Unii sunt ispitiji să-și caute izbăvitor în altă parte decât în Hristos. Își pun nădejdi în altceva decât în Dumnezeu și în lucrarea Sa, care revarsă cu prisosință iubirea Sa față de toți oamenii, fără deosebire, dorind „ca toți să se mântuiască“ (Tit. 2, 11).

Răspunsul lui Iisus Hristos, celor trimiși de Ioan, rămâne neschimbat și astăzi. El singur este „Cel ce trebuie să vină“. El este, deci, Acela pe care lumea L-a așteptat. El este Mântuitorul Cel Adevărat. Atotprezența Sa se învederează prin minunile revărsate de El asupra oamenilor și a lumii întregi.

Stăruința Mântuitorului Hristos pentru prevenirea ucenicilor, cu privire la falșii Mesia, care se socotesc a fi Hristoși, se arată prin cuvintele „Luați seama, să nu fiți înșelați. Căci mulți vor veni (din aceștia n.n.) în numele Meu, spunând: Eu sunt Acela, și vor înșela pe mulți“ (Marcu 13, 4-5). Cei ce-și pleacă ușor urechea spre îndemnul și chemarea acestora, sunt tentați urmeze pe ei și învățatura lor, care, în dorința de mărire pământească, se așează pe sine în locul Sfinților Apostoli și Evangheliști, care au fost rânduiți chiar de Mântuitorul Hristos, în vremea Sa. Falșilor Mesia și celor care îi urmează pe ei, Iisus Hristos le spune: „Eu sunt Acela, care trebuia să vină“ (Marcu 6, 42).

Despre Mesia cel adevărat a dat mărturie însuși Iisus, când, spune: „Eu sunt!“ (Matei 24, 30; Ioan 4, 26), afirmație valabilă pentru toate timpurile. Cu această convingere că Iisus Hristos Mesia Cel așteptat, venit în lume, Biserica se îndreaptă cu smerenie, în timpul postului, către „Cel ce vine“. Ea învață și îndrumă prin fiii ei în întărirea credinței în Iisus Hristos, pentru a se apropia de El ca singurul și adevăratul Mântuitor. După două mii de ani de viețuire a omenirii în Iisus Hristos, cum ar putea oare unii să aștepte pe altcineva?, adică „pe altul“ sau pe alții ???

Lumea de acum, ca și cea de atunci, poartă cu profundă smerenie chipul de netăgăduit al lui Iisus Hristos, binevestit în Nazaret și născut în peștera săracă din Betleem, chip ce nu poate fi șters nicicând, din viața creștinului cel adevărat (Romani 13, 8). Ieri și azi, Hristos și învățatura Sa este aceeași.

Frați creștini,

Cunoscând adevărul că Mesia cel mult așteptat a venit cu adevărat în lume, întreaga omenire este chemată să devină mai bună, să rămână în Iisus Hristos cel adevărat, care dorește să sălășluiască în viața tuturor. Lucrarea Sa înnoitoare și de eliberare de sub obișnuința păcatului rămâne mereu actuală și se impune să fie continuată de tot creștinul (Galateni 3, 28).

În drumul spre desăvârșire către Praznicul Nașterii Domnului, creștinii sunt chemați să-și asume cu deplină responsabilitate chemarea de a întâmpina pe Iisus Hristos venit în lume sub chipul Pruncului nevinovat. Ușa creștinului să rămână continuu primitoare, asemenea peșterii din Betleem care l-a primit pe Iisus Hristos.

Venirea Domnului în lume se concretizează, mai cu seamă, în adâncul sufletului nostru, căci numai astfel se împlinește rostul pogorării Sale din cele înalte la cele de jos. Sărbătoarea Crăciunului nu se poate mărgini numai la evenimentul Nașterii lui Hristos Domnul, care s-a petrecut acum două mii de ani. Ea trebuie să devină reală, prin prefacerea sufletului care asteaptă pe „Cel ce vine“.

Coborând să mântuiască lumea, Iisus Hristos a venit întru ale Sale, adică în cele ce au fost de El create (Ioan 1, 3). Peștera din Betleem în care El s-a

născut, stă mărturie în acest sens.

Pentru cei care L-au primit, Iisus Hristos, s-a făcut tuturor: tată, mamă, frate și soră. El a venit ca Prunc pentru pruncii din fașă, care doresc să se împărtășească de viață, în Iisus Hristos; a venit pentru școlari, care așteaptă nerbdători bucuriile Crăciunului; a venit pentru tineri, care doresc să cunoască pe Hristos; a venit pentru cei bolnavi pe care El însuși i-a cercetat (Matei 24, 36-40); a venit pentru cei străini; pentru toată vârsta, în care înțelepciunea Sa se descoperă; pentru cei necăjiți și întristați, aducându-le mângâiere. A venit ca să fie lăudat pe pământ, așa după cum Îngerii îl laudă în ceruri (Matei 25, 37-46).

A crede în Iisus Hristos Cel întrupat, trebuie să împărtășești acest adevăr. Dacă cineva caută să-L așeze pe Iisus Hristos, și tot ceea ce El a înfăptuit pentru om, pe un loc secundar în ierarhia valorilor spirituale, aceasta înseamnă să-L negăm pe El și toată lucrarea Sa. Motivul pentru care El s-a jertfit pe Sine, coborându-Se de sus, reprezintă principiul vital și de supremă importanță.

Dobândirea „Împărăției“, pe care El ne-a făcut-o cunoscută, depinde de voința noastră, de a o accepta sau nu. Deci nu se poate sluji la doi Domni (Stăpâni). Trebuie ales: totul sau nimic. A acorda lui Iisus Hristos locul secund, în viața personală, sau a te mulțumi cu jumătăți de măsură, înseamnă, de fapt, a-L reduce pe El la nimic. A crede în Iisus Hristos, înseamnă să crezi în Dumnezeuirea Sa.

Dacă socotim că această prioritate, din Centrul vieții noastre, este o persoană transcendentă, atunci îl avem pe Dumnezeu cu noi. În cazul când definim această supremă valoare, ca fiind cauza mântuirii noastre, atunci trebuie să credem și să acceptăm prezența Lui dumnezeiască în lume. A crede că Iisus este divin, înseamnă a-L avea pe El și motivul pentru care El s-a jertfit pe Sine, ca Dumnezeu. Dacă respingem pe Iisus și scopul pentru care a venit în lume, așezându-L pe un loc secundar, între valorile existențiale, după gândirea sau cugetarea profană, înseamnă negarea Dumnezeuirii Sale. Evident, aceasta eroare, grefează viața și personalitatea lui Iisus Hristos.

Pentru unii imaginea tradițională a lui Dumnezeu a devenit atât de greu de înțeles și de identificat cu istoria vieții lui Iisus Hristos, încă nu pot înțelege cum să-L identifice pe Iisus Hristos cu Dumnezeu. În general, noua generație acceptă prezența lui Iisus în istorie, dar nu reușesc, dintr-un motiv sau altul, să se împărtășească cu El. A-L accepta pe El ca Dumnezeu, înseamnă a face din El izvorul a tot ceea ce știm despre Dumnezeu, și prin aceasta, a-L impune în propria noastră viață, ca Dumnezeu adevărat. Aceasta cuprinde în sine sensul afirmației că Iisus este Cuvântul lui Dumnezeu. El este Cel ce L-a descoperit lumii pe Dumnezeu Tatăl, iar Cuvântul lui Dumnezeu este Iisus Hristos.

Întrucât Cuvântul întrupat - Iisus Hristos Domnul - ne-a făcut cunoscut pe Tatăl, și numai prin El îl cunoaștem pe Tatăl, se cuvine ca noi să-L descoperim pe Iisus în noi, căci numai prin El putem cunoaște Dumnezeuirea (Ioan 4, 12-16).

Bincredincioși creștini,

Nașterea lui Iisus Hristos n-a fost un scop în sine sau performanță personală, care vrea să-și dovedească Sine și altora că a putut să învingă un obstacol. Ea este mai mult decât un eveniment oarecare; ea este Însăși dragostea dumnezeiască întrupată între oameni. Coborând din slava cerească între oameni,

Fiul lui Dumnezeu S-a smerit pe Sine, chip de om luând (Filipeni 2, 7).

Iată pentru ce, iubiți credincioși, Praznicul de astăzi este o sărbătoare a bucuriei, a luminii, pentru că Iisus Hristos, fiind „Soarele dreptății“ pe toți oamenii i-a luminat.

Să rămânem, dar, sub razele stelei care ne conduce sufletele noastre către peștera Betleemului, care a fost luminată de „Răsăritul Cel de Sus“ - Hristos Domnul, venit la noi.

Cu bucurie duhovnicească, de Praznicul Nașterii Domnului, Anului Nou și a Bobotezei, vă împărtășim părintească binecuvântare.

† LUCIAN
ARHIEPISCOPUL TOMISULUI

† VASILE

DIN MILA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL TÂRGOVIȘTEI ȘI MUSCELULUI

IUBITULUI NOSTRU CLER,
CINULUI MONAHAL ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI,
HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU,
IAR DE LA NOI PĂRINTEASCĂ BINECUVÂNTARE

Iubiții mei fii duhovnicești,

Lumea Întreagă creștină sărbătorește acum Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Încă cu multe zile înainte, Sfânta noastră Maică Biserică s-a pregătit prin cântările ei pentru sărbătorirea în cuvenită măreție a Nașterii Mântuitorului lumii: «Hristos se naște măriți-L», este imnul de laudă rostit către Dumnezeu din gura tuturor creștinilor. Cuvântul lui Dumnezeu, Cel în Treime, se pogoară pe pământ pentru ca să se refacă legătura între Dumnezeu și om.

Taina cea din veac ascunsă se descoperă astăzi în chip simplu și cuprinzător. Martorii momentelor veșnice din istoria omenirii sunt păstorii din împrejurimile Betleemului. Ei reprezintă pe întregul neam omenesc. Păstorii erau pe câmpie... «și iată Îngerul Domnului s-a arătat lor și slava Domnului i-a cuprins».

Iubiți credincioși,

O stea luminoasă a strălucit pe cer și în iesle s-a născut Împăratul împăraților. Magii s-au bucurat cu bucurie mare. O stea pe care au văzut-o la Răsărit mergea înaintea lor până a stătut în locul unde era Pruncul. Credința magilor și-a adus roada. Dorința lor sfântă s-a împlinit. După atât de multe osteneți îndelungate ei s-au învrednicit să se închine la Împăratul nou născut.

În Betleem toate erau simple, smerite și îmbrăcate în sărăcie. Așa cum scrie Sfântul Ioan Gură de Aur «Nici Fecioara nu se afla în strălucire de lux, nu era nici casă împărătească, nimic nu era rânduit ca prin mirare să surprindă și nici altceva care ar părea a fi de preț». În smerenie se afla mărirea, În cele neînsemnate era măreția împărătească și puterea. Mai presus de ceea ce părea sărăcie se afla puterea lui Dumnezeu și adevărul Său.

Dreptmăritori creștini,

Nașterea Domnului este o taină mare și de neînțeles, a pogorării lui Dumnezeu. Dumnezeu a voit să mântuiască lucrarea mâinilor Sale și din nou să ridice Biserica Sa, S-a hotărât să ajungă la cea mai mare smerenie. Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat, S-a făcut om adevărat. Rana de moarte din Paradis se vindecă acum. Încălcarea voii lui Dumnezeu a făcut robi pe cei dintâi zidiți, prin cel mai mare dușman, care este păcatul. Chipul lui Dumnezeu s-a întunecat. Stricăciunea s-a făcut însoțitoare a vieții, iar moartea s-a făcut stăpânitoare a întregului neam omenesc și astfel a devenit un dușman de neînving.

Pentru omul căzut nu exista nădejde de îndreptare cu propriile sale puteri. Singur Dumnezeu putea să dăruiască lumii mântuire.

Iubiți frați în Domnul,

Dumnezeu a arătat în istoria lumii cea mai mare dragoste și milă. În chip minunat s-au pus de acord înțelepciunea și atotputernicia lui Dumnezeu. «Când a venit plinirea vremii», Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu s-a arătat ca Prunc în Betleem și în mijlocul nostru s-a sălășuit. Acesta este faptul istoric al dumnezeieștii întrupări, în lume Dumnezeu se îmbracă în trup omenesc, care ia din nou curăția și strălucirea cea dintâi. Aceasta pentru că firea omenească se eliberează de păcat. Mai mult, Mântuitorul o înnoiește, o sfințește, o face nestrăicăcioasă. El îi transmite viață dumnezeiască și o așează în loc de cinste de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Pentru aceasta Sfântul Apostol Pavel exclamă: «Hristos S-a făcut Înțelepciune de la Dumnezeu și dreptate și sfințire și răscumpărare» (I Cor. 1, 30).

Iubiți credincioși,

Dumnezeiasca Naștere înseamnă restabilirea comuniunii dintre omul căzut și Dumnezeu. Prin Iisus Hristos omul se face «părtaș dumnezeieștii firi» (II Petru 1, 4). Aceasta este Însemnătatea dumnezeieștii întrupări. Privirea noastră nu se mărginește numai la vederea pogorării dumnezeiești ca prunc în ieslea sărăcăcioasă din Betleem alături de Prea Sfânta Sa Mamă, În acest chip s-a făcut și începutul lucrării de răscumpărare a omenirii. Acolo În ieslea a început și eliberarea noastră din robia păcatului strămoșesc. Domnul Cel întrupat, Dumnezeu-omul Iisus Hristos, S-a făcut un nou Adam «Omul cel nou», Capul întregii omeniri mântuite. Hristos este pentru omenire o nouă mișcare de la un nou punct de plecare. Oare mai poate exista un eveniment care să fie cauza unei atât de mari bucurii? Un Nou Testament se lasă neamului omenesc și anume Evanghelia pe care se sprijină mântuirea. Acesta va fi predicarea adevărului, a dragostei și a dreptății. El va fi un testament unic și desăvârșit.

Sufletele luminate ale Sfinților Apostoli și ale Sfinților Părinți vor transmite aceasta la toate sufletele însetate și prin Sfintele Taine ele vor deveni mădulare vii ale Bisericii. Va apare în lume o nouă societate și o nouă rânduială. Acestea vor răsări din lumina strălucitoare a religiei creștine. Înțelepciunea cea omenească va tăcea și se vor dărâma idolii păgânilor. Sufletele creștinilor nou luminați se vor preface în leagăne duhovnicești, în care oamenii se nasc din nou prin harul dumnezeiesc, făcându-se astfel următori ai Domnului Iisus Hristos.

Dreptmăritorilor creștini,

Trebuie să mărturisim că după trecerea atâtor veacuri de la Întruparea Domnului mulți oameni nu vor să știe că Acela este Emanuel care în traducere înseamnă „cu noi este Dumnezeu“. El este și dorește să fie cu noi. El merge înaintea noastră și împreună cu noi pentru a ne arăta calea adevărului și a bucuriei, așa cum însuși a spus: «Eu sunt calea, adevărul și viața». Cei care neagă pe Hristos și Biserica Sa nu merg pe calea cea sigură și nici nu au de partea lor adevărul și nici nu trăiesc cu adevărat viața cea după Duh. Îndeosebi azi când există pericolul decăderii și al înjosirii personalității umane, numai Dumnezeu Cel întrupat, Iisus Hristos, poate să înalțe omul și să-l facă vrednic, să fie om adevărat.

Oare există un scop mai frumos în viața omului decât dorința și strădania de a deveni un bun creștin? Pacea pe care o aduce Hristos prin întruparea Sa în lume va domni și în sufletul celui ce crede în Hristos și în Biserică. Fericirea va fi o stare permanentă a inimii lui. Dragostea îl va conduce la faptele iubirii de oameni. Pocăința și credința îl va întări în toate momentele de încercare. Biserica îl va sfinți prin Sfintele Taine și mila lui Dumnezeu îl va pregăti pentru ca să intre întru împărăția Sa. Acolo va auzi neîncetat aceleași imne care au fost ascultate altădată în Betleem. Aceasta înțelege Sfântul Atanasie cel Mare când scrie: «Cuvântul trup s-a făcut pentru ca omul să se facă capabil să primească dumnezeirea. El s-a întrupat pentru ca noi să ne îndumnezeim. Astfel devenim neam sfânt și părtașii firii divine».

Zilele acestea sunt zile sfinte. Sunt cu adevărat sfinte dacă vom înnoi dorința noastră pentru a simți prezența mântuitoare a Domnului Iisus Hristos în inimile noastre. Mai există ceva la fel de important pentru noi. Aceste zile de bucurie fără lucrarea dragostei își pierd existența. Îndestularea materială să nu fie numai pentru noi, ci și pentru frații noștri, care nu au mijloace necesare pentru sărbătoare ca și noi. Dragostea față de Pruncul dumnezeiesc din Betleem se face deplină, dacă dragostea noastră se îndreaptă către semenii noștri.

Cuvintele omenești nu sunt de ajuns să arate măreția, vrednicia și caracterul tainic al zilei celei mari de azi, a Nașterii lui Hristos. Cu smerenie și cu curăția sufletului, cu credință și iubire către Mântuitorul, să mergem la Ierusalim și cu ochii sufletului să vedem minunea pe care Domnul a făcut-o. Să răsune neîncetat în sufletele noastre, la tot pasul vieții, cuvintele care străluciau de lumină ale îngerului. «Iată rostim bucurie mare care e la tot pasul că S-a născut nouă Mântuitor. Amin».

Al vostru părinte iubitor, de tot binele voitor și pururea către Domnul fierbinte rugător,

† VASILE
ARHIEPISCOPUL
TARGOVIȘTEI ȘI MUSCELULUI

† ANTIM

DIN MILA LUI DUMNEZEU,
ARHIIEPISCOP AL DUNĂRII DE JOS,

PREA CUCERNICILOR PREOȚI, CINULUI MONAHAL ȘI IUBITORILOR DE HRISTOS, FII DUHOVNICEȘTI, CREDINCIOASE ȘI CREDINCIOȘI DIN ACEASTA DE DUMNEZEU OBLĂDUITĂ EPARHIE, HAR, MILĂ, PACE SUFLETEASCĂ ȘI ȘPERANȚA ÎN IZBĂVIREA NOASTRĂ DIN TOT RĂUL, IAR DE LA SMERENIA NOASTRĂ PĂRINTEASCĂ BINECUVÂNTARE.

„Hristos se naște, măriți-L!“

„Pentru noi oamenii și pentru mântuirea noastră
S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la
Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om“
(din Crez)

Iubiți fii duhovnicești,

Este îndătinată în viața noastră bisericească adresarea epistolei pastorale, adică a cuvântului, care ne zidește pe toți într-o unitate Trupului Lui Hristos, alcătuit din toți creștinii, care cred în întruparea Mântuitorului din Sfânta Fecioara Maria „pentru noi oamenii și pentru mântuirea noastră“.

An de an, cuvântul din ziua Crăciunului ne apropie prin puterea harului dumnezeiesc de înțelegerea rostului venirii Domnului pe pământ și atât de aproape de noi, în viața noastră sufletească.

Dumnezeieștii talmăcitori ai Întrupării Mântuitorului Sfinții Părinți, curvioși și trăitorii bucuriei prezenței Lui Hristos în lume, ne ajută și pe cei de astăzi, ca după puterile credinței noastre să înțelegem că „Dumnezeu S-a făcut om ca pe om să-L dumnezeiască“.

Prezența în lume a Mântuitorului este, așadar, mărturia concretă, autentică, a iubirii Părintelui Ceresc față de toți oamenii căci „atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unu-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară ci să aibă viața veșnică“ (In. III, 16).

„În comuniune (adică împreună s.n.) cu El (cu Hristos s.n.) fiecare om, devenit fiul Tatălui (ceresc s.n.) prin har, se bucură de dragostea deplină a Tatălui lui Hristos, iar Tatăl se poate bucura de dragostea perfectă a Omului Hristos, devenit Fiul lui, dragoste în care se unește dragostea tuturor celor ce cred în El“, ne lămurește marele nostru teolog, părintele Stăniloae, de curând trecut la Domnul.

Deci sărbătoarea Crăciunului pe care o știm astăzi în sfântul lăcaș dar și în suflete, iar de aici în case, în familii și în societate este semnul concret al iubirii Tatălui ceresc față de lume. Iubirea presupune existența personală a celor ce se bucură de ea și ea se înmulțește și crește cu cât sunt mai mulți cei ce o spun, cu adevărat, în viața lor zilnică.

Iubiților,

Fără iubirea lui Dumnezeu, pe planul vieții sufletești, lumea nu-și are rost.

Dumnezeu a creat-o pentru om și i-a așezat la conducerea ei spre desăvârșirea acesteia. Astfel omul devine „martorul“ slavei și bunătății lui Dumnezeu arătată prin lume; numai omul se poate bucura în mod conștient tot mai mult de iubirea lui Dumnezeu, devenind partenerul Lui (Pr.D. Stăniloae).

Lumea este darul lui Dumnezeu, iar viața cu atât mai mult este dar al Părintelui Ceresc, iar de pe pământ cel mai mare dar pe care cineva îl poate face lui Dumnezeu este darul vieții sale înseși. Iată, așadar, că Întruparea Mântuitorului este cel mai mare dar al Lui Dumnezeu din toate câte se pot oferi de sus pentru noi cei de jos, care năzuim să ne înălțăm neâncetat sufletește.

Aceasta este înțelegerea sănătoasă a venirii Lui Dumnezeu prin Fiul Său întrupat la noi. Crezul, Simbolul credinței noastre, rezumă adevărul mântuitor prin cuvintele ce le rostim zilnic și la toate slujbele bisericești: „Pentru noi oamenii și pentru mântuirea noastră S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om“.

Iată însă că astăzi revenind la starea noastră, după aproape două mii de ani de la Nașterea Domnului, încă mai persistă și alte păreri și idei, alte învățături omeneste „ale veacului acestuia“ și nu ale Domnului, despre faptul prezenței lui Hristos cel personal în lume. Iată cum darul cel mai curat al Lui Dumnezeu pentru noi pământeni este confundat cu părerile noastre despre Dumnezeu și lucrarea Sa mântuitoare. Iată cum și nouă românilor născuți și crescuți în albia creștină, popor cu o mare cultură, cu o tradiție curată, cu obiceiuri și datini care au intrat de mult în țesătura fondului nostru sufleteș, care-i mai scump decât tot tezaurul lumii acesteia, adică credința ortodoxă, ni se propovăduiesc de către alții învățături străine.

Sfântul Apostol Pavel încă acum două mii de ani ne anunța că va fi și aceasta o formă de încercare a credinței celei adevărate: „Va veni vremea când nu vor mai suferi învățătura sănătoasă ci dornici să-și desfăteze auzul - își vor grămădi învățături după poftele lor, și își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme“ (II Tim. III, 3-4).

Dar tot Sfântul Pavel, ne ajută să ne ferim de astfel de învățături falși: „Iar de învață cineva altă învățatură și nu se ține de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos și de învățătura cea după credință, acela e un îngâmfat care nu știe nimic, suferind de boala discuțiilor și a certurilor de cuvinte, din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli viclene, gâlcevile necurmăte ale oamenilor stricați la minte și lipsiți de adevăr, care socotesc că evlavie este un mod de câștig. Depărtează-te de unii ca aceștia! (I Tim. 3-6).

Sunt deci chiar sfaturile celui mai mare misionar și propovăduitor al lui Hristos cel Întrupat, Sfântul Pavel, care ne asigură că „În Hristos locuiește trupește toată plinătate dumnezeirii și sunteți deplini întru El, care este cap a toată domnia și stăpânirea (Col. II. 9-10).

Deci Hristos nu-i, fraților și fiilor iubiți, numai o putere oarecare, sau unul dintre marii întemeietori de religie cum se obișnuiește acum să se spună și să se scrie, ci este Dumnezeu, Persoană, este însăși plinătatea dumnezeirii.

Mai mult, pentru condiția noastră omenească, sănătoasă, nu se poate aștepta altceva.

Iar când plinătatea dumnezeiască adică Hristos Mântuitorul ni se

Împărtășește atât prin cuvânt cât și prin Sfântul Său Trup și Scumpul Său Sânge, la Sfânta Liturghie, cum mai începe în viața noastră sufletească îndoiala, teama, urma de șovăială?

Nu mai începe dacă ne îndreptăm cucernic și cu adevărat împăcați către Dumnezeu ca și către propriul Părinte care este Hristos Domnul Întrupat, Fiul lui Dumnezeu, „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat dar și om adevărat născut din Sfânta Fecioară Maria, pentru mântuirea noastră.

Iubiți frați creștini ortodocși,

Biserica Ortodoxă este Biserica cea adevărată, pentru că ea îl păstrează și îl împărtășește neîncetat credincioșilor pe Hristos cel adevărat, întrupat pentru mântuirea noastră. Ea este cu adevărat „stâlp și temelie a adevărului“ (I Tim. III, 15) pentru că nu ne învață altă învățătură decât cea a lui Hristos. Chiar un înger de-ar învăța altceva decât învață Hristos, să nu fie ascultat (Gal. I, 8), sfătuia, Sfântul Pavel pe Galateni, acum două mii de ani !

Învățătura despre întruparea Mântuitorului este totodată și viața pe care ne-o împărtășește, în Biserică, Hristos Însuși Cel ce pentru noi oamenii S-a Întrupat. Ca să ne mântuiască. Ca să ne cerceteze. Ca să ne ajute să ne ridicăm deasupra neștiinței noastre, deasupra suferinței noastre, deasupra neputinței noastre, deasupra păcatului și a răului prin trăirea vieții celei înnoitoare după preceptele iubirii dumnezeiești, care-i mai presus de orice lege omenească, și început trainic a tot ceea ce ne zidește.

Sărbătorirea Nașterii Domnului, an de an, în biserică este precedată de pregătirea sufletească asiduă, prin post, prin rugăciune, prin fapta milei creștinești fața de aproapele mai suferid, mai sărac și mai îndurerat decât noi și peste toate aceasta prin stăruința multora dintre noi de a deveni mai buni. Înaintea darurilor pe care ni le împărțim, după datină, unii altora, ca ofrandă de bucurie pentru Nașterea Mântuitorului, ca și magii, înțelepții de odinioară, să călătorim însă până la casa fratelui sau sorei cu care ne-am certat și pe care l-am ofensat cu cuvântul, cu gândul sau cu fapta și să-i aducem darul cel mai prețios, iertarea, prin care vine împăcarea.

Este multă supărare, în popor, cu voia sau fără voia noastră. Nu va fi sărbătoare adevărată pentru Biserică la Nașterea Domnului, dacă nu participăm la ea toți fiii ei, reconciliați, împăcați.

Dar, pentru ca să se participe după cuviință la sărbătoare să se înceapă cu iertarea și împăcarea, ca semne ale înnoirii vieții în sânul poporului nostru, care s-a născut creștin și a răzbătut istoria sa plină de greutate și necazuri, tocmai prin ascultarea de porunca Mântuitorului Întrupat: „Să-vă iubiți unul pe altul!“

Întru iubire, păstori și credincioși să urmărim sfatul Domnului Întrupat: „În iubire frățească, unii pe alții iubiți-vă; în cinste, unii altora dându-vă întâietate... Bucurați-vă în nădejde; în suferință fiți răbdători; la rugăciune stăruiți. Binecuvântați pe cei ce vă prigonesc. Nu răsplătiți nimănui răul cu răul. Purtați grijă de cele bune înaintea oamenilor. Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiți în bună pace cu toți oamenii“ (Rom. cap. XII).

Să nu uităm însă că Nașterea Domnului este întruparea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru noi oamenii și pentru mântuirea noastră.

Să nu uităm că avem îndatorirea pentru a fi cu adevărat creștini, cu viața, și nu cu numele numai să împlinim, să întrupăm poruncile Domnului în viața

noastră, și să îndemnăm pe toți apropiații noștri, pe toți prietenii și pe toți pizmașii noștri în duh de smerenie și de iertare reciprocă. „Nu facem nimic din duh de ceartă, nici din lărire deșartă, ci cu smerenie, unul pe altul socotească-l mai de cinste decât el însuși“.

Să nu uităm că suntem creștinii moștenitori ai tezaurului credinței, dar și faptei străbunilor, care s-au împărtășit direct din izvoarele credinței Mântuitorului, aici la Dunărea de Jos, de la Sfântul Apostol Andrei.

Rămâneți frați și surori, în Domnul Hristos creștini ortodocși și buni români „în cele ce ai învățat și de care ești încredințat, deoarece știi de la cine ai învățat“ (II Tim. III, 14), ne spune Sf. Pavel.

Rămâneți în credința Mântuitorului întrupat, propăvăduit de Sfântul Apostol Andrei, ocrotitorul României și al Galaiilor și în bunătatea Sfântului Nicolae, ocrotitorul Episcopiei noastre, al copiilor și de anul acesta al orașului Brăila.

Rămâneți în comuniunea și-n bucuria tuturor sfinților „care în viață Crucea ca jugul au luat“ și lui Hristos au urmat. Să le urmăm și noi!

Rămâneți în unitatea credinței în „Una Sfântă Sobornicească și Apostolească Biserică“, într-o singură patrie și-ntr-un singur popor cuviincios și credincios.

„Și acum te las, fii sănătos și vesel de Crăciun
Dar nu uita cind ești voios, române, creștine, să fii bun !“

Al vostru de tot binele voitor și fierbinte către Hristos Domnul rugător,

† ANTIM

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† EPIFANIE

*CU MILOSTIVIREA LUI DUMNEZEU,
EPISCOP AL EPARHIEI BUZĂULUI,
IUBITULUI NOSTRU CLER,
CINULUI MONAHAL
ȘI BINECREDINCIOȘILOR CREȘTINI,
HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU-TATĂL
ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS,
IAR DE LA NOI ARHIEREȘTI BINECUVÂNTĂRI.*

Iubiții fii sufletești,

Binecuvântată fie ziua de Crăciun și în anul acesta, care «ne-a dăruit nouă, celor ce am rătăcit în întunericul nopții, pe Soarele și Răsăritul cel de sus», pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Binecuvântată fie această sărbătoare sfântă ce ne-a descoperit nemărginita iubire a lui Dumnezeu față de oameni, pe care Sfântul Apostol Pavel o consideră ca fiind și «marea taină a dreptei credințe» (I Timotei 3,16).

Binecuvântați să fim noi toți, fiii Bisericii dreptmăritoare, care întâmpinăm cu adâncă evlavie acest praznic, ce ne vestește tuturor «marea și preaslăvita

minune», cum spun în aceste zile străvechile noastre cântări bisericești.

În fiecare an, această mare sărbătoare este pentru noi prilej de profundă bucurie și înnoire sufletească. Așa cum glăsuiește o frumoasă cântare bisericească, Iisus Hristos, întrupându-Se, înnoiește și izbăvește «pe cel căzut pentru neascultare, pe cel ce era cu totul în stricăciune și pe cel lipsit de viața dumnezeiască».

Sărbătoarea Nașterii Domnului este și maica celorlalte praznice împărătești, deoarece, așa cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, din ea au răsărit celelalte sărbători, cum izvorăsc mai multe ape din același izvor. Așadar, ea este temelia Botezului Domnului, a Sfințelor Paști, a Înălțării Domnului și a Rusaliilor. Astfel, praznicul de acum este începutul mântuirii noastre, pentru că Domnul nostru Iisus Hristos «din Sfânta Fecioară născându-Se, ne-a deschis calea spre ceruri», cum ne mărturisește o altă cântare bisericească.

Dreptmăritori creștini,

Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, coborând din sânul Tatălui, a venit în lume ca om și a viețuit cu oamenii, asemenea lor, în afară de păcat. El S-a născut ca om adevărat, dar mai presus de legile firii. A purtat chip omenesc, dar «n-a săvârșit nici un păcat, nici nu s-a aflat vicleșug în gura Lui» (I Petru 2, 22). În fața tuturor, El S-a dovedit «Sfânt, fără de răutate, fără de pată, osebit de cei păcătoși...» (Evrei 7, 26). Fiul lui Dumnezeu, venind pe pământ, în adevăr a luat trup omenesc și a sălășuit printre noi ca om, dar în «*El locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii, întru Care sunt ascunse toate vistierile înțelepciunii și ale cunoștinței*» (Coloseni 2, 3, 9). Plin de îndurare și de dragoste față de oameni, El «*S-a dat pe Sine pentru noi, prinos de jertfă lui Dumnezeu, întru miros de bună mireasmă*» (Efeseni 5, 2).

Toate acestea s-au săvârșit din marea iubire a lui Dumnezeu față de neamul omenesc, căci așa de mult a iubit El lumea, «*încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El, să nu moară, ci să aibă viață veșnică*» (Ioan 3, 16). Astfel, prin întrupare, Fiul lui Dumnezeu S-a făcut asemenea nouă, spune Sfântul Atanasie cel Mare, «ca să ne ridice la ceruri, ca să ne îndumnezeiască și pe noi», sau, cum scrie Sfântul Chiril al Alexandriei, «*pentru ca noi să ne facem asemenea Lui, cât este cu putință firii noastre*».

Această învățătură o vestește Sfânta noastră Biserică neîncetat și prin cântările sale care răsună de veacuri în sfintele noastre locașuri la slujbele marelui praznic al Nașterii Domnului: «*Cerul și pământul astăzi s-au unit, născându-Se Hristos. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit și omul la ceruri s-a suit... Pentru aceasta Dumnezeu Cel Preafălat S-a arătat om ca să ne atragă pe noi la înălțime*». Prin lucrarea Sa mântuitoare, Domnul nostru Iisus Hristos ne-a împăcat cu Dumnezeu, deschizându-ne din nou porțile raiului spre viața fericită, fără de sfârșit. El ne-a ridicat pe noi din starea de păcat la adevărata noastră vrednicie de fii ai lui Dumnezeu (Galateni 4, 5).

Valorificarea personalității spirituale a omului, ridicarea lui deasupra patimilor și viciilor care îl degradează, împodobirea lui cu virtuțile propovăduite de Sfânta noastră Biserică, cu alte cuvinte, îndumnezeirea omului, aceasta este desăvârșirea la care ne cheamă Cel născut în peștera Betleemului.

Dar mântuirea pe care noi o dobândim prin Domnul nostru Iisus Hristos Cel întrupat este, pe de-o parte, un dar dumnezeiesc pe care îl primim prin credință și

har, iar pe de altă parte, înseamnă o stare la care trebuie să ajungem prin strădaniile noastre proprii. Astfel, în lucrarea de mântuire se unesc în mod tainic harul și puterea lui Dumnezeu cu voința și osteneala noastră sau, cum arată Sfântul Grigorie Teologul, se contopesc dragostea lui Dumnezeu și vrednicia omului în fața lui Dumnezeu.

Binecredincioși creștini,

Prin întruparea Domnului, apropiindu-ne de Dumnezeu și viețuind împreună cu El, noi am devenit «*casnici ai Lui*» (Efeseni 2, 19), cum spune Sfântul Apostol Pavel. Dacă «*în El trăim și ne mișcăm... fiind deci neamu' lui Dumnezeu*» (Fapte 17, 28-29), căci El ne-a chemat să fim «*părtași dumnezeieștii firi*» (II Petru 1, 4), să ne dăm silința pentru împlinirea faptelor celor bune, la care și Sfântul Apostol Petru ne îndeamnă, zicând: «*Pentru aceasta puneși și din partea voastră sârguință și adăugași la credința voastră fapta bună, iar la fapta bună cunoștința, la cunoștință înfrânarea, la înfrânare răbdarea, la răbdare evlavie, la evlavie iubirea frățescă... Căci, făcând acestea, nu veși greși niciodată. Că așa vi se va da cu bogăție intrarea în veșnica împărăție a Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos*» (II Petru 1, 5-11).

Simțind, așadar, dumnezeiască iubire revărsată din belșug asupra noastră prin marea minune a Nașterii Domnului, să pășim pe calea binelui și a mântuirii, străduindu-ne să viețuim ca oameni zidiți după chipul lui Dumnezeu într-un adevăr, dreptate, evlavie și sfințenie. Minte noastră să fie luminată de Duhul Evangheliei, iar voința noastră întărită de harul lui Dumnezeu, Care «*să lucreze în noi ceea ce este bine și plăcut în fața Lui, prin Iisus Hristos*» (Evrei 13, 21).

Iubiți credincioși,

Dacă în vremea noastră omenirea este însetată după mai multă știință de carte și de propășire în latura materială a vieții, mai importantă și mai îndreptățită este dorința sufletului omenesc de mai multă iubire între oameni, pentru mai multă tihnă și pace.

Or, trebuie, să cunoaștem că iubirea și pacea aduse de Mântuitorul Hristos prin întruparea Sa și ascultarea de poruncile Lui cele sfinte sunt unicul medicament pentru vindecarea dureroaselor răni sufletești provocate semenilor noștri și pentru stăpânirea poftelor nesăbuite ale multor oameni din zilele noastre.

Întâmpinând pe Domnul nostru Iisus Hristos la Nașterea Sa, Întâmpinăm pe însuși Dumnezeu care a venit în lume «*să se nască și să ne mântuiască*». Să-L primim deci cu aleasă trăire duhovnicească, curățindu-ne de toate relele care ne pot pângări sufletele și trupurile noastre. Să alungăm din cugete pornirile păcătoase îndreptate asupra semenilor noștri, iar poștele spre deșartă desfătare să le înfrângem în inimile noastre. De orice faptă rea să ne ferim și să ne schimbăm prin «*Înnoirea minții ca să putem deosebi care este voia lui Dumnezeu și ce este bun și plăcut Lui*» (Romani 12, 2).

La sfârșit de an și în preajma celui care va începe în curând, să dăm slavă lui Dumnezeu și să-l mulțumim pentru toate darurile revărsate asupra noastră până acum, rugându-L stăruitor să ne binecuvânteze viața și să ne ajute în lucrarea de

slujire a Bisericii și a semenilor noștri în Noul An - 1994.

Odată cu acest cuvânt de creștinească învățătură și duhovnicească povățuire la luminatul praznic al Nașterii Domnului, rog pe Tatăl ceresc să vă binecuvânteze pe toți cu darurile Sale cele bogate și să vă ajute la tot lucrul bun și de folos sufletelor.

Al tuturor fiilor duhovnicești de tot binele voitor și către Domnul fierbinte rugător.

La multi ani!

Cu arhierescă binecuvântare și părintescă iubire întru Hristos Domnul,

† EPIFANIE
EPISCOPUL BUZĂULUI

† CALINIC

DIN MILOSTIVIREA LUI DUMNEZEU ATOTPUTERNICUL,
EPISCOP AL EPARHIEI ARGEȘULUI ȘI TELEORMANULUI

ALESULUI NOSTRU CLER ȘI DREPTMĂRITORILOR CREȘTINI, HAR ȘI
PACE DE LA DUMNEZEU-TATĂL, IAR DE LA NOI ARHIEREASCĂ
BINECUVÂNTARE ȘI DORIRE TUTUROR DE BUCURII SFINTE ȘI SPOR
BINECUVÂTAT ÎN TOT LUCRUL DE FOLOS PENTRU MÂNTUIRE !

*„Cu iubire veșnică te-am
iubit și de aceea M-am
întins spre tine bunăvoința”
(Profetul Ieremia 31, 3)*

DREPTMĂRITORI CREȘTINI,

Părintele nostru Cereșc, Domnul Dumnezeu, a făcut multe și mari minuni care au dus întru uimire mintea și inima noastră !

Domnul Dumnezeu a creat Cerul Cerurilor, Universul, fără puțință de a fi cuprins, oricât ne-am strădui, de mintea noastră limitată în a înțelege atotputernicia Domnului Dumnezeu!

Întregul Univers slujește Creatorului său, fără greș, în supunere și ordine absolută!

În lucrarea Sa dumnezeiască, pe lângă lumea cerească, Atotputernicul Dumnezeu, a hotărât să zidească o faptură nouă - Omul -, despre care Duhul Sfânt, prin David prorocul, se întreabă zicând: „Când privesc cerurile, lucrurile mâinilor Tale, luna și stelele, pe care Tu le-ai întemeiat, îmi zic: Ce este omul că-ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el” (Psalmul 8, 3-5).

Omul, această minunată făptură zidită ca să viețuiască pe pământul care

mereu străbate Universul, este în grija Domnului Dumnezeu permanent și a fost cercetat cu iubire, pentru că a fost încununat cu mărire și cu cinste.

Dar nu numai atât!

„Pusu-l-ai pe dănsul - pe om -, peste lucrul mâinilor Tale, toate le-ai supus sub picioarele lui“ (Psalmul 8,7).

DREPTMĂRITORI CREȘTINI,

Toate ar fi fost cu pace și bucurie, dacă Lucifer nu s-ar fi răzvrătit, din cauza mândriei, împotriva Creatorului său, Care l-a pedepsit pentru abuzul de libertate, cum ne spune Duhul Sfânt prin proorocul Isaia, zicând: „Cum ai căzut tu din ceruri, Luceafăr strălucitor, fecior al dimineții. Cum ai fost doborât la pământ tu biruitor de neamuri. Tu ziceai în inima ta: «Mă voi sui în ceruri și mai presus de stelele lui Dumnezeu Cel puternic voi așeza jilțul meu. Sui-mă-voi deasupra norilor și asemenea Celui Preaînalt voi fi.» Și acum te pogori în iad, în cele mai de jos ale pământului“ (Isaia 14, 12-15).

Lucifer nu s-a mulțumit numai cu atât !

În loc să se căiască de păcatul mândriei, a ispitit, trăgând în greșală omul cel zidit de Dumnezeu, din iubire, coroana creaturilor de pe pământ.

Ispititorul diavol, apropiindu-se tiptil de Eva, mama neamului omenesc, a zis: „Dumnezeu a zis El oare, să nu mâncați roadele din orice pom din Rai ?“ Eva a zis ispititorului șarpe: „Roade din pomii Raiului putem să mâncăm, numai din rodul pomului celui din mijlocul Raiului ne-a zis Dumnezeu: «Să nu mâncați din el, nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți!»“. Atunci ispititorul șarpe a zis către Eva: „Nu, nu veți muri!“ . Pentru neascultarea și călcarea poruncii, Dumnezeu a zis femeii: „Voi înmulți mereu necazurile tale, mai ales în vremea sarcinii tale, în dureri vei naște copii, atrasă vei fi către bărbatul tău și el te va stăpâni“. Iar lui Adam i-a zis: „Pentru că ai ascultat vorba femeii tale și ai mâncat din pomul care ți-am poruncit «Să nu mănânci», blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale! Spini și plămadă îți va rodi el și te vei hrăni cu iarba câmpului! În sudoarea feței tale vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care ești luat, căci pământ ești și în pământ te vei întoarce“ (Facerea 3, 16-19).

DREPTMĂRITORI CREȘTINI,

Astfel, Adam și Eva, strămoșii neamului omenesc, au căzut din iubirea și harul lui Dumnezeu, acceptând ispitirea luciferică, au fost izgoniți din Raiul în care au fost puși, căzând în stricăciunea morții, după cum scrie Sf. Maxim Mărturisitorul: „Omul fiind făcut la început de Dumnezeu și așezat fiind în Rai, a călcat porunca și prin aceasta a căzut în stricăciunea morții. Pe urmă fiind cărmuit prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, generație după generație, a stăruit totuși să sporească în rău, fiind dus de diferite patimi ale trupului, până la desnădejdea de viață“ (Filocalia vol. II, p. 1.).

Ca un adevărat Părinte iubitor, Dumnezeu nu putea să lase creatura Sa să

fie tiranizată de diavol, și: „Când a venit plinirea vremii, a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege“ (Galateni 4, 4), cum a profețit și Isaia, prin Duhul Sfânt: „Iată, Dumnezeu vă va da un semn: Fecioara, va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel, Dumnezeu este cu noi!“ (Isaia 7, 14).

Veseli-mă-voi și mă voi bucura de Tine, Doamne! (Psalmul 9.2).

Lăuda-Te-vei, Doamne, din toată inima mea, pentru iubirea arătată neamului omenesc. Tu Doamne, ai grăit prin Sf. Ioan, care a scris: „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său, Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Pentru că n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume, ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască prin El lumea“ (Ioan 3, 16-17).

Apostolul Neamurilor, Sf. Pavel hotărât ne asigură: *Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit pe noi care eram morți prin greșelile noastre, ne-a făcut vii împreună cu Hristos - prin Har sunteți mântuiți! Împreună cu El ne-a sculat și împreună ne-a așezat în ceruri, în Hristos Iisus, ca să arate în veacurile viitoare, covârșitoarea bogăție a Harului Său, prin bunătatea ce a avut către noi, întru Hristos Iisus. Căci în Har sunteți mântuiți, prin credință, și aceasta nu este de la voi: este darul lui Dumnezeu“ (Efeseni 2, 4-8).*

DREPTMĂRITORI CREȘTINI,

Copleșiți de acest mare dar al lui Dumnezeu, trimiterea la noi, aici pe pământ, în țara noastră, în orașul nostru, în casa noastră, în inima noastră, a Domnului Iisus Hristos, Mântuitorul lumii și al fiecăruia dintre noi, se cuvine să spunem în rugăciune, ca David proorocul: „Lăudați pe Domnul că este bun, că în veac este mila Lui! Lăudat să fie Domnul pentru milele Lui, pentru minunile Lui, pe care le-a făcut fiilor oamenilor!“ (Psalmul 106,1,8),

Se cuvine, așadar, ca noi, auzind acest noian de mărturii al dragostei lui Dumnezeu pentru noi și pentru mântuirea noastră, să ne îndreptăm viața de fiecare zi prin fapte vrednice de fii și moștenitori ai Împărăției lui Dumnezeu. Avem chemarea sfântă de a ne așeza viața pe temeliile tari ale Adevărului și a ne face vrednici de jertfa lui Iisus, Părintele nostru care ne iubește cu iubire veșnică mărturisindu-ne: „Precum M-a iubit pe Mine Tatăl, așa v-am iubit și Eu pe voi; rămâneți întru iubirea Mea. Dacă păziți poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea, după cum și Eu am păzit poruncile Tatălui Meu și rămân întru iubirea Lui. Acestea vi le-am spus ca bucuria Mea să rămână întru voi și ca bucuria voastră să fie deplină. Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul cum v-am iubit Eu pe voi. Mai mare dragoste ca aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să-l pună pentru prietenii săi. Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc.

ACEASTA VĂ PORUNCESC: SĂ VĂ IUBIȚI UNUL PE ALTUL!“ (Ioan 15, 9-14,17).

Niciun om de pe fața pământului nu se poate sustrage de la această poruncă divină, poruncă absolută adresată omenirii: IUBIREA!

IUBIREA DE DUMNEZEU! IUBIREA DE OAMENI, frații noștri, IUBIREA de natură, IUBIREA de virtute a Neamului Românesc, atât de încercat în decursul veacurilor; IUBIREA valorilor de cultură, de artă, de dreptate, de spiritualitate creștină ortodoxă, zestrea cea mai de preț a sufletului nostru dornic de

izbăvire și bucurie sfântă!

Deopotrivă sunt chemați, în mod egal, la această IUBIRE DIVINĂ copiii, tinerii, adulții și cei vârstnici, de orice neam și credință!

Dacă vom reuși să statornicim IUBIREA DIVINĂ în inima noastră, vom străluci ca soarele în amiază și vom putea lumina și încălzi la rândul nostru inimile și sufletele înghețate de ură, neîndeplinire și alte dureri ale veacului prin care trecem!

DREPTMĂRITORI CREȘTINI, IUBITORI DE PRAZNIC ÎMPĂRĂTESC,

Auzim prin veacuri chemarea profetului Osea: „Semănați-vă fapte bune, căci numai așa veți secera milostivire, prefaceți țelina în ogoare ale cunoașterii de Dumnezeu și căutați pe Domnul, ca El să vină și să vă îndestuleze de roade mântuitoare! (Osea 10,12).

„Dacă avem slujbă, să stăruim în slujbă, dacă unul învață, să sârguiască în învățatură; dacă îndeamnă să fie la îndemnare; dacă împarte altora, să împartă cu firească nevinovăție; dacă stă în frunte să fie cu tragere de inimă; dacă miluiește, să rânduiască cu voie bună! Dragostea să fie nefățarnică! Urâți răul! Alipiți-vă de bine! În iubire frățească unul pe altul iubiți-vă! În cinste, unii altora dați-vă întâietate! La sânguință nu pregetați! Cu duhul fiți fierbinte! Domnului Dumnezeu slujiți! Bucurați-vă în nădejde, în suferință fiți răbdători, la rugăciune stăruiți! Bucurați-vă cu cei ce se bucură, plângeți cu cei ce plâng. Cugetați același lucru unii pentru alții! Nu cugetați la cele înalte ci lăsați-vă duși spre cele smerite. Nu vă socotiți voi înșivă înțelepți! Nu răsplătiți nimănui răul cu rău. Purtați grijă de cele bune înaintea tuturor oamenilor. Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiți în bună pace cu toți oamenii. Nu te lăsa biruit de rău ci biruiește răul cu binele“ ne îndeamnă cu stăruință marele Apostol al Neamurilor, Sf. Pavel (Romani 12,7-18.21).

Dacă pe toate acestea le vom împlini și alte sfinte învățături, vom putea striga plini de uimire și bucurie sfântă de Nașterea Domnului, precum oarecând David prorocul: *„Veniți să vedeți lucrurile lui Dumnezeu, minunile pe care le-a pus Dumnezeu pe pământ!“* (Psalmul 45, 8).

Nici un glas nu-i destul pentru a preamări minunile lui Dumnezeu! Nici un condei nu va putea să arate întru iscusința sa lucrarea lui Dumnezeu la care noi suntem martori de mii și mii de ani!

De aceea, Duhul Sfânt ne îndeamnă, prin glasul prorocului David zicând: *„Oprșiți-vă și cunoașteți că eu sunt Dumnezeu, înălța-Mă-voi pe pământ!“* (Psalmul 45,10).

IUBIȚII MEI FRAȚI CREȘTINI, SFINȚIȚI PĂRINȚI PĂSTORI AI ARGEȘULUI ȘI TELEORMANULUI

Să ne oprim și noi, de Sfintele Sărbători Crestinești și să cugetăm la Dumnezeu, rugându-L să ne ierte toate păcatele făcute de la începutul vieții noastre

până în ceasul de acum și să-i mulțumim pentru toate Darurile cu care ne-a învrednicit!

Printre Darurile lui Dumnezeu se număra și cei 75 de ani de la Unirea cea Mare a Tuturor Românilor!

Nici un român cu inimă bună și suflet curat, nu va uita jertfa milioaneilor de Români pentru viața noastră românească!

Toți suntem Frați!

Toți suntem chemați de Dumnezeu să locuim împreună ca o Inimă și un Cuget!

„Iată acum ce este bun și ce este frumos decât numai a locui frații împreună! Că unde este UNIRE, acolo a poruncit Domnul binecuvântare și viață în veac“ (Psalmul 133, 1, 3).

Vă fac sfânta chemare de a iubi Biserica noastră strămoșească și a mergee în fiecare duminică și sărbătoare la slujbă cu participare activă la cântarea omofonă a Sfintei Liturghii, ajutând pe preotul slujitor la toată lucrarea mântuitoare.

Vă îndemn de a ajuta lucrarea cea minunată de învățare a Religiei în școală, ca fiii cei minunați ai Țării, să crească vlăstare tari și de nădejde, mărturisind pe Dumnezeu ca Părintele nostru, așa formându-se personalitatea completă a fiilor Neamului Românesc!

De ziua Nașterii Domnului Iisus Hristos, rugăm pe Părintele Paroh din toată inima, ca să îndemne pe Creștinii din parohie să primească în familiile lor, câte un copil orfan sau abandonat de părinți, de la Leagănul de copii și orfelinatelor din județele Argeș, Teleorman și din Țară.

Facem această rugămintă și îndemn de inimi pentru a răspunde chemării lui Iisus: *„Și care va primi un prunc ca acesta, în numele Meu, pe Mine Mă primește“ (Matei 18, 5).*

Ne exprimăm speranța că familia Părintelui Paroh și familii cu posibilități din parohie vor primi îndemnul și rugăciunea noastră, făcută în numele lui Iisus Mântuitorul: *„Vedeți să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, că zic vouă: Că îngerii lor, în ceruri, pururea văd fața Tatălui Meu, Care este în ceruri“ (Matei 18, 10).*

Toți cei care aveți un copil, doi sau trei, mai primiți unul. Așa va veni peste casele noastre binecuvântarea lui Dumnezeu.

Ajută-ne, Doamne Dumnezeule, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care Prunc Te-ai născut, aici la noi, pe Pământ, ca să Te primim în casele noastre; și prin primirea unui prunc abandonat sau orfan!

Iubiții mei frați și surori în Domnul Iisus,

Numai așa făcând, vom contribui esențial la sănătatea Neamului nostru Românesc și la apărarea vieții curate. Astfel, ne dorim oameni de inimă, creștini adevărați cu sufletele duioase, așa cum, de altfel ne-a zidit Bunul Dumnezeu, aici în Centrul Europei.

Mă adresez, de asemenea, tinerilor și tinerelor fete, viitorul leagăn al Bisericii și României de mâine, să se păstreze întru sfințenie sufletească și trupească, pentru a întemeia un Cămin Sfânt, din care să răsară urmașii și moștenitorii de neam curat!

Ar fi mare păcat să uităm sfințele tradiții, portul nostru strămoșesc, cântecele noastre sfinte, așezarea noastră de creștini și oameni de omenie. Să nu părăsim nimic din ceea ce am moștenit de la strămoșii noștri și să nu ne lăsăm furați de vrăjile celor care vor să ne sărăcească de buna purtare a românului și creștinului

din această sfântă vatră românească!

Vă încredințez că vă port în rugăciunile mele adresate lui Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, dorindu-vă ca: „*Dumnezeul Păcii, să vă întărească în orice lucru bun, ca să faceți voia Lui, și să lucreze în noi ceea ce este bine plăcut în fața Lui, prin Iisus Hristos!*“ (Evrei 13, 20-21).

Hristos se naște, măriți-L
 Hristos din ceruri, întâmpinați-L
 Hristos pe pământ, înălțați-vă
 Cântați Domnului, tot pământul!

† CALINIC

Episcopul Argesului si Teleormanului

ÎNDRUMĂRI OMILETICE
ȘI
PASTORALE

Cuvânt la Duminica I după Rusalii (a Tuturor Sfinților)

Sfânta Biserică pomenește în prima duminică după Pogorârea Sfântului Duh pe toți sfinții săi ca pe niște eroi ai credinței, ca pe Luminători ai vieții creștine și ostenitori noobosiți, în mărturisirea adevărului Lui Hristos.

Înainte de înălțarea Sa la cer, Mântuitorul a spus Sfinților Apostoli: „Voi sunteți martorii acestora” (Luca 24, 48), adică a tuturor minunilor Sale, a învățaturii Lui și îndeosebi a învierii din morți. Ei aveau misiunea să-L mărturisească pe Iisus în fața neamurilor. Datoria de a-L mărturisi a fost exprimată de Iisus în cuvintele: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, care este în Ceruri” (Mat. 10,32).

Cea mai deplină mărturisire despre Hristos au făcut-o sfinții. Ei au propovăduit neclintiți Sf. Evanghelie, chiar dacă împotriva lor s-au ridicat atât iudeii cât și alte neamuri și mulți dintre ei au suferit chinuri grele și chiar moarte, dar nu s-au lepădat de Hristos.

Lucrarea sfinților în lume a avut un rezultat minunat. Întăriți de Duhul Sfânt, ei au reușit să vestească Evanghelia în numeroase provincii, iar numărul creștinilor devenea tot mai mare. Sfinții s-au arătat modele de viață și de gândire care înălțau pe om spre o lume nouă: lumea iubirii, a dreptății și a nădejzii în viața veșnică. Nici știința și filosofia vremii, nici represiunea stăpânirii romane, nici învățăturile eretice n-au avut puterea să slăbească Biserica. Sfinții cucereau sufletele oamenilor cu credința lor și cu ajutorul lui Dumnezeu. Ei n-au urmărit slava lor proprie, ci slăvirea lui Dumnezeu. Și astfel s-a adevărat cuvântul profeției: „Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi”.

Biserica aduce cinstirea cuvenită tuturor sfinților din toate timpurile. Cinstind pe sfinți noi dăm slavă lui Dumnezeu că i-a întărit pe ei și le-a dat darul de a fi povățuitori buni în frământările sufletești ale credincioșilor.

În ordinea vechimii, primii sunt sfinții Apostoli peste care s-a pogorât Duhul Sfânt (Fapte 2.4) și lor le-a spus Mântuitorul: „Adevărat zic vouă că voi cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va ședea pe scaunul slavei Sale, veți ședea și voi pe 12 tronuri, judecând cele 12 seminții ale lui Israel” (Mat. 19, 28). Prețuirea și dragostea Mântuitorului față de Sf. Apostoli se arată și în alte cuvinte „Voi sunteți prietenii Mei, deci faceți ceea ce vă poruncesc” (Ioan 15, 14), iar în rugămintea Sa, la cina cea de Taină, Iisus zicea către Părintele ceresc: „Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una suntem: Părinte voiesc eu, unde sunt Eu, să fie cu Mine și aceștia pe care Mi-ai dat ca să vadă slava Mea” (Ioan 17, 22 și 24). Este bine să amintim aceste cuvinte celor ce s-au rătăcit în credință și să le spunem că avem temeiuri sigure în Sf. Scriptură să cinstim pe Sf. Apostoli, pentru că Însuși Mântuitorul i-a prețuit și le-a dat slava Sa și cinstea de a judeca semințiile Lui Israel. Cine refuză să cinstească pe Sfinții Apostoli aceia nu mai recunoaște, autoritatea cuvintelor Domnului nostru Iisus Hristos.

Cât de minunate au fost faptele St. Apostoli aflăm tot din Sf. Scriptură și din istoria bisericească. Cu ajutorul Duhului Sfânt, ei au organizat numeroase Biserici, s-au întrunit în primul Sinod Apostolic din Ierusalim spre a discuta problemele importante (Fapte 15, 13) și cei mai mulți dintre ei au suferit moarte mucenicească

pentru Hristos.

Locul lor, în activitatea Bisericii, a fost luată de Sf. Părinți Apostolici ca de ex. Sf. Iustin Martirul, sfinții Policarp, episcopul Smirnei, Ignațiu al Antohiei, Sf. Irineu, Episcopul de Lugdunum, tot mucenici, și mulți alții, despre care Sf. Ioan Gură de Aur scrie: „Nu este atât de strălucitor cerul împodobit fiind cu mulțimea stelelor, pe cât de împodobite sunt trupurile mucenicilor cu mulțimea ranelor“ (Cuvânt la Duminica tuturor Sfinților, în Cuvântări la Praznice Împărătești, trad. rom. Pr. D. Fecioru, București, 1942, p.281).

Sfinții Părinți, urmașii Apostolilor, ne-au lăsat numeroase scrieri, în care au tâlcuit învățătura creștină și au apărat pe creștini de atacurile diferitelor învinuiri, fără temeii, din partea necredincioșilor, sau a celor care se abătuseră de la dreapta credință.

Dar cine va putea să descrie toate nevoințele sfinților? În calendarul nostru găsim mii de nume de sfinți. În cărțile bisericești se află și mai multe nume. Acolo e descrisă pe scurt și viața lor. Despre unii aflăm că au fost chinuși cumplit, ca să se lepede de Biserica și să treacă la alte credințe. Cei care refuzau acest lucru erau pedepsiți în diferite feluri. Dar nici un fel de mijloace nu erau în stare să le frângă răbdarea și credința. Ei renunțau la avere, la bucuriile vieții, la demnități și ranguri mari, care li se promiteau, dar nu renunțau la un singur lucru: nu renunțau la Biserica lui Hristos. În acest fel, însă, ei dobândeau totul, căci în locul celor pământești și vremelnice, câștigau cele cerești și veșnice. În atitudinea lor, în caracterul lor, în dragostea lor statornică față de Hristos, în răbdarea lor uriașă s-au împlinit cuvintele Mântuitorului: „Și oricine a lăsat case, sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau femeie, sau copii, sau țarine pentru numele Meu, înmulțit va lua înapoi și va moșteni viața veșnică“ (Mat. 19, 29). În aceste cuvinte se exprimă o făgăduință cu caracter sfințitor, dată sfinților, în care Însuși Mântuitorul îi cinstește.

Credincioșii Bisericii nu pot avea față de sfinți decât aceeași atitudine de cinstire.

După anul 311, viața Bisericii a cunoscut o schimbare importantă. În urma unei legi, date de Împăratul Constantin cel Mare, au încetat prigoanele împotriva creștinilor. Dar noile condiții istorice au dat la iveală o altă categorie de sfinți: Sfinții Părinți care și-au închinat viața unei slujiri de mare valoare în folosul Sf. Biserici. Dintre ei, mulți au luat parte la sfintele sinoade și au depus acolo o mărturisire, neântrecută în măiestrie, despre adevărurile credinței celei neschimbate, primite de la Mântuitorul și Sf. Apostoli. Ei au luptat uneori în condiții foarte grele, cu diferiți eretici, care propovăduiau învățături greșite. Unii dintre eretici aveau trecere la curțile împăraților sau ale unor demnitari din acea vreme și încercau să înăbușe cu forța pe apărătorii dreptei credințe. În această privință este destul să amintim de Sfinții Părinți Ioan Gură de Aur, Grigore de Nazianz, Grigore de Nissa, Atanasie cel Mare și a. care au suferit numeroase exiluri și pedepse, iar Sfântului Maxim Mărturisitorul i s-a tăiat mâna dreaptă, să nu poată scrie și i s-a smuls limba să nu poată propovădui învățătura dreptei credințe.

Toți acești Sfinți părinți au depus o muncă uriașă pentru întărirea Bisericii și precizarea adevărurilor privitoare la credința și rânduielile ei, alcătuind și numeroase legi bisericești, numite canoane, care îndreaptă viața creștină pe drumul mântuirii. Unii dintre ei, ca Sf. Vasile cel Mare, s-au făcut pildă tuturor în purtarea de grijă față de bolnavi, săraci, orfani, văduve și alte categorii de nenorociți.

Despre alți sfinți aflăm că au dus o viață cuvioasă de sfințenie, petrecând

în rugăciune și fapte bune și s-au făcut pildă tuturor în acest sens.

Și pentru poporul român este o mângâiere că a fost binecuvântat cu vrednicia de a avea sfinți: Mucenicii Ioan Valahul, și Oprea Miclăuș, Cuviosii Visarion Sarai, Sava Brancovici, Ilie Iorest, Sofronie, Daniil Sihastru, Iosif de la Partos, Sf. mucenici Constantin Brâncoveanu cu cei 4 fiii ai săi, Mitropolitul Antim Ivirceanu, Dreptcredinciosul Voievod Ștefan cel Mare ș.a. Sfinții sunt bineplăcuți lui Dumnezeu și s-au făcut ocrotitorii noștri și rugători pentru noi. În viața pământească ei s-au nevoit pentru binele oamenilor, iar în cea cerească, ei se roagă pentru fericirea și mântuirea acestora. Acest lucru stă scris în Sf. Scriptură, în cartea Apocalipsei (5,8), unde se spune că rugăciunile sfinților se ridică ca tămâia înaintea tronului lui Dumnezeu (Apocalipsa 5,8).

Sfinții au fost învredniciți să fie făcători de minuni iar trupul lor n-a fost supus stricăciunii, ci a devenit izvorător de mir. De aceea, în multe biserici se găsesc sfintele moaște, cărora se închină mii de credincioși și primesc ajutorul de care au nevoie. Sfinții vor rămâne totdeauna modele de altruism, de moralitate și de slujire devotată cauzei Evangheliei. Ei pot spune că Sf. Apostol Pavel: „Lupta cea bună am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care Domnul îmi va da-o“ (II Tim. 4, 7-8). De altfel, Sfinții au și primit această cunună și formează Biserica triumfătoare, sau cerească, spre care noi privim cu încredere. Ne încredem în rugăciunile sfinților, ca să ne ajute să biruim păcatul și să mergem pe drumul ce duce la sfințenie în împărăția lui Dumnezeu. Sfinții au avut aceeași fire omenească ca și noi. Dar credința și puterile lor sufletești au fost mari și i-au călăuzit spre veșnicie. Sfințenia e un dar al lui Dumnezeu unit însă cu un mare efort de colaborare și participare la acest dar din partea omului.

Prin cuvintele Sf. Apostol Petru, Dumnezeu ne cheamă la sfințenie: „După Sfântul care v-a chemat pe voi, fiți și voi înșivă în toată petrecerea vieții. Că scris este: „Fiți sfinți pentru că sunt Sfânt“ (I Petru 15, 16).

Să luăm aminte, ca și sfinții, la această chemare.

Preot MIHAI COLOTELO

CUVÂNT LA DUMINICA II-a DUPĂ RUSALII

„Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni“.

Să ne în chipuim că într-o dimineață de vară ca aceasta, înaintăm cu Mântuitorul Iisus Hristos pe marginea lacului Ghenizaret, sau Marea Tiberiadei.

Forma prelungă a lacului și valurile ce se rostogoleau aminteau de sunetele harpei. De-a dreapta și de-a stânga, numai flori, ca într-o grădină se vedeau în câmpia ce înconjura lacul. De frumusețea acestor lacuri și a apelor, poporul așezase în graiul Părintelui ceresc, în admirația lui cuvintele: „Eu am creat șapte mări, dar pentru Mine nu am păstrat decât una: Marea Tiberiadei“, sau lacul ce se numește Ghenizaret.

El este unul din cele trei bazine pe care le adapă Iordanul în coborâșul său spre Miază Zi. Și astăzi pelerinii, cu toate stricăciunile lui de vreme sau făcute de

beduini, - găsesc palmierii care umbresc Tiberiada, până în câmpiile din Magdala, cu florile de lotus neprihănită, sau cu trestia de zahăr, sau cu centura de măceși rozalii.

Două sate ce străjuiau marginea mării, care unite purtau numele de Betsaida (casa peștelui) se vedeau în zare. Pescarii erau nespuse de mulți pentru că aici se găseau pești din belșug. Încă de demult Marele Moise rânduise ca aici fiecare avea dreptul să arunce mreaja, iar în vremea Mântuitorului se vedeau aici zeci de vase: galere de la Roma, corăbii ale lui Irod sau bărci pescărești.

Azi nu mai se văd decât câteva bărci pe care le folosesc pescarii săraci. totul a rămas în amintiri și în pagini de sfântă carte.

Mai sus, cetatea cea mai bogată și mai măreață rămânea tot Capernaumul, „între hotarele Zabulonului și ale lui Neftali“, pe calea cea veche a caravanelor, care, coborau din Orientul îndepărtat spre țara Egiptului.

A doua zi după botezul Său, primit de la Ioan, Mântuitorul sta într-un cort aproape de Iordan, poate chiar sub ramurile unui palmier de care, poate și azi, călătorul își agață haina sa din păr de cămilă. Doi dintre ucenicii lui Ioan se apropiară de Iisus. Unul era Andrei, pescar din Galileia, de pe malul lacului Ghenizaret, iar al doilea, Ioan, unul dintre fii lui Zevedei, ambii din Betsaida.

Simon, fratele lui Andrei, coborâse și el la Iordan. Văzându-l pe Andrei, s-a apropiat de el și i-a spus: „Am aflat pe Mesia“ și l-a condus la Mântuitorul. Iisus, privindu-le pe acest galileean puternic și tare ca stânca, i-a zis: „Tu ești Simon, fiul lui Iona: de acum te vei chema Kefa - piatră“.

Mai târziu, după ce Iisus a coborât de pe muntele unde a fost ispitit, ca biruitor al Satanei, se plimba pe marginea lacului pe care îl iubea și a văzut pe Petru și pe fratele său Andrei, care își aruncaseră mreжіle în apă. Privind în sufletul lor și în adâncul ființei lor, cunoscând credința lor nemărginită și darurile lor sufletești, îi cheamă, spunându-le: „Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni“. Iar ei, îndată, lăsând mreaja și năvoadele lor, au mers după dânsul. Mergând mai departe, a văzut pe Iacob și pe Ioan, fii lui Zevedei, în corabie cu tatăl lor, cârpindu-și năvoadele și i-a chemat și pe dânsii. Iar ei, lăsând toate și pe tatăl lor, au mers după Iisus.

* * *

Iată dar, primii ucenici ai Bunului Mântuitor, primii apostoli ai Evangheliei, primii miniștrii și - cum spune un mare scriitor creștin - primii ofițeri în statul major al lui Hristos cu care avea să cucerească sufletele oamenilor.

Aceasta, pentru că fiecare conducător al popoarelor din istoria lumii a avut sftenicii lui - statul major. Astfel, cezarii Romei au avut generalii lor, marele Napoleon i-a avut pe vestiții săi mareșali, regii Angliei și-au avut pairii lor, marii filosofi ai lumii, Socrate, Platon și Aristotel au avut ucenicii lor.

Iisus - Mântuitorul lumii - a avut cei mai simpli, mai modești și mai nevinovați ucenici, aleși dintre oamenii de rând, muncitori, săraci și fără de carte, care își câștigau pâinea lor și a familiilor lor, cu munca brațelor.

De ce oare Iisus și-a ales ucenici dintre aceștia? De ce nu și-a ales dintre conducătorii poporului - cărturari sau farisei, dintre bogații societății sau dintre filosofii cei mai experimentați?

Aceasta, pentru ca posteritatea să nu spună că biruința Evangheliei în lume și nașterea și răspândirea creștinismului s-ar datora acestora. Poate ar fi spus că cei puternici ar fi amenințat pe oameni să creadă în Evanghelia Sa. Ar fi spus ca au cumpărat credința și pe oameni cu bogățiile lor și cu banii lor. Ar mai fi spus că i-ar fi câștigat prin iscusința filosofiei și prin mreșile elocinței și cuvintelor amăgitoare... În această situație nu mai putea să facă nici o obiecție. Ucenicii lui Iisus, pescari minunați, trăind între apă și cer, cât mai departe de meșteșugurile lumii și de ispitele ei, purtau în ființa lor puritatea conștiinței, simplitatea sufletului și forța lor spirituală. În candela inimilor lor ardea flacăra dorului de mântuire, de fericire. Cu câtă bucurie va fi spus Andrei fratelui lui mai mare Petru: „Am aflat pe Mesia“. De bună seamă problema mesianică era vie în conștiința lor. Poate de multe ori discutau și apelau la cuvintele profeților. Dar, mai mult simțeau, în taina sufletelor lor prezența vie, sfântă și minunată a Fiului lui Dumnezeu, - Iisus - Mesia - Mântuitorul Lumii. Ei simțeau căldura sfântă a dumnezeirii lui Hristos în apropierea lor. De aceea, lasă tot și urmează lui.

Pe lângă mijloacele lor de muncă, barca, mreșile, undițele, etc. Iacob și Ioan lasă și pe tatăl lor singur și răspund la marea chemare ce le-o face Fiul lui Dumnezeu.

La această sfântă chemare vocația sufletelor lor a răspuns fericit, iar ecoul acestei urmări a lui Hristos a răsunat puternic în stihile armoniei, credinței iubirii și ale păcii.

Nu putem cântări greutatea istorică milenară a chemării apostolilor, la răspunsul lor, nu numai a celor patru, dar și a celor doisprezece, dar mai ales al sutelor și miilor de apostoli ai lui Hristos, din toată lumea, din toate veacurile și generațiile, care au moștenit harul și puterea încredințată lor, prin punerea mâinilor, ale tainei hirotonei și au fost slujitorii Marelui lor Învățător, Fiu al lui Dumnezeu și al Bisericii sale, sub acoperământul Sfântului Duh.

Cu toții, întăriți câte puțin, dintru început și hrăniți cu dulceața cuvintelor dumnezeiești, convinși prin puterea minunilor, prin muncă, suferințe și jertfe, apostolii și urmașii lor, au crescut cu veacurile și au lăsat moștenire împlinirea poruncilor evanghelice și iubirea dintre oameni.

Această poruncă a iubirii a rămas ca cea mai puternică armă a Evangheliei și a legii noastre creștine. Pe aceasta au auzit-o de multe ori din gura Mântuitorului care le-a zis: „Poruncă nouă vă dau vouă ca să vă iubiți unii pe alții. Dintru aceasta vă cunoaștea lumea că sunteți ucenici ai Mei, de veți avea dragoste între voi“.

Ca la un Părinte iubitor, al păcii și mângâierii, au răspuns și vor mai răspunde în istorie toți cei dornici de liniștea și armonia interioară a sufletelor, dornici de fericire și de mântuire. Cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi“ au răsunat în taina veacurilor și în inimile celor lipsiți, celor săraci și au răspuns și vor răspunde totdeauna, la chemarea iubirii lui Hristos.

Această venire la Hristos cuprinde în sine o credință puternică, o nădejde fără de margini și o solidaritate în iubire și jertfă. Ea dă în schimb o putere care dinamizează și unește membrele Trupului lui Hristos - Biserica - într-o singură unitate în care circulă sângele lui Hristos. Prezența și permanența lui Hristos este taina pe care au experimentat-o și trăit-o apostolii și urmașii lor, și odată cu ei, toți cei care „întru Hristos s-au botezat și întru Hristos s-au îmbrăcat“, ajungând să zică, odată cu marele Pavel: „Hristos se va preamări în trupul meu, ori de voi trăi, ori de voi muri, căci pentru mine viața este Hristos și moartea un câștig“ (Filip. I,

20- 21).

Ca preoți ai lui Hristos, ca urmași ai apostolilor, se cuvine a ne convinge că pentru a putea reuși în apostolatul evanghelic pe care îl desfășurăm trebuie să ne înarmăm cu o adâncă pasiune, cu o nespusă dragoste față de Dumnezeu și față de aproapele „om“.

Toate forțele noastre sufletești și trupești să le închinăm mării și sfintei misiuni încredințată la primirea tainei „punerii mâinilor“. Să ne orientăm vocația noastră pentru binele, slujirea și dăruirea noastră prin dragoste celor ce așteaptă de la noi liniște, încurajare și iertare, în numele lui Hristos.

Chemarea apostolilor este și chemarea noastră, iar în clipe de greutate și de slăbiciuni să ne înarmăm cu rugăciunea și cu credința în ajutorul și iubirea lui Dumnezeu, ascultând pe Sfântul Pavel, care ne-a învățat zicând: „Toate le port întru Hristos Domnul. - căci cine mă va putea despărți de dragostea lui Hristos?“

Numai așa, putem răspunde cum se cuvine la cuvintele: „Veniți după mine și Eu vă voi face pescari de oameni“.

Pr. David Popescu

PREDICĂ LA DUMINICA A VIII-A DUPĂ RUSALII

„Iar Iisus le-a zis: Nu trebuie
să se ducă. Dați-le voi să mănânce“
(Matei XIV, 16)

Pe când Mântuitorul se afla în Capernaum și învăța poporul, pe la începutul lunii martie, în al doilea an al activității Sale mesianice, ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul I-au adus trista veste că dascălul lor a fost ucis de către regele Irod Antipa, fiul lui Irod, ucigașul celor 14.000 de prunci. Îndurerat, Mântuitorul s-a retras cu Apostolii spre malul lacului Ghenizaret, s-a urcat în corabie și a trecut de cealaltă parte, spre răsărit, în ținutul Betsaidei lui Irod Filip, loc pustiu, în jurul căruia nu se găsea nici o așezare omenească.

Domnul dorea să aibă câteva clipe de singurătate, ca să se roage și să plângă în liniște moartea Sfântului Ioan Botezătorul. Dar mulțimile de oameni, care nu se săturau de cuvintele Lui, nu L-au părăsit, ci au venit să-L caute și aici. De aceea Domnul, Căruia întotdeauna I-a fost milă de popor, S-a îndurat din nou, vindecând pe bolnavi și vestind cuvintele Împărăției lui Dumnezeu. Dragostea, care „nu caută ale sale (I Cor., XIII, 5), a făcut ca Mântuitorul să lase la o parte truda și durerea sufletească și să caute mântuirea sufletelor flămânde de adevăr, din jurul Său.

Vremea însă trecea și negura nopții se pregătea să coboare. Îngrijorați, Apostolii se apropie de Mântuitorul și-L roagă să sloboade mulțimile, să se ducă să-și procure de mâncare pe la casele lor, căci locul era pustiu. Dar, dragostea Mântuitorului pentru oameni se dovedi și mai mare. După ce lucrase pentru ei toată ziua și, după ce-i hrănise sufletește cu sfânta-I învățătură, caută să-i hrănească și trupește. Atunci îi îndemnă pe Apostoli spunându-le: „Nu trebuie să se ducă. Dați-le voi să mănânce“.

Mirați, Apostolii, neînțelegând rostul îndemnului, îi răspund „Nu avem aici decât numai cinci pâini și doi pești“. Și El a zis „Aduceți-Mi-le aici“. Apoi, după ce a poruncit oamenilor să șadă pe iarbă, a luat cele cinci pâini și cei doi pești și căutând la cer, le-a binecuvântat și frângând pâinile, le-a dat ucenicilor, iar ucenicii le-au dat gloatelor. Și-au mâncat toți și s-au săturat și s-au adunat fărâmiturile ce rămăseseră, douăsprezece coșuri pline. Iar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii“ (Matei XIV, 16-21).

Înmulțirea pînilor nu are numai înțelesul unei minuni pe care a făcut-o Mântuitorul din dragostea Sa nemărginită față de oameni în pustie, ca să sature poporul flămând, arătându-și dumnezeirea Sa. Ea preînchipuiește, în realitate, minunea care se repetă și astăzi, și până la sfârșitul timpului, pe masa sfintelor altare ale bisericilor, ori de câte ori se săvârșește Sfânta Liturghie. Aceasta este minunea sau taina Sfintei Euharistii. În ea se lămurește tâlcul înmulțirii pînilor. Mântuitorul, după ce a săvârșit cu Apostolii Cina cea de Taină, le-a zis: „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea“ (Luca, XXII, 19). „Pentru că, ori de câte ori mâncați pâinea aceasta și beți acest pahar, vestiți moartea Domnului până va veni“ (I Cor. XI, 26). Sfânta Liturghie este deci Cina Domnului. Ea repetă mereu Cina cea de Taină. E slujba săvârșirii Sfintei Euharistii, prin care noi primim în trupul și în sângele nostru însuși sfânt trupul și sfânt sângele Domnului. În această sfântă taină avem răspuns la întrebările apostolului: „Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este oare împărțășirea cu sângele lui Hristos? Pâinea ce o frângem, nu este oare împărțășirea cu Trupul lui Hristos?“ (I Cor. X, 16). Aceași dragoste a Mântuitorului, arătată la înmulțirea pînilor în pustie, se revarsă mereu nemărginit, căci El ne-a lăsat fericirea de a ne împărțăși cu hrana mîntuitoare a sufletelor noastre, care este Sfînta Cuminecătură sau Sfînta Euharistie, săvârșită în timpul Sfintei Liturghii.

Sfînta Liturghie este slujba și jertfa adusă de Mijlocitorul pentru noi oamenii, una și aceeași până la sfârșitul veacurilor. În ea se revarsă toată dragostea lui Dumnezeu pentru lume. Iisus, Mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii, ne împacă cu Dumnezeu prin sfînta Sa jertfă fără de sânge. El este adevăratul preot al jertfei, pe care a adus-o odată personal și sângeros pe Golgota, iar aceasta se jertfește la Sfînta Liturghie în chip nesângeros. „Tu ești Cel ce aduci (jertfești) și cel ce Te aduci (Te jertfești). Cel ce primești și Cel ce Te Împarți, Hristoase, Dumnezeul nostru“. Preotul este numai un „împreună-lucrător“ (II Cor. VI, 1), un slujitor în numele Învățătorului său. La Sfînta Liturghie, preoții și credincioșii, împreună cu heruvimii se închină Sfintei Treimi: „Noi, care pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi, întreit sfîntă cântare aducem“... Pentru a îndeplini o astfel de slujbă îngerească, se cuvine ca „Toată grija cea lumească de la noi să o lepădăm“. În Sfînta Liturghie cerul se unește cu pamântul, îngerii cu oamenii, uniți în trupul tainic al lui Hristos, care este sfînta Sa Biserică, atât cea luptătoare de pe pământ cât și cea triumfătoare, din ceruri.

Momentul sublim al Sfintei Liturghii este al prefacerii pînii și a vinului în trupul și sângele Domnului. Atunci preotul rostește rugăciunea de chemare a Sfântului-Duh și binecuvîntează darurile, iar credincioșii ingenunchează și strana cântă: Pre Tine Te laudăm... După sfințirea darurilor, ca și a pînii în pustie, preoții, potrivit îndemnului Mântuitorului adresat Sfinților Apostoli „Dați-le, voi, să mănânce“, se adresează credincioșilor cu îndemnul cucernic: „Cu frica lui Dumnezeu cu credință și cu dragoste apropiați-vă“.

Cum trebuie însă să ne pregătim, ca să primim cu vrednicie Sfânta Cuminecătură? Pentru aceasta, ne învață Sfântul Apostol Pavel: „Să cerceteze dar omul pe sine, și așa să mănânce pâinea aceasta și să bea din acest pahar. Căci cel ce mănâncă și bea din ele cu nevrednicie, acela mănâncă și bea sieși osândă, nesocotind trupul Domnului“ (I Cor. XI, 28-29).

Cercetarea conștiinței și pregătirea noastră cu vrednicie pentru Sfânta Împărtășanie se face mai întâi prin mărturisirea păcatelor noastre, cu sinceră căință, înaintea duhovnicului. Înainte de a veni la scaunul duhovnicului, trebuie să jertfim noi înșine tuturor toate, pentru că zice Domnul: „de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru cel din ceruri nu vă va ierta vouă greșelile voastre“ (Marcu XI, 25-26). Pentru a ne împăca noi cu Dumnezeu, trebuie să ne împacăm cu semenii noștri, să iertăm, cum ne învață Mântuitorul, „de șaptezeci de ori câte șapte“ (Matei XVIII, 21-22), să plinim sfânta Lui pace în noi și între oameni.

Numai pregătiți prin taina Sfintei Mărturisiri, ne putem apropia „cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste“. Frica lui Dumnezeu este cutremurul conștiinței când îți dai seama că te afli direct în fața lui Dumnezeu. Așa s-a cutremurat Saul pe drumul Damascului, așa și Sfinții Apostoli Petru, Iacob și Ioan, pe muntele Taborului, la Schimbarea la Față, și tot așa Moise pe Muntele Horeb, când i s-a arătat Dumnezeu în rugul care ardea și nu se mistuia, ori pe Sinai, când i-a dat lui tablele Legii. Apropierea noastră de Sfântă Cuminecătură trebuie făcută cu credință. „Fără credință, spune Sfântul Apostol Pavel, nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu, căci cine se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El este și că se face rădsplătitor celor care îl caută“ (Evr. XI, 6). Credința în Dumnezeu ne aprinde focul dragostei în inimă, ca să ne unim cu El. Unirea credinciosului prin Sfânta Cuminecătură cu Hristos este suprema fericire a dragostei, care „niciodată nu va conțeni“ (I Cor. XII, 8).

Hristos Domnul este viu și de-a pururi prezent pe Sfântul Prestol, în Sfânta Cuminecătură. El este pâinea cea vie, Pâinea vieții veșnice (Ioan VI, 35). „Acesta este trupul Meu... Acesta este sângele Meu...“ (Luca XII, 19-20), spune Domnul ucenicilor, ieri și azi, pe care-i îndeamnă să-l dăruiască credincioșilor săi: „Dați-le voi să mănânce“ (Matei XIV, 16).

Minunea înmulțirii pâinilor în pustie este icoana Cinei celei cerești, pe care Mântuitorul, în dragostea Sa, nemărginită, a așezat-o în taina Sfintei Euharistii, spre mântuirea noastră. Precum în pustie, Iisus Hristos, căutând la cer, a binecuvântat pînile, le-a frânt și apoi le-a împărțit mulțimii, așa a făcut și la săvârșirea Cinei celei de Taină. Precum în pustie Sfinții Apostoli au împărțit cele cinci pâini binecuvântate, așa împart și astăzi urmașii Apostolilor pâinea cea cerească, Sfânta Cuminecătură. După cum la săturarea mulțimii celor 5000 de bărbați, în afară de femei și copii, au rămas încă 12 coșuri pline de fărâmituri, așa și astăzi, la mîncarea cea euharistică, rămâne trupul Domnului nevătămat și nemișorât. „Cel ce se mănâncă pururi și niciodată nu se sfârșește“.

La această masă și hrană euharistică ne îndeamnă învățătura Sfintei Evanghelii despre înmulțirea celor cinci pâini și doi pești: să ne pregătim, să ne apropiem și să primim cu vrednicie Sfânta Împărtășanie - „cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste“.

CUVÂNT LA ADORMIREA MAICII DOMNULUI

Învățătura despre Sfânta Fecioară Maria - Maica Domnului - are, în viața Bisericii noastre ortodoxe, un loc bine definit și o importanță deosebită, deoarece ea stă în strânsă legătură cu învățătura despre Iisus Hristos și cea despre mântuirea neamului omenesc, prin care a avut loc împăcarea omului, deci împăcarea noastră a tuturor, cu Dumnezeu. Alături de celelalte adevăruri religioase fundamentale, învățătura despre Sf. Fecioară reprezintă în Ortodoxie un capitol teologic important, care are darul să lumineze mintea și să alimenteze mai mult evlavia celor care îl caută pe Dumnezeu și vor să rămână pentru totdeauna în „lumina“ lui Hristos (Ioan 8,12). Deci, Biserica creștină cea adevărată din întreaga lume o supravenează pe Fecioara Maria, deoarece Dumnezeu, în nemăsurata Sa dragoste și bunătate față de omenirea căzută în păcat, a hotărât să trimită în lume pe Fiul său, Cel Unul Născut, ca tot cel ce crede în El „să nu piară și să aibă viață veșnică“ (Ioan 3,16). Dar pentru acest act fundamental al răscumpărării tuturor a fost aleasă Sfânta Fecioară, care s-a învrednicit a fi Născătoare de Dumnezeu, Maică, după trup, a Domnului Iisus Hristos.

În calitatea noastră de fii devotați ai Bisericii Domnului și de apărători credincioși ai legii noastre străbune, ar trebui să știm cu toții că Sfânta Fecioară Maria ocupă în viața Bisericii Domnului un loc de supracinstire, deci un har deosebit, prin care este așezată mai presus decât toți sfinții și decât sfinții îngeri. De aceasta treaptă a sfințeniei s-a învrednicit Sfânta Fecioară pentru faptul că prin nașterea după trup a Mântuitorului Hristos, ea a devenit făptura umană cea mai pătrunsă și mai plină de Duhul Sfânt, harul îndumnezeirii revărsându-se în ființa ei atunci, acum și în vecii vecilor. A fost și a rămas un moment unic în istoria Mântuirii noastre cea Bună-Vestire și realizarea ei, bunăvestire adusă la urechile Fecioarei prin cuvintele îngerului: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei...“; sau: „Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus...“ (Luca 1, 28-31), care este Fiul Celui Preaînalt.

În baza acestui adevăr istoric adus la îndeplinire prin ea și a calității sale de Mamă a Domnului Iisus, Fecioara Maria rămâne ca o stâncă de hotar între Vechiul Testament și Noul Testament, în lucrarea de mântuire și împăcare a omului cu Dumnezeu, prin Iisus Hristos.

Având această fermă convingere că Maica Domnului este prezentă în viața noastră și se roagă pentru toți, chiar și pentru îndreptarea celor care o disprețuiesc și spun, din păcate, că nu duc lipsă de rugăciunile ei, Scriptura Sfântă și Biserica Domnului ne învață să fim cu luare aminte la cultul Maicii Domnului, să o lăudăm și să o premărim pe „Cea plină de har“, prin frumoase laude și imne adreaste ei.

Credința noastră ortodoxă este și rămâne nestrămutată față de aceea care a născut mai presus de fire și de înțelegere pe Mântuitorul lumii. Fiind învățați și călăuziți de lumina revelației divine, fiii Bisericii noastre, în afară de alte sărbători închinare Maicii Sfinte, în fiecare an, la 15 august, vin încărcăți de emoții sfinte, de flori și de speranțe spre mai bine, pentru a prezenta în fața icoanelor și în numeroasele biserici și mănăstiri, unde Sfânta Fecioară este lăudată și precinstită, profunda lor evlavie și nețărmuritul lor devotament. La Tismana, la Bistrița olteană, la Hodoșbodrog în Banat, la Necula, la Sfânta Ana și la Govora, la Techirghiol și Sâmbăta de Sus, în Făgăraș, dar și în sfânta cetate de la Cârtea de Argeș, ca să nu

amintesc doar decât despre cele mai cunoscute altare creștine de la noi închinată Maicii Domnului, este astăzi mare sărbătoare. Dar nu numai aici. În sute și mii de alte locuri din lume, se întâlnesc milioane de fii devotați ai Bisericii Domnului, în mod spiritual, prin acele imne de laudă închinată Fecioarei preacurate; rugându-se și zicând: „Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit de Dumnezeu Născătoare. Mutatu-te-ai la viață fiind Maica Vieții și prin rugăciunile tale mântuiești din moarte sufletele noastre“ (Tropar la 15 august). Sau: „Pe Născătoarea lui Dumnezeu, cea Întru rugăciuni neadormită și întru folosință, nădejdea cea neschimbată, mormântul și moartea nu o au ținut, căci ca pe Maica Vieții la viață o au mutat Cel ce S-a sălășuit în pânțele ei cel pururea fecioresc“ (Condac, glas 2 din Catavasiile Adormirii).

Cunoaștem din sfintele Evanghelii, că după zilele triste ale patimilor, după învierea și înălțarea la cer a Domnului Iisus Hristos, Maica Domnului a trăit mai mult timp în casa Evanghelistului Ioan (Ioan 19, 26-27). După mărturiile din primele zile ale creștinismului, ultimii ani însă ai vieții sale, și-a petrecut la Ierusalim. În acest timp credința creștină se răspândea în chip minunat, ducând în toate laturile lumii de atunci și numele Sfintei Fecioare Maria. După o viață trăită în cel mai înalt grad de sfințenie, după nenumărate fapte de milostenie și multe rugăciuni închinată Fiului ei, pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu biserici și pentru unirea tuturor în duhul Evangheliei lui Hristos și al Bisericii Sale, Prea Curata Fecioara Maria adormea în pace pe Muntele Sion și era înmormântată de Apostoli în grădina Măslinilor, la poalele muntelui Măslinilor din Ierusalim, în zilele lui Claudio Cezarul. Mormântul unde a fost îngropată Maica Domnului poate fi văzut și azi, dar gol, în biserica din Ghetsimani, mormânt care servește drept masa de altar pentru oficierea zilnică a Sfintei Liturghii pentru toți creștinii care o cinstesc pe Maica Domnului. Potrivit tradiției moștenită de la Sfinții Apostoli și credinței milenare a Bisericii, după trecerea la cele veșnice, Maica Domnului a fost ridicată cu trupul la cer. Acest fapt minunat, adică ridicarea Maicii Domnului cu trupul la cer, rămâne pentru noi o taină de nepătruns. Avem însă exemple în Sfânta Scriptură din care vedem și învățăm că la Dumnezeu toate sunt cu putință. (Matei 19,26).

Supravenerarea sau precinstirea, pe care Biserica adevărată o aduce Maicii Domnului de aproape două mii de ani, își are justificarea în numeroase mărturii ale Sfintei Scripturi și ale Sfintei Tradiții. Cu sute de ani înainte de nașterea trupească a Domnului, psalmistul, fiind mișcat de duhul Sfânt, aduce laude Sfintei Fecioare Maria pentru sfințenia și măreția de care se va învrednici ea de la Dumnezeu prin nașterea lui Iisus din ea la „plinirea vremii“. El spune că Sfânta Fecioară, fiind împărăteasa ce stă de-a dreapta lui Mesia, numele ei fiind pomenit în tot neamul - toate popoarele o vor lăuda (Ps. 44, 11, 20-21; Galateni 4, 4). Dumnezeu Însuși a preamărit-o din clipa alegerii de a fi mijlocitoare a întrupării Fiului Său, arătându-i că „a aflat har la Dumnezeu“ (Luca 1, 30). Îngerul bunei vestiri o cinsteste după cuviință (Luca 1, 28), fiind prețuită în mod deosebit și de Elisabeta, mama lui Ioan Botezătorul (Luca 1, 42-43). Însuși Mântuitorul Iisus Hristos arată cinstea convenită Maicii Sale, când o ascultă și i se supune în timpul copilăriei la Nazaret (Luca 2, 51), când îi împlinește rugămintea la nunta din Cana Galileii (Ioan 2, 3-10), sau când fiind răstignit pe cruce îi poartă de grijă, încredințând-o ucenicului Său, Ioan (Ioan 19, 26-27). Sfânta Fecioară este respectată și apropiată în mod deosebit și de mulțimile care ascultau predica Mântuitorului (Luca 11, 27), după cum ea însăși, fiind insuflată de Sfântul Duh, prevăzuse cinstea de care se va bucura din partea tuturor neamurilor (Luca 1, 48-49). De fapt,

numele însuși de Maria, Miriam sau Mariam, înseamnă doamnă, stăpână, distinsă sau grațioasă.

Biserica cea una, sfântă, universală și apostolică a Mântuitorului, deci Biserica Ortodoxă din toată lumea, a înveșmântat persoana Sfintei Fecioare Maria cu aceeași deosebită și dreaptă cinstire pe care o găsim în Sfânta Scriptură. Biserica ne arată că Sfânta Fecioară este Născătoare de Dumnezeu (Sinodul III ecumenic). Iar Sinodul VII ecumenic de la anul 787 din Niceea hotărăște zicând: „Noi păzim cuvintele Domnului, cuvintele apostolice și profetice, prin care ne-am învățat a cinsti și a mări mai întâi pe cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu...“.

Dar există nenumărate alte mărturii în învățătura creștină din epoca patristică și din cea contemporană, care ne arată rolul imens al Mariei, Eva cea nouă, în lucrarea de răscumpărare a tuturor oamenilor. Numai sectanții și cei despărțiți de Biserică nu vor să recunoască curăția, sfințenia și calitatea de Născătoare de Dumnezeu ale Mariei. De aceea ei luptă în mod premeditat împotriva ei, căutând să atragă și pe alții în rătăcirea lor, spre a lor pierzare (Vezi 2 Tim. cap. 2 și 3).

Rugăciunile și imnele de laudă pentru preacinstirea Sfintei Fecioare sunt prezente în toate slujbele bisericești, și suntem sfătuiți ca ele să nu lipsească nici din viața noastră de rugăciune particulară. Având drept teme diferitele mărturii biblice și tradiționale, marii scriitori, teologi, asceți și imnografi ortodocși au reușit să înveșmânteze cu învățătura și imnele lor religioase cele mai frumoase expresii și laude, pentru a scoate în evidență vrednicia Sfintei Fecioare, numind-o: „Pururea fericită“; „Biserică sfințită“ și „Rai cuvântător“; „Lauda fecioriei“; „Ușa cerească“; „Cer nou“; „Locaș împărătesc“ ș.a..

Atât în trecut, cât și în zilele noastre, Biserica adevărată aduce Sfintei Fecioare un cult de preacinstire, nu numai pentru sfințenia ei mai presus de orice creatură, ci și pentru faptul că aflându-se în stare preamărită în ceruri, de-a dreapta Fiului ei, este, prin har, Maica tuturor oamenilor de bună credință și se roagă neconținut, ca „mijlocitoarea“ noastră către Domnul.

Mântuitorul Iisus Hristos, vorbind mulțimilor din Ierusalim le spunea că „Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață...“ (Ioan 5,24), oare acest adevăr nu s-a împlinit cu prisosință cu Sfânta Sa Maică, care L-a născut pe cale suprafirească pe Fiul lui Dumnezeu, ce S-a pogorât în lume să mântuiască pe om? (Filipeni 2, 6-11).

Să învățăm deci împreună, că Fecioara Maria devenind Maica Domnului, este în același timp și Maica Noastră, prin harul Duhului Sfânt.

Pentru astfel de motive, profund întemeiate pe revelația divină, o binecuvântează Biserica pe Maica Domnului, împreună cu toate neamurile (Luca 1, 48).

Aceasta ar fi pe scurt învățătura Sfintei Biserici cu privire la sărbătorile Fecioarei Maria și la cultul ei de preacinstire. Acest cult se întemeiază, după câte vedem, pe calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu, pe calitatea ei de Pururea Fecioară și de rugătoare pentru întreaga făptură.

Maica Domnului a fost și va fi pentru noi apărătoarea și acoperământul tuturor, așa cum a fost în decursul istoriei, cu strămoșii și părinții noștri, care și ei la rândul lor, treceau prin grele și nenumărate încercări materiale și sufletești.

De această apărare și purtare de grijă cerească au fost convinși fiii devotați ai Bisericii noastre Ortodoxe din toate timpurile, în frunte cu mari conducători și voievozi ei neamului care au durat și aceste altare de închinare Domnului și de

înălțare sufletească la care putem să ne adunăm noi astăzi. Cu această speranță se cuvine să alergăm și noi la ajutorul Maicii Domnului ori de câte ori vrem să înfăptuim ceva ziditor de suflet și durabil în viața poporului, a Bisericii și în viața noastră particulară.

Să avem încredere unii în alții. Să cultivăm iubirea frățească de care ducem atâta lipsă în starea de față. Să luăm aminte la îndemnul binecuvântat al Fecioarei Maria adresat celor de la Cana Galileii: „Faceți orice vă va spune El“ (Ioan 2,5), adică Fiul ei, Iisus Hristos. Veniți duminică de duminică la biserică și ascultați aici cuvântul Evangheliei. Nu mergeți pe stadioane, sau în piețele publice, sau în așa-zisele „case de rugăciune“ unde nu se face evanghelizare, ci se defaimă numele lui Dumnezeu, se vorbvește de rău Biserica și slujitorii ei și se face, de către cei plătiți cu bani grei, acel nerușinat prozelitism sectar. Să nu uitați un adevăr fundamental rostit acum aproape două mii de ani, de mării apărători și martiri ai creștinismului autentic: „Cine nu are Biserica de mamă, nu poate avea pe Dumnezeu de Tată“ (Sf. Ciprian). Fiți nu numai ascultători, ci și împlinitori ai cuvântului lui Dumnezeu, căci „crediința dacă nu are fapte este moartă în ea însăși“ (Iacob 2, 17). Ascultați pe preoții adevărați ai dumneavoastră. Cinstiți și respectați autoritatea supremă a Bisericii.

Împăcați-vă unii cu alții și împărtășiți-vă cât mai des cu Sfintele Taine. Rămâneți atașați cu toată ființa de Biserica cea una, sfântă, universală și apstolică, căci fără de Taine, fără preoție și afară de Biserică, nu este mântuire.

Să luăm exemple sănătoase și care au valabilitate netrecătoare de la Sfinții Apostoli, de la Sfinții Părinți și de la toți părinții și strămoșii noștri, care ne-au învățat cuvântul cel adevărat al lui Dumnezeu. Să privim cu luare aminte la sfârșitul vieții lor și să le urmăm credința. (Evrei 13, 7).

Să rămânem deci statornici în fapta bună, plăcută lui Dumnezeu și de folos oamenilor. Să ne încingem mijlocul cu adevărul și să fim îmbrăcați cu platoșa dreptății. Să luăm drept pavază de apărare dreapta credință a Bisericii apostolice, ortodoxe și strămoșești, prin care au strabătut cu bine veacurile toți fiii devotați ai acestui pământ românesc. Să nu scăpăm din vedere acel îndemn al marelui Apostol al neamurilor, prin care ne spune: „Având coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu, vom înlătura, cu siguranță, toate săgețile cele arzătoare ale dușmanilor văzuți și nevăzuți, știuți și neștiuți“ (Efeseni 6, 14-19) din calea aspirațiilor noastre sfinte.

Să ne adresăm de fiecare dată Sfintei Fecioare Maria, care este prezentă și aici, în biserică și în lume, cu acea închinare sfântă și încărcată de binecuvântări: „Bucură-te cea plină de har, care întru Adormirea ta nu ne lași pe noi“, Amin.

Arhim. Dr. Chesarie GHEORGHESCU

CUVÂNT LA TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

Sfânta noastră Biserică face astăzi amintirea morții Sfântului Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul Mântuitorului Nostru Iisus Hristos, care s-a învrednicit să primească pe Fiul lui Dumnezeu în apele Iordanului și să-L boteze, în chipul smereniei celei mai adânci și să fie martor al arătării Sfintei Treimi, când

glasul Părintelui Ceresc răsuna istoria mântuirii, zicând: „Acesta este Fiul Meu, Cel iubit, întru Carele bine am voit, pe Acesta să-L ascultați“, când Fiul, în apele Iordanului, primea botezul, și când Duhul Sfânt, în chip de porumbel, zbura deasupra capului Fiului lui Dumnezeu.

Așadar, Biserica prăznuiește astăzi mucenicia Marelui Ioan, Proorocul Înaintemergător al Mesiei, figură deosebită a Vechiului Testament și a Noului, ultimul crainic al venirii lui Hristos, ca un Luceafăr, înaintea Marelui Soare, ca îndrumător al pocăinții și al pregătirii venirii lui Hristos.

Născut, în chip minunat dintr-o maică înaintată în vârstă și stearpă, din vestire dumnezeiască, trimisă prin înger, ca rod al rugii părinților săi - Elisabeta și preotul Zaharia - Sfântul Ioan rămâne ca o figură cu totul originală. Îngerul Domnului i s-a arătat Tatălui Său în templu și I-a zis: „Nu te teme, Zaharia, căci am să-ți aduc o veste bună. Dumnezeu a auzit ruga ta, iar femeia ta va naște prunc și-i vei pune numele lui Ioan și mulți se vor bucura pentru nașterea lui. Ție îți va fi fiu și altora le va fi sfeșnic și lumină. El va fi mare înaintea lui Dumnezeu, vin și băutura amețitoare nu va bea și de Duhul Sfânt se va umple, din pântecele Maicii sale. Va merge înaintea lui Dumnezeu și va pregăti calea Lui... Și pe mulți va întoarce către Dumnezeu“.

Nu putem trece mai departe cu cuvântul nostru fără a aminti episodul călătoriei Maicii Domnului la Nazareth, la Elisabeta, vara ei, după ce Sfânta Fecioară se bucurase de darurile „Bunei Vestiri“ că va naște pe Mesia. La sosirea verișoarei sale, Elisabeta s-a bucurat aflând că va naște Prunc pe Mesia. Și atunci s-a întâmplat un fapt minunat, pentru că, după salutarea Mariei, Pruncul Ioan a săltat de bucurie în pântecele maicii sale Elisabeta, ca și cum ar fi spus: „De ce întârziți maică și nu te închini Mariei, Maica lui Dumnezeu? De ce nu preamărești și nu lauzi pe cea care poartă întru sine pe Făcătorul a toate? Lui I se închină toate puterile cerești și cetele îngerești. Iar Elisabeta, umplându-se de Duhul Sfânt, a strigat către Fecioara: „Bindecuvântată ești Tu întru femei și bindecuvântat este Rodul pânteceleului tău. de unde a fost aceasta ca să vină Maica Domnului Meu la mine?“.

Iată dar cum Sfântul Ioan a cunoscut și a simțit prezența lui Hristos, mai înainte de nașterea sa, cu ocazia vizitei făcute de Maica Domnului în Nazareth, Elisabetei.

Sfântul Ioan este pomenit în Evanghelia de la Ioan, care se citește în ziua de Paști, când zice: „Fost-a om, trimis de la Dumnezeu, cu numele de Ioan. Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină și toți să creadă prin El“. (Ioan, I).

Și așa au trecut 30 de ani de la nașterea Sfântului Ioan. Cărțile noastre sfinte nu pomenesc prea mult despre viața și pterecerea sa în această perioadă. Tradiția, însă, spune că mic copil a petrecut în pustie împreună cu fiarele și cu lei. Nici băutura nu bea, nici pâine nu mânca. Mâncarea lui erau fructele copacilor și mierea albinelor. Setea și-o potolea cu apa din izvoarele pustiului. Paharul lui îi erau pumnii, pat și așternut pământul, iar acoperământul cerul. Era îmbrăcat în haină din păr de cămilă și încins cu curea de piele. Picioarele desculțe și arse de soare. Părul lung și ochii pătrunzători.

Părea că vine dintr-o lume necunoscută, ca torentul repede al apelor ce coboară de la munte și se revarsă asupra uscăciunii pământului. Pătruns, până în adâncul ființei sale, de adevărurile mărețe ale iubirii, dreptății și moralei, pe care le oglindea în limpezimea sufletului său, Sfântul Ioan Botezătorul iese la propovăduire, căutând să pregătească calea sfințeniei și a dreptății pe care avea să

vină Mântuitorul Iisus Hristos.

De aceea pretutindeni unde mergem, ca un puternic trâmbișas ce vestește venirea unui împărat, striga: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!”. Se împlineau cuvintele marelui prooroc Isaia care spusese: „Glasul celui ce strigă în pustie. Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Sale... Pentru ca toată lumea să vadă mântuirea lui Dumnezeu“. Și mulți veneau la Ioan și se botezau și mărturiseau păcatele lor. El le spunea: „Faceți roade vrednice de pocăință și nu mai ziceți «Noi avem tată pe Avraam», căci Dumnezeu și din pietrele acestea poate să scoată pe fiii lui Avraam“.

Oamenii care veneau la Iordan, unde era Ioan, nu numai că se mirau de cuvintele sale, dar simțeau șfințenia adevărului ce ieșea din ființa Acestui om. Simțeau o prezență majoră care putea să le dea răspuns la marile întrebări pe care și le puneau despre viață, morală, obiceiuri sau comportare în societate.

De aceea, mulți îl întreabă: „Ce să facem atunci?”. Și Sfântul Ioan, ca un cunoscător al greutăților vieții, cunoștea firea omenească, slăbiciunile ce atrag spre pământ. Cunoștea lipsurile, sărăcia și suferința celor săraci. Cunoștea zgârcenia și împietrirea inimilor celor bogați.

Astfel se adresează celor bogați: „Cel ce are două haine să dea și celor ce nu au. Cel ce are merinde să facă asemenea“.

Veneau unii vameși care erau urâți de popor pentru abuzul unora în profesiunea lor. Acestora le spunea „să nu ia taxe mai mari decât era legal“.

Veneau ostașii și-l întrebau „Noi ce să facem?”. Sfântul Ioan le spunea: „Să vă mulțumiți cu solda voastră, pe care o primiți“. Era un preludiu la marea epopee pe care avea să o aducă în lume Evanghelia lui Hristos. În cuvintele Sfântului Ioan Botezătorul se exprimau primele măsuri din concertul iubirii evanghelice, al ajutorării, al dreptății și al păcii.

Dar toate acestea loveau puternic în temelii societății vremii, loveau în huzurul și nesațul celor bogați și puternici, loveau în vechile orânduiri, în concepția exploatarea celor suferinzi și săraci. De aceea, Sfântul Ioan, pătruns de adevărurile eterne ale iubirii, moralei, dreptății și milosteniei, observa greșalele oamenilor și le mustra. Cu o intransigență deosebită, cuvântul său ardea ca fierul roșu pe cei căzuți în păcate. Nu cruța pe nimeni și așa a mers până în familia regelui Irod Antipa, stăpânitorul provinciei Galilea, pe care îl mustrase pentru că luase pe soția fratelui său Filip, pe Irodiada și care îl ura de moarte. Sub influența acesteia, Irod întemnițase pe sfântul Ioan, cu toate că ținea la el, îl cinstea și, de multe ori, îl asculta cu bucurie. Dar pofta și dulceața păcatului erau mai puternice, mai ales când sunt împletite cu beția și cu jocurile.

Și venind o zi cu bun prilej, ne spune sfântul evanghelist Marcu, și era în ziua aceea aniversarea nașterii sale, când Irod a făcut ospăț dregătorilor și căpeteniilor oștirii, precum și frunzașilor Galileii. Atunci a apărut fiica Irodiadei - Salomeea - și a jucat în fața mesenilor. Aceasta a plăcut lui Irod și celor ce ședeau cu el. Iar Irod, cu jurământ, a spus fetei: „Cere de la mine orice, până la jumătate din regatul meu“. Salomeea, ieșind, a întrebat pe mama sa „Ce să ceară?”, iar ea i-a spus: „Cere capul lui Ioan Botezătorul“.

Auzind Irod cererea aceasta s-a întristat mult, dar pentru jurământ și ca să nu-și calce cuvântul a trimis un paznic să-i aducă imediat capul lui Ioan. Acesta, mergând, i-a tăiat capul și i l-a adus pe o tepsie și Irod i le-a dat fetei, iar fata l-a dat mamei sale. Ochii Sfântului Ioan mai erau deschiși iar în ei se putea citi cât de dureroasă este drama patimii și a viciului omenesc.

Așa a căzut capul cel sfințit al celui despre care Mântuitorul a spus „Adevărat vă spun vouă: Nu s-a ridicat nimeni dintre cei născuți din femeie, unul mai mare decât Ioan Botezătorul“ (Matei II, 11), cel pe care îl vedem în icoană cu aripi îngerești, cel care a fost mare mărturisitor al lui Dumnezeu și al dumnezeirii lui Hristos. „Căruia nu se simțea vrednic de a-i lega cureaua încălțămintelor sale“.

Ucenicii Sfântului Ioan, cei care îi ascultaseră cuvintele pe malurile Jordanului, au venit și au ridicat trupul Sfântului și l-au îngropat.

Iată o pagină dramatică din istoria mântuirii noastre. Iată o amintire tristă ce ne poartă cu mintea departe în țara sfântă într-o zi ca aceasta ca și în aceea în care va curge pe cruce sângele Mântuitorului Iisus Hristos ca și în alte multe zile în care au curs sângele mucenicilor despre care vorbește marele apologet Tertulian, când zice: „Sângele martirilor este sămânța creștinilor“.

Ca episod al acestei triste zile din amintirea Bisericii pe care o sărbătorim cu rugăciune și cu post deosebit, putem afirma că Sfânta Tradiție consemnează că Irod, împreună cu Irodiada și fiica ei Salomeea, a mers la Roma și au solicitat împăratului din acea vreme - Caligula - drepturi mai mari în provincia Galileii, dar împăratul cunoscând necinstea și crimele sale i-a exilat în Galia unde au trăit în sărăcie și lipsuri până la sfârșitul vieții.

* * *

Viața, activitatea și sfârșitul Sfântului Ioan Botezătorul ne arată încă o dată, nedreptățile, răutatea și păcatul care își făuresc cuib în inimile multora dintre noi și ce influență nefastă are pentru viitorul sufletului nostru nemuritor. Vedem cât de mult desfigurează păcatul fața sufletului și chiar a trupului. Ura, invidia, beția, lăcomia și viciul trebuie îndepărtate din grădina inimii noastre și înlocuite cu florile bunătății, ale iubirii, dreptății și ale păcii. Numai așa ne vom putea îndeplini îndatoririle de fiii ai Acelui care a zis: „Iubiți-vă unii pe alții“ și „Pacea mea o dau vouă“.

Pr. David Popescu

CUVÂNT LA NAȘTEREA MAICII DOMNULUI (8 SEPTEMBRIE)

Se cuvine să știm că cea dintâi mare sărbătoare din cununa Sfinților de peste an este sărbătoarea Nașterii Sfintei Fecioare MARIA - MAICA DOMNULUI - prăznuită la 8 Septembrie.

Era și firesc, de altfel, să întâlnim sfințenia Maicii Domnului din cele dintâi zile ale anului bisericesc, căci Fecioara Maria este sfințenia omenească cea mai înaltă, cunoscută și prea cinstită în viața Bisericii noastre de toți dreptmăritorii creștini (Luca, 1, 28). Oare nu știm noi că Maica Domnului este ființa omenească cea aleasă de Dumnezeu pentru a naște trupește pe Fiul Său, că este plină de har, că este binecuvântată între femei, că este model de sfințenie pentru toata suflarea omenească, și pentru aceste daruri se cuvine să fie preamărită de toate neamurile

(Luca 1, 28-48) ? Numai cei fără credință, sau cei rătăcitori pe căi greșite, care s-au rupt de Biserica Domnului, nu iau în seamă calitățile suprafirești cu care este binecuvântată Sfânta Fecioară, și de aceea rămân indiferenți față de ea, sau se manifestă chiar cu dușmănie la adresa ei, atunci când Biserica sărbătorește anumite evenimente din viața Preacuratei.

Știm din tradiția străveche că părinții Maicii Domnului erau dreptii Ioachim și ana. Tot din tradiție știm că ei erau drepti în fața lui Dumnezeu și erau în vârstă. În sfârșit, din tradiție aflăm că Ioachim și Ana doreau foarte mult să aibă un copil și astfel Fecioara Maria a fost și este rodul rugăciunilor, al lacrimilor și frângerilor inimii părinților ei; un rod al îndurării lui Dumnezeu, un copil dorit, cerut și dobândit prin rugăciune. Un copil cu o chemare dumnezeiască pe umeri: chemarea de a deveni Mama care a dat trup de om Fiului lui Dumnezeu, Mântuitorului Nostru Iisus Hristos.

Așa a venit pe lume aceea care a fost, este și va fi fiica Părintelui Ceresc, Mama Fiului și mireasa Duhului Sfânt, Împărăteasa tuturor sfinților, sprijinitora păcătoșilor, atputernică ajutorare și rugătoare pentru toți oamenii, Maica îndumnezeirii și mântuirii noastre a tuturor, mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită decât Serafimii, căreia rugându-ne, îi zicem: „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi, Amin“.

Dându-ne seama de însemnătatea nașterii Sfintei Fecioare ne adresăm tuturor oamenilor zicând: „Veniți toate neamurile, toată suflarea omenească și toată limba, totă vârsta și toată vrednicia, cu veselie să sărbătorim nașterea bucuriei cea a toată lumea. Veniți toți, cu bucurie și evlavie să precinstim Nașterea Născătoarei de Dumnezeu prin care s-a înnoit tot neamul omenesc și amărăciunea Evei în bucurie a schimbat-o“. Că Eva a auzit: «Întru dureri vei naște copii» cu dumnezeiască hotărâre. (Fac,3,16), iar Maria: „Bucură-te cea plină de har“ (Luca, 1, 28). Eva: „Atrasă vei fi către bărbatul tău“, iar Maria: „Domnul este cu tine“. Deci, ce vom aduce Mariei Maicii Cuvântului în afară de această îngerească închinare: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecului tău“ ?

De aceea se cuvine ca astăzi toată făptura să se ospăteze și să laude preasfințita naștere a dreptei Ana pentru că ea a născut lumii comoara de bunătăți neșefuită, fiindcă printr-înșa Ziditorul a prefăcut, făcându-Se om, toată firea într-o mai bună stare. Că omul având suflet și trup, el reprezintă legătura cea conștientă cu toată zidirea cea văzută și cea nevăzută. De aceea s-a unit cuvântul lui Dumnezeu - ziditorul cu firea oamenilor ca unindu-l pe om cu sine, să atragă întreaga făptură spre El și din „plinătatea Lui“ toți și toate să primească „har peste har“ (Ioan 1, 16-17). Deci să sărbătorim și dezlegarea neputințelor omenești, căci astăzi, odată cu nașterea Fecioarei, au început să se reverse peste tot în lume mulțimea darurilor dumnezeiești.

O, fericită însoțire, Ioachime și Ana, datoare vă este toată zidirea, pentru că prin voi s-a adus Ziditorului un dar mai ales decât toate darurile, Maică cinstită, singura vrednică de Ziditor! O, sân prea lăudat al Anei întru care s-a plămădit și s-a dezvoltat puțin câte puțin și închipuindu-se, s-a născut Prunca cea Prea Sfântă. O, precinstită Ana, care ai purtat în tine cerul cel primitor de Dumnezeu, mai desfătat decât înălțimea cerului. O, minunea minunilor și mărirea celor preaslăvite „că se cădea ca Întruparea cea netălmăcită a lui Dumnezeu și pogorârea Lui prin minuni să-și facă drum înainte“. „Inima mea tremură, zice Sf. Ioan Damaschin. Nu pot suferi dulceața bucuriei, sunt biruit de minuni; în uimire m-am făcut. Se biruiește dorirea, să se depărteza frica! Să cânte lăuta Duhului, veselească-se

cerurile și să se bucure pământul“.

Astăzi ușile cele sterpe se deschid și dumnezeiasca usă cea feciorească răsare din care și prin care Dumnezeu cel mai de cinste decât toate către sunt, intră în lume. Astăzi a odrăslit toiag din rădăcina lui Iesei, din care iese floarea cea cu ipostas de Dumnezeu. Astăzi, firea pământească cer pe pământ s-a făcut, de cel ce, de demult, oarecând pe ape a întemeiat pământul și peste înălțime a întemeiat țaria. Lumina cea fără materie și netrupească - Fiul Tatălui - după nașterea Fecioarei Se va întrupa și ca un mire din cămară va ieși, Dumnezeu fiind, mai pe urmă născându-Se ca om, și pe pământ arătându-Se.

Astăzi s-a zidit ușa cea spre răsărituri, ușa prin care Domnul va intra și va ieși și ea va rămâne încuiată (Iezechiil, 44, 2). Ușa dintru care este Hristos, Ușa oilor, răsăritul este numele Lui, prin care am dobândit întoarcerea către Tatăl Începătorul Luminii. Astăzi a suflat vânt subțire mai înainte vestitor de bucuria cea a toată lumea. Să salte firea, că se naște mieluşaua, din care Păstorul Se va îmbrăca în chip de oaie și hainele noastre de moarte, cele de demult, le va rupe. Să tresalte de bucurie fecioarele că s-a născut Fecioara precurată, care, după cum a zis Isaia, va avea în pânțe și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel, adică cu noi este Dumnezeu (Isaia, 7, 14).

Să se rușineze sectanții și toți hulitorii Sfintei Fecioare Maria sau să se bucure împreună cu noi, căci cu noi este Dumnezeu, prin curăția, smerenia și ascultarea Sfintei Fecioare. Veniți, deci, să tocim cu toții împreună prăznuire pentru nașterea Născătoarei de Dumnezeu.

O, fericită pereche, Ioachim și Ana! Cu adevărat v-ați cunoscut prea curați și din rodul mădularelor voastre. Ați trăit după buna plăcere a lui Dumnezeu și după vrednicia celeia ce s-a născut din voi. Că întru întregă înfrânare și cuvioșie viețuind, pe odorul fecioriei l-ați adus, pe cea mai înainte de naștere și după naștere fecioară, pe ceea ce singură și cu mintea, și cu sufletul, și cu trupul, petrece de-a pururea fecioară. Voi, pe legea firii, adică întreaga înfrânare păzind-o celor mai presus de fire v-ați învrednicit că ați născut lumii pe Maica Fiului lui Dumnezeu, cea neispită de bărbat. O, fiică a lui Adam și Fecioară - Născătoare de Dumnezeu, fericită este coapsa și pânțele din carte ai odrăslit, fericite sunt brațele care te-au purtat și buzele ce s-au îndulcit de sărutările tale cele curate, ca să fii întru toate de-a pururea fecioară. Astăzi muntele Domnului cel prea arătat se naște, cel ce covârșește și stă mai presus de tot dealul și de tot muntele (Daniel, 2, 34-35), adică de înălțimea îngerilor și a oamenilor, din acest munte bine a voit a se tăia, fără de mână trupească. Căci Sfânta Fecioară este muntele din care s-a născut fără de păcat Vârful cel mai sfințit decât Sinaiul, pe care nu fum, nu ceață, nici foc înfricoșător îl acoperă, ci strălucirea cea luminătoare a Preasfântului Duh. O, fiică vrednică de Dumnezeu, frumusețea firii oamenilor, îndreptarea Evei, pentru că prin nașterea de Fiu, lumea cea căzută s-a îndreptat. Tu ești fiica cea preasfințită a neamului omenesc și podoaba femeilor, căci născând pe Fiul lui Dumnezeu, mai cinstită decât toată zidirea te-ai făcut. Pe tine, mai înainte cunoscându-te vrednică, Dumnezeu te-a iubit și, iubindu-te, te-a rânduit și, în vremurile cele mai de pe urmă te-a adus la ființă și Născătoare de Dumnezeu, Maică și Hrănitore Fiului Său, Cuvântului, te-a arătat. Pentru aceasta se naște Fecioara luptătoare împotriva desfrânării strămoșești și se logodește cu Dumnezeu și naște Mila lui Dumnezeu. Și popor al lui Dumnezeu se face cel care nu din cauza păcatului neascultării, nu mai era popor (al lui Dumnezeu), și cel nemiluit s-a miluit, și cel neiubit este iubit. Că dintr-însa se naște Fiul lui Dumnezeu cel iubit întru care Tatăl a binevoit (Matei 3, 17; Ioan 3, 16).

Viță de vie bine odrăslită din Ana a odrăslit și strugurele de viață a înflorit, care izvorăște băutură dulce pământenilor spre viața veșnică. Ioachim și Ana au semănat în dreptate și au secerat rod de viață. Fiind luminați cu „lumina cunoștinței de Dumnezeu“, ei au avut credință dreaptă și puternică, au căutat pe Domnul și le-a venit lor nașterea dreptății, dând naștere din ei celei binecuvântate între femei... Bucurați-vă de Domnul Dumnezeu vostru că a odrăslit pustia, stearpa și a adus rodul ei cel precurat! Ioachim și Ana, ca niște munți ai gândirii, au picurat dulceață. Veselește-te, fericită Ana, că ai născut parte femeiască. Că această parte femeiască, Maica lui Dumnezeu, Ușă a luminii, Izvor al vieții este, și toată prihănirea femeiască o dezleagă. Pe această parte femeiască o vor aduce Împăratului a toate, cu țesături de aur împodobită, îmbrăcată fiind în buna cuviință a faptelor bune și învăluită de darurile Duhului Sfânt, a cărui slavă este înlăuntrul ei. Viață mai înaltă decât firea obisnuită ai, Născătoare de Dumnezeu, pentru că o ai nu numai pentru tine, că nu pentru tine te-ai născut ci o ai pentru Dumnezeu, pentru care la viață ai venit. Că vei sluji pentru mântuirea a toată lumea, ca să se împlinească prin tine Planul Iconomiei lui Dumnezeu cel de demult, adică Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos și mântuirea neamului omenesc prin această întrupare care s-a adus la îndeplinire prin sfințenia vieții tale și prin ascultarea ta, Precurată Fecioară. Tu, fiind conștientă, mai mult decât noi, de însemnătatea acestei taine unice în istoria lumii, ochii tăi sunt pururea către Domnul, văzând lumina cea neapropiată. Urechile tale ascultă numai pe Dumnezeu Cuvântul și se veselesc de alăuta Duhului Sfânt, prin care Cuvântul înăuntru a intrat ca să se întrupeze. Păntecele tău este cămără întru care Cel neîncăput S-a sălășluit, iar pieptul tău este izvorul laptelui din care S-a hrănit fiul lui Dumnezeu, Pruncul Iisus. Tu ești Ușă a lui Dumnezeu și pururea Fecioară. Măinile Tale poartă pe Dumnezeu și genunchii sunt scaun mai înalt decât heruvimii, prin care s-au întărit mâinile cele slăbite și genunchii cei slăbănogiți ale tuturor oamenilor ținută sub urmările păcatului strămoșesc. De aceea, te rugăm astăzi și noi, Precurată Fecioară să ne scapi prin rugăciunile tale de multele neajunsuri care apasă asupra noastră și asupra întregului popor binecredincios, căci ne dăm acum mai bine seama, că fără prezența Duhului Sfânt în lume și în viața fiecăruia dintre noi, nu putem face nimic (Ioan 15, 5);

Tu, Presfântă Fecioară, fiind cămara Duhului, fiind cetate a lui Dumnezeu Celui viu, pe care o veselesc apele râului, adică valorile darurilor Sfântului Duh; fii toată bună, toată aproape de Dumnezeu, te rugăm să mijlocești și pentru mântuirea noastră din toate nevoile! Pentru că harul lui Dumnezeu te-a învrednicit să fii mai presus de Heruvimi și de Serafimi, stând cu vrednicie în preajma scaunului Celui Prea înalt al lui Dumnezeu, te preamărim și noi cu drag și te implorăm să ne ajuți cu darul tău de Maică a Domnului Hristos și mama duhovnicească a tuturor oamenilor.

De aceea ne adresăm ție astăzi, în chip deosebit și îți cântăm cu bucurie: „Bucură-te, scaldătoarea oilor, presfințit locaș al Fiului lui Dumnezeu făcut om pentru mântuirea noastră! Bucură-te Biserică a turmei lui Hristos celei cuvântătoare! Bucură-te Marie fiica cea preadulce a Anei, că spre tine iarăși dorirea mă atrage. Pe tine, după vrednicie, toate neamurile te fericesc ca pe o preasfântă bogăție aleasă a omenirii. Tu ești lauda preoților și nădejdea creștinilor, răsad mult roditor al fecioriei, că prin tine s-a răspândit bunătatea fecioriei. Binecuvântată ești tu între femei (Luca 1,28) și bine este cuvântat rodul păntecului tău. Cei ce te binecuvântează și te măresc, vor fi binecuvântați și măriți și ei de Dumnezeu, iar pentru cei care te vorbesc de rău și te dușmănesc, noi suntem datori a ne ruga

Domnului Iisus Hristos - Fiul Tău ca să-i aducă și pe ei la cunoștința adevărului“.

În felul acesta, să ne rugăm Sfintei Fecioare, a cărei naștere o sărbătorim astăzi ca să mijlocească la Fiul său și Dumnezeuul Nostru, să înceteze ispitele, să chivernisească viața noastră în sfințenie spre viața cea de sus și pace lumii să dăruiască în veci, Amin!

Arhim. Dr. Chesarie GHEORGHESCU

PREDICĂ LA DUMINICA DUPĂ ÎNĂLTAREA SFINTEI CRUCI

Iubiți credincioși,

Viața oamenilor a fost adeseori asemănată cu o călătorie. Fiecare dintre noi călătorește pe valurile acestei nemărginiri a timpului pentru a găsi acele valori de viață care să ne asigure fericirea, cu perspectiva eternității.

Căutăm să pătrundem cu gândirea și simțirea noastră în lumea „cea de taină“ a prezentului și a viitorului, pentru a cunoaște și a împlini rosturile de viațuire creștinească, trăită în lumina învățăturilor evanghelice ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Pe acest drum de urcuș al cunoașterii și trăirii noastre creștinești Biserica noastră ne învață să credem în Dumnezeu, arătându-ne cum trebuie să ne rugăm și să ne închinăm Preabunului Dumnezeu Cel în Treime slăvit, îndemnându-ne să purtăm cu noi pururea Sfânta Cruce, altar de jertfă al Mântuitorului și armă împotriva diavolului.

Să ne amintim cu evlavie că Sfinții Părinți au rânduit anumite zile din cursul anului bisericesc pentru cinstirea Sfintei Cruci, cum sunt zilele de miercuri și vineri de peste săptămână. Duminica a III-a din Postul Mare, la 1 august și la 14 septembrie, precum și în Duminica dinaintea și cea după această prăznuire, cum este Duminica de azi.

Iubiți credincioși,

Biserica noastră ortodoxă ne învață să cinstim Sfânta Cruce ca pe cel mai de seamă mijloc spre mântuirea noastră, pentru că pe ea a fost răstignit Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ca să ne răscumpere din blestemul cel de demult și să ne împace cu Dumnezeu Tatăl.

Din obiect de tortură, de ocară, cum era considerat în lumea păgână, crucea a devenit în creștinism obiect de cinstire, de sfințenie a vieții și de chemare la credința cea întru Hristos.

De aproape două mii de ani, creștinii poartă semnul cel mai simplu, dar cel mai valoros pentru mântuire. Sfânta cruce ne amintește răstignirea și moartea Mântuitorului pe ea. Prin urmare, ea prețuiește cât ceea ce s-a săvârșit pe ea. Sfânta Cruce îl reprezintă pe Domnul nostru Iisus Hristos: judecat, batjocorit, hulit, ignorat, trădat, vândut la preț de sclav, considerat ca un făcător de rele, osândit și pironit pe cruce.

Crucea înseamnă pentru noi osândire, dar și eliberare din robia păcatului, înseamnă umilire, dar și ridicare, pentru o viață ce trebuie trăită în lumina cuviinței, a adevărului și sfințeniei, „căci pentru cei ce se mântuiesc, crucea este putera lui Dumnezeu“, precum zice Sf. Apostol Pavel (I Cor. 1, 18). Același apostol al neamurilor mai zice că „mie să nu-mi fie a mă lăuda decât în Crucea Domnului“.

Sfânta Cruce este iubirea și jertfa lui Dumnezeu pentru cei ce cred că El revarsă milă și bunătate față de noi; este altarul de jertfă mântuitoare, este moartea lui Iisus Hristos și, totodată, pricina Învierii Lui.

Simbol al tuturor virtuților creștine, Sfânta Cruce naște în noi: iubirea, mila, răbdarea, recunoștința, dăruirea și devotamentul pentru a înfăptui pacea, munca cinstită și creatoare; ea determină conștiința noastră morală pentru orice faptă bună săvârșită în folosul personal sau de obște.

Fără cruce nu este Biserică, fără cruce nu este mântuire, a urma pe Hristos nu se poate face decât în fața crucii și prin cruce. Ea este „armă lucrată de Dumnezeu, e pavăza credinței, e văpaie de care se topește și se rușinează diavolul“.

Plăcute și folositoare sunt dumnezeieștile învățături ale Sf. Chiril al Ierusalimului, care zice: „Fă semnul cinstitei Cruci la orice trebuință: când mergi, când bei, când te așezi, când te scoli, când vorbești sau umbli și nu începe lucrul tău fără semnul crucii, în casă, la drum, ziua și noaptea și în orice timp. Dar să nu faci semnul crucii întru batjocură și în păcat, ci crucea ta să fie dreaptă și adevărată, adică: împreunează cum se cuvine cele trei degete mari de la mâna dreaptă căci ele închipuiesc Sfânta Treime deoființă adică pe Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, iar degetele mici lipește-le strâns de podul palmei, de vreme ce ele arată sau închipuiesc pe Adam și Eva, care, cu smerenie și pocăință, se pleacă nedespărțite Sf. Treimi. După aceea, du mâna dreaptă la frunte și zi: În numele Tatălui, du-o la pânțele și zi: și cel al Fiului, și apoi la cei doi umeri, zicând: și al Sfântului Duh, iar la sfârșit zi Amin, pentru că fruntea închipuiește cerul, pânțele, pământul, iar umerii locul și semnul puterii...“.

Sfinții Părinți ai Bisericii noastre ne mai învață că Sfânta Cruce este purtătoare de viață și toiagul puterii dunezeiești; este scară la cer și apărătoarea celor deznădăjduiți. Sf. Împărat Constantin cel Mare văzând în chip minunat sfânta Cruce pe cer strălucind a crezut în puterea ei și a biruit pe potrivnicii săi în numele celui ce s-a răstignit pe ea, iar mama sa, Sfânta Elena, din râvna cea pentru Dumnezeu a cercetat dealul Golgotei cu de-amănuntul și, aflând Sfânta Cruce pe care fusese răstignit Mântuitorul, i s-a închinat cu evlavie împreună cu întreg poporul cel credincios.

De aceea și noi, iubiți credincioși, se cade să cinstim Sfânta Cruce, având înțelegerea și credința că nu lemnului în sine ne închinăm ci, văzând și făcând semnul ei, ne închinăm Celui ce S-a răstignit pe ea, adică Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Așadar, să lepădăm din sufletele noastre toate păcatele, totă patima cea aducătoare de ură, dezbinare și moarte, și să luăm crucea ajutătoare în tot ce gândim, spunem și facem, pentru a trăi în lumina dragostei de Dumnezeu și de oameni.

Să ne însemnăm fața cu semnul Sf. Cruci în orice împrejurări ale vieții și să facem aceasta cu convingerea că ea este izvor de putere dumnezeiască.

În plăcuta miresmă a rugăciunii noastre către Dumnezeu se cuvine să ne verificăm propriile gânduri, vorbe și fapte, spre a putea deveni azi mai buni decât ieri și mâine decât azi, astfel, împlinind Legea strămoșească a Bisericii și Țării, să

ne facem vrednici a slăvi pe Dumnezeu cu inimi curate și a ne închina cu evlavie Crucii Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia fi-va slava în veci.

Amin.

Pr. Constantin Bădescu

CUVÂNT LA DUMINICA A XXX-a DUPĂ RUSALII

„Iar Iisus i-a zis: încă una îți mai lipsește; vinde toate câte ai și le împarte săracilor și vei avea comoară în ceruri; și vino de urmează Mie“ (Luca 18,22)

Cuvântul lui Dumnezeu este pâinea sufletului dornic de viață neprihănită și pe care creștinul îl află în paginile Sfintei Scripturi, izvorul nemuririi și al fericirii veșnice. El este nelipsit în cadrul Sfintei Liturghii și în fiecare sărbătoare pericopa Sfintei Evnghelii ne face cunoaștință cu vocea lui Dumnezeu și drumul care duce spre mântuirea sufletului. Puterea lui binefăcătoare asupra cugetelor curate a dovedit-o Mântuitorul Hristos atunci când învăța mulțimii în jurul mării Galilei, la muntele fericirilor și acestea rămăseseră uimite de învățătura Lui. (Mat. 7, 28). În pilde el exprimă adevărul despre Împărăția cerurilor și totdeauna e legat de viață, ceea ce face ca să fie urmărit cu deosebit interes de cei ce cred și doresc să împlinească voia lui Dumnezeu. Profunzimea și frumusețea spirituală a învățăturii Mântuitorului Hristos nu sunt legate de niște cuvinte neînțelese de oameni și lipsite de conținut; dimpotrivă, ele au o formă simplă și exprimă adevărul despre viața veșnică. În cuvinte clare și pe înțelesul tuturor, Mântuitorul Hristos se adresa oamenilor de diferite categorii sociale, care-l socoteau un orator neîntrecut în cuvânt și un mare învățător și inegalabil îndrumător în tainele vieții. Vorbele Sale pline de duh înnoitor înflăcărau inimile ascultătorilor și acest lucru s-a întâmplat și cu acel dregător care s-a apropiat de Mântuitorul Hristos și dorea să știe de la El ce trebuie să facă pentru a moșteni viața de veci.

Cele istorisite de pericopa evanghelică rânduite în această Duminică ne arată că Mântuitorul Hristos, vorbind despre felul cum oamenii se pot pregăti de a dobândi împărăția cerurilor, și El era ascultat cu mult interes, iar unii dintre ei, cum a fost și dregătorul menționat Sf. Evangelist Luca, doreau să știe pe ce căi pot ajunge la adevărata fericire și viață veșnică. Dregătorul, apropiindu-se de Mântuitorul Hristos i se adresează cu cuvintele „Învățătorul bun“, ceea ce înseamnă că și el, ca și ceilalți oameni, îi recunoșteau calitățile sale de mare orator și-l considerau ca pe cel mai în măsură să dea răspuns la cele ce îl frământau în legătură cu moștenirea vieții de veci. Dorința sa este împlinită de Mântuitorul Hristos, însă mai înainte de a-i arăta ce să facă pentru a avea garanția vieții veșnice, îi spune că adevăratul „învățător bun“ este numai Dumnezeu, calificativ ce aparține în adevăratul sens al cuvântului numai divinității. După felul cum I s-a adresat Mântuitorului Hristos, dregătorul avea convingerea că stă de vorbă cu un mare învățător rabin care întrece în cuvânt pe înaintașii și contemporanii săi, de aceea i se răspunde că nu există nimeni bun cu adevărat decât „Unul Dumnezeu“. El credea că se află în fața unui vestit profet sau om ales al lui Dumnezeu și nicidecum înaintea lui Dumnezeu - omul care-i dă cel mai potrivit și eficient sfat în vederea

dobândirii împărăției cerurilor. Cu toate că nu vede în Mântuitorul Hristos pe Fiul lui Dumnezeu, el se învrednicește să poarte pe mai departe un dialog cu Cel ce este Izvorul vieții și al nemuririi, fiind invitat mai întâi să cunoască și să respecte poruncile decalogului și apoi să-și vândă averea la săraci ca să câștige comoară în ceruri.

Dialogul între trecător și Mântuitorul Hristos se încheie cu întristarea celui ce socotea că viața veșnică o poate dobândi numai prin respectarea legii mozaice, ignorând actele de milostenie și lepădarea de sine. Acest dregător Iudeu știa din tinerețile sale poruncile divine ca și acel învățător de lege care, la fel, dorea să moștenească viața de veci (Luca 10,25), însă nu le punea în practică și neglija porunca dragostei față de aproapele, deoarece nu se îndura să facă acte de milostenie. Așa cum recunoștea și învățătorul de lege, prescripțiile Legii mozaice porunceau credinciosului Iudeu să iubească pe Dumnezeu din toată inima și din tot cugetul său iar pe aproapele ca și pe sine (Luca 10, 27). Atât dregătorul, cât și învățătorul de lege n-au aplicat în viață lor aceste porunci dumnezeiești referitoare la dragostea față de Dumnezeu și aproapele și le-au redus la o cunoaștere a lor. De aceea Mântuitorul Hristos va sublinia, în răspunsul dat acestora, valoarea virtuții dragostei în desăvârșirea morală, singură cale ce duce la viața veșnică. Faptele bune sunt rodul dragostei care înseamnă împlinirea a toată Legea și nimeni nu trebuie să renunțe la ea atunci când vor să ducă o viață în duhul sfințeniei. Prin mijlocirea lor, omul împlinește voia divină; de aceea Mântuitorul Hristos recomandă dregătorului să-și vândă bunurile materiale ca să câștige comoară în ceruri. Credința cea adevărată se cunoaște după roadele faptelor bune și în acest sens Sf. Iacob, fratele Domnului, arată că „din fapte este îndreptat omul“ (Iacob 2, 24) și „precum trupul fără de suflet mort este, astfel și credința fără de fapte moartă este“ (Iacob 2, 26).

Importanța faptelor bune în actul mântuirii a fost pusă în lumină de Mântuitorul Hristos, când a vorbit despre judecata viitoare și a arătat că cei binecuvântați vor moșteni împărăția cerurilor, întrucât au hrănit pe cei flămânzi, au dat să bea celor însetați, au primit pe străini, au îmbrăcat pe cei goi, au cercetat pe cei bolnavi și au vizitat pe cei în temniță (Matei, 25, 34-40). Lipsa lor atrage osânda veșnică (Matei 25,41-45); de aceea Mântuitorul Hristos i-a răspuns dregătorului că pentru a fi vrednic de viața veșnică trebuie să săvârșească acte de milostenie față de săraci. Rostul acestui sfat dumnezeiesc nu este înțeles de dregător deoarece egoismul îl orbise în așa fel încât nu mai avea nici un sentiment de dragoste față de cei nevoiași și tot ceea ce avea considera că sunt exclusiv bunurile sale, din care numai el să se înfrupte. În loc să se bucure că Dumnezeu Fiul îi descoperă posibilitatea de a câștiga cu cele materiale bunătățile veșnice, el se întristează. Atitudinea sa indiferentă față de semenii l-a determinat pe Mântuitorul să spună că „mai lesne este a trece cămila prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăția lui Dumnezeu“ (Luca 18, 25). Dacă o cămilă mai poate, cu mare greutate, să pătrundă prin porțile înguste și joase ale unei cetăți, dregătorul cel bogat și toți care se aseamănă cu el nu vor reuși să intre în împărăția lui Dumnezeu, în care locuiesc numai cei ce s-au îmbogățit cu faptele bune.

Dumnezeieștile cuvinte rostite ca o sentință față de cei ce nu își exprimă dragostea lor prin fapte bune față de semenii au dat prilej celor ce ascultau pe Mântuitorul Hristos să-L întrebe cine se poate înaintui. La această întrebare răspunsul este clar și cuprizător: „cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu“ (Luca 18, 27). Cu alte cuvinte, numai cei ce nu-și pun nădejdea în bunuri trecătoare, ca și dregătorul din pericopa evanghelică de azi, ci

în Dumnezeu, și urmând calea faptelor bune se vor mântui și se vor odihni împreună cu săracul Lazăr în sânul lui Avraam (Luca 16, 23).

Moștenirea vieții veșnice este idealul spre care tinde orice om, indiferent de timpul în care trăiește; de aceea cuvintele din Sf. Evanghelie se adresează nu numai dregătorului, ci tuturor generațiilor care, în cursul vieții lor pământești se străduiesc să urmeze pe Mântuitorul nu numai cu cuvântul ci și cu faptele, ca să adune comori „în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică“ (Matei 6, 20).

Istoria Bisericii înregistrează nenumărate nume de creștini, ca de exemplu cel al Sf. Vasile cel Mare, care a împărțit averea sărăcilor și s-a învrednicit de o viață îngerească în trup, iar după trecerea la cele veșnice de dobândirea împărăției lui Dumnezeu. Aceste modele de viațuire creștinească pun în evidență cuvintele Mântuitorului despre pomul bun care face roade bune și despre moștenirea împărăției Cerurilor de cei ce fac voia Tatălui Ceresc (Matei 7, 18,21). Ei sunt cei ce aud cuvintele Fiului lui Dumnezeu și le transpun în viață, asemănându-se bărbatului înțelept care și-a zidit casa lui pe stânca (Matei, 7, 24).

Pentru moștenirea vieții veșnice sunt absolut necesare faptele bune de care ducea lipsă dregătorul și ele reprezintă mărturia dragostei față de aproapele, de aceea Mântuitorul fericește în Predica de pe munte pe cei ce fac milostenie și contribuie la promovarea păcii și a dreptății (Matei 5, 6-9). Orice faptă bună este expresia sentimentului de dragoste față de solicitarea semenului nostru care poartă în el chipul și asemănarea lui Dumnezeu, izvorul nesecat și de necuprins al iubirii, Cel ce face să răsară soarele peste cei răi și peste cei buni (Matei 5, 45).

Să ne fie mereu călăuză îndemnul Mântuitorului de a aduna comori în ceruri prin fapte bune, bineplăcute înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Indiferent de gradul și natura lor, ele ne aduc satisfacții sufletești și ne ajută să purtăm cununa vieții veșnice dincolo de tărâmurile acestei lumi pământești. Ele înnobilează sufletul și trupului și se dă posibilitatea ca să contribuie și el la dobândirea mântuirii; de aceea răsplata definitivă o va primi omul numai la a doua înviere, când cele două părți constitutive ale ființei umane se vor reuni.

Urmarea lui Hristos este nedespărțită, desăvârșirea binelui de care era străin dregătorul din Sf. Evanghelie și pentru fiecare creștin ea începe din această lume, fără de care omul nu poate să se pregătească și să ajungă în împărăția cerurilor. Viața în Hristos se adevărește la toți cei ce propovăduiesc și trăiesc cuvântul Dumnezeiesc. Către această viață se cuvine să ne îndreptăm gândurile și trăirea noastră, ca să ne arătăm fiii vrednici ai împărăției cerurilor. În nici o clipă a vieții noastre să nu uităm de îndatorirea noastră creștinească de a urma lui Hristos, atât cu cuvântul cât și cu fapta, dovedind mereu o credință lucrătoare față de Dumnezeu și semenul nostru, o nădejde nezdruncinată în cele făgăduite de Mântuitorul Hristos celor ce își împart bunurile materiale pentru dobândirea celor nemuritoare și o dragoste fierbinte față de Creator și creatura Sa. Amin.

Pr. Prof. Dr. Emilian Cornițescu

**PAGINI DE SPIRITUALITATE
ȘI DUHOVNICIE**

FRUMUSEȚILE SFINTEI LITURGHII

În fiecare Sfântă Liturghie înaintăm spre împărăția lui Dumnezeu, împărăția sfintei Treimi, care va dura în veci și în care Împăratul ne este Tată și Fiul Împăratului, Frate, iar noi uniți cu Ei în Duhul Sfânt. Înaintăm în Ea și trăim tot mai mult în ambianța Ei duhovnicească. Este Împărăția deplinei comuniuni în dragoste, în care nimeni nu este rob și nimeni stăpân, ci toți frați întru Domnul Iisus Hristos și Fii ai Tatălui bunătății și puterii supreme, eliberați de toate patimile egoiste care ne despart.

Iar Cel ce ne conduce spre această Împărăție, prin învățătură, prin pildă și putere dăruitoare este Domnul nostru Iisus Hristos, Unul din Treime, Care s-a făcut pentru veci Unul dintre noi, s-a adus jertfă pentru noi din iubire, a înviat și s-a înălțat cu trupul la cer și șade de-a dreapta Tatălui pe tronul împărăției veșnice care se unește și cu noi prin trupul Său jertfit în înviat pentru noi, ca să ne înalțe și pe noi prin jertfirea egoismului nostru spre învierea și spre șederea alături de Sine în Împărăția dragostei veșnice.

Astfel, Domnul nostru Iisus Hristos ni se face în Sfânta Liturghie „cale“ spre Sine care este „viața“ și neumbrită de nici o pată. el ne conduce și El ne trage spre Împărăția dragostei de care ne vom împărtăși împreună cu El și în El trăim încă în Sfânta Liturghie, ca arună, această împărăție. Căci trăind în El și înaintând în El, trăim învăluși de dragostea Tatălui, simțindu-ne legați de El prin Duhul Fiului.

De aceea, momentul culminant în sfânta Liturghie este unirea cu Domnul Hristos prin împărtășirea de trupul și de sângele Lui, în care ni se comunică toată dragostea Lui față de noi și față de Tatăl ca să ne umple și pe noi de dragostea Lui față de Tatăl.

Prin aceasta trupul Lui pune în trupul nostru și prin El în sufletul nostru sămânța învierii și a vieții de veci, hrănită de iubirea nesfârșită. Căci tot ce se săvârșește pe pământ în trupul nostru prin sufletul nostru are repercusiuni în sufletul nostru, întipărirându-se în El ca într-o rădăcină a trupului. De aceea trupul înviat al lui Hristos, primit în trupul nostru, își întinde efectul până în sufletul nostru, dacă primim trupul Domnului, ca de acolo să-și poată manifesta în ziua cea de apoi puterea în reconstituirea trupului nostru înviat.

Pentru valoarea omului ca ființă constituită din suflet și trup a luat Fiul lui Dumnezeu trupul nostru, ca înviindu-l din moarte să ne facă și nouă parte de învierea cu trupul. Nimeni n-a pus atât de mult în evidență valoarea trupului omenesc ca organ al sufletului ca Domnul nostru Iisus Hristos. El a arătat că în trupul omenesc lucrează și se manifestă prin suflet. Insuși Dumnezeu, deci că trupul poate fi înălțat până la cea mai minunată spiritualizare, adică până la starea de maximă transparentă a Fiului lui Dumnezeu, ca cel ce fiind ipostas dumnezeiesc s-a făcut și ipostas al trupului, făcând să se vadă prin el, într-o frumusețe și subtilitate negrăită, infinita bogăție și complexitate a spiritualității lui Dumnezeu.

Chiar pătimirea trupului poate fi simțită de ipostasul Dumnezeiesc, ca mărturie a iubirii Lui de oameni și a dăruirii către Dumnezeu. Fiul lui Dumnezeu primește pătimirea în trup, pentru ca să ne arate că El poate simți durerea noastră cu trupul. Dar intimitatea ce se realizează între El și trupul nostru se arată și mai mult în aceea că poate învia trupul Său, făcându-se organ desăvârșit al comunicării vieții dumnezeiești. Iar prin trupul Lui poate învia și trupurile noastre.

Astfel, chiar prin trupul Lui străbăteam nu numai la comuniunea cu Fiul lui Dumnezeu ca ipostas dumnezeiesc, ci și în relația filială cu Tatăl prin unirea cu El ca Fiu, înaintând prin Duhul Sfânt în spiritualizarea ființei noastre și spre învierea noastră cu trupul.

Dar întrucât toți ne unim cu același Hristos prin trupul Lui, chiar prin aceasta înaintăm și în unirea sau în comuniunea întreolaltă, pregătindu-ne și prin aceasta pentru Împărăția veșnică a Sfintei Treimi ca Împărăție a dragostei.

Iar prin aceasta se susține biserica în calitate de trup tainic al lui Hristos și de Împărăție anticipată a Sfintei Treimi. De aceea nu se poate cugeta Biserica fără Liturghie.

Prin aceasta, Liturghia ne dă puterea să trăim viața întăriți și încălziți de dragostea dintre noi, capabili să ne ajutăm unii pe alții și pe ceilalți oameni ca niște adevărați frați.

Astfel, odată cu nădejdea învierii și a vieții de veci, Liturghia ne dă și putera înfrățirii. Ea este slujba sfântă și eficientă a învierii și a înfrățirii în Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat, răstignit și înviat pentru noi.

Dacă omul este ființa care se întreabă despre sine, iar întrebarea fundamentală este: voi putea învinge moartea?, Liturghia îi dă răspunsul afirmativ, odată cu remediul ce începe încă în cursul ei să-l întărească spre învingerea morții. Ea-i dă răspunsul că va învia și totodată arvuna învierii prin unirea cu Hristos, care fiind Dumnezeu a învins moartea în trupul omenesc pe care l-a asumat. Nici o ideologie panteistă și nici o altă religie nu-i dă omului această asigurare și nici acest început de împlinire a acestei trebuințe fundamentale de a trece peste moarte și de a dăinui în veci ca persoană de neînlocuit în întregimea sa spiritual-trupească. Asigurarea aceasta ne-a dat-o Evanghelia lui Hristos și Sfinții Părinți care au înțeles mântuirea ca victorie asupra morții prin învierea lui Hristos, văzând totodată viața de veci a învierii ca împărăție a dragostei între oameni hrănită din dragostea Sfintei Treimi.

Liturghia este această asigurare a Evangheliei pusă în lucrare. Ea e laboratorul învierii și școala deprinderii iubirii între oameni. Ea e manifestarea bucuriei comune că vom învia și vom fi toți împreună în veci, cu părinții, cu frații, cu copiii noștri, comunicând prin trupurile noastre luminoase.

De aceea Sfânta Liturghie începe cu binecuvântarea Sfintei Treimi și sfârșește cu cererea milei și a mântuirii de la Hristos cel înviat.

Pr. Dumitru Stăniloae

(Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă,
Craiova, 1986, pp. 435- 437)

SFÂNȚA ICOANĂ ÎN BISERICA ORTODOXĂ

Sfânta icoană își are începutul după Sfântul Ioan Damaschinul în întruparea Fiului lui Dumnezeu, deci în începutul coborârii din iubire a Fiului lui Dumnezeu la noi în vederea mântuirii. Ea e iubire a Fiului lui Dumnezeu Cel Mântuitor și de oameni iubitor, față de noi. Refuzul icoanei ascunde în sine o neîncredere în iubirea coborâtoare a lui Dumnezeu la noi. Icoana e dovada faptului că Cel fără de început, Cel mai presus de existență, S-a arătat în chip omenesc, a luat un mod de existență

omenească, deși în acest mod de existență omenească se străvede toată taina Celui mai presus de existență. De aceea numai deasupra icoanei lui Hristos se scriu cuvintele „Cel ce este“ (OWN). Existența omenească și-a descoperit în El adâncimile ascunse în infinitatea divină, mai presus de existență. Icoana e totodată încoronarea lucrării Fiului lui Dumnezeu pe linia mântuirii noastre, arătându-se în El umanitatea noastră înviată și eternizată. Icoana e o laudă adusă lui Dumnezeu, dar nu unui Dumnezeu a cărui mărire l-ar împiedica să se apropie de noi, ci unui Dumnezeu care din iubire față de noi S-a făcut om, ca să îndumnezeiască pe om. „Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui“, incomparabil mai minunat decât un Dumnezeu care se ține într-un plan cu totul separat și ascuns de noi, care nu are față de noi nici o bunăvoință. Icoana concretizează astfel în sine mărirea lui Dumnezeu și mărirea de care i-a făcut parte omului. Ea concentrează în sine întruparea Fiului lui Dumnezeu și învierea umanității asumate din puterea Lui care s-a arătat cu adevărat eficientă și în același timp iubitoare.

Dar faptul că Fiul lui Dumnezeu ia față omenească și o poate eterniza pe aceasta prin înviere, făcând-o un mediu de comunicare a slavei dumnezeiești sau faptul că dumnezeirea Lui poate transpare prin fața omenească, arată că Dumnezeu însuși are în Sine virtualitatea feții omenești în care este concentrată întreaga spiritualitate a firii omenești; sau că Dumnezeu a făcut pe om după chipul spiritualității Sale și capabil de comunicare cu spiritualitatea dumnezeiască „Dacă conștiința dogmatică afirmă adevărul icoanei în funcție de întrupare“ (care se împlinește de înviere), ea e condiționată prin creațiunea omului „după chipul lui Dumnezeu“, prin structura iconică a ființei umane. Fiul lui Dumnezeu nu se întrupează într-un element străin, eterogen, ci regăsește propriul Său chip, sau chipul al cărui arhetip este El însuși. Animalul nu poate fi făcut temă a icoanei, pentru că prin el nu poate transpare spiritualitatea conștientă a persoanei în comunicare cu spiritualitatea infinită a lui Dumnezeu cel personal. În Hristos chipul uman și arhetipul dumnezeiesc se unesc într-un unic ipostas. Apostolii care privesc fața lui Hristos nu puteau separa între ceea ce se arăta omenesc și dumnezeiesc în ea. Prin chipul lui Hristos din icoană transpare arhetipul divin, putând fi privite și trebuind să fie privite în unitatea lor. În icoana lui Hristos ipostasul divin s-a actualizat în chipul său uman, sau prototipul suprem în propriul Său chip. Dumnezeu își poate împrăstia, purificând-o și desăvârșind-o, la maximum, gândirea, simțirea, voința, toată complexitatea vieții umane, prezentă în trupul ce-și găsește întreaga expresivitate în față.

* * *

Dumnezeu Cuvântul, creând pe om ca o ființă conștientă mărginită în puteri, nu poate să nu-i dea acesteia un chip actualizat până la un anumit grad. Căci chipul e forma organizată a raționalității proprii omului ca chip culminant în Cosmos, destinat să imprime chipul său în tot cosmosul, în toate lucrurile ce le face, prin organizarea lor conform rațiunii sale și deci conform indirect rațiunii supreme, spre care rațiunea omului tinde, revenind mereu asupra formelor anterioare ale organizării date lucrurilor și faptelor sale. dar chipul acesta, fiind conform Logosului divin ca arhetip, este pe de altă parte într-o legătură cu arhetipul dumnezeiesc infinit și e chemat să se imprime în toate în mod tot mai desăvârșit și

să le cuprindă pe toate ca și arhetipul lui și în mod tot mai conform cu Acela. "Iar chipul lui Dumnezeu în om, avându-și baza în sufletul acestuia, se reflectă sau se prelungeste și în trup și în special în fața lui. Iar în Hristos arhetipul penetrând chipul Său, se reflectă și în fața omenească. De asemenea, într-o anumită măsură și în fețele celor ce unesc prin credință și viață cu Hristos, care ne arată cum trebuie să ne organizăm viața și relațiile noastre cu semenii și cu creațiunea într-un mod tot mai desăvârșit.

Prin aceasta fața omenească își recâștigă toată lumina, toată adâncimea și adună în ea toate sensurile creației în mod drept și armonios. „După fire rămâne întreg om, după har și participare, după ce s-a răstignit omul vechi și se recâștigă asemănarea, se face întreg Dumnezeu în suflet și în trup, având harul necreat și strălucirea de cristal a slavei cerești a luminii feții Dumnezeu-omului Iisus Hristos, Care-l unește cu slava Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. Pentru aceasta Sfintele Icoane ne înfățișează pe sfinți asemănători după har și participare cu Acela care fiind întru Dumnezeu, îi umple întregi de El însuși și nu lasă în ei nimic gol de prezența Lui. Prin firea îndumnezeită a omului, în care se recapitulează toate, însuși Dumnezeu Se face totul în toate“. Pentru Ortodoxie omul și creația, pe care le-a făcut Dumnezeu sunt existențe teologice, una fiind în alta și toate și fiecare participând pe măsura proprie la energiile necreate ale lui Dumnezeu. Toate au fost create în Hristos și participă la centrul lumii care este Hristos. toate participă la centrul de lumină care este în același timp centrul de foc al iubirii din ea, care este Hristos.

„Lumina icoanei nu este din veacul acesta. Nu vine din afară ca să o lumineze în mod trecător. Ci chiar din icoană, din fețele sfinților și din zidirea schimbată la față se revarsă lumina senină, odihnitoare, lină, necreată și neânserată, ca un har și un dar al Sfântului Duh. Nu sunt mai luminoase icoanele care înfățișează fapte ce s-au săvârșit ziua decât cele care ne înfățișează fapte ce s-au săvârșit noaptea...“.

Aflându-ne în Biserică, ne aflăm în orizontul dumnezeiesc care e numai lumină, dar o lumină care deși pornește din Hristos nu confundă persoanele sfinților unite cu El, care se păstrează și ele ca lumini pline de lumina Lui. Spațiul bisericesc e un spațiu al luminii, mai presus de fire, al sensului plinar și etern al existenței. „Mărire Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina“ cântă comunitatea pregătindu-se pentru începutul Sfintei Liturghii. „Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica luminii întru cântări cinstindu-o să o mărim“ se cânta la peasna a noua a Utreniei, arătând pe Hristos ca Lumină; ca lumină nu numai în dumnezeirea Sa, ci și în umanitatea scăpată de întunericul păcatului, pe care a primit-o din Sfânta Născătoare de Dumnezeu, pentru ca să se umple lumea de ea.

Fr. Dumitru Stăniloae

(din „Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă“,
Craiova, 1986, pp. 74-76.)

DUHUL SFÂNT ȘI REVELAȚIA ÎN VIAȚA BISERICII ORTODOXE

Pr. Conf. Dr. Alexandru Stan

Caracteristica esențială a vieții Bisericii Ortodoxe o constituie sfințenia. Orice manifestare a acestei Biserici în lume se identifică întotdeauna cu actul sfânt ce redă mișcarea ei în raza Duhului Sfânt, fie că este vorba de înălțarea continuă pe treptele desăvârșirii spre culmile cerești, fie că este vorba de închegarea multiplelor raporturi interumane în domeniul propriu umanului pe pământ. Ca atare, dimensiunea cerească și cea omenească a Bisericii reflectă de o potrivă mișcarea Trupului lui Hristos, adică a Bisericii pe de o parte, într-o ascensiune continuă către Dumnezeu, iar pe de alta, frământarea aluatului uman în perspectiva temporalului, astfel încât el să devină încă de aici „pâine cerească“, Hristos după har „viață lumii“ (Ioan 6, 33).

Dar flexibilitatea Bisericii Ortodoxe în lume se înțelege numai întrucât această Biserică - adeseori acuzată pe nedrept că ar fi închistată, neflexibilă și lipsită de dinamism - este nu doar Trup al lui Hristos, ci se înțelege pentru că este Trup viu al lui Hristos. Starea de viață a ei se datorește însă Duhului Sfânt care o însuflește: Duhul aduce către Botez, adică spre viață, din moartea păcatului, Duhul curăță pe catehume de necurăția întinării demonice din starea păcatului original, și tot Duhul sfințește apa în care intrăm spre a ne înnoi prin moartea și învierea cu Hristos, în numele Sfintei Treimi. Căci încă din aceste momente de început de viață spre Hristos și în Hristos, momente de inițiere în Duhul, ne aflăm deja sub înrăurirea tainică a Duhului Sfânt, cum se specifică în rugăciunea de la intrarea catehumenului în Biserică, spre a fi botezat: „Stăpâne Doamne, Dumnezeu nostru, cheamă pe robul Tău (N), către Lumina Ta cea sfântă și-l învrednicește pe dânsul de acest dar mare al sfântului Botez. Dezbracă-l pe dânsul de cele vechi și-l înoiește pentru viața de veci. Și-l umple de puterea sfântului Duh¹⁾, spre unirea cu Hristos, ca să nu mai fie el de acum fiu al trupului ci fiu al Împărăției Tale...“²⁾.

Este evident, prin urmare că Duhul Sfânt deschide intrarea către viața în Hristos, că El pune temelie în fiecare credincios în parte, dar e aceeași temelie pe care o pune în toți, simțindu-i pentru a fi demni de Hristos. Mai mult, Duhul călăuzește către Hristos, luminează, întărește și sfințește începutul vieții pline de credință. Avem de-a face aici nu cu o mișcare statică, nu cu o inerție duhovnicească ci cu o mișcare a Duhului spre planul vieții pământești, dar o mișcare unde umanul se transformă, se refigurează prin restaurare și reorientare spre Dumnezeu. Odată începută, lucrarea Duhului se continuă către o țință finală în decursul mai multor momente succesive, până la preluarea definitivă de către Biserică, în pleroma sau totalitatea ei, a neofitului aflat în veștmânt alb ce simbolizează curățenia desăvârșită. Dar cu aceasta lucrarea Duhului nu încetează ci, ca un grădinar care plantând o floare gingasă în grădina lui o udă la vreme și o ajută să-și întărească rădăcinile, ca singură să se înalțe și să se legene fără primejdie în bătaia vântului, Însuși Duhul Sfânt ia sub ocrotirea sa pe cel nou îmbrăcat în Hristos, îl hrănește prin Preoția Bisericii cu Sfânta Taină a Euharistiei, cu Însuși Trupul și Sângele lui Hristos, și îl întărește prin celelalte Sfinte Taine și ierurgii, la fiecare prag al vieții duhovnicești.

Lucrarea Duhului Sfânt este, firește, o lucrare în om și în afara omului. În om, Duhul Sfânt pătrunde în intimitatea profunzimilor sufletului și în spațialitatea trupului sfințit prin botez. Dar fiindcă nu este doar un singur om, ci în toți cei care

formează împreună pleroma Bisericii, de aceea această lucrare a Duhului Sfânt nu se singularizează pentru a izola; dinpotrivă, ea se universalizează pentru a uni și se lărgeste mereu în umanitate prin însăși creșterea numărului credincioșilor și prin înaintarea lor în spiritualitate. Așa, prin simpla participarea a uni număr de credincioși la actul de sfințire a unuia dintre ei, acel act de sfințire nu rămâne doar a unuia sau numai pentru unul, ci devine și este act comunitar al Duhului care ne face să fim laolaltă în comuniunea de har și de sfințenie. De aceea nici Hristos nu rămâne, prin Duhul Sfânt, al unuia singur. El se împarte și se împărtășește tuturor celorlalți, iar împreună cu El și Duhul se împarte și se împărtășește, fără ca Hristos sau Duhul să se micșoreze sau să se sfârșească. Acest act de sfințire și împărtășire este co-dimensional cu numărul credincioșilor Bisericii și merge spre infinit pe măsura creșterii acestui număr, în unirea cu duhul sfânt și cu ceilalți prin Duhul Sfânt, în Hristos. Unirea cu Duhul sfânt este necesară în Biserică pentru creșterea duhovnicească, după cum afirmă Sfântul Simeon noul Teolog, când zice: „Și cel ce nu s-a unit cu Duhul aceste prin curăție, nu poate să ajungă la vederea și cunoștința lui Dumnezeu și nu e vrednic să învețe tainic virtuțile amereniei”⁽³⁾. Căci, desigur, în afara Duhului Sfânt nu poate exista comuniune și nici unitate, nu este har care să unească, să prindă laolaltă pe trupul Bisericii mulțimea părților întregului Duhovnicesc.

Acolo unde lucrează Duhul sfânt se înmulțește viața, iar viața rodește neconținut, ca Biserică vie, fiindcă acesta este și rostul vieții, ca să devină biserică prin unitatea ce o imprimă Duhul celor îmbrăcați cu Hristos (Gal. 3, 27-28). Rodnicia vieții în Duhul Sfânt rezultă și din faptul că prin Duhul viața credinciosului devine act conștient de darul lui Dumnezeu, prin faptul că Duhul Sfânt cunoaște pe cele ce sunt ale lui Dumnezeu și pe cei care au primit darul lui: „Așa și cele ale lui Dumnezeu, nimeni nu le-a cunoscut decât Duhul lui Dumnezeu, iar noi n-am primit duhul luminii, ci Duhul cel de la Dumnezeu, ca să cunoaștem cele dăruite nouă de Dumnezeu” (1 Cor. 2, 11-12).

Primirea duhului lui Dumnezeu se face în Biserică prin Sfintele Taine și prin celelalte acte solemne și publice sacre ale Bisericii. Duhul vine, astfel, la cei ce sunt la o laltă, în numele Fiului, către Tatăl, ca să-i sfințească și să-i apropie. Duhul risipește pe cele vrășmașe creșterii în sfințenie și care se încuibază în om prin păcat ca și în cele dinprejurul lui. De aceea și invocă preotul slujitor pe Duhul Sfânt să se pogoare și să sfințească apa botezului, rugându-se: „Tu însuși, dar iubitorul de oameni Împărate, vino și acum cu pogorârea Sfântului Tău Duh și sfințește apa aceasta și îi dă ei harul izbăvirii, binecuvântarea Iordanului. Fă-o pe ea izvor de nesticăciune, har de sfințenie, cezlegare de păcate, vindecare de boli, diavolilor pieire, de puterile cele potrivnice neatînse, plină de putere îngerească”⁽⁴⁾.

Dar îndată ce Duhul Sfânt este primit, și persoana umană se transformă. Ea nu aparține doar sieși, tuturor și mai ales Duhului Sfânt. Și cum Duhul Sfânt pe toate le adună și le unește în Hristos, perscana umană, până atunci plină numai de sine - se deschide tuturor și devine intrare pentru ceilalți către Hristos în Duhul Sfânt. De fapt Duhul deschide, astfel, sufletul care l-a primit și îi cheamă pe ceilalți îndemnându-i să intre. Căci Duhul cheamă către Hristos, iar Acesta, primind, duce la Tatăl. Lucrarea Duhului Sfânt se îndreaptă către Hristos, dinspre lume către Fiul, iar Fiul o aduce Tatălui ca pe o continuă jertfă bineprimită, ca o revărsare nesfârșită a iubirii Tatălui față de lume și care se reîntoarce la Tatăl prin Duhul și prin Fiul. Ea este o continuă luminare a

Bisericii, începută ca zori cu fierecare Botez și ajunsă la amiaza duhovnicească a luminii Soarelui, Euharistic, a lui Hristos, cum vrea să arate și Sfântul Grigore de Nyssa în Tâlcuirea la cântarea cântărilor: „Căci cine nu știe că Biserica cea din neamuri era neagră (adică întunecată la față ca o fecioară etiopiană, n.n.), din pricina idolatriei, neagră înainte de a deveni biserică fiind despărțită prin marea depărtare a neștiinței de cunoștința Dumnezeului celui adevărat? Dar când s-a arătat harul lui Dumnezeu și a răsărit Înțelepciunea și Lumina cea adevărată și această și-a trimis raza în cei ce ședea în întuneric și în umbra morții, atunci, Israel închizându-și ochii și îndepărtându-se de la împărtășirea bunătăților, au venit etiopienii cei ce au alergat dintre neamuri la credință, și cei ce erau odinioară departe s-au apropiat spălându-și negreața prin apa tainică⁵⁾.

Desigur, Sfântul Grigore de Nyssa cunoștea propriu frumusețea indescrivtivă a acestei luminări și curățiri, din faptul că în vremea sa nu lipseau treceri masive de la păgânism la creștinism. Dar și de atunci, până în vremea noastră, Biserica nu a încetat să-și lărgască numărul credincioșilor ei și să-și transforme sufletește fiii ei duhovnicești, astfel încât Duhul să o mențină pe ea mereu întreagă, deși oamenii se perindă generație după generație. De altfel în aceasta se observă și minunea lucrării Duhului Sfânt în lume - mai clar decât în alte planuri, unde Duhul Sfânt lucrează tainic. Intrarea în casa lui Hristos, la îndemnul duhului, prin alții care sunt deja în Hristos, este o intrare reală în comuniune cu ceilalți creștini, dar în primul rând în comuniunea cu Hristos în care se găsesc și toți ceilalți. Căci El se împarte fiecăruia, din El se împărtășesc toți și în El se unesc toți alcătuind întregul bisericii, singurul trup al cărui Cap este Hristos. Aici Duhul Sfânt potrivește pe cele deosebite, adună laolaltă pe cele risipite, din cele patru zări ale lumii, într-o singură Biserică adevărată și sfântă, ca într-o Pâine Euharistică, firicelele infime ale făinii de grâu curat peste care să se pogoare Duhul Sfânt și să o facă, adică, Cinstit și Sfânt Trup al lui Hristos, cum se arată în Didahie: „După cum această pâine sfântă (clasma în grecește, n.n.) era împrăștiată pe munți și fiind adunată a ajuns una, tot așa să se adune Biserica Ta de la marginile lumii în Împărăția Ta.“⁶⁾ La fel avem și în sfânta Liturghie, la epicleză: „Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte și fă, adică, pâinea aceasta Cinstit Trupul Hristosului Tău...“⁷⁾.

Comuniunea și unitatea persoanelor transfigurate în Hristos prin Duhul, în Biserică, în jurul episcopului și a ierarhiei în general, este de asemenea scoasă în evidență de Sfântul Ignatie Teoforul, când se adresează Efesenilor și zice: „...vă fericesc pe voi, că sunteți atât de uniți cu el, cum e unită Biserica cu Iisus Hristos și cum e unit Iisus Hristos cu Tatăl, pentru ca toate să fie de acord în unire“⁸⁾.

Duhul Sfânt lucrează în Biserică prin episcopii și prin preoții rânduiți să slujească, prin hirotonie, în mijlocul credincioșilor. Acești slujitori nu sunt locuitori ai Duhului Sfânt sau ai lui Dumnezeu pe pământ, ci doar niște împlinitori ai voii lui și iconomi sau administratori ai Tainelor lui Hristos în Duhul Sfânt. Dar tocmai din această pricină, în afara legăturii cu episcopul și cu preotul nu se poate concepe și nici nu poate exista legătură cu Duhul lui Dumnezeu. Preotul mijlocește mereu, prin Taina Preoției, primită de la Duhul prin episcop., iar toată lucrarea lui se validează sau urcă la Duhul tot prin episcopul de care ascultă. În felul acesta există și se continuă mereu legătura neîntreruptă între Duhul Sfânt și viața Bisericii, ierarhia fiind și puntea Duhului către credincioși, dar și puntea care unește pe credincioși cu Duhul și cu ceilalți între ei. Duhul Sfânt îi pregătește pe cei ce vin la El, în Biserică, îi curățește pe cei întinați de păcat, îi luminează pe cei întunecați cu grijile vieții, îi slobozește pe cei legați, îi sfințește pe cei de care nu se atinge mâna

episcopului și a preotului duhovnic sau slujitor. Dar pe această punte și trece Duhul spre credincioși, spre chipul lui Hristos care este în noi și pe care Duhul îl cercetează. Este vorba de chipul cel nou, înnoit prin Jertfa lui Hristos, spălat în Sângele de pe Golgota și limpezit în geana Învierii. Duhul Sfânt întâmpină chipul nostru cel nou ca pe Hristos, căci fiecare dintre noi a primit în sine pe Hristos. Dar este un chip plin de har, de energie necreată, dumnezeiască, atâta cât poate lua în sine firea noastră pământească și creată. Duhul Sfânt, prin urmare, nu desființează creaturalul din noi, ci dimpotrivă, prin energia necreată îl aduce într-o stare nouă, superioară. Acest creatural nu rămâne părăsit la zarea de jos a sfințirii și a existenței sale, ci se înalță continuu către Dumnezeu prin lucrarea Duhului dar și prin conlucrarea cu Duhul. Totuși nu face aceasta izolat, în stare de individualism, ci cu toți, în comuniune.

Momentul în care fiecare credincios al Bisericii începe actul sinergic al se încadrează perfect în viața de sințenie a Bisericii. Acel moment devine, în consecință, un act al Bisericii, un moment din viața Bisericii, în care credinciosul primește dar și oferă ceva Bisericii. El primește pe Duhul Sfânt și dă Bisericii specificul persoanei sale, îmbogățit prin sfințenia vieții în Duhul Sfânt. Dar când Duhul se apropie de noi, El se și descoperă, se revelează. Fără de actul revelației Duhului în viața noastră care este și viața Bisericii, nu am cunoaște pe Duhul ci am rămâne străini de El. Dimpotrivă, orice clipă de rugăciune este o retrăire în intimitatea Duhului, în acea intimitate pe care o putem compara numai simbolic cu intimitatea familiei. Și precum în familie toți se cunosc mai mult decât îi poate cunoaște cineva din afara ei, tot așa și în Biserică noi cunoaștem pe Duhul cum nimeni nu-L cunoaște în afara Bisericii. Biserica este, deci, familia duhovnicească în care Duhul Sfânt vine la noi și ne cunoaște părintește, pentru a ne crește în Tainele Sale, pentru a ne maturiza sau aduce până la vârsta bărbatului desăvârșit, la vârsta plinătății și a împlinirii. Primindu-L, noi îl cunoaștem pe Duhul Sfânt din starea noastră de filiație în har față de El, față de Dumnezeu. Iar unul dintre momentele sinergice în care cunoaștem pe Duhul Sfânt și în care ne maturizăm este, firește, acela al citirii sau al auzirii Revelației, în primul rând al citirii și auzirii Sfintei Scripturi insuflăte de Duhul Sfânt.

Într-adevăr, citirea sau auzirea Sfintei Scripturi este un mod de a primi pe Duhul Sfânt și de a-L cunoaște ca lucrător în Biserică. Prin Scriptură vorbește Duhul. El vorbește prin cuvintele pe care le-a ales omul să grăiască omului despre Dumnezeu, pe măsura în care omul poate să le rostască și să le comunice. De aceea și cele ce le rostește și le citește, ca și cel ce le aude se înțeleg unul cu altul și trăiesc fiorul primirii Duhului Sfânt. Citirea și grăierea poartă în sine pecetea Sfințeniei Duhului. Acesta o știm noi înșine, din propria noastră viață în sânul Bisericii, din fragedă vârstă și până în anii vârstei cele mai înaintate. În noi răsună la fel, ba chiar din ce în ce mai răspicat, acele cuvinte sfinte pe care le-a primit din Revelație. Le cunoaștem și le recunoaștem că sunt de la Duhul Sfânt și că pot fi primite, dar niciodată întoarse sau scoase din legătura noastră cu Dumnezeu.

În citirea și auzirea Vechiului Testament recunoaștem pe Duhul grăitor prin drepti și prin profeți ținând trează în conștiința poporului ales făgăduința mântuirii. De la Adam la Zaharia profetul, ba chiar până la Sfântul Ioan Botezătorul, Duhul vorbește intens, pentru că flacăra așteptării să încâlzească pe Israel cu dragostea lui Dumnezeu față de oameni. O dragoste vădită prin fapte, dar și prin cuvântul lucrător în minte. Prin aceasta din urmă se schimbă cugeul vechi, indepărtându-se toată adăugirea înșelătoare a vorbirii omenești întoarse către păcat. Duhul Sfânt, prin cuvântul profetic pătrunde în minte, umple cugetul cu noutatea descoperirii, cu

legăminte și porunci, cu vestiri din ce în ce mai ample despre venirea lui Mesia. Căci de la simplele fraze profetice din Pentateuh - doar câteva - și până la ampla „Evanghelie a Vechiului Testament“ din capitolul 53 al profeției lui Isaia, este o cale ce se lărgeste simțitor, trecând peste răscolirile și evaziunile de moment ale sufletului ebraic, sau tocmai cuprinzându-le.

Spre deosebire de acestea toate, citirea și auzirea Noului Testament, a Revelației depline în Hristos, este ca o prindere în divin, ca o revenire a fiului în căminul părintesc. Nu revenirea fiului pierdut, deși aceasta nu este cu totul inadecvată, ci ca sosirea fiului care este moștenitorul iubirii părintești, gata de jertfa supremă. Evangheliile - spre exemplu - grăiesc mai aproape decât orice alt grai. Ele, asemenea unor cuvinte ale mamei și ale tatălui, care intră la inima copiilor cu toată forța, dar fără să strice. Dimpotrivă, ele zidesc, încălzesc, fac să strălucească în noi lumina dumnezeiască a iubirii fără egal, a iubirii mântuitoare, în afară de care n-am putea vedea nici propriul nostru chip și nici pe acela al semenului nostru. Ca urmare, în profunzimea ei, Revelația Noului Testament, Sfânta Scriptură a Noului Testament, exprimă tot ce poate exprima graiul uman în totalitatea lui pe plan spiritual, pentru că aici vorbește Însuși Duhul lui Dumnezeu. Din acest motiv vorbirea Fiului lui Dumnezeu întrupat se repetă în scrisul apostolic, în Evanghelii și se reflectă ca într-o apă curată și limpede în celelalte scrieri neotestamentare. Astfel reazim - ca și Apostolii -, prin citire, cele rostite de Însuși Mântuitorul Hristos. Reazim și înțelegem că Duhul lui Dumnezeu a purtat de grijă ca aceste cuvinte ale Mântuitorului să fie ținute și rediate apoi prin vorbire directă, iar nu doar ca o relatare pasivă despre cele ce s-au spus de către El.

Ca nicăieri altundeva în cărțile sacre ale antichității, în Noul Testament suntem confrunțați cu un dialog continuu între Dumnezeu și om. Acest dialog este dialogul Duhului Sfânt cu autorii sacri, un dialog care aparține Bisericii, pentru ca de la Biserică să-l conducă toți câți trăiesc în Hristos. Pe de o parte Duhul pogorât la cincizecime asupra Sfinților Apostoli îi întărește pe aceștia spre slujirea pentru care au fost aleși, consacrați și învățați, iar pe de alta tot Duhul Sfânt face pe Apostoli să grăiască sau să aștearnă în scris cele pe care le-au văzut, le-au auzit, le-au trăit și le-au pătruns sensul adânc, pentru a le aduce la cunoștința tuturor. (Matei, 28, 19). În această situație, Petru vorbește mulțimilor, Pavel se străduiește să predice neâncetat, spre a nu fi pedepsit de Duhul Sfânt care l-a și oșebit pentru a predica neamurilor Evanghelia lui Hristos. Prin Apostoli, Duhul Sfânt revelează Bisericii din ceea ce aparține Fiului și Fiul se arată în lucrarea Duhului. Prin duhul, iarăși, Hristos vorbește mai departe ucenicilor Săi și după Înălțare. Dar nu le dă o nouă Evanghelie, ci tot pe aceeași care le-a fost încredințată mai înainte și pe care nu o mai pot schimba nici ei și nici înger din cer (Galateni 1, 7-8). Această Evanghelie, neschimbată, se deosebește de Legea Veche, de acel Legământ - de fapt - care trebuia înnoit. Numai așa înțelegem cum Biserica devine, prin această Evanghelie, mijlocul propriu de comunicare al Duhului Sfânt cu lumea, al Duhului care binevoiește să fie printre oameni. Căci zice Sfântul Apostol Pavel că „taina lui Hristos“ (Efeseni 3, 4) nu s-a descoperit în acele veacuri, ci numai Bisericii, prin Duhul Sfânt: „Anume că neamurile sunt împreună moștenitoare (cu iudeii) și mădularele aceluiaș trup și împreună părtași ai făgăduinței, în Hristos Iisus, prin Evanghelie, al cărei slujitor m-a făcut după darul hrarului lui Dumnezeu, ce mi-a fost dat mie, prin lucrarea puterii Sale... și să descopăr tuturor care este iconomia tainei celei de veci ascunse în Dumnezeu, Ziditorul a toate, prin Iisus Hristos, pentru ca înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri să se facă cunoscută acum, prin Biserică, începătoriilor și stăpâniilor în ceruri...“ (Efeseni 3, v.6 și vv.9-10).

Iată, deci, că Duhul și actul revelației în biserică sunt fundamental în legătură cu Hristos: Biserica știe prin duhul, potrivit dimensiunilor Revelației. Dar dimensiunile Revelației nu sunt limitate nicidecum la om: ele trebuie cunoscute, însă prin Biserică, și de îngeri, de începătorii și stăpânii. De asemenea, prin Duhul Sfânt actul Revelației transcende creaturalul, de la om la înger, dar în biserică deoarece Biserica nu cuprinde numai pe oameni ci și pe îngeri! Astfel, potrivit acestei viziuni extraordinare în care văzul uman se întâlnește cu nevăzutul îngeresc, cunoaștem că Duhul Sfânt lucrează și cu oamenii și cu îngerii, le descoperă taina Întrupării, taina izbăvirii. Și desigur, duhul Sfânt are întotdeauna în vedere nădejdea mântuirii când însuflă sfinților scriitori adevărul lui Hristos sau când aceștia propovăduiesc despre Hristos: „Iar Dumnezeu nădejdi să vă umple pe voi de toată bucuria și pacea în credință, ca să prisosească nădejdea voastră, prin puterea Duhului Sfânt“ (Romani 15,13).

Revelația primită prin Duhul Sfânt nu este literă inoartă și nici legătură a robiei spirituale; ea este libertate.

Libertatea Duhului Sfânt este însăși libertatea Revelației care aduce omului slobozirea de sub robia păcatului. Numai în această libertate și mântuire din păcat omul să răspundă din conștiința grăirii dumnezeiești: „Domnul este Duh, și unde este Duhul Domnului, acolo este libertate. Iar noi toți, privind ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului, ne prefacem în același chip de slavă, ca de la Duhul Domnului“ (2 Cor. 3, 17-18). Deci lucrarea apostolică este o privire permanent revelațională către slava lui Dumnezeu, în Duhul Sfânt, dar ca o garanție a zidirii Bisericii. Ca urmare, și „Biserica apare odată cu Tradiția, pentru că Tradiția este Revelația încorporată într-o comunitate de oameni credincioși. Nu se poate încorpora Revelația - afirmă Pr.Prof. Dumitru Stăniloae - decât concomitent cu formarea unei comunități de oameni credincioși care să o accepte și să o aplice în viața lor și nu există o comunitate de oameni care să accepte aplicarea Revelației, înainte de a începe ei ca Tradiție. Forma autentică, fundamentală și normativă de aplicare a Revelației ține și ea de Revelație, de Revelația dusă la capătul de unde începe eficiența ei. De aceea, Tradiția nu se poate schimba sau lepăda, căci o schimbare sau lepădarea ei echivalează cu o ciuntire a Revelației, a aplicării ei în deplinătatea și autenticitatea ei și aceasta ar însemna o ciuntire a Bisericii“⁹⁾.

De reținut este caracterul de simultaneitate al Tradiției și Bisericii sau al Bisericii și Tradiției apostolice, căci de aici Duhul Sfânt face să se scrie Scriptura Noului Testament. Într-adevăr, Scriptura este rodul Revelației, iar nu Revelația rodul Scripturii, cum socotesc astăzi diversele grupări sectare, care caută febril să îmbine frânturi de versete din Scriptură pentru a obține, după plac, „revelații“, dar de așa natură încât să respingă Tradiția Bisericii Ortodoxe. Numai existența Bisericii și a simultaneității despre Biserica apostolică sub asistența Sfântului Duh, constituie nucleul dezvoltărilor dogmatice de mai târziu în scrierile Sfinților Părinți, iar aceștia din urmă confirmă acest adevăr și îl țin. Sfinții Părinți reafirmă că din această simultaneitate rezultă, în condițiile date, o corespondență perfectă între viața Bisericii și Sfânta Scriptură, dogmatic și moral, canonic și cultic, deoarece viața Bisericii apostolice și viața Bisericii din epoca Sfinților Părinți este conformă cu datul relevant. De fapt, trebuie observat că nici datul relevant nu vine în afara Bisericii și nici Biserica nu rămâne în afara datului relevant. Prin extensiune, de aceea, se poate afirma că însăși Biserica apostolică este, în esența ei, Revelație, căci Duhul Sfânt lucrează intens în ea, prin Sfinții Apostoli asupra cărora Duhul S-a pogorât în chip de limbi de foc. Duhul Sfânt dă curaj extraordinar Sf. Apostoli ca să predice pe Hristos, dar să și consemneze pentru totdeauna învățatura adusă nouă

de Fiul lui Dumnezeu întrupat, de Iisus Hristos. Așa înțelegem de ce autenticitatea Scripturii a avut nevoie de recunoașterea și confirmarea întregii Biserici, în care Tradiția apostolică s-a păstrat de la persoană la persoană, prin viu grai. Numai după această recunoaștere și confirmare a fost posibilă încheierea canonului cărților Noului Testament, dar sub asistența Duhului Sfânt și prin lucrarea lui directă în Biserică. Și invers, așa înțelegem de ce toți câți se rup de trunchiul Bisericii, chiar dacă se folosesc de Scriptura Bisericii și caută în ea sensuri rupte și chiar contrarii sensului cunoscut de biserică, pentru a respinge aspecte ale vieții bisericii - pentru a combate sau nega ierarhia, Sfintele Taine și ierurgii, cultul morților, venerarea sfinților etc. -, aceștia nu mai pot să reconstituie Biserica, deși pretind că o fac. Respingerea datului revelat și a sensului acestuia este un păcat împotriva Duhului Sfânt, căci se opune evidenței Tradiției și Bisericii, se opune revelației. Există, prin urmare un singur sens al Bisericii și al Revelației: sensul mântuirii în comuniunea harului și a unității Bisericii prin Sfântul Duh care sfințește viața tuturor credincioșilor. Este sensul readucerii neamului omenesc la Părintele său - Dumnezeu -, a cărui iubire față de lume este atât de mare încât, după Jertfa de pe Golgota a Fiului Său Cel Unul Născut, ne-a lăsat să ne hrănim cu Însuși Trupul și Sângele Euharistic al Domnului nostru Iisus Hristos, în Biserică, prin Duhul Sfânt.

Biserica, așadar, se află simultan în Duhul Sfânt și în lume. Ea este parte din Revelație, deși primește Revelația în sine, pentru lume. Duhul Sfânt o descoperă lumii ca Trup viu al lui Hristos, ca mireasă a lui și ca mamă a tuturor credincioșilor, până la sfârșitul veacurilor. Ca urmare, oricine iese din biserică și răstălmăcește revelația pe motiv de a urma o altă „revelație”, iese de sub oblăduirea Duhului Sfânt, se lipsește de darurile Duhului Sfânt și, implicit, se lipsește de posibilitatea mântuirii. De aici rezultă importanța categorică și evidența legăturii strânse dintre Duhul Sfânt, Revelație și Biserică, legătură pe care o reflectă propriu viața Bisericii Ortodoxe, ca păstrătoare a adevărului dumnezeiesc și a continuității neîntrerupte în credința și mărturisirea apostolică. Această legătură este păstrată neclintit de ierarhia bisericească și credincioși laolaltă, în aceeași învăluire a lucrării Duhului Sfânt, a sfințeniei.

Pr. Conf. Dr. I. STAN

NOTE

1. Sublinierea noastră.
2. „Rânduiala înaintea Sfântului Botez”, în Molitfelnic, ediția a III-a, Editura Inst. Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1976, p.24.
3. Sfântul Simeon, Noul Teolog, Cele 225 de capete teologice și practice, în Filocalia, trad. de Pr. Prof. D. Stăniloae, vol. VII, Editura Inst. Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977, p.68.
4. Molitfelnic, ediția citată, p. 30. Expresiile grecești sunt luate după „Aghiasmatarion to mega”, editura „Elevtheras gnomis”, Atena, 1936, p.126. A se compara termenii pentru evidențierea nuanțelor.
5. Sf. Grigorie de Nyssa, Tâlcuirea la Cântarea Cântărilor, în vol. Scrieri ale Sfântului Grigore de Nyssa, trad. de Pr. Prof. D. Stăniloae și Preot Ioan Buga, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982, p.205.
6. Învățătură a celor doisprezece Apostoli, IX, 4, trad. de Pr. D. Fecioru, în vol.

Scrierile Părinților Apostolici, Inst. Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979, p.29.

7. Liturghier, Editura Inst. Biblic..., București, 1974, p.125.

8. Sf. Ignatie Teoforul, Epistola către Efeseni V, 1, în vol. „Scrierile Părinților Apostolici”, p.159.

9. Teologia Dogmatică Ortodoxă, vol.1, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978, p.67.

DESPRE VREDNICIILE SFINȚILOR APOSTOLI

Biserica săvârșește azi pomenirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Împreună cu Sfântul Ioan Evanghelistul, numele lor au rămas cele mai însemnate în istoria Bisericii, deși Apostolii au fost toți părtași aceleiași misiuni, adică aceleiași chemări, aceleiași slujiri lui Iisus Hristos Mântuitorul.

Toți au fost propăvăduitori ai Evangheliei, toți s-au ostenit cu mare râvnă în apostolia lor, toți au suferit pentru credința și pentru străduința lor. dar după firea lor sufletească și după împrejurările vieții și lucrării lor, Petru, Pavel și Ioan se bucură de o mai bună cunoaștere și de o cinste deosebită între sfinții apostoli.

De altfel, pe oricine am lăuda și cinsti, dintre ei, lăudăm și cinstim pe toți ceilalți ca, deopotrivă ucenici și Apostoli ai Mântuitorului, ca împreună ostenitori pentru împlinirea gândului și poruncii Lui: „mergând, învățați toate neamurile botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte am poruncit vouă.” (Matei, XXVIII, 19-20).

Părtaș fiind la aceeași osteneală apostolească, părtaș sunt și la aceeași vrednicie: Părtaș fiind la aceeași râvnă, la aceeași trudă și la același har, părtași sunt și la aceeași cinste apostolească.

De această vrednicie și cinste a Apostoliei, se cade a vorbi azi, pe seama ucenicilor Mântuitorului, care au fost sfinții apostoli, în frunte cu Petru și cu Pavel.

Să amintim întâi chemarea la ucenicie și la slujirea apostoliei, când lăsând mrejele și corabia lor, Simon, Petru și Andrei, fiii lui Ioná, Iacob și Ioan, fiii lui Zevedeu, au urmat îndată Mântuitorului la începutul lucrării Lui de propovăduire, de facere de bine și de mântuire. Le-a zis Iisus: „Veniți după Mine, și vă voi face să fiți pescari de oameni. Iar ei, îndată lăsând mrejele au urmat Lui. (Marcu I, 17-18, Matei IV, 19-20,21,22).

Matei a fost chemat de la slujba sa de vameș, ceilalți, fiecare de la lucrul său. Au lăsat casă, părinți, îndeletnicirea, odihna și traiul lor, ca să urmeze lui Iisus Hristos. Și L-am urmat.

Și au străbătut cu el sate și orașe în Galilea, și în Iudeea, și au trecut în părțile Gadarenilor și în părțile Feniciei și în Samaria. Și au obosit pe drumuri lungi și au flămânzit, au însetat și au suferit de arșiță și de frig, și au înfruntat furtună și primejdie de la Iudei. Și i-a trimis, încă pe când îi învăța, să propăvăduiască Împărăția lui Dumnezeu și să vindece pe cei bolnavi. Și a zis către ei: „Nimic să nu luați pe cale, nici toaig, nici traistă, nici pâine, nici argint și nici să nu aveți câte două haine.” (Luca IX, 2-3).

Iar ei n-au pregetat. Au urmat Învățătorului lor pretudindeni; s-au dus la propovăduire și la lucrare și au avut de atunci bucuria de a vesti învățătura Mântuitorului și a săvârși ceva din lucrarea Lui.

Ucenicii Mântuitorului au avut uneori gânduri omenești, nedumeriri,

întrebări, oarecare greutate de a înțelege și a se împăca cu gândul morții Mântuitorului. La vremea cea grea a prinderii, a judecării, a Patimilor și a morții Mântuitorului, s-au spăimântat și în groaza și în teama lor, au ajuns să creadă, cu zăbavă, Învierea Domnului. Dar, încredințându-se de adevărul învierii și umplându-se de harul Sfântului Duh, au zis în ziua Cincizecimii, n-a fost primejdie și putere pe lume care să-i poată opri de la propovăduirea lui Hristos cel Înviat și a învățaturii Lui. I-au prins Iudeii necredincioși, i-a judecat sinedriul, au fost amenințați cu moartea, au fost bătuți, au fost prigonți, unul din ei ucis (Iacob, fratele lui Ioan), dar n-au dat nicidecum înapoi ci s-au întărit și mai mult, în hotărârea și în râvna Lor.

Cuvântul și fapta lor umpleau Ierusalimul, umplea țara de numele și de adevărul lui Iisus Hristos; se umplea totodată de ură și de mânie inima arhiereului, a cărturarilor și a fariseilor. Ca să nu se răspândească mai mult Cuvântul și lucrul lor, gândeau protrivnic: „Cu înfricoșare să-i înfricoșăm ca să nu mai grăiască în numele acesta - adică al lui Hristos - nici un om. Și chemându-i le-a poruncit ca nicidecum să nu mai grăiască, nici să învețe, în numele lui Iisus. Iar Petru și Ioan răspunzând au zis: „Judecați dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu. Căci nu putem să nu grăim cele ce am văzut și am auzit.“ (Faptele Apostolilor IV, 17-20).

Și când, din nou au fost prinși și aduși la sinedriu, i-a întrebat arhiereul: „Au nu cu poruncă am poruncit să nu învățați în numele Acesta? Și iată, ați umplut Ierusalimul cu învățătura voastră și vreți să aduceți asupra noastră Sângele Acestui Om. Iar Petru și Apostolii răspunzând, au zis: Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni. Noi suntem ai acestor cuvinte, noi și Duhul Sfânt pe care L-a dat Dumnezeu celor ce-L ascultă“ (Faptele Apostolilor V, 28,29,32).

Fiind bătuți și poruncindu-li-se din nou să nu mai grăiască în numele lui Iisus, au plecat de la fața sinediului, bucurându-se că pentru numele Lui s-au învrednicit a fi batjocoriți (V, 41).

Acesta era numai începutul. A urmat prigoană sângeroasă, înverșunarea lui Saul împotriva creștinilor, împrăștierea creștinilor din Ierusalim, mai apoiuciderea lui Iacob și mare primejdie și strâmtorare pentru Apostoli.

Dar bunul Dumnezeu purta grija Bisericii Sale. Protivnicul și prigonitorul creștinilor, Saul, a fost chemat de Iisus Cel prigonit la credința creștină și l-a făcut anume din prigonitor cel mai mare Apostol și Creștin.

Apostolii au purces la propovăduire în afară de Ierusalim și de țara lor, pornind către largul mării împărăției romane și străduindu-se să ducă numele și învățătura lui Hristos iudeilor împrăștiați și lumii păgâne.

În această propovăduire, pline de curse, de greutate, de pericole și amenințări, lucrarea și vrednicia Apostolilor s-au adevărit și s-au desăvârșit. Numele lui Hristos a ajuns până la marginea de Răsărit a împărăției și până la centrul și puterea ei cea mare, Capitala care era Roma. Până acolo au ajuns cei doi mari Apostoli sarbătoriți azi, mai bine cunoscut cu lucrarea lor și unde s-a sfârșit viața lor.

Sfântul Petru s-a bucurat de o cinste deosebită între Apostoli. fiind dintre cei dintâi chemați de Mântuitorul la Apostolie, fiind și o fire de om vioi, care se aprindea, se înflăcăra pentru o chemare ca Apostolia, doritor de a ști și de a înțelege cât mai mult, cutezător la cuvânt și la faptă, a fost cinstit și de Mântuitorul cu încrederea și cu apropierea Sa. Împreună cu frații Iacob și Ioan, Petru erau cei mai apropiați Mântuitorului între Apostoli. La ziua Cincizecimii, după pogorârea Sfântului Duh, Sfântul Petru a ridicat glasul înaintea tuturor și a vorbit mulțimii

desprea ceea ce săvârșise și a propovăduit pe Iisus Hristos cu o putere care a trezit și a zguduit pe ascultători, i-a mișcat și i-a încredințat de adevărul Învierii și învățaturii Lui, dovedind că s-au împlinit proorociile cele despre El. Împotriva necredinței multora și a dușmăniei mai marilor poporului, Petru a strigat de se aude până la noi: „Pe acest Iisus, pe care voi L-ați ucis, răstignindu-L, Dumnezeu L-a înviat și L-a făcut Domn și Hristos. (Fap.Ap. II, 32).

Înduplecați de puterea credinței Apostolului, au întrebat din mulțimea de ascultători: „Ce să facem? Iar Petru a zis: «Pocăiți-vă, și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor, și veți lua darul Sfântului Duh»“ (F.Ap. II, 37-38).

Și s-au botezat trei mii în acea primă zi a propovăduirii Apostolice, și numărul creștinilor a crescut apoi treptat. Apostolii au avut de suferit bătăi, închisori, primejdii de moarte, dar n-au încetat propovăduirea lor.

Când s-au răspândit în lume, sfântul Petru a străbătut câteva provincii ale împărăției romane, vestind pe Hristos și învățătura Lui. A înființat și a organizat acolo comunități creștine, de care a rămas legat numele lui. A mers și la Corint, în Grecia și a mers mai departe, până la Roma. Era bătrân atunci și nu mai avea mult de trăit. Cu puterile lui în urmă, cu credința și cu râvna lui toată, el a propovăduit și acolo creștinismul și împreună cu Sfântul Apostol Pavel a întărit și a organizat Biserica de la Roma.

Acolo i-a găsit prigoana împăratului Nero, în care și-au dat viața, Sfântul Petru fiind răstignit, anume cu capul în jos, pe la anul 67 după Hristos.

Sfântul Apostol Pavel este deosebit de cei doisprezece, nefiind de la început din cei chemați de Mântuitorul.

El a străbătut cea mai mare parte din provinciile din partea de Răsărit a Împărăției romane, făcând călătorii numeroase, propovăduind cu timp și fără timp, dăruindu-se cu tot sufletul, cu toate puterile, cu toată grija și dragostea lui, celor care aveau fericirea să-l asculte și să primească Cuvântul Lui, cum numai însuși propovăduia despre Hristos.

O minte neobișnuit de ageră, o inimă plină de râvnă și focul duhului, o tărie sufletească mare și rară, o credință neclintită neșovăitoare, o înțelepciune și o iscusință fără pereche, o voință neânfricată și biruitoare, o putere de muncă neistovită, un suflet plin de virtuți și de conștiință datoriei sale - acesta a fost Apostolul Pavel.

Înfățișarea lui era a unui om mic de statură, slab, smerit, și bolnăvicios. acest om pe care îl batjocoreau și îl amenințau protivnicii lui, acest om pe care îl urau de moarte iudeii necreștinați, acest om care întâmpina pe căile Apostoliei sale multe greutăți și primejdii, a fost uimitor de însuflețit pentru chemarea sa, uimitor de stăruitor în lucrul său, uimitor de harnic și îndurător de suferințe nenumărate: bătăi cu pietre, cu toiege, cu biciul, temniță, foame, sete, arșiță și frig, naufragiat, adică scufundări de corăbii, oboseală, primejdii de la tâlhari și de la păgâni.

Mergând, din oraș în oraș, din provincie în provincie, dintr-o parte alta, a călătorit apostolește mii de kilometri de la Antiohia și Ierusalim până la Efes, Tesalonic, Atena, Corint și Roma, ca să amintim numai câteva orașe mai însemnate și mai cunoscute. din inima Asiei Mici a ajuns până în inima Italiei la Roma, unde a fost trimis întâi sub pază, pentru judecată.

Pe urmele lui au rămas numeroase comunități creștine înființate, ucenici pregătiți pentru a duce lucrul mai departe, au rămas episcopi, preoți și diaconi, au rămas scrisorile lui către Biserici și către ucenici scumpi, a rămas numele mare și cinstit al celui mai mare, mai însemnat propovăduitor al lui Hristos din toate

timpurile.

Sfârșitul l-a prins la Roma, în prigoană sângeroasă, după mai multe primejdii de moarte până atunci. Având drepturi de cetățean roman, sfârșitul lui era uciderea cu sabia - și de sabie a murit, împăcat în marele său suflet furtunos că s-a împăcat cu Hristos, slujindu-L cu toată căldura și puterea ființei lui.

Vrednicia Apostolilor a stat pe de o parte în slujirea lor, pe atât de mare cinste și folos, de trebuință și rod pentru Hristos, pe de alta, în însușirile lor sufletești, cu care au săvârșit această slujire.

Apostolii au săvârșit cea mai mare slujire creștină cu cele mai mari virtuți, cu cele mai mari gânduri și puteri sufletești. Mântuitorul le-a dat învățătură, împuternicire și poruncă, Sfântul Duh le-a dat Har, puteri și lumină, ca să săvârșească slujba lor.

Ei au pus tot sufletul lor, toată puterea lor omenească, toată râvna lor.

Au ridicat lui Hristos Biserica creștină. Au făcută cunoscută lumii Evanghelia, și au slujit mântuirii noastre.

Cinstiți să fie și de noi, cinstiți să fie totdeauna și pretutindeni, unde a ajuns cuvântul lor despre Hristos. Cinstiți să fie și ascultați și de noi, ca și de cei care i-au ascultat la început!

Să-i rugăm cu cântarea Bisericii:

„Sfinților Apostoli, rugați pe Milostivul Dumnezeu,
să dea iertare de greșale sufletelor noastre.“

Prof. Teodor M. Popescu

CHEMARE ȘI TRIMITERE

Modele desăvârșite ale slujitorilor lui Dumnezeu, Sfinții Apostoli Petru și Pavel rămân de-a lungul tuturor veacurilor creștine călăuzitorii și îndrumătorii tuturor aceluia care doresc să fie chemați la înalta slujire preotească. Unul venind spre Hristos de pe țărmurile lacului Ghenizaret iar celălalt din îndepărtatul Tars al Siciliei, cei doi corifei ai apostolilor au însetat după Hristos, au trăit pentru Hristos, L-au predicat cu mare râvnă pe Domnul Vieții pentru Care au suferit moarte martirică.

„Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni“ (Matei, 4,19) -se adresează Iisus lui Petru și lui Andrei, fratele său. Și ei au lăsat toate ale lor și L-au urmat pe Mântuitorul. Apostolia înseamnă chemare și trimitere pentru vestirea Evangheliei păcii și, în primul rând, a Învierii Mântuitorului. „Ridică-te, a zis lui Pavel același glas, intră în cetate și ți se va spune ce trebuie să faci“ (Fapte 9, 6). Din acest moment, Saul cel ce prigonea cu înverșunare Biserica lui Dumnezeu, după convertire, avea să propovăduiască cu convingere: „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră“ (I Corinteni 15,14). Acest adevăr al învierii l-au propovăduit apostolii semințiilor pământului, răspândindu-se în cele patru laturi ale lumii. Dacă sensibilitatea de om al apelor și în general al naturii, în mijlocul căreia și-a depănat firul anilor pescarul Petru, i-a făcut să primească ușor și să înțeleagă cuvântul Domnului Hristos, nu tot astfel se arată marele învățat Saul. Om al legii, al cărții de literă, iscusitul cunoscător al Scripturilor, din Tars, nu va putea înțelege de la început adevărul

învierii. Numai după ce pe drumul către Damasc a fost învăluit de lumina cea orbitoare a lui Iisus cel înviat și numai după ce a auzit cuvintele muștrătoare: „Saul, de ce Mă prigonești ?“ (Fapte 9,4), Saul a devenit deodată blând, smerit, cel mai zelos propăvăduitor al lui Hristos și al Învierii Sale, miezul credinței noastre. Văzând pe Iisus Cel înviat precum mărturisește, ca și ceilalți apostoli a fost puternic transformat în cuget și în gândire și astfel din prigonitor al lui Hristos a devenit un credincios râvnitor vestitor al Evangheliei Învierii lui Hristos. Aici își are izvorul una din cele mai rodnice, mai bogate și mai profunde strădanii creștine. Îndată după înălțarea la cer a Mântuitorului Nostru Iisus Hristos. Sfântul Apostol Pavel a făcut patru călătorii misionare, plecând pe uscat și pe mare de la Ierusalim până la Roma, ajungând, potrivit tradiției, până în Spania. Dacă avem în vedere condițiile în care se făceau atunci călătoriile, înfruntând furtuni și primejdii, bătaii și necazuri, descrise de el însuși, ne dăm seama de râvna sa apostolică, de curajul și statornicia sa.

Numai cel ce are o asemenea chemare, numai cine-și pune nădejdea în Dumnezeu, poate împlini o asemenea slujire. Iar din ceata celor ce s-au învrednicit de chemarea apostoliei, adică predicarea Cuvântului lui Dumnezeu, săvârșirea Sfintelor Taine și călăuzirea credincioșilor sunt în primul rând sfinții slujitori ai Bisericii: arhierii, preoți și diaconi. Ei, prin Harul hirotoniei, continuă în Biserică apostolia încredințată „celor doisprezece“ Apostoli de către Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, așa cum citim în Sfânta Evanghelie și celelalte scrieri ale Noului Testament. Chemare și trimitere de sus, apostolatul reprezintă pentru noi cea mai sfântă lucrare, legată de mântuirea tuturor și de slujirea cu dragoste și devotament a Bisericii și poporului din care facem parte. Propovăduirea Mântuitorului și a Învierii Sale, a dragostei și Jertfei Sale mântuitoare, se îndeplinește neîncetat în fața Sfântului Altar, de pe amvon și oriunde aflăm loc să proclamăm învățătura și pacea Sa.

Creștinii buni se cuvine să fie buni nu numai în biserică, ci peste tot. Prin taina Sfântului Botez și celelalte sfinte taine primite de ei în Biserică, toți sunt învredniciți de o chemare sfântă și toți trebuie să aibă o voință pilduitoare. Căci toți cei ce alcătuim Trupul cel tainic al Domnului, toți suntem „Biserica Dumnezeului Celui viu“ (II Corinteni 6,16). această legătură o aflăm în sine înseși cuvintele adresate lui Saul. Iisus n-a zis: „Saule, Saule de ce prigonești Biserica Mea?“, ci, identificând-o cu Trupul Său a zis: „Saule, Saule, de ce Mă prigonești?“. Așadar, biserica este plină de lumina Învierii, care transfigurează și înnoiește, plină de bogăția strălucirii celei neânserate. Pentru că Apostolii au avut o asemenea chemare au fost socotiți stâlpi ai Bisericii - cum spune Sfântul Apostol Pavel (Galateni 2,9), martori și vestitori ai Învierii (I Ioan 1).

Așadar, iată, cum întreaga învățătură a Bisericii se leagă de Hristos Cel înviat întru Care aflăm toate mijloacele duhovnicești pentru înălțarea și desăvârșirea noastră. Toate formele de cult își au izvorul în Învierea lui Hristos, în trăirea adevărului Învierii lui Hristos. Biserica este prelungirea veșnică prin: preoție și Sfintele Taine, a bucuriei Învierii, căci preoția este slujirea, chemarea de a doxologi neîncetat această bucurie la care sunt chemați toți credincioșii. Această slujire au împlinit-o Sfinții Apostoli Petru și Pavel, și au continuat-o urmașii lor și pe aceasta o predicăm și o împlinim cu darul și ajutorul lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel ca și ceilalți Apostoli, au suportat persecuții dezlănțuite împotriva mărturisitorilor lui Hristos și a Învierii Sale. Sfârșitul lor martiric, întâmplat în jurul anului 67, a pecetluit predica și viața lor închinată cu desăvârșire Mântuitorului Iisus Hristos, organizării Bisericii Sale. Biserica îi cinstește în chip deosebit. Din sângele lor și

al altor martiri a răsărit sămânța roditoare a dreptei credințe, de-a lungul celor aproape două mii de ani. Strădaniile tuturor mărturisitorilor lui Hristos, după pilda Sfinților Apostoli Petru și Pavel, au continuat să dea viață aceleiași chemări și trimiteri de care s-au bucurat primii Apostoli. Rânduind urmași plini de râvnă apostolică în toate așezările pe unde au vestit cuvântul mântuirii, Sfinții Apostoli, au consfințit de-a pururi misiunea sfântă a apostolatului. Arhierii, urmașii lor, adică episcopii, mitropolii sau patriarhii, și în general membrii clerului, sunt apostoli ai Cuvântului lui Dumnezeu, mărturisind Învierea Mântuitorului. De această binefacere mîntuitoare a Bisericii se bucură în sânul a toată suflarea creștină toți cei ce alcătuiesc Biserica rugătoare și triumfătoare, devenind cu „toți una“ (Galateni 3, 28) în Hristos și strălucind prin sfințenia vieții lor.

Biserica noastră strămoșească, slujitorii și fiii ei, au trăit și trăiesc puternic lumina Învierii lui Hristos, precum și conștiința că suntem în învățătură cu Sfinții Apostoli. Participăm nu numai la slujba Sfințelor Paști aducătoare de bucurie și lumină, ca la Sărbătoarea sărbătorilor și la Praznicul praznicelor, ci la fiecare Sfântă Liturghie, trăim aceeași bucurie a Învierii. În viața bisericii noastre strămoșești pecetea vestirii Învierii lui Hristos Cel Înviat, este chemarea cea vie la apostolat pe care o trăiește fiecare credincios și al cărui semn se vede pretutindeni în viața și în slujirea Bisericii noastre. Un creștin ortodox român este un adevărat apostol al învierii, al păcii, unității și al înnoirii sufletești, un fiu al transfigurării prin viața plină de toată bunătatea și sfințenia lui Hristos, care izvorăsc din viața și iubirea Lui.

De aceea, creștinul este plin de toată dăruirea față de Biserică și țară, față de pământul strămoșesc. Pentru un creștin ortodox român respectul credinței înseamnă nu numai a crede în Dumnezeu, Trecând prin toate valurile vieții, ci și a iubirii și a căuta neîncetat a-și îmbogăți și înobila viața, a iubi brazda străbună și țara în care s-a născut, convins fiind de îndemnul proorocului: „Căutați binele țării... și rugați-vă Domnului pentru ea, că de propășirea ei atârnă fericirea voastră“ (Ieremia 29, 7). Un creștin ortodox își iubește țara și satele ei, căci în fiecare sat sau oraș, ca o pecete a credinței în Învierea Domnului, se înalță câte o Biserică. Prin faptele sale, fiecare creștin sau creștină se înscrie în slujirea, în apostolatul Învierii lui Hristos, păzind cu sfințenie ceea ce Sfinții Apostoli și Părinții Bisericii au statormicit.

Satele noastre sunt pline de frumusețile acestei slujiri, sunt împodobite de virtuțile credincioșilor Bisericii noastre, de-a lungul secolelor, înaintașii noștri. Comuniunea Bisericii se prelungește viața de zi cu zi; rugăciunea și bucuria Bisericii le trăiește fiecare în casa sa. Ei trăiesc comuniunea și cu cei adormiți, părinți și strămoși, iar biserica și cimitirul este locul unde se unesc două lumi, două vieți, și nu unde se despart. Credința noastră în înviere face ca cimitirele, de Paști sau sărbători, să fie ca o mare inundată de lumină. Strălucirea lui Hristos și a Învierii Sale se revarsă peste toți, făcând pe cei adormiți și pe cei vii să fie una întru El, întru Biserica slavei sale. Aprinzând o lumânare de hramul bisericii, de Paști sau în altă sărbătoare, la capul celor adormiți, vestim Învierea lui Hristos, așa cum o adevărim când ne închinăm la icoanele sfinților și a Maicii Domnului. și aceasta este, de asemenea, tot o apostolie, o slujire a lui Hristos, o încredințare a Învierii sale. Icoana - care este reprezentarea chipului lui Hristos cel înviat, căci sfinții au pregustat bunurile mântuitoare ale Învierii lui Hristos, trecând, „în același chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului“ (II Corinteni 3,18)-, este o adevărată mărturisire de credință. Dacă noi nu L-am văzut pe Dumnezeu căci nici chiar Moise, care a aflat bunăvoință înaintea Domnului (Ieșire 33,17), n-a văzut fața

Domnului pentru că „nu poate vedea omul fața Mea și să trăiască“ (Ieșire 33, 20) - spune Domnul-, prin icoană ne facem ca și apostolii, părtași lui Iisus cel înviat, Căruia cu credință I s-a închinat Toma, rostind: „Domnul meu și Dumnezeuul meu“ (Ioan 20, 28). Însuși Iisus spune lui Filip și, prin el, nouă tuturor: „Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl“ (Ioan 14, 9). În El a locuit „trupește toată plinătatea Dumnezeirii“ (Coloseni 2,9), ca Cel care este „strălucirea slavei și chipul ființei lui Dumnezeu“ (Evrei 1, 3).

Deci închinarea la icoane, al căror prototip, este Domnul nostru Iisus Hristos, este o altă formă de vestire a adevărului Învierii Mântuitorului. Culorile iau locul cuvântului. Știința de carte nu este umbrită de cunoștința celor Dumnezeiești, pe care Dumnezeu le împărtășește tuturor, făcându-ne părtași bunătăților și frumuseților cerești, hărăzite nouă. Prin icoană învățăm adevărul că dacă Hristos este chipul și slava Tatălui și noi avem menirea de a fi chipul și asemănarea lui Iisus, pentru că El a luat chipul nostru și l-a transfigurat, ca și noi să ajungem la strălucirea chipului Său, prin credință și fapte bune, cu ajutorul harului Sfântului Duh. Strămoșii noștri au trăit acest adevăr atât de deplin încât n-au lăsat biserică sau mănăstire neîmpodobite cu icoane lui Iisus, a Maicii Domnului și ale tuturor sfinților. Împreună cu Hristos cel înviat suntem chemați să ne arătăm întru mărire (Coloseni 3, 4) - cum spune Sfântul Apostol Pavel -, pentru a ne face părtași „dumnezeieștii firi“ (II Petru 1, 4)- așa cum ne învață Sfântul Apostol Petru.

Această expresie a credinței noastre strămoșești împodobește viața duhovnicească a fiilor Bisericii noastre, dându-i mereu sensuri și conținut evanghelic, de bunătate, seninătate, încredere, tărie în crezul neamului, dăruire pentru comorile spirituale ale acestuia. Ca și arta religioasă și scrisul nostru teologic-bisericesc, gândirea părinților noștri, viețuirea sihaștrilor noștri români, oglindesc acest adevăr fundamental al credinței noastre, pe care l-au păstrat cu statornicie strămoșii care ni l-au încredințat așa cum îl trăim și noi.

Acestor adevăruri ne face părtași prăznuirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, pe care a rânduit-o Biserica noastră dreptmăritoare astăzi. Prăznuind pe acești verhovnici, cinstim pe Dumnezeu cel din Treime. Privind icoana lor și a celorlalți sfinți, ne înălțăm cu gândul - cum spune Sfântul Ioan Damaschin - dincolo de culorile desenului spre chipurile lor sufletești, transfigurate de harul lui Dumnezeu de credință și sfințenia vieții lor, de Învierea lui Iisus.

Pr. Octavian Popescu

PROOROCIREA, PUTERE UMANĂ SAU DAR DUMNEZEIEȘC ?

Floarea lumii văzute este omul pe care Dumnezeu l-a creat în ziua a șasea, după chipul și asemănarea Sa. Dacă prin chip se înțeleg cele trei funcții sufletești - rațiune, voință și sentiment, prin asemănarea cu Dumnezeu, omul are multe însușiri pe care le recunoaștem când el tinde spre Ziditorul Său. Una din aceste însușiri specifice omului față de celelalte viețuitoare ale pământului este aceea că el proorocește, adică vede dinainte fapte ce se vor întâmpla în viitor.

Atunci când el proorocește cele despre planul economiei divine despre mântuire, omul este inspirat de Dumnezeu și, după Sf. Scriptură, poartă numele de prooroc al Domnului, așa cum se chema și Odid în sec. VIII î.Hr. care făcea cunoscută voia Domnului celor din Samaria de a nu face robi dintre frații lor (II

Paral. 28, 9-11). În legătură cu planul dumnezeiesc de mântuire a lumii, profeții biblici prezic multe date legate de persoane și activitatea lui Mesia, proorocia lor deosebindu-se radical de prevestirile profeților păgâni care nu erau inspirați de Dumnezeu.

Pe vremea profetului Ieremia (sec. VII-VI) au existat și profeți falși în rândul conaționaliilor săi, unul dintre aceștia fiind Anania, care nu era inspirat de Dumnezeu și cu de la sine putere amăgea poporul. Profetul mincinos a fost înfruntat de Ieremia astfel: „Ascultă, Anania: Domnul nu te-a trimis să dai poporului acestuia minciună” (Ier. 28, 15). din cauza faptelor sale Anania a fost pedepsit de Dumnezeu, soartă pe care i-a comunicat-o prin adevăratul slujitor al său, profetul Ieremia (Ier. 28, 17).

Intrucât omul a fost creat de Dumnezeu în mod special, el are de la Ziditorul său multe daruri între care se numără și cel al prevederii. În viața zilnică, omul se servește de darul prevederii pentru a se orienta în viitor și această orientare se realizează, pe plan religios, numai cu ajutorul dumnezeiesc care îl inspiră sau îi descoperă prin vedenii sau vise, cele despre mântuirea lui. Această putere de a prevedea lucruri viitoare despre mântuire nu este deplină dacă omul nu are darul dumnezeiesc. Spre exemplificare, amintim ghicitorii din lumea antică păgână care se voiau profeți, adică niște trimiși cerești ca să anunțe omenirea despre sosirea vremurilor pașnice, prospere și fericite. Toți acești preținși solitori ai voii divine nu se aseamănă cu profeții biblici inspirați de Dumnezeu. Deosebirea între cele două categorii de profeți este radicală, întrucât primii anunțau venirea unor timpuri bune după zilele grele cauzate de tirani, iar proorocii biblici, inspirați de Dumnezeu, prooroceau despre înnoirea omului prin întruparea lui Mesia pentru ca această renaștere spirituală să-l facă vrednic de cerul și pământul cele noi.

Cuvintele profeților păgâni adunate în scrieri religioase față de cele consemnate de autorii sfinți în Sf. Scriptură nu au termen de comparație. Cu alte cuvinte, minciuna nu poate înlocui adevărul, căci una vine de la diavol și cealaltă de la Dumnezeu. Acest lucru s-a confirmat în timp; așa-ziii profeți ai lumii păgâne pretindeau că ei sunt mesagerii voii divine, în spatele misiunii lor ascunzându-se minciuna, mândria și, mai ales, dobândirea bunurilor materiale, trecătoare care totdeauna au agitat pe oamenii necredincioși.

Mereu lumea este dezorientată din cauza falșilor profeți care au existat, există și vor exista ca mărturie a lipsei de credință adevărată și a necunoașterii corecte a Sf. Scripturi. În vremea Mântuitorului numărul lor era mare, deoarece aceștia nu urmăreau o redresare morală a lor și a celor din jurul lor, ci acapararea de bogății care încărcău sufletul de păcate. Sf. Petru ne învață că în popor falșii profeți sunt învățători mincinoși care strecoară eresuri pierzătoare și tăgăduiesc chiar pe Mântuitorul Hristos, adică pe Stăpânul care i-a răscumpărat (II Petru 2). Cei slabi în cunoașterea Sf. Scripturi se vor lua după învățăturile lor rătăcite și din cauza lor va fi hulită calea adevărului. Același Apostol al Domnului subliniază faptul că profeții mincinoși din poftă de avere și cu cuvinte amăgitoare vor momi pe oameni. Pentru faptele lor netrebnice își vor primi osânda de mult pregătită și care nu va zăbovi să vină asupra lor. Așa cum îngerii cei răi n-au fost cruțați, ci au fost legați cu legăturile întunericului în iad, la fel vor fi pedepsiți toți cei ce amăgesc pe oameni (II Petru 2, 3).

Ca și Sf. Ap. Petru, Sf. Ap. Pavel spune ucenicului său Timotei că învățătorii mincinoși sunt dominați de duhurile înșelătoare și de învățăturile demonilor (I Tim 4, 1). Ei sunt înfierăți în cugetul lor și se conduc după basmele

lumești și băbești (I Tim. 4, 7) care abat pe oameni de la dreapta credință, generând frică și instabilitate în viața pământească.

Așadar, proorocirea este un dar dumnezeiesc și ea călăuzește rostul oamenilor credincioși spre împărăția cerurilor. Ea nu poate fi substituită în domeniul religios de nici o formă de cunoaștere rațională, omenească și acest adevăr îl atestă Sf. Scriptură, izvorul proorociei adevărate, privind viitorul nostru și al întregii lumi. Prognozele filozofice sau științifice au fost infirmate de multe ori de istorie, intenția oamenilor de a ști viitorul fără ajutorul lui Dumnezeu fiind zadarnice și păgubitoare spiritului religios: „oameni răi și amăgitori vor merge tot mai rău rătăcind pe alții și rătăciți fiind ei înșiși (II Tim 3, 13). Fără Dumnezeu ei, mereu învață și niciodată nu vor ajunge la cunoașterea adevărului cuprins în Sf. Scriptură și în Sf. Tradiție.

Pr. Prof. Dr. Emilian Cornițescu

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ DESPRE DESĂVÂRȘIREA CREȘTINĂ

I. Pregătirea apercceptivă

Cum putem ajunge la dobândirea mântuirii? (În primul rând prin harul divin, dat nouă de Dumnezeu în urma morții și învierii Domnului). Dacă mântuirea noastră este condiționată de lucrarea harului divin, ce putem spune despre harul divin cu privire la mântuire? (Că este o condiție a mântuirii). Dacă harul ne vine de la Dumnezeu, care este contribuția noastră la mântuire? (Credința și faptele bune). În felul acesta, credința și faptele bune sunt alături de harul divin condiții ale mântuirii. Dobândim mântuirea dintr-o dată? (La mântuire trebuie să „lucrăm cu frică și cu cutremur“, spune Sfântul Apostol Pavel- Filipeni 2, 15). Cum? (Prin colaborarea cu harul divin, prin întărirea credinței și mai ales prin strădania săvârșirii faptelor bune). Astfel ajungem să ne formăm statornicia în săvârșirea faptelor bune și mai departe să dobândim virtutea și neconținem să creștem în virtute, până la starea de sfințenie și desăvârșirea la care ne cheamă Mântuitorul: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl Vostru Cel din ceruri desăvârșit este“ (Matei 5, 48).

II. Anunțarea temei

Dacă scopul vieții noastre creștinești este mântuirea sufletului și desăvârșirea în virtute, vom vedea care este sensul desăvârșirii și cum putem ajunge la ea.

III. Tratarea

Încă de la creație având suflare divină care reprezintă chipul lui Dumnezeu, omul are tendința de a fi asemenea Creatorului. Această tendință era un imbold interior care-l îndemna ca mereu să-și dezvolte puterile sufletului, mereu să progreseze în comuniunea cu Dumnezeu pentru a-și putea neîncetat spori puterile. Înainte de a fi fost păcatul, drumul i-a fost neted și drept. Păcatul însă a pus stavilă, opreliște în drumul spre sfințenie și desăvârșire. A mai rămas în sufletul omului doar dorința după desăvârșire, nu și puterea de a ajunge la ea. Firea slăbită și

înclinată spre păcat nu se putea ridica singură. De aceea, harul divin este raza de lumină care o scoate din întuneric și din boală. El este puterea care o cheamă din nou spre sfințenie și desăvârșire. El restabilește chipul lui Dumnezeu și îi dă imbold sufletului ca să tindă spre asemănarea cu Dumnezeu. Să apuce adică pe drumul desăvârșirii. Prin har Dumnezeu îl îndeamnă pe credincios „ca după Sfântul care v-a chemat, fiți și voi sfinți în toată purtarea voastră. Că scris este: „Fiți sfinți, pentru că Eu sunt sfânt“ (I Petru 1, 15-16). Harul renaște sufletele, după cum zice Sfântul Apostol Petru: „Fiind renăscuți a doua oară, nu din sămânță stricăcioasă, ci nestricăcioasă...“ (I Petru 1, 23). Dar în același timp, harul așteaptă răspunsul nostru; hotărârea noastră de a face „fapte vrednice de pocăință“. Astfel, dacă ni se oferă mântuirea „prin baia nașterii din nou și prin înnoirea Duhului Sfânt pe care l-a revărsat peste noi din belșug prin Iisus Hristos, Mântuitorul Nostru“ (Tit 3, 5-6), nouă ne revine datoria să cultivăm în suflet această sfințenie primită prin har și să devenim sfinți prin credința și faptele noastre, prin desăvârșirea vieții duhovnicești.

Sfântul Apostol Pavel aseamănă drumul, calea noastră duhovnicească, cu cea a alergătorului din arenă: „Oare nu știți că cei ce aleargă în stadion toți aleargă, dar unul singur ia premiul? Așa că alergați ca să-l luați“ (I Corinteni 9,24). Alergătorul însă are în țintă și o rânduială: Apostolul spune: „Nu zic că am dobândit îndreptarea ori că sunt desăvârșit; dar o urmăresc că doar o voi prinde... Fraților, eu încă nu socotesc să o fi cucerit, dar una fac: uitând la cele ce sunt în urma mea, și tinzând către cele dinainte, alerg la țintă, la răsplata chemării de sus, a lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus“ (Filipeni 3, 12-14). Ținta este răsplata chemării celei de sus în Hristos. Dar pentru a ajunge la ea, încă de aici trebuie să urmărim pilda vieții lui Hristos până la asemănarea vieții Lui. Asemănarea vieții Lui corespunde cu desăvârșirea noastră, cu sfințenia la care suntem obligați să ajungem.

În drumul acestei desăvârșiri distingem două aspecte esențiale. În primul rând intimitatea vieții duhovnicești a Mântuitorului. În al doilea rând, unirea cu El pentru a putea neconțent crește, până la asemănarea cu viața Lui duhovnicească.

Privind imitarea vieții duhovnicești a Mântuitorului, ceea ce ne atrage este lipsa de păcat, curăția duhovnicească a vieții lui Iisus, alternată cu plenitudinea virtuților dezvoltate în cel mai înalt grad. Începutul virtuților îl face smerenia. Desăvârșirea lor se împlinește în iubire. Smerenia este pământul din care crește copacul virtuților, iubirea este rodul lor. Dacă pământul este de slabă calitate și nelucrat, nici virtuțile nu vor crește și nici nu se vor dezvolta. Și astfel nici rod nu vor avea. Imitând întru smerenie viața duhovnicească a Mântuitorului ne dăm seama de piscul desăvârșirii Sale, de faptul că noi am realizat prea puțin și continuu trebuie să creștem în virtute. Smerenia în acest caz este fermentul care pune în mișcare energiile noastre duhovnicești spre desăvârșire. De aceea s-a spus pe bună dreptate, că numai cel ce are conștiința nedesăvârșirii, numai cel care întru smerenie își vede puținul vieții sale duhovnicești, tinde neconțent și cu izbândă spre creșterea duhovnicească, până la desăvârșire. Este știut că cu cât temelie este mai adânc săpată și mai solidă, cu atât edificiul este mai stabil și mai trainic. Tot astfel, cu cât smerenia este mai adâncă, cu atât și sfințenia va fi mai sigură și mai trainică. Iar apoi, imitând iubirea Mântuitorului, pășim pe urmele Lui. Întrucât ne desăvârșim în iubire, spunem că ne desăvârșim și în sfințenie.

De aceea, chipul Mântuitorului nu este pentru noi asemenea unei imagini sculptată în piatră, rece și distantă, pe care o admirăm, dar care rămâne departe de noi, de viața noastră. Domnul ne-a spus că „fără de El nu putem face nimic“ (Ioan

15,5) la desăvârșirea vieții duhovnicești. El este pentru noi o relitate vie, el trăiește în noi și ne dă puteri duhovnicești. Fără prezența Lui în viața noastră duhovnicească, strădaniile noastre nu și-ar putea îndeplini rostul lor. Viața duhovnicească s-ar usca, asemenea mlădiței ruptă de viță (Ioan 15, 1-9). În felul acesta, imitarea lui Hristos se întrepătrunde cu viața în Hristos. S-a subliniat că „viața întru Domnul înseamnă asemănarea cu El prin toate puterile sufletului nostru; Năzuința să fim smeriți, cum smerit a fost El; să răbdăm cum a răbdat El; să iubim cum a iubit El; să avem milă cum a avut El în timpul vieții Sale pământești; Să simțim și să dorim cum a simțit și a dorit El. Rămânerea întru El înseamnă că toate puterile, toate simțirile noastre, văzul, auzul, graiul, mâinile, totul și toate să le închinăm slujirii Lui și slujirii aproapelui nostru; totul și toate să le lăsăm în voia lui Dumnezeu, ca ea... să domnească în inima noastră, ca Domnul să fie stăpânul gândurilor noastre, al simțurilor noastre, al faptelor noastre, ca El însuși să cârmuiască viața noastră și să ne poarte pasul pe drumul nostru pământesc. Și pentru aceasta, a spus Sfântul Ioan Gură de Aur, trebuie să viețuim în așa chip, ca la orice pas din viață, la orice hotărâre, la orice ademenire, în adâncul inimii noastre să ne obișnuim cu întrebarea: „ce ar zice, ce sfat ar da în acest chip Domnul și Mântuitorul meu?“ Despre atare rămânere în Domnul vorbește Sfântul Apostol Pavel când zice: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine“ (Galateni 2, 20). Acesta este rostul întregii noastre vieți pământești, ca duhul omenesc... să caute din toate puterile să se topească, să se facă una cu Dumnezeu, să viețuiască în El, să respire în El“ (Nicolae, Mitropolit Krutișki, „Cuvântări bisericești“, vol. III, trad. preot N.M. Popescu, București, 1953, pp. 19-21).

Aceasta este expresia sfințeniei, sau a desăvârșirii duhovnicești. Pentru a ajunge aici, credinciosul trebuie să treacă prin mai multe etape sau stări duhovnicești, pe care le vom numi prin asemănare cu etapele vieții biologice.

Astfel, prima etapă este cea numită a „prunciei duhovnicești“. Ea urmează Botezului. Prin harul Sfântului Botez primim iertarea păcatului strămoșesc și renaștem la o nouă viață duhovnicească. Fiecare este vindecată de păcat, dar nu întărită de viața duhovnicească. Dacă păcatul înseamnă boala firii, prin har ea se însănătoșește, dar puterile rămân slabe, asemenea stării de convalescență, când cel vindecat trebuie să fie cu băgare de seamă ca să nu-l ia din nou boala... Sfântul Apostol Pavel arată că pruncia este starea imediat următoare renașterii duhovnicești: „O, copiii mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii (voastre), până ce Hristos va lua chip în voi!“ (Galateni, 4, 19). Pruncia prezintă încă slăbiciunile și nesiguranța firii spre progresul duhovnicesc: „Și eu, fraților, spune Apostolul, nu am putut să vă vorbesc ca unor (oameni) duhovnicești, ci ca unora trupești, ca unor prunci în Hristos. Cu lapte v-am hrănit, nu cu bucate, căci nu puteați (mânca) și nici acum nu puteți. (I Corinteni 3, 1-2). din această stare se poate ușor cădea și se poate ajunge chiar la regres duhovnicesc, după cum remarcă Apostolul: „Căci voi, care de multă vreme s-ar fi convenit să fiți învățători, aveți iarăși trebuință ca cineva să vă învețe cele dinții începuturi ale cuvintelor lui Dumnezeu și ați ajuns să aveți nevoie de lapte, nu de hrană tare. Pentrucă oricine se hrănește cu lapte este nepriceput în cuvântul îndreptării, de vreme ce este prunc“ (Evrei 5, 12-13).

A doua etapă este cea de creștere, sau dezvoltare duhovnicească. Ea se caracterizează prin stornicie în virtute; prin capacitate de a putea cu ușurință deosebi binele de rău și de a urma binele. Unii ca aceștia, spune Apostolul: „au prin obișnuință simțurile învățate să deosebească binele de rău“ (Evrei 5, 14). Un sfânt Părinte redă deosebit de sugestiv această etapă a creșterii duhovnicești, care

totuși nu înseamnă desăvârșirea, împlinirea sfințeniei creștine: „Când cineva stă într-o vreme de iarnă într-un loc oarecare, sub cerul liber, privind la începutul zilei cu fața spre răsărit, partea de dinaintea sa se încălzește de soare, iar cea din spate rămâne nepărtașă la căldură, deoarece soarele nu se află deasupra creștetului său. Tot așa și cei ce sunt la începutul lucrării duhovnicești își încălzesc în parte inima prin harul sfânt, din care pricină și inima începe să rodească cugetării duhovnicești; dar părțile din afară ale ei rămân de cugetă după trup, deoarece încă nu sunt luminate de sfânta lumină, printr-o simțire adâncă, toate mădularele inimii“ (Sfântul Diadoh al Foticeii).

În sfârșit, cea de a treia etapă este a maturității duhovnicești, care corespunde sfințeniei, sau desăvârșirii vieții în Hristos. Sfântul Apostol Pavel o numește „starea de bărbat desăvârșit, măsura vârstei deplinătății lui Hristos“ (Efeseni 4, 13). Ea depășește celelalte două etape. Viața lui Hristos s-a statornicit în viața creștinului. Această maturitate, arată trăitorii ei, reprezintă fructul nepătimirii, adică al „curățirii cugetului“, care a adus „pacea minții“, în așa măsură încât firea nu mai înclină spre rău. Voința unui astfel de credincios în duhovnicit este unită cu voința lui Hristos, sau cum spun Sfinții Părinți: „O întrupare a lui Hristos“ în gânduri, în simțire și în săvârșirea faptelor. A doua caracteristică a vieții de sfințenie este iubirea arzătoare către Dumnezeu. Despre Sfântul Simion noul Teolog, de pildă, se spune că: „devenea din zi în zi numai foc, numai lumină, Dumnezeu prin har și asemenea Fiului lui Dumnezeu“. Această iubire arzătoare a sufletului către Dumnezeu nu rămâne pe un plan izolat. Ea se revarsă către semeni cu o negrăitoare bucurie. Astfel, despre același Sfânt se spune că își întâmpina semenii cu o pace lăuntrică atât de mare, încât se adresa celui pe care îl întâmpina, spunându-i: „Bucuria mea!“.

Această maturitate duhovnicească în sfințenie este în continuă creștere. Sub acest aspect nu mai putem folosi asemănarea cu viața noastră biologică, fiindcă în viața noastră biologică, maturitatea reprezintă într-adevăr o culme; dar o culme care merge către regres, spre bătrânețe, spre pierderea puterilor. În viața duhovnicească nu este însă așa. În ea pulsează iubirea lui Dumnezeu. Și dacă ținta este iubirea lui Dumnezeu, atunci orizontul ei este veșnic deschis, fiindcă în iubirea lui Dumnezeu nu există nici margini și nici culmi de pe care cobori. Ea este o chemare continuă spre desăvârșire. De aceea, sfințenia în Hristos nu se oprește pe tărâmul vieții de acum și de aici. Ea continuă și se desăvârșește tot mai mult, fără a avea însă limite sau margini în veșnicie. Având esență divină, sufletul nu va conțeni să se desăvârșească în nemărginita iubire a lui Dumnezeu. aceasta este de altfel „cununa“ alergătorului duhovnicesc, care a ajuns la țintă. Numai că acolo și atunci când „Dumnezeu va fi totul în toate“ (I Corinteni 15,28), desăvârșirea nu va mai fi rezultatul împreună lucrării noastre cu harul divin, ci numai a harului divin.-

IV. Recapitularea (Fixarea cunoștințelor)

Ce reprezintă desăvârșirea creștină? (Urmarea vieții lui Hristos, până la asemănarea vieții Lui duhovnicești). Cum se realizează desăvârșirea creștină? (Prin împreună lucrarea firii cu harul divin. Altfel spus, noi urmăm viața duhovnicească a Mântuitorului, ne străduim să o realizăm cât mai deplin, dar El este Cel Care ne ajută. El se unește cu noi în strădaniile noastre. Așadar, Mântuitorul ne oferă atât modelul cât și ajutorul la desăvârșire). Care sunt etapele desăvârșirii? (Prima etapă este cea a prunciei duhovnicești. Urmează creșterea și dezvoltarea duhovnicească, iar apoi maturizarea duhovnicească, corespunzătoare sfințeniei, sau desăvârșirii

însăși). Desăvârșirea ia sfârșit? (Ea corespunde iubirii lui Dumnezeu, care nua are limite și nici sfârșit).

V. Aprecierea

S-a spus, pe de-o parte, că desăvârșirea este un ideal spre care numai anumiți oameni pot să tindă, iar pe de altă parte, că ea se înfățișează în mai multe forme de manifestare a evlaviei creștine.

Referitor la faptul că numai anumite persoane pot ajunge la desăvârșire, se susține că aceștia ar fi cei retrași de lume, adică pustnicii și monahii. Se apreciază că Mântuitorul a spus tânărului bogat doritor să moștenească viața veșnică, că pentru dobândirea mântuirii este suficientă păzirea poruncilor, iar pentru desăvârșire este nevoie de mai mult. Și acest mai mult reprezintă sfaturile evanghelice: sărăcia de bună voie, ascultarea necondiționată și fecioria. Iar acestea sunt voturi monahale. Ceilalți credincioși pot ajunge la dobândirea mântuirii prin păzirea poruncilor. Este adevărat că prin voturile monahale se deschide drumul spre desăvârșire, ele oferind o posibilitate de a ajunge mai ușor la ea. Aceasta nu înseamnă că ceilalți credincioși sunt excluși de la atingerea acestui țel. Mântuitorul când spune: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl Vostru din ceruri desăvârșit este“, nu se adresează unei anumite categorii de credincioși, ci tuturor, fără nici un fel de deosebire.

Cât privesc modurile de manifestare ale evlaviei pentru determinarea desăvârșirii, s-au făcut și aici unele interpretări unilaterale.

S-a determinat sfințenia după modul exterior de manifestare, apreciindu-se că posturile severe, repetate și prelungite; multă rugăciune, ca și bucuria rugăciunii; deasa participare la slujbele bisericești și primirea harului divin, constituie o dovadă a desăvârșirii. Apoi, ridicarea sufletului până la simțirea lui Dumnezeu, proorocirile sau vedeniile, se apreciază că ar constitui o recunoaștere chiar din partea lui Dumnezeu a sfințeniei vieții creștine. Apostolul ne spune însă altceva: „De aș avea darul proorociei și de aș ști toate tainelile și aș avea toate cunoștințele și de aș avea toată credința încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu să-l ardă, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește“ (I Corinteni 13, 2-3). De aici vedem limpede că adevăratul criteriu de determinare a sfințeniei este iubirea. Dacă „Dumnezeu este iubire“ (I Ioan 4, 16) și dacă avem chemarea să fim desăvârșiți ca Dumnezeu (Matei 5, 48), reiese limpede că desăvârșirea în iubire este adevărata formă de manifestare a desăvârșirii creștine. Astfel putem spune că cu cât suntem mai desăvârșiți în iubire, cu atât desăvârșirea este mai adevărată și mai mare. Pe drept cuvânt constata unul din cei aflați pe cele mai de sus trepte ale sfințeniei: „Deci în zadar ne lăudăm cu postul, cu privegherea, cu sărăcia și cu cititul Scripturilor, dacă nu am dobândit dragostea către Dumnezeu și către aproapele. Căci cel ce a dobândit dragostea are pe Dumnezeu în sine și mintea lui deapururi este la Dumnezeu“.

VI. Asocierea

Am văzut că semnul adevăratei desăvârșiri este iubirea, iar caracteristica esențială a iubirii este de a nu rămâne în izolare. Ea este energia care deschide sufletul spre comuniune și comunicare. De aici rezultă că nici desăvârșirea nu se realizează numai pe un plan individual. Adică, un credincios aflat pe drumul desăvârșirii nu poate rămâne indiferent de viața oamenilor, sau a credinței lui Dumnezeu. Desăvârșirea credinciosului atrage după sine desăvârșirea întregii Biserici, ca și desăvârșirea lumii și a întregii creații. În Rugăciunea Arhierască

Domnul Iisus se roagă Părintelui ceresc pentru desăvârșirea în iubire a tuturor, a întregii comunități creștine: „Ca toți să fie una, precum Tu, Părinte, în Mine și eu în Tine, așa cum și aceștia să fie una. Eu în ei și tu în Mine, ca să fie desăvârșiți întru una și să cunoască lumea că Tu m-ai trimis și l-ai iubit, precum M-ai iubit pe Mine“ (Ioan 17, 21-23) Sfântul Apostol Pavel arată că în unitatea Trupului lui Hristos, toți credincioșii sunt mădulari în parte. „Iar dacă pătimește un mădular, pătimeșc toate mădularele împreună cu el; iar dacă se cinstește un mădular, se bucură toate mădularele împreună cu el“ (I Corinteni 12, 26-27).

Dar cum aproapele nostru este orice om, se cuvine să arătăm oricui are nevoie de noi, iubirea noastră. Și neconținând a sluji din iubire vieții lumii, imităm chipul desăvârșit al iubirii Mântuitorului care „nu a venit să I se slujească ci ca El să slujească și să-și dea sufletul răscumpărare pentru mulți“ (Marcu 10,45).

Noi devenim cu atât mai desăvârșiți cu cât acționăm ca desăvârșirea noastră să o punem în slujba desăvârșirii întregii creații. Dumnezeu ne-a dat creația în dar ca să ne fie spre bucuria vieții. Cu cât ne simțim mai înfrățiți cu ea, cu atât iubirea noastră se desăvârșește mai mult. Pe drept cuvânt putea spune atât de înălțător marele scriitor F.M. Dostoievski, prin gura starețului Zosima din romanul „Frații Karamazov“: „Taina lui Dumnezeu e în întreg universul... toate mărturisesc despre taina lui Dumnezeu“... De aceea „iubește creatura lui Dumnezeu, iubește întreg universul, ca și fiecare firicel de nisip. Iubește orice frunză, orice rază a lui Dumnezeu. Iubește animalele, iubește plantele, iubește orice lucru... Dacă vei iubi orice lucru, și se va descoperi în fiecare, taina lui Dumnezeu. Cerul e limpede, aerul curat. Ce gingașie e iarba! Ce frumoasă și curată e natura! Numai noi... nu înțelegem că viața e un paradis. Dacă am vrea să înțelegem acest lucru, pământul în toată frumusețea lui ar deveni un paradis și ne-am îmbrățișa unul pe altul și am plânge de bucurie...“.

VII. Generalizarea

De aici vedem că desăvârșirea creștină reprezintă continua creștere duhovnicească a credinciosului până la asemănarea vieții Mântuitorului, prin împreună lucrarea firii cu harul divin și se manifestă prin iubirea fără limite față de Dumnezeu, față de semenii și față de întreaga creație.-

VIII. Aplicarea

1. Dacă la desăvârșire credinciosul nu poate ajunge dintr-o dată ci treptat, ca și cum ai urca pe trepte ca să ajungi la o înălțime, acest urcuș pretinde un efort susținut și constant, având tot timpul atenția la tine însuși, știind că alunecările pot duce la căderi, iar căderile pretind un elan duhovnicesc sporit pentru a relua drumul virtuții.

2. Drumul spre desăvârșire nu este scutit de obstacole. Ele vin din firea noastră slăbită și înclinată spre păcat. De aceea, pa lângă „curăția gândului“ și înfrânarea de la păcat, ni se cere să cultivăm virtuțile, care dau continuu impuls vieții duhovnicești. Acestea încep cu smerenia și se desăvârșesc în iubire.-

3. Dacă am văzut că: postul, rugăciunea, privigherea, participarea la serviciile divine, lucrarea pentru mântuirea semenului, nu reprezintă desăvârșirea în sine, ele rămân totuși mijloace necesare în realizarea desăvârșirii. Adică, cel ce vrea să fie desăvârșit, trebuie să crească mereu în iubirea față de Dumnezeu, întreținând comuniunea cu El prin rugăciunea particulară și publică. Se cuvine apoi ca neconținut să-și dezvolte iubirea de sine prin post și priveghere; iar iubirea față

de semeni, prin participarea la viața oricărui om.-

4. Pentru dobândirea harului divin, fără de care nu putem înainta pe calea desăvârșirii, credinciosul trebuie să ia parte la viața Bisericii, împărtășindu-se cu Sfintele Taine, în special Trupul și Sângele Domnului, precedată de Taina Sfintei Spovedanii.-

5. Credinciosul ajunge la desăvârșire, cultivând iubirea vie și activă, lucrătoare prin faptele slujirii semenului, a vieții lui și a bunăstării întregii creații.

Pr. Prof. Sorin Cosma

ARTICOLE ȘI STUDII

NOI CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA RAPORTURILOR DINTRE BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ȘI BISERICA ORTODOXĂ ALBANEZĂ

Prof.Dr. Gelcu Maksutovici

De aproape cinci decenii, datorită condițiilor nefavorabile create de anii celui de al doilea război mondial și apoi a instaurării socialismului totalitarist, au fost curmate raporturile normale cu Biserica Ortodoxă Albaneză, fapt ce ne determină să reluăm atât cercetările în această problemă, cât și legăturile directe în vederea unei cât mai bune conlucrări.

Legăturile dintre noi și albanezi sunt multisekulare. Și poporul nostru și cel albanez, au cunoscut creștinismul primelor veacuri, la noi prin Sf. Apostol Andrei, iar prin Sf. Apostol Pavel care a călătorit de mai multe ori la Apolonia (Fapte, cap.17). după cucerirea Daciei, Împăratul Traian aduce lucrători din tribul ilirilor piruști pentru exploatarea aurului din munții Apuseni. Dar prima atestare documentară referitoare la venirea unui grup mai numeros în întreaga țară o avem din vremea lui Mihai Viteazul care îngăduie ca circa 15.000 de albanezi să se așeze la nord de Dunăre, în Țara Românească, în anul 1595, am socotit-o noi ca dată de întemeiere a Comunității Albaneze din România. În veacurile următoare, în vremea lui Matei Basarab, dar mai ales în secolul al XIX-lea, noi grupuri de albanezi găsec ocrotire și adăpost în Țările Române. Aici, departe de persecuțiile dominației otomane, cu substanțial sprijin românesc, o bună parte dintre ei vor participa la mișcarea de renaștere albaneză (Rilijndja Kombëtare Shqiptarë) încheiată prin cucerirea independenței de stat a Albaniei de la 28 Noiembrie 1912. În cadrul acestei mișcări și mai ales după anul 1912, albanezii vor căuta să se elibereze și de tutela apăsătoare a clerului grecesc, în vederea cuceririi unei independențe reale pe toate palnurile. Raporturile noastre cu ortodoxii albanezi sunt vechi și fructuoase. Am dori să semnalăm dintr-u început, că studiul de față se vrea o completare a celor apărute în urmă cu o jumătate de veac, și credem că este primul după înlăturarea totalitarismului din România prin revoluția din Decembrie 1989 și a celui din Albania prin mișcările de masă din anii 1990-1991, reluând astfel cercetările asupra relațiilor româno-albaneze și sub aspectul celor dintre bisericile ortodoxe frățești, tradiționale și ele, în multe privințe. De n-ar fi să amintim decât despre numeroasele

danii ale voievozilor români din sudul Albaniei în evul mediu¹⁾, de ajutorare reciprocă în perioada modernă, și de susținerea de către români a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Albaneze în cea contemporană.

Din punct de vedere confesional, albanezii aparțin cultelor: musulman, ortodox și catolic, fiecare având propriile sale tradiții, personalități, în funcție de anumite zone de influență. În regiunile de nord și pe litoralul Mării Adriatice au dominat catolicii, având ca principal centru orașul Shkodra; în Albania centrală musulmanii cu geamii de rară frumusețe la Tirana sau Elbasan, iar în sud ortodocșii răspândiți în regiunile din jurul orașelor Korçea și Gjirokastra, până la Marea Ionică.

Am făcut, desigur, o schiță generală, deoarece întrepătrunderi și conviețuiri mixte sunt pretutindeni, în toate zonele locuite de albanezi, inclusiv în întinsa lor diasporă, fie că e vorba de Kosova și Macedonia jugoslavă, de Grecia, Italia de Sud, Turcia, România sau America. Apoi, trebuie să avem în vedere conviețuirea albanezilor cu aromânii, legăturile și colaborarea dintre ei nu numai în Albania, ci în întreaga peninsulă Balcanică, din care vom cita numai un singur document, din 1986, ce ni se pare edificator și în care se consemna: „Pe lângă Mitropolitul Antim al Mesembriei, care a declarat, din nou, că rămâne nedespărțit de cauza românească, Apostolul Mărgărit a mai câștigat pe Mitropolitul de Durazzo și Gora, albano-român de origine... Acest Mitropolit s-a legat și el cu scrisoare către Mărgărit să introducă limba română în bisericile Eparhiei sale, unde românii formează majoritatea populației.”²⁾

Atât albanezii, cât și aromânii din Balcani, priveau cu încredere și speranță spre România considerând-o apărătoarea cea mai devotată a drepturilor și libertăților lor, dar și a ființei naționale prin ortodoxie, a celor aparținând la această credință, împotriva ingerințelor unor clerici care, chiar prin ortodoxie, căutau să-i deznaționalizeze. De altfel, în opinia publică a timpului, unii dintre oamenii politici ai Imperiului Otoman, dintre diplomați, pe albanezii și aromânii de religie ortodoxă îi considerau „greci”. De aici și rolul important al statului român și al Bisericii Ortodoxe Române și a susținerii școlilor și bisericilor românilor din Balcani, precum și autocefalia Bisericii Ortodoxe Albaneze. În acest sens au existat numeroase acțiuni directe, morale și materiale, atât în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, cât și în prima jumătate a secolului al XX-lea.

În ședința Camerei din 28 noiembrie 1903 s-a creat un fond de 600.000 lei pentru construirea de biserici și școli, sumă votată în Parlamentul României.³⁾

¹⁾ vezi Virgil Cândea, *Mărturii românești peste hotare*, Mică enciclopedie I, Albania - Grecia, Editura Enciclopedică, București, 1991; Nicolae Iorga, Vasile Lupu ca următor al Împăraților de Răsărit în tutelarea Patriarhiei de Constantinople și a bisercii Ortodoxe, în: „Analele Academiei Române”, s.II, *Memoriile Secțiunii Istorice*, t.36, 1936-1914, p.207-236; idem, *Fundațiunilor domnilor români în Epir*, ibidem, p.881, 916; Marcu Beza, *urme românești în Răsăritul ortodox*, București 1935; Teodor Bodogae, *Ajutoarele românești în răsăritul ortodox*, București, 1935; Teodor Bodogae, *Ajutoarele românești la mănăstirile din Sfântul Munte Athos*, Sibiu, 1941; A.Camaro - Cioran, *L'espri et les Pays Roumains*, Ianina, 1989, ș.a..

²⁾ Raportul semnat de D.A. Sturdza, ministrul afacerilor străine, adresat Regelui Carol I, documentul datat 1896, august 3/15. aflat în Arhiva Istorică Centrală, fond Casa Regală, dosar 10, 1896, filele 1-2 (După revista „Anale de Istorie”, nr.3, 1976, p.99)

³⁾ *Dezbaterile Adunării Deputaților, 1903-1904*, p.25

La începutul secolului nostru, la București funcționau mai multe societăți anul 1903, după înăbușirea răscoalei din Macedonia, reprimată în mod brutal de autoritățile turcești, guvernul român ia o serie de măsuri pentru refacerea școlilor și bisericilor distruse. Ministerul de externe al României, arăta că la 14 aug. 1903, s-au expediat telegrafic bani pentru ajutorarea populației din Kușevo, care fusese centrul acestei mișcări populare, specificând că ajutorul nu s-a limitat numai la români, că au fost ajutate și de alte naționalități culturale albaneze ca de exemplu „Dituria“ (cultura), „Drita“ (Lumina), „Shpresa“ (Speranța), „Bashkimi“ (Unirea) care avea și o altă filială foarte puternică la Constanța, unde se editau manuale școlare, cărți, ziare și reviste, ce erau difuzate în teritoriile locuite de albanezii din Balcani și chiar celor din diaspora.¹⁾ Albanezii ortodocși din București se organizaseră în societăți religioase, la început femeile ortodoxe, iar la 6 decembrie 1909, într-o Adunare generală, ținută în Sala Băilor Eforiei, va fi votat statutul Comunității Ortodoxe Albaneze din București.²⁾ Dintr-un articol, intitulat „Alegerea epitropiei Bisericii albaneze“, publicat în ziarul „Minerva“, din 8 decembrie 1909, aflăm că: „Au fost aleși d-nii Hristea Zapa, presedinte; Eraclie Duro, Toma Ciami, Ianache Cocio, Pandelescu Vangele, Vasile Zografu, Nic. Ionescu, Gh. Tico și Vasile Tarpo, membri; Achile Eftimiu și Spiro Arabi, cenzori“.³⁾

După această dată se pune cu tot mai multă acuitate problema de a avea și o biserică proprie, unde să se slujească în limba albaneză. Într-un document, datat 19 martie 1911, se relatează: „În urma adunării generale a Comunității albaneze care a avut loc în ziua de 13 a.c. privitor la chestiunea bisericească albaneză și pentru acest scop s-a făcut și o listă de subscripție în aceeași zi, în care listă s-a adunat o sumă mare de bani...“.⁴⁾

Problema unei biserici proprii, o găsim și în articolul „O biserică albaneză în Capitală“, publicat în ziarul „Seara“, nr. 419, din 13 martie 1911, în care se scria: „În urma demersurilor eforo-epitropiei albaneze, mitropolitul a acordat comunității ortodoxe albaneze din capitală autorizația oficială de a avea un local propriu de rugăciuni, în care preoții albanezi au să officieze întreg serviciul divin în limba albaneză...“ arătându-se în încheiere că „...În acest scop, comunitatea face un apel la toți membrii ei să ia parte la o adunare națională ce va avea loc în sala Eforiei, spre a decide asupra primului local de rugăciune al acestei comunități.“⁵⁾

Dintr-un alt document, referitor la această consfătuire, se arată că „...s-a hotărât să se trimită 600 lei în America lui Fan Noli naționalistul și teologului albanez, pentru a veni la București, și să aducă toate cărțile bisericești traduse în limba albaneză de el, și venind în București, colonia albaneză speră că prezența teologului Fan Noli va folosi mult pentru progresarea chestiunii bisericești

1) pentru amănunte, vezi Gelcu Maksutovici, capitolul ALBANIA, din: Afirmarea statelor naționale independente unitare din centrul și sud-estul Europei 1821-1923, Editura Academiei, București, 1979, po. 129-145.

2) Arhiva Centrală Istorică, Ministerul de Interne, Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale, dosar 54, 1910, f.2 (Referirile ulterioare la acest fond, vor fi: A.C.I. Min. Int. ...)

3) ibidem, dosar 129, 1909, f.6

4) ibidem, f.25.

5) ibidem, f.24

albaneze“ ...¹⁾

Acum se deschide unul dintre cele mai interesante capitole ale raporturilor româno-albaneze, pe linie de stat în legătură cu susținerea luptei pentru independență a poporului albanez, dublate de sprijinirea ortodoxiei de către Biserica Ortodoxă Română prin acordarea în folosință Comunității Ortodoxe Albaneze din București a uneia dintre cele mai frumoase biserici monument de artă și arhitectură, biserica „Dintr-o zi“ din str. Academiei.

Înainte de a deschide acest capitol, câteva cuvinte despre personalitatea lui Fan S. Noli, (Teofan Stilian Noli) născut anul 1882, în satul İbrik Tepe, de lângă Adrianopole (Turcia Europeană) dintr-o familie de emigranți albanezi, decedat în anul 1965 în Florida (Statele Unite ale Americii) ca episcop al ortodocșilor albanezi. Luptător pentru independența națională a Albaniei, a intrat în preoție în anul 1908 cu intenția de a milita și pe această cale pentru autocefalia Bisericii Ortodoxe Albaneze, de a o elibera de sub influența clerului grec care căuta să asimileze pe albanezi cu grecii prin intermediul apartenenței la ortodoxie, la forurile bisericești ale Greciei. Scriitor de talent se impune atât în literatura albaneză, cât și în cea universală. În anul 1924, pentru câteva luni, va fi prim-ministru al Albaniei, conducător al revoluției burghezo-democrate din Albania. În 1907 publică drama „Israelitiții și Filistinii“, prin diferite teme biblice, combătând racilele sistemului feudal, în 1913 tipărește la Boston Triodul cel mic, în limba albaneză, tradus de el din grecește, între anii 1922-1924 publică „Drumul crucii“, „Iisus biciuit“, „Moise pe muntele Sinai“, traduce din literatura universală numeroase capodopere. Sosit în România, Fan Noli a fost primit cu dragoste și respect de către naționaliștii lui, dar și de autoritățile de stat și bisericești, de opinia publică românească. Dă interviuri presei, ține o conferință la Atheneul Român (octombrie 1911), apoi pleacă în orașele unde se aflau puternice comunități albaneze, discută cu oameni politici români și cu înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe, primind sprijinul acestora, trimite, prin intermediul Coloniei albaneze, o scrisoare de mulțumire I.P.S. Mitropolitul Pimen al Moldovei, îmbărbătează pe albanezii din România în lupta pentru cucerirea independenței naționale, etc. Este interesant de semnalat și faptul că, traducând din limba greacă în albaneză, Triodul cel mic, pe care-l tipărește la Boston, în anul 1913, Fan Noli scrie pe prima pagină dedicația „Excelenței Sale Take Ionescu, în semn de recunoștință și stimă, traducătorul“, ceea ce ne face să credem că el a primit un substanțial sprijin material și de la omul politic român, de altfel cunoscut pentru poziția sa de susținător atât al românilor din Balcani, cât și a luptei de independență a Albaniei.²⁾

Așa cum arătam mai înainte, Comunitatea Ortodoxă Albaneză încă din anii 1909-1910 a făcut diferite demersuri de a avea o biserică cu slujire în limba albaneză, dar odată cu sosirea la București a lui Fan Noli ele s-au intensificat și concretizat. Comunitatea solicitase de mai mult obținerea provizorie a Bisericii „Dintr-o zi“, filială a Bisericii Enei, atât autorităților de stat cât și celor ecleziastice. La data de 8 aprilie 1911 Primaria orașului București prin adresa nr. 20158/1908, B, comunica episcopiei Bisericii Enei că s-a aprobat Comunității Albaneze să

¹⁾ ibidem. f.26

²⁾ vezi Gelu Makasutovici, Idealul Independenței albaneze devine realitate, în: Magazin istoric, anul XXI, nr.12, decembrie 1987, p. 57.

slujească în Biserica „Dintr-o zi“, dar epitropia n-a fost de acord. Cu venirea lui Fan Noli, Comunitatea se adresează Sfintei Mitropolii care, la data de 12 septembrie 1911, aprobă ca preotul Fan Noli să slujească la biserica Doamnei până la data de 16 octombrie 1911, apoi Sfântul Sinod va aproba „cedarea provizorie“ a Bisericii „Dintr-o zi“, la care inițial conducerea Bisericii Enei a consimțit numai pentru sărbătorile Crăciunului, dar la 19 decembrie 1911, printr-un Proces-Verbal încheiat între Biserica Enei și Comunitatea Ortodoxă Albaneză se arată că, „se cedează vremelnic“ sfântul lăcaș al bisericii filiale „Dintr-o zi“, „vremelnicie“ ce avea să dureze până după sfârșitul celui de-al doilea război mondial. Astfel că, având sprijinul nemijlocit al Bisericii Ortodoxe Române și al autorităților române de stat, Comunitatea Ortodoxă Albaneză din București va beneficia timp de peste 35 de ani de unul dintre cele mai frumoase lăcașuri de cult ale Capitalei, monument istoric, de artă și arhitectură, din centrul orașului. Pentru cei mai puțin avizați amintim că sfântul lăcaș, cu hramul Sf. Nicolae, se află în strada Academiei nr.22, în perimetrul dintre Institutul de Arhitectură și fosta Biserică Enei demolată, în condiții dubioase, după cutremurul din 1977, sub pretextul imposibilității reconstrucției.

Așa cum va consemna Pr. M. Popescu Cernea în scurtul istoric al bisericii, afișat la intrare, „... Din 1911 până în 1945 această biserică a servit ca loc de închinăciune pentru comunitatea albaneză din București.“ După știința noastră, ultimul preot deservent al Comunității albaneze din București a fost distinsul și regretatul Pr Buchiu, decedat în 1991, în comuna Corbu, județul Olt, om de aleasă ținută civică și spirituală, slujitor devotat al altarului străbun.

La 28 noiembrie 1912, în micul orașel Vlora, de pe litoralul Mării Adriatice, va fi proclamată independența de stat a Albaniei, dată crucială în istoria poporului albanez. Odată cu eliberarea de sub jugul apăsător al dominației otomane de aproape cinci secole, poporul albanez năzuia independența și în alte domenii, ca de exemplu și cel al bisericii Ortodoxe Albaneză, în sensul de a avea o largă autonomie, proprii săi ierarhi și slujitori ai altarului. În lupta ortodocșilor albanezi pentru autocefalia Bisericii lor, vor fi angrenați și albanezii din diasporă, între care și cei din România, care la rândul lor, vor avea un sprijin substanțial și din partea autorităților române, al unor oameni politici, precum Take Ionescu sau Nicolae Iorga. Despre activitatea Comunității albaneze legată de biserica „Dintr-o zi“ și mai ales de preotul Fan. S. Noli, vom mai releva câteva documente. În ziarul „Universul“, nr. 57 din 28 februarie 1912, era publicat articolul „Întrunirea albanezilor din Capitală“, în care se consemnează decizia „ca societatea să poarte numele de «Uniunea Albaneză Ortodoxă»... enumerându-se și membrii Consiliului de administrație dintre care amintim pe: Dr. Sp. Shunda, Sotir Filip, Victor Eftimiu, Atanas Cantili, Dum. Beratti, Vanghele Atanasiu, Ioan Danga, Teodor Emanoil.“¹⁾

Documentele vremii vorbesc pe larg despre sprijinul românesc. La congresul albano-român din Trieste, din martie 1913, Dr. Shunda vorbind despre raporturile dintre români și albanezi, sublinia: „Întărind națiunea albaneză, România se întărește pe ea însăși, căci ea vede lămurit că Albania este amenințată de același pericol ca și dânsa, căci ea știe prea bine că soarta neamului românesc și a neamului albanez este pe veci comună“, concluzionând: „Ei bine! România vrea stăruitor și sincer o Albanie puternică și prosperă“.²⁾

1) A.C.Is.t. Min.Int., dir. poliție și Siguranței, dosar 54, f.95

2) Documentul 234, din „Poporul român și lupta de eliberare a popoarelor din Balcani“, București, 1986, p.602.

La sfârșitul primului război mondial, când la Conferința de Pace de la Paris era luată din nou în discuție și problema independenței și suveranității poporului albanez, Nicolae Iorga va redacta și publica la București lucrarea „Brève histoire de l'Albanie et du peuple albanais”, folosită ca argument istoric de delegația albaneză în susținerea intereselor sale, lucrare ce cuprindea implicit, și susținerea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Albaneze, problemă ce va intra și mai mult în actualitate în această perioadă.¹⁾ Dar în această privință cea mai completă și la obiect lucrare, cunoscută de noi până acum, rămâne teza de licență „Înființarea și organizarea Bisericii Ortodoxe Albaneze”, București, 1941, semnată Buchiu I. Piru, din care vom cita largi extrase.²⁾ După ce, în primul capitol „Crestinismul în Albania”, ne este prezentată Albania și Albanezii, concluzionând că: „Tot timpul cât a stat sub jurisdicția Patriarhiei din Constantinopol, viața bisericească a albanezilor a primit un caracter aproape exclusiv grec: limba culturii a fost cea greacă, clerul - mai ales cel superior - a fost grec. Grecii și Patriarhia ecumenică s-au obișnuit a privi pe ortodocșii albanezi ca greci „Albanofoni”,³⁾ în capitolul II, ne este prezentată pe larg „Autocefalia Bisericii Ortodoxe Albaneze”, în întreaga sa complexitate.

Având în vedere datele, valabile și azi, conținute în lucrarea citată, vom reda câteva din ele, pentru a readuce în memorie și la cunoștința cititorilor lupta național-bisericească a albanezilor pentru cucerirea autocefaliei. Deși conflictul dintre ortodocșii albanezi și Biserica greacă avea să izbucnească pe față, în 1921, la Coritza (Korcea, oraș în sudul Albaniei, n.n.)⁴⁾

În anul 1922, este convocat un mare Congres național-bisericesc în orașul Berat, în care s-a luat hotărârea proclamării Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Albaneze, fiind ales ca episcop arhimandritul albanez Visarion Giovani. s-a format un „sinod provizoriu”, iar o delegație, în frunte cu preotul albanez Vasile Marcu, a fost trimisă la Patriarhia din Constantinopol pentru a prezenta doleanțele clerului și credincioșilor albanezi. Aici ei nu găsesc înțelegerea cuvenită. albanezii intră în legătură cu biserica Sârbă, care în anul 1925, îl va hirotoni pe arhimandritul Visarion, dar rămăneau încă alte chestiuni nerezolvate. Albanezii sunt nevoiți să intre din nou în tratative cu Patriarhia Ecumenică din Constantinopol, care în aprilie 1926, trimite în Albania pe Mitropolitul Hrisant din Trapezunt care va purta discuții cu o comisie albaneză în fruntea căreia se găsea omul politic și de stat Pandeles Vanghele.

Deși se ajunsese la unele compromisuri de ambele părți, Mitropolitul Hrisant, care semnase și un proces verbal la 6 iunie 1926, privitor la acordul realizat, se duce la Atena, iar peste câteva luni se reîntoarce, nu cu ratificarea protocolului și de unde revine, ci cu un alt protocol, ceea ce corespunde dorinței albanezilor.

¹⁾ vezi Gelcu Maksutovici, *Istoricul Balcanilor străvechi*, în: *dacia literară*, anul I, nr.5, 1990, p.12.

²⁾ Aducem mulțumiri și pe această cale Prea Cucernicului Preot Laurențiu Buchiu de la Parohia Poiana Cămpina, județul Prahova, pentru amabilitatea cu care ne-a pus la dispoziție excelenta teză de licență a tatălui său, Piru Buchiu.

³⁾ Buchiu I. Piru, *Înființarea și organizarea Bisericii Ortodoxe Albaneze*, Teză de licență, București, 1941, p. 14-15.

⁴⁾ Buchiu Piru, op. cit. p. 16.

Totuși, Patriarhia va trimite în Albania doi arhieri provizorii, care au constituit un „Consiliu bisericesc suprem“ din arhieriei amintiți, doi preoți și patru mireni, care a nemulțumit pe albanezi și i-a determinat să parăsească încercările de a ajunge la un acord cu Petriarhia din constantinopole, căutând alte soluții și intrând din nou în legătură cu biserica sârbă. În februarie 1929, sunt invitați și preoții Eutimie din Cjirokastra și Agatanghel ca episcopi-eparhioți ai Bisericii Ortodoxe Albaneze, ca și Arhiepiscop al Albaniei și Mitropolit al Eparhiei de Durrës a fost ales Visarion. Patriarhia din Constantinopole a reacționat foarte aspru cu depuneri și amenințări. situația va fi acceptată abia în martie 1937, când o delegație albaneză va discuta cu mitropoliții Ioachim al Dercosului și Ghenadie al Heliopolei, ca reprezentanți ai Petriarhiei.

Convorbirile s-au încheiat cu un nou „acord“ prin care se recunoștea autocefalia Bisericii Ortodoxe Albaneze, obligațiunea statului albanez de a asigura toate condițiile de liberă dezvoltare a Bisericii ortodoxe și a așezămintelor ei școlare și religioase.

În ziua de 12 aprilie, Patriarhatul ecumenic a proclamat în fața sinodului patriarhal Autocefalia Bisericii Albaneze, stabilind că ea intră în rândul bisericilor autocefale, potrivit ordinii stabilite, imediat după biserica Ortodoxă din Polonia.¹⁾

Un rol important în aplanarea conflictului cu albanezii l-a avut Patriarhul Miron al României, care a intervenit în mod energic, pe lângă Patriarhul Ecumenic.²⁾

Ar trebui să amintim și faptul că o bună parte dintre preoții albanezi au fost pregătiți în institutele de învățământ teologic din țara noastră până în anii celui de-al doilea război mondial, când, datorită conjuncturii politice, bunele raporturi au fost întrerupte aproape o jumătate de secol. Înainte de război în Albania apărea revista „Kisha ortodoxe arquiptare“ (Biserica ortodoxă albaneză) cu dese referiri la acest sprijin românesc. În concluzie, am dori să facem precizarea că, în statutul Bisericii Autocefale albaneze, publicat la Korcea în anul 1929, se face precizarea că: „Întregul cler și popor al Regatului Albanez, reprezentat prin delegați împuterniciți, adunați la Congresul al II-lea ce s-a ținut la Korcea votează în unanimitate statutul definitiv al Bisericii Ortodoxe Albaneze, proclamată ca autocefală la Congresul din Berat cu data de 12 septembrie 1922“.³⁾

Înainte de a încheia acest studiu selectiv din mulțimea de date și documente referitoare la raporturile româno-albaneze și în planul spiritualității ortodoxe sublinierea că azi, când și în Albania se restabilesc vechi legături, se refera la refacerea vie, după o lungă perioadă de interdicție totală, ortodocșii albanjinul efectiv al celor ce le-au fost prieteni în toate timpurile.

Între noi și ei au existat întotdeauna relații de colaborare, de întrajutorare, în care sprijinul românesc a fost evident. El se manifestă și astăzi. În zilele Crăciunului 1990, Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST, miluia unele familii de albanezi refugiați.

Începând cu anul școlar 1991-1992, s-a reluat tradiția venirii unor tineri din

¹⁾ Buchiu Piru, op. cit., p. 42.

²⁾ ibidem, p.43

³⁾ ibidem, p.66 (traducerea Statutului în limba română a fost efectuată de Pr. Buchiu Piru, în anul 1941, n.n.)

Albania la studii în România, între care și unii pentru învățământul teologic. În acest sens semnalăm un grup de trei persoane la Seminarul Teologic Ortodox din Craiova, sub ocrotirea I.P.S. Nestor, iar după știința noastră, sunt în discuție și rezolvarea altor burse, contribuind astfel la acoperirea unor cerințe stringente legate de renașterea și revigorarea Bisericii Ortodoxe Albaneze, în beneficiul credincioșilor și albanezi și români.

Dr. Gelcu Maksutovici

Despre „CRĂCIUN“

Pr. I. Ionescu

Etimologia cuvântului Crăciun este una dintre cele mai discutate etimologii din lingvistica romanică¹⁾ „și nici până astăzi nu există un acord general“.²⁾ Cercetările din ultimul timp au dus la concluzia că doi termeni latini: *calatio* și *creatio* sunt îndreptățiți să explice originea cuvântului Crăciun, atât după formă, cât și după înțeles.

Dicționarul limbii române moderne (DLRM, 1958, p.195) și Dicționarul explicativ al limbii române (DEX, 1975, p.206), ca și tratatul Academiei De istoria limbii române (vol.II, 1969, p.170) înscriu etimologia din *creatio*, în timp ce Dicționarul dialectului aromân³⁾ și Dicționarul de istorie veche a României, deduc cuvântul Crăciun din *calatio*. dicționarul academiei (DA) afirmă însă despre Crăciun că „dintre toate etimologiile propuse nici una nu este sigură“.

Rezolvarea problemei a fost reluată de academicienii Al. Rosetti⁵⁾ și Al. Graur⁶⁾, care au ajuns la concluzia că latinul *creatio* explică și după formă și după înțeles etimologia cuvântului Crăciun. vom căuta să analizăm, în continuare, în ce măsură teza respectivă poate fi acceptată sau respinsă.

Kračun, afirmă Al. Rosetti, „reprezintă tratamentul așteptat în slavă al termenului latin *creatione*“,⁷⁾ care a pătruns în slavă din limba latină prin mijlocirea limbii bisericii. Populațiile slave din provinciile dunărene, care conviețuiau cu populațiile romanizate locale, au adoptat la maniera lor de a pronunța termenul latin *creatione*, partea de modificare fonetică proprie Românei mărginindu-se la alterarea lui *a* slav neaccentuat în *ă*. Crăciun apare română, în sârbo-croată și în maghiară. „Termenul maghiar *Karácson*, *karácsony* trebuie explicat de asemenea prin slavă (Kračun), potrivit legilor fonetice din maghiară“.⁸⁾ În limbile slave, Kračun „apare în vecinătatea lumii romanice - el lipsește din polonă -, căci termenul este de origine latină“.⁹⁾ În limbile romanice, termenii pentru a denumi „Crăciunul“ sunt derivați din lat. *natalis* și din lat. *calendas*. „Pe lângă acești termeni, limba Bisericii a întrebuințat și pe *creatio*, pornindu-se de la sensul lui creare de „*faire naître du néant*“. Creatio, cu sensul de „*dies creationis Christi*“ are pendant în termenul neogrecesc „*la nativité de Jésus Christ*“.¹⁰⁾ Din punct de vedere teologic, această afirmație a lui Al. Rosetti nu poate fi acceptată.

În Simbolul de credință de la Sinodul I ecumenic din 325, care reprezintă

învățătura de bază a Bisericii creștine, în art. 2 se afirmă clar despre Iisus: „născut, nu făcut, Cel ce este de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut“. (= s-au creat). Avem două verbe cu înțelesul distinct, care nu se pot nici suprapune și nici nu se pot considera ca sinonime. nu se pot confunda născut cu făcut sau creat. Textul din Noul Testament (Mat. 1, 18) este următorul: „

“ - Christi autem generatio sic erat = Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost“. Cuvântul grec ahenisis (= naștere) a fost tradus latină, în Vulgata, cu generatio, -onis = generație, naștere din părinți, sinonim cu „natalis“. Limba bisericii nu a întrebunțat „și pe creatio“, pornindu-se de la sensul lui creare, de „faire naître du néant“. Iisus S-a născut din veci din Tatăl, fiind de o ființă cu Tatăl, și „la plinirea vremii“ S-a născut cu trupul fără de păcat din Fecioara Maria și de la Duhul Sfânt.

Lumea văzută și nevăzută a fost creată de Tatăl prin Fiul, care este Cuvântul, Logosul sau Ratiunea divină (La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut (Ioan 1, 1-3). Textul latin: In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil, quod factum est. Textul scripturistic este clar, el cuprinde verbul facio, -ere, și Cel ce face sau crează este Iisus Hristos, Logosul lui Dumnezeu, și nu are nimic comun cu afirmația „faire naître du néant“, atribuit verbului creare din latină pentru Iisus Hristos.

În limba română nu avem un urmaș pentru creatio. Creare, creatură sunt neologisme cărturărești (din fr. créer). din latinul natalis avem însă în română cuvântul nat⁽¹¹⁾, de unde expresia: Tot satul cu natul lui, adică fiecare cu obârșia, cu generația (generatio, -onis) neamului său, din care se naște fiecare. cuvântul nat (natus nu are legătură cu Crăciunul, ca în limbile romanice apusene, și cu atât mai puțin nu are nici o legătură cu creatio. Precizăm: Cuvântul Crăciun în limba română este cuvânt de origine populară, nu oficial al Bisericii. Termenul bisericii este Nașterea Domnului (Nascere Domini), așa cum o exprimă troparul zilei, adică specifică sensul sărbătorii: Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeu nostru...; Christi Natalis, Nativitas Domini, în alb.⁽¹²⁾

Pentru justificarea originii slave a cuvântului Crăciun, Al. Rosetti aduce ca exemplificare termenii slavi din limba română: dr. Rusalii, Rusale, ar. arusal'e, megl. rusal'ă (Termenul megleno-român trebuie explicat direct prin bulgară⁽¹³⁾) și dr. colindă, care „reproduce forma fonetică a termenului v. sl. koleda“. „Dr. Rusalii, Rusale nu poate fi explicat direct din lat. Rosalia, pentru că acest termen ar fi trebuit să fie redat în română prin *rusaie sau *rusăii. În acest caz trebuie „să ne adresăm limbilor slave, unde termenul latin e redat prin v. sl., bg. rusalija (bg. rusalij, pl. rusalki družini), s. cr. rusalj(i), rusalja, slovenă rusalček, risalček, l din vechea slavă și bulgară este redat normal, în dacoromână, ptin „l“, fiind „vorba ca și la creatio de un termen venit din latina balcanică“,⁽¹⁴⁾ adică Rosalia.

Menționăm că până astăzi în ținutul Zarand și Țara Moșilor se folosește în popor, alături de Rusalii, și termenul Rusai.⁽¹⁵⁾

Despre colindă, însuși Al. Rosetti afirmă: „Româna a cunoscut un termen venit din lat. calendae; el a fost conservat până în zilele noastre în nord-vestul Ardealului și păstrează aspectul fonetic, original, cu -r-: corindă, a corinda și corindători. Corindă provine din *cărindă, forma așteptată, contaminată cu colindă, din slavă. Existența lui *cărindă e confirmată prin prezența în dacoromană a lui căringar din lat. „calendarus“.

Întrebarea care se pune este: se poate afirma despre termenul dr. colindă că „e împrumutat din latină în epoca slavă comună”?¹⁶⁾ De vreme ce până astăzi se păstrează în limba română termenii: cărintă - corindă, corindători, cărintar, este firesc ca acești termeni legați de termenul Crăciun să provină, împreună cu termenul Crăciun, din epoca dacoromană (sec. II-VI, VII), anterior epocii slave comune. Termenul cărintă-corindă este legat și de un alt termen venit din epoca dacoromană, de refrenul liturgic cântat în cărinte-corinde: lerui Doamne, lerui, ler, provenit din ebraicul Halleluiah (lăudați pe Domnul), aleluia, în greacă și în latină: allaluia, cu = e. Cu rotacizarea lui -l- intervocalic, alleluia a devenit în daco-romană aleruia, iar prin afereza lui -a- inițial neaccentuat a devenit leruia, prescurtat lerui, ler.¹⁷⁾

Cu latinul calatio, afirmă Al. Graur, care însemna „chemare”; anume era vorba de chemarea pe care o lansau preoții la zi întâi a fiecărei luni, de unde și numele de kalendae, care se dădea primelor zile ale lunii (cu derivatul calendar, corect cărintar, n.n.), „ne-am apropiat destul de mult din punctul de vedere al formei, căci rezultatul pe care îl așteptăm în românește era cărăciune. Dar de data aceasta ne poticnim la înțeles: Crăciunul nu e la zi întâi și nu presupune nici o chemare. de altfel nu se vede de ce creștinii ar fi adoptat un termen folosit de preoții politeiști. Etimologia justă, după părerea mea, ne-o furnizează latinul creatio, adică „creare”, în sens de „naștere”.¹⁸⁾ Părerea sa se dovedește însă greșită, fiindcă termenul „creare” nu are sensul de „naștere”, cum am arătat mai sus.

Al. Graur menționează despre Crăciun, cum menționase și Al. Rosetti, că se găsește numai pe teritoriile apropiate de țara noastră, „ceea ce arată că în cazul acesta slavii au împrumutat de la noi, și nu invers. Poate că tot din română provine și numele maghiar karácsony (primul a se explică prin aceea că în maghiară nu se încep de obicei cuvintele cu un grup de consoane)”.¹⁹⁾

Obiecțiunea adusă de Al. Graur că nu se poate accepta calatio pentru Crăciun, fiindcă „ne poticnim de înțeles și comportă o lămurire pentru care va trebui să ne referim la informațiile de istorie bisericească universală din epoca paleocreștină.

În Biserica din Răsărit, Dies Natalis Domini corporalis, Christi Natalis, nu a fost de la început a sărbătoare aparte, individualizată, ca în Biserica din Apus, decât numai începând din a doua jumătate a secolului al IV-lea. Sărbătoarea aceasta în Biserica din Apus a fost instituită oficial de Papa Liberius (325-366) la 25 decembrie la Roma pe la anul 353.²⁰⁾

Nașterea Domnului în Biserica din Răsărit se sărbătorea împreună cu Botezul Domnului la 6 ianuarie, sărbătoare numită Teofania sau Arătarea Domnului (= Descoperirea sau arătarea lui Dumnezeu), fiindcă la Botezul Domnului s-a descoperit lumii Sfânta Treime, Fiul botezându-se în Iordan, Sfântul Duș coborât în chip de porumbel, iar glasul Tatălui „din ceruri zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit»” (Mat. 3, 16-17; Marcu 1, 9-11; Luca 3, 21-22). Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Dar de ce această descoperire a Lui se numește arătare? Pentru că El nu s-a făcut cunoscut tuturor la naștere, ci la botezul Său, deoarece El până în această zi nu era cunoscut mulțimii”.²¹⁾ Constituțiile Apostolice redactată în sec. al IV-lea, în Siria sau Palestina, arată că „cea mai însemnată zi să vă fie Epifania, în care Domnul ne-a arătat Dumnezeirea Sa; și aceasta să fie în a VI-a zi a lunii a zecea” (= 6 ianuarie).²²⁾ Epifania era socotită prima dintre marile sărbători ale anului bisericesc și cea mai importantă și cu ea începea anul mântuirii sau Anul Nou bisericesc în Răsărit.²³⁾ Ta Teofania a fost numită de populația creștină dacoromană după caracteristicile ei, Apă-botează > păbotează >

Bobotează,²⁴⁾ ceea ce dovedește vechimea creștinismului nostru ortodox de rit oriental.

În a doua jumătate a secolului al IV-lea a fost adoptată și în Biserica apuseană, sărbătoarea Epifaniei, însă cu o triplă semnificație: Botezul Domnului, minunea din Cana Galileii și Adorarea magilor, sărbătoarea fiind cunoscută sub numele de Festum Magorum, Festum Trium Regum sau Festum Stellae. Sărbătoarea Christi Natalis, Nativitas Domini, a fost primită din Apus și în bisericile din Răsărit cu termenul tradus în neo-greacă (= Nașterea lui Hristos) sau (= Nașterea Domnului). În Biserica din Constantinopol, sărbătoarea Nașterii Domnului la 25 decembrie s-a introdus prin anul 379 sau 380, când Sfântul Grigore de Nazianz a ținut o cuvântare teologică specială (Hom. 38). În Cezareea Capadociei tot cam în același an, în Antiohia la 376, în Alexandria către anul 430, în biserica din Ierusalim s-a introdus sub episcopul Juvenal, pe la 455-458, iar în Illyricum, de care depindea și Biserica din fosta Dacie Romană, s-a introdus „nu mult după 380“.²⁵⁾ Biserica Armeană n-a primit sărbătoarea Nașterii Domnului la 25 decembrie și a rămas la vechea tradiție orientală a Epifaniei.²⁶⁾

O dată cu generalizarea sărbătorii individualizate a Nașterii Domnului - Dies Natalis, Nativitas Domini, Christi Natalis, la 25 decembrie în Bisericile din tot Imperiul Roman din a doua jumătate a secolului al IV-lea și în secolul al V-lea, prima mare sărbătoare bisericească a anului se mută de la 6 ianuarie la 25 decembrie, luând cu ea și atributele de An Nou, „Crăciunul fiind socotit în popor drept An nou până astăzi, - având unele caractere ce amintesc, în chipul cel mai evident, de „Kalendae Januarie“.²⁷⁾ anul nou civil de la 1 ianuarie este numit în popor până astăzi Crăciunul mic.²⁸⁾ Astfel, la 25 decembrie sau stilul de Crăciun a fost cel mai mult întrebuițat. În Germania a fost întrebuițat până în secolul al XVI-lea, în Anglia din secolul al VII-lea până în secolul al VIII-lea, în Franța numai în 1564 s-a hotărât începerea Anului Nou la 1 ianuarie, iar în Rusia schimbarea s-a făcut sub Petru cel Mare. În Cancelaria papală era folosit și în secolele XIV-XVII sub numele de stilus auriae Romanae.²⁹⁾

După hotărârea Sinodului I ecumenic (325), episcopul cetății din Alexandria, unde se afla farul astronomic, era însărcinat să anunțe tuturor episcopilor din Imperiul Roman data sărbătorii Paștilor, care trebuia să aibă loc în prima duminică după echinoxul de primăvară, după lună plină, și să nu coincidă cu Paștile evreilor, Paștile creștin fiind legat de 13 spre 14 Nisan (luna martie), echinoxul de primăvară la evrei, când avusese loc Cina cea de Taină a Domnului cu Apostolii. Învierea a avut loc „în prima zi a săptămânii“, după echinox, adică după 14 Nisan, duminică, pentru a care duminica (lat. dies dominica) este „Ziua Domnului“. Sărbătoarea Paștilor creștin fiind legată de fazele lunii pline, după echinoxul de primăvară, era cu dată schimbătoare, și ea trebuia anunțată tuturor creștinilor la începutul anului bisericesc, fiindcă de data Paștilor erau legate și celelalte sărbători bisericești cu dată schimbătoare, ca Floriile, Înălțarea, Pogorârea Duhului Sfânt, precum și „lăsata secului (< siccus) de carne“ (< carniliga) și „de brânză“, cîșlegi (< caseum liga) și începutul „păresimilor“ (quadragesima - quaresima), „postul Paștilor“. Acest cărindar (< calendaris) creștinii trebuiau să-l cunoască pentru aplicarea în viața lor religioasă și îl cunoșteau numai de la preoții lor, care-l făceau cunoscut în biserici, la începutul anului, la marea sărbătoare creștină Nașterea Domnului, la 25 decembrie, când aveau loc și sărbătorile de iarnă ale solstițiului, și când creștinii erau vestiți și chemati³⁰⁾ la biserici în mod sărbătoresc prin cărinde-corinde de corindători la marea sărbătoare creștină, care era

prima mare calatio din an și care justifică etimologia discutatului termen popular Crăciun din calatio.

În lumina realităților istorico-eceziastice din secolele IV-V din România Orientală, dezbătuta etimologie a cuvântului popular Crăciun se justifică și după înțeles și după formă, fonetic, venind din epoca dacoromană din lat. calatio, -onem > cărăciune, prin contracție Crăciun (dr., ar., megl.; ar. cîrciun-crîciun, megl. cărciun) cu rotacizarea lui -l- intervocalic și cu -č- provenit din t+i+o, ca în tăciune > titionem, fecior > fetiolus, picio > petiolus etc.³¹⁾

Teza originii cuvântului Crăciun din creatio, -onem trebuie părăsită.

NOTE

- 1) Cea mai veche explicație etimologică în limba română a fost dată de Ion Bobb în 1822 din incarnatiom-onis, trecută în Lexiconul de la Buda din 1825, carnationem, adică „încarnare“, care nu a putut fi primită, fiindcă în limba română ar fi trebuit să dea „încărnăciune“; B.P. Hașdeu a propus etimologia din crastinum, adică „de mâine“, care ar fi trebuit să dea în română crăsten (Etym. Magn. Rom., I, p.615); Hugo Schuchardt a propus Christ(i je)junium, din care ar fi trebuit să rezulte *creșcui (ar. *creșcuñ), „postul lui Cristos“ (Literaturbl. f. germ. u. vom. Phil., VII, col 154, ș.u.); M. Gârnițeanu (în „Calendarul“ I, 1932, nr.256, decembrie 25, p.3) și Pavel Beneș („Actele celui de al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică“, II, București, 1971, p. 1305-1308) au propus originea din Christou-ghenon, „nașterea lui Cristos“, dar diferențele de formă se opun explicației respective; A. Vaillant (Slave *Kračunu, v.r. Koročunu, în „Prilozi za kniževnost, jezik, istorijni i folklor, XXIV, Belgrad, 1958, p.72-75), a propus un etimon latin reconstruit *quartum jejunium, conducându-se după sensul de „post care durează de la 14 noiembrie până la 24 decembrie“, postul Crăciunului, f. Avent, al termenului Karačun, Koročun, atestat în Cronica de la Novgorod (1143). Etimologie respinsă de Al. Rosetti (Ist. limbii române, 1986, p.555). S-a propus și albanezul Körcuni, „buturugă“, dar tradiția românească nu permite stabilirea unei legături cu această noțiune (Al. Graur, Puțină gramatică, II, 1988, p.207); Max Vasmer (Greko-slav.et. judi, p.10) afirmă că forma rusă Koročun (Karačun) ar reprezenta forma românească mai veche: cărăciune, din lat. calationem (cit. Th. Capidan, Raporturile lingvistice slavo-române, în „Dacoromania“, n.III, 1923, Cluj, 1924, p.183 și în BOR, LVI, 1938, p.9; E. Berneker consideră cuvântul Crăciun ca provenind în limbile slave din l. română (în Slavisches etymologisches Wörterbuch, Heidelberg, 1908-1913).

Explicații prin creatio: Aron Denusianu, Istoria limbii și literaturii române, ed. a II-a, Iași, 1894, p.111; Ovid Denusianu, Histoire de la langue roumaine, tome premier, Les origines, Bucharest, 1929, p.226-263; în traducere: Istoria limbii române, vol. I, București, 1961, p.174; Petru Caraman, Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi. Contribuția la studiul mitologiei creștine din orientul Europei, Iași, 1931.

Pr. Eugen Bărbulescu, buchet de colinde populare, București, 1940, p.7; Emil Vrabie, Influența limbii române asupra limbii ucrainene, în „Romanoslavica“, XIV, 1967, p.156; Pr. D. Bălașa, Cuvântul românesc Crăciun în antroponimie, toponimie, folclor și etimologie, în „Mitropolia Olteniei“, an. XXV (1973), 1-2, p.97-140; Al. Rosetti, Istoria limbii române, București, 1986, p.555-560; Al. Graur, Puțină gramatică, vol.II, București, 1988, p.206-207.

Explicații prin calatio: Pericle Papahagi, Etimologia cuvântului „Crăciun“, în „Convorbiri literare“, an XXXVII, 1903, 7, București, p.670-672; Vasile Pârvan, contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman, București, 1911, p.108-111; Vasile Bogrea, în „Dacoromania“, an.I, 1920-1921, Cluj, 1921, p.464-470; Sextil Pușcariu, în „Dacoromania“, an. IV, 1924-1926, Cluj, 1927, p.1404-1405; idem, Limba română, vol.I, București, 1940, p.284; Th. Capidan, în „Dacoromania“, an.III, 1923, Cluj, p.193; idem, Limbă și cultură, București, 1943, p.252; T. Papahagi, Sur Crăciun „Noël“, în „Langue et littérature“, Bulletin de la section littéraire“, vol. III, no.1 și 2, București, 1946, p.1012; N. Drăganu, Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomasticeii, București, 1933, p.47051; P. P. Panaitescu, Introducere la istoria culturii românești, București, 1969, p.103; Pr. Nicolae M. Popescu, Floriile și Savalia, în „Biserica Ortodoxă Română“, an. LXIII (1945), nr. 7-8, p.373; Istoria Bisericii Române, Manual pentru Institutele teologice, vol. I, 1957, p. 451; Gh. Giuglea, Notes linguistiques, în „Bulletin de la Société roumaine de linguistique“, II, Bucharest, 1965, p.33; Pr. N. Niculescu-Leordeni, Crăciunul, în „Glasul Bisericii“, an.XXV (1966), nr.11-12, p.1024-1030; Pr. I. Ionescu, Despre originea și înțelesul cuvântului Crăciun în limba română, „Mitropolia Olteniei“, an.XXIII (1971), nr.11-12, p.823-839; idem, Despre originea cuvântului Crăciun în limba română, în „Glasul Bisericii“, an. XXXIV (1975), nr.11-12, p.1264-1276 și extras.

2) Al. Graur. Puțină gramatică, II, București, 1988, p.206.

3) Tache Papahagi, Dicționarul dialectului aromân general și etimologic, ed. a II-a, augmentată, București, 1974, p.384.

4) Dicționar de istorie veche a României (Paleolitic - X), București, 1976, p.529.

5) Al. Rosetti, Asupra rom. Crăciun, în vol. În amintirea lui Constantin Giurescu la 25 de ani de la moartea lui, București, 1944, p.435-440; idem, Rom. Crăciun, în „Studii și cercetări lingvistice“, 1971, 1, p.3-4; idem, Istoria limbii române, București, 1986, p.555-560.

6) Al. Graur, Etimologii românești, București, 1933, p.78-80; idem, Crăciun, în „România literară“, an. III, 2(66), 8-1-1980, p.14; idem, Puțină gramatică, București, 1988, p.206-207.

7) Al. Rosetti, Istoria limbii române, p.558.

8) Ibidem, p.559.

9) Ibidem, p.556.

10) Ibidem, p.557.

11) DEX, 1975, p.583.

12) În Cazania de la Govora, filele 34-37, 41, iar în Cazania lui Varlaam, fișa 36. Pr.prof.dr. Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe

Române, vol.I, București, 1980, p.66, afirmă: „Pentru a evita o eventuală acuzație de arianism, Biserica noastră a înlocuit acest termen (Crăciun, n.n.) popular cu acela de sărbătoarea Născutului (tot de origine latină, cum apare în Evanghelia Învățătoare din 1642 și în Cazania lui Varlaam din 1643“. În realitate, în biserica Ortodoxă Română, ca în toate Bisericile creștine, termenul oficial a fost termenul troparului sărbătorii: Nașterea lui Hristos sau Nașterea Domnului. În cele două Cazanii, autorii lor au tradus termenul din textul slavon cu „Sărbătoarea Născutului“.

Al. Rosetti, Istoria limbii române, p.558.

Ibidem, p.559.

Termen pe care l-am întâlnit între anii 1943-1946 în com. Blăjeni, jud. Hunedoara, ca și în comunele din jur, precum și în comunele de peste muntele Vâlcan, în spre Abrud, din Țara Moșilor. Alături de Russai am reținut și cărindă-corindă și corindători, cărindar, precum și Flurii și onomasticul Flurie din lat. Floralia, Florilia. Termenul Florii este „de formație românească“ (Al. Rosetti, op.cit., p.174). Termenii: Rusai, cărindă-corindă, Flurii, Flurie, vin din epoca dacoromană (sec.II-VI, VII) în limba română.

Al. Rosetti, op.cit., p.558.

I. Ionescu, Originea cuvântului ler în limba română, în „Limba română“, XL, 1991, 5-6, p.265-267.

Al. Graur, Putină gramatică, II, 207.

Ibidem; Petru Caraman, Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi, Iași, 1931, p.36, nota 1.

H. Leclercq, Nativité de Jésus, în „Dictionaire d'archéologie chrétienne et de liturgie“, tom. XII, première partie, col.908.

Migne, P.G., t.XLIX, 365; Vasile Mitrofanovici, Liturgica Bisericii Ortodoxe, 1929, p.127.

Constituțiile Apostolilor, lib.V, cap.13, lib.VIII, cap.33; Badea Cireșanu, Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creștine Ortodoxă de Răsărit, tom.III, București, 1912, p.273; Scrierile Părinților Apostolici dimpreună cu așezămintele și canoanele apostolice, traduse din original de Pr. Ioan Mihăilescu, Econom Matei Pâslaru și Econom C.N.Nițu, vol.II, 1928, p.3-14.

Vasile Pârvan, Contribuții epigrafice la Istoria creștinismului dacoroman, București, 1911, p.109; Petru Caraman, op.cit., p.76.

Vasile Bogrea, Pagini istorico-filologice, Cluj, 1971, p.169; Al. Rosetti, op.cit., p.111.

Vasile Pârvan, op.cit., p.111.

B. Botta, Les origines de la Noël et de l'Epiphanie, Louvain, 1932; J. B. Thibault, La solenité de Noël, în „Echos d'Orient“, nr. 118, 1920.

Petru Caraman, op.cit., p.63.

Ibidem.

Petru Caraman, op.cit., p.41; Ion Ionașcu, Ceasornicul istoriei, în „Magazin istoric“, 8(41), august, 1970, p.63.

În latină verbul calo,-are, de unde calatio,-onis, are sensul de a chema, de a convoca, precum și de a vesti (M. Stăureanu, Dictionar latin-român, ed. Scrisul Românesc, Craiova, (f.a.), p.41; F. Cabrol, Annonce

des fêtes, în „Dictionaire d'archéologie et de liturgie“, tom. premier, deuxième partie, Paris, 1924, col. 2230-2255; Vasile Mitrofanovici, op.cit., p.130.

- 31) Ion Ionescu, Termeni de cultură creștină dacoromană, în „Limba română“, 1991, 1-2, p.61-63; idem, în „Studii Teologice“, an XLIII (1991), 1, p.94-95.

MEDALION

FIGURI DE SCRITORII BISERICEȘTI DIN EPOCA STRĂROMÂNĂ

TEOTIM DE TOMIS

- episcop, misionar, scriitor -

de Preot Corneliu IROD

Glumind, un cunoscut scriitor român spunea acum 15-20 de ani că istoria prezentă e ușor de scris, cea viitoare - și mai ușor, în schimb istoria trecută e greu, aproape imposibil de scris... O glumă amară, dar care până nu de mult reflecta o tristă realitate. Dovada cea mai bună este chiar tema pe care o abordăm azi.

Deși în ultimele decenii s-a bătut multă monedă pe chestiunea etnogenezei poporului român, pe permanența și continuitatea dăinuirii noastre în spațiul carpato-danubiano-pontic, cu toate acestea erau eludate cu bună știință, argumente de excepțională importanță. De aceea se și spune cu îndreptățire, că vreme îndelungată cultura românească a fost văduvită de esențiale izvoare de cunoaștere a originii poporului român și a începuturilor spiritualității noastre. Perioada ignoranței în acest domeniu (adică ultima jumătate de veac) a fost atât de prohibitivă încât a provocat un păgubitor hiatus. Căci cine - în afara puțin numeroșilor teologi, istorici, arheologi, literați și etnologi - mai poate vorbi astăzi avizat despre Niceta de Remesiana, un Laurențiu de Novae, un Teotim de Tomis sau despre Sf. Ioan Cassian, Dionisie cel Mic și, desigur, de Ulfila, Auxențiu de Durostorum, Maximin sau Paladiu de Ratiaria? Din păcate, extrem de puțini. Or, nașterea poporului român, continuitatea și dăinuirea noastră în spațiul vechii Dacii nu pot fi nici înțelese deplin, nici argumentate suficient (pentru Istorie, dar și pentru cei ce le neagă) fără însemnatul aport al literaturii noastre patristice. Iar literatura patristică a Dunării de Jos (ca tezaur patristic autohton al Bisericii Ortodoxe Române) este important atât pentru noi cât și pentru Ortodoxie în general. Ce-i drept, această literatură,

începând cu Sf. Niceta de Remesia, Sf. Ioan Cassian și Dionisie cel Mic și încheind cu Ioan Maxențiu, este adesea tratată în străinătate ca un produs de periferie spirituală. Nimic mai fals! Din păcate, și Bisericele Ortodoxe surori abia dacă au auzit de literatura patristică a Dunării de jos. Pe lângă aceasta, literatura antică necreștină a creat un nume rău Scythiei Minor: aici trăiau „barbari”, ținutul era bântuit de viscole și geruri și se preta „de minune” doar ca loc de exil; aici fuseseră surghiuniți Ovidiu, Audiu, Eunomiu ș.a.

Încet-încet, însă lumea află că meleagurile noastre sunt pământ binecuvântat de Dumnezeu, că știți, traco-geto-dacii, daco-romanii, adică strămoșii noștri, nu numai că nu au fost barbari, dar au creat inestimabile valori materiale și spirituale, iar poporul român s-a născut creștin.

Cu cât vom face cunoscut lumii mai des și mai pertinent personalitățile epocii străromâne (în care se includ și scriitorii bisericești) cu atât vom contribui mai cu folos la înlăturarea cenușii mincinoase care acoperă podoabele pământului strămoșesc și frumusețea oamenilor daco-romani și români. Între mândriile trecutului nostru se prenumără oameni care au scris despre patria lor, adică Scythia Minor, indiferent dacă viețuiau în lăuntrul sau în afara ei. Se spunea despre acești bărbați că erau „de neam scit”, pentru că erau din Scythia Minor, adică daco-romani sau geto-daci romanizați. Obişnuim să vorbim despre părinți „sciți” și despre literatura lor „scitică” (indiferent dacă autorii trăiau „acasă” sau la Roma, Marsilia ori Constantinopol) ca despre jaloane de referință. Și bine facem, pentru că ei sunt adevărații luminători, stele mai mari sau mai mici, sori care ne-au luminat începuturile prin puterea cuvântului dumnezeiesc; lor le datorăm norocul de a ne fi născut creștini. Din păcate, rodul trudei acestor scriitori n-a ajuns întreg până la noi. Ne-am fi putut mândri cu o comoară de mare preț. Cunoaștem însă efectul produs, iconomia, lucrarea desăvârșită: Acești sfinți părinți, prin harul, prin osteneala misionară și prin slova literaturii lor, au pregătit plămada creștină a poporului român. Și, la urma urmei, acesta este cel mai important lucru.

Din pleiada de făuritori ai literaturii noastre patristice să ne amintim azi de Teotim de Tomis. Vă mărturisesc că alegerea nu este întâmplătoare. Mai întâi, pentru că el este mai puțin cunoscut decât un Niceta de Remesia, un Ioan Cassian sau un Dionisie cel Mic, deși nu este mai puțin merituos. Iar în al doilea rând, pentru că a fost episcop de Tomis, iar Tomisul pentru Ortodoxia românească este o autentică piatră de hotar: în anul 325 are loc primul Sinod ecumenic; între cei care-au sosit la Niceea este pomenit și episcopul de Tomis (desigur, un predecesor al lui Teotim). Așadar, la începutul sec. IV, pe vremea când în Bizanț împărățea Sf. Constantin, în plin proces de formare a poporului român, strămoșii noștri nu numai că erau deja creștini, dar Biserica era temeinic organizată și se bucura de o anume autocefalie, de vreme ce-și trimitea reprezentantul la întrunirea tuturor episcopilor creștini. Eram, deci, de pe atunci creștini și nu am fost creștinați câteva secole mai târziu, cum pretind unii dintre vecinii noștri...

Cine a fost Teotim?

Despre viața celui pe care Fericitul Ieronim îl numea Theotimus Scythae Tomorum episcopus, adică „Teotim, episcop de Tomis în Scythia”, nu avem prea multe date. Nu știm nici măcar anul nașterii și nici al morții. Singurul care ne oferă mai multe amănunte despre Teotim este istoricul Sozomen (Istoria bisericească, VII, 26, P.G. 67). Aceasta precizează că Teotim era scit, adică daco-roman, că era conducătorul Bisericii din Scythia și că-și avea scaunul episcopal la Tomis. Mai aflăm că era educat în învățătura și viața monahală, că purta - ca semn

distinctiv - plete, că avea un regim alimentar frugal și nu lua masa la ore regulate, ci numai când îi era foame sau sete. Sozomen observă că aceasta este o trăsătură a monahismului de a ceda acestor necesități numai la nevoie, nu din obișnuință sau din plăcere. Înfațișarea lui și regimul lui de viață îl impuneau ca pe o figură proeminentă a monahismului daco-roman din eparhia pe care o conducea. Fără îndoială că Teotim era singurul călugăr din provincia sa și putem admite că în Scythia Minor exista o viață monahală organizată, de vreme ce însuși Seful Bisericii era un exponent caracteristic.

Sozomen ne mai spune că Teotim fusese un comat, adică făcea parte din clasa inferioară a dacilor. Nu știu cum s-a ridicat Teotim din clasa comatilor până la rangul de episcop, dar lucrul este posibil, mai ales dacă luăm în calcul faptul că în Scythia Minor un episcop creștin trebuia să fie un localnic cu sălaș stabil, cunoscător și iubitor al obștii de credincioși pe care o conducea.

Spunem că nu știm când s-a născut și când a murit Teotim de Tomis. Putem însă face anumite calcule pentru a aproxima cât mai aproape de realitate intervalul în care trăim. Știm astfel că în anul 392 Fericitul Ieronim spune despre Teotim (în *De viris Illustribus*) că este un bărbat care a scris opere și continuă să scrie. Afirmatia ne îndreptățește să credem că episcopul tomitan avea atunci vreo 40-50 de ani sau chiar mai mult; s-ar fi născut deci pe la 350. Pe de altă parte, faptul că avea relații cordiale cu Sf. Ioan Gură de Aur ne face să credem că făceau parte din aceeași generație sau că Teotim era mai în vârstă cu 10-15 ani.

Aprecierile lui Ieronim, Socrate, Sozomen și ale Sf. Ioan Gură de Aur îl prezintă pe episcopul scito-dac al Tomisului ca pe un om de profundă și aleasă cultură, admirat de contemporani pentru scrierile și viața sa.

Pe de altă parte, Sozomen insistă asupra autorității și respectului de care se bucura Teotim în țara sa. El era prețuit nu numai de băștinași, ci chiar de năvălitorii huni; Acești barbari îl numeau „zeul romanilor“, nu numai pentru că Teotim obișnuia să-i îmbuneze pe hunii care devastau regiunile scitice, dându-le mese și daruri, dar mai cu seamă pentru minunile pe care le săvârșea. Astfel, ni se povestește că o dată un hun deducând că Teotim e foarte bogat, de vreme ce oferă oșpețe și daruri scumpe, a hotărât sa-l prindă pe episcop. A folosit în acest scop un laț, dar când a dat să arunce frânghia asupra lui Teotim, brațul hunului a rămas înțepenit și ridicat în sus. Numai insistențele celorlalți huni, înspăimântați de cele petrecute, l-au înduplecat pe Teotim să se roage lui Dumnezeu pentru iertarea făptașului și eliberarea lui din lanțurile nevăzute.

Nu cunoaștem, de asemenea, împrejurările care au statornicit relațiile dintre Teotim și Sf. Ioan Gură de Aur. Se presupune (Jacques Zeiller, Les origines chretiennes dans les provinces de l'empire roman, Paris, 1918) că Sf. Ioan Hristosom, ca patriarh al Constantinopolului, l-a luat pe Teotim ca însoțitor în opera misionară din regiunea Dunării de jos, după care l-a înscăunat episcop la Tomis, mai ales că darul scitului de a face minuni a înlesnit lucrarea misionară printre ai săi și printre păgâni.

Relațiile dintre cei doi ierarhi erau, desigur, strânse și cordiale, iar Teotim îl vizita destul de des pe marele patriarh la reședința sa din Constantinopol. Celebră pentru istoria bisericii a rămas cea din anul 403, datorită intervenției dârze a episcopului de Tomis în apărarea Sf. Ioan Gură de Aur, acuzat de origenism. (Origen, marele alexandrin, este unul dintre cei mai importanți scriitori bisericești; în imensa sa operă, Origen are însă și învățături neconforme sfintelor dogme).

Sf. Ioan Hristosom a căzut pradă intrigilor urzite de patriarhul Teofil al

Alexandriei și în care a fost atras și Sf. Epifanie de Salamina. Cărțile lui Origen erau condamnate de către unii episcopi (Teofil, Epifanie, etc.) fără o motivare serioasă și fără a se preciza ce legătură avea opera lui Origen cu Sf. Ioan Gură de Aur.

Teotim de Tomis îi ia apărarea lui Origen (și implicit Sf. Ioan Hrisostom) în acești termeni: „Eu, Epifanie, nu vreau să necinstesc pe acela care a adormit demult în chip frumos și nu îndrăznesc să săvârșesc o blasfemie, condamnând lucruri pe care cei dinaintea noastră nu le-au înlăturat, mai ales că știu că în cărțile lui Origen nu se află nici o învățătură rea. /.../ cei care insultă acestea uită că insultă chiar acele lucruri, despre care tratează aceste cărți“.

A se observa că argumentația episcopului tomitan este de ordin moral: 1) nu poate fi atacat un om mort, care este în imposibilitatea de a se apăra și care, pe deasupra, a murit frumos, adică în credință (aluzie la moartea martirică în 254 a lui Origen); 2) nici predecesorii n-au condamnat opera lui Origen (afirmație parțial valabilă, întrucât în anul 232 Demetru al Alexandriei îl acuză pe Origen de erezie, dar episcopul scit ignoră acest lucru) și 3) condamnarea cărților lui Origen însemna implicit sau măcar parțial și condamnarea obiectului lor, adică a Sf. Scripturi. (în paranteză fie spus, inflăcărata apărare a lui Teotim n-a avut rezultatul dorit, pentru că Sf. Ioan Gura de Aur a fost depus de către un sinod local, iar împăratul Arcadius și împărăteasa Eudoxia îl exilează; Sfântul revine din surghiun, dar este exilat din nou, de această dată în Cucuz, unde moare în anul 407.). Argumentația lui Teotim de Tomis este de o rară frumusețe și delicatețe morală.

Din păcate, nici opera lui Teotim de Tomis nu ne este cunoscută. Aș spune însă că totdeauna trebuie să și dăinuiească nădejdea unor descoperiri viitoare. Deocamdată însă, posteritatea este nevoită să se mulțumească cu puține lucruri referitoare la opera lui Teotim. Am în vedere mai întâi mențiunea Fericitului Ieronim din istoria sa literară: „Teotim, episcop de Tomis, în Scythia, a publicat în formă de dialog și în stilul vechii elocvențe opere scurte și comatice (alcătuite din fraze scurte). Aud că mai scrie și alte lucruri.“ (De viris illustribus).

Laconica precizare ieronimiană ne face să înțelegem că Teotim cultiva o veche tradiție literară greco-latină, preluată și de literatura creștină. Omiliile sale aveau, deci, stilul vechii arte oratorice. Limba operelor sale era greaca (în acea vreme, la Tomis vor fi fost mulți credincioși greci), dar creațiile sale literare erau destinate și unor cercuri mai largi de cititori, dincolo de hotarele Episcopiei Tomisului, în lumea cultă și pretențioasă a teologiei răsăritene. E de presupus, însă, că pentru misiunea internă Teotim s-a folosit în scrierile sale și de limbile autohtone: geta, scita, gotica, latina.

De mare însemnătate informațională pentru opera autorului nostru este mențiunea Sf. Ioan Damaschin făcută în Sfintele Paralele, din care reiese că Teotim a scris o omilie la cuvintele din Sf. Evanmgheleir a lui Matei (5,23): „Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar...“ este o piesă literară cu caracter pur duhovnicesc, probabil în legătură cu pregătirea credincioșilor pentru Sf. Împărtășanie.

Valoarea mențiunii este dublă:

1) a fost făcută de Sf. Ioan Damaschin, care a trăit patru veacuri mai târziu. Numai o operă de mare valoare străbate veacurile, cum vor fi fost scrierile lui Teotim, dacă au ajuns până în secolul VIII;

2) Sf. Ioan Damaschin nu numai că citează din opera lui Teotim de Tomis, dar face extrase din ea, ceea ce presupune că avea opera la îndemână. De aici rezidă și speranța noastră că, poate, creația lui Teotim nu s-a „împotmolit“ la

mijlocul sec. VIII, ci a continuat să străbată vremile până la noi și într-o zi românii, alături de întreaga Ortodoxie, vor avea bucuria s-o cunoască integral.

Fragmentele păstrate prin Sf. Paralele dovedesc că Teotim era preocupat de probleme morale, mai cu seamă de râvna după desăvârșirea monahală. Nu este momentul unor referiri critice sau exegetice, dar nu mă pot opri să nu ilustrez printr-un singur exemplu frumusețea și profunzimea gândirii episcopului tomitan. astfel, referindu-se la păcat, Teotim spune că cel ce păcătuiește cu cugetul, prin însăși rapiditatea gândului, săvârșește păcatul complet, pe când faptele pot fi întrerupte de multe lucruri. Ideea își are izvorul în Sf. Evanghelie și Filocalia patristică, dar cât de minunat și de limpede este exprimată de Teotim!

Sf. Ioan Damaschin mai citează un postulat al lui Teotim: „A-ți aminti cu adevărat de Dumnezeu înseamnă a-ți aminti de viață; a uita de Dumnezeu înseamnă a muri.“. Formularea episcopului nostru are valoare de sentință eshatologică.

Încheind aceste puține considerații despre Teotim de Tomis, se poate pune întrebarea: Ce rost are prezentarea unui scriitor, atâta vreme cât nu avea date esențiale despre viața lui, ba, mai mult!, nu i s-a păstrat nici opera? La prima vedere, nedumerirea pare justificată. Dar numai la prima vedere, pentru că la o aprofundare mai atentă vom descoperi cel puțin trei mari argumente de îndreptățire:

1) E adevărat că nu cunoaștem în amănunt viața lui Teotim de Tomis; e la fel de adevărat că nu-i cunoaștem integral nici opera, dar cunoaștem în schimb efectele vieții, activității și operei sale. cunoaștem ogorul trudei sale, cunoaștem roadele strădaniilor și a creației sale. Acestea sunt: învățătura curată, ortodoxă, care împodobește tradiția Bisericii noastre strămoșești; suntem noi. Da, noi cei de azi. suntem români și suntem creștini ortodocși datorită unor stâlpi ai credinței, între care la loc de cinste și de nădejde stă Teotim de Tomis. El n-a fugit nici din fața hunilor, nici din fața altor năvălitori, nici din fața ereziilor, ci și-a apărat poporul, rămânând în furtună alături de el, folosindu-se de armele cu care le-a înzestrat Dumnezeu: Cuvântul, bunătatea, diplomația și facerea de minuni.

2) De sub pulberea timpului a fost scoasă Troia, au fost scoase cetățile Mesopotamiei, arta și cuneiformele, au fost descifrate hieroglifele egiptene, au fost descoperite manuscrisele de la Marea Moartă. De ce într-o bună zi, cum spuneam, nu s-ar afla și operele lui Teotim de Tomis?

3) Dar chiar dacă aceasta s-ar dovedi o speranță deșartă, chiar dacă până la sfârșitul veacurilor n-am afla nimic în plus față de ceea ce știm astăzi despre Teotim de Tomis, avem datoria sfântă de a proba că suntem vrednici să ne numim urmași ai săi. Avem datoria să urmăm pilda lui Sozomen, a Fericitului Ieronim și a Sf. Ioan Damaschin de a-i duce numele și faima peste veacuri, ca a unuia care a împodobit și îmbogățit literatura noastră patristică și ca a unuia care a vegheat nașterea noastră creștină.

NICOLAE OLAHUS (NICOLAE ROMÂNUL)

- 1493 - 1568 -

Pr. I. Ionescu

Se împlinesc în anul 1993 cinci sute de ani de la nașterea celui dintâi mare umanist european de origine română.

După tatăl său Stoian (Stefan) Olahus era originar dintr-o familie înrudită cu a Basarabilor Draculești din Tara Românească de la Curtea de Argeș, refugiată în Transilvania din cauza intrigilor și a luptelor pentru domnie dintre cele două familii rivale, a Dăneștilor, din dan Voievod (1384-1386), și a Drăculeștilor, din Mircea cel Bătrân (1386-1418), fratele lui Dan Voievod.

Țara Românească era considerată de Nicolaus Olahus „patria mea paternă”, în timp ce în Ungaria, „doar oaspe eram” (ast hic velut hospes eram). Din cele două diplome de înnobilitare, aflate în arhiva națională din Budapesta, în cadrul arhivei familiei Esteházy, prima eliberată în 1548, iar a doua în 1558 de Ferdinand I, regele Ungariei, apoi împărat german, se vorbește despre nobilitatea și blazonul lui Nicolaus Olahus. În cele două diplome de înnobilitare se menționează: „Or, printre acestea, valahii, conaționali tăi, nu au cătuși de puțin originea cea mai de pe urmă. Într-adevăr, se știe că ei se trag chiar de la Roma, cetatea stăpână a împăraților și că au fost așezați într-o foarte bogată parte a Daciei, care se numește Transalpina, spre a opri incursiunile vecinilor în provinciile romane. De aceea, ei chiar și acum pe limba lor se numesc romani. Inorogul reprezintă deci noblețea, dar în același timp și spiritul tău. Căci ceea ce la o fiară este sălbăticie, la om se numește vitejie, calitate de care neamul tău a excelat, dând naștere multor conducători dintre cei mai vestiți. Printre aceștia se spune că au strălucit, în chip cu totul deosebit, atât Ioan Huniade, tatăl vestitului rege Matia, cât și strămoșii săi”.¹⁾

În diploma de înnobilitare a cancelariei ungare, dată de regele Ungariei Ferdinand I, în 1558, prin care i se acorda titlul de baron al Imperiului, cinste de care nu se bucurase nici un român înaintea lui, îl arată pe Nicolaus Olahus, pe de o parte înrudit cu Vlad Dracul (Dracula) (1436-1442; 1443-1446), cu Mihnea cel Rău (1508-1510), fiul lui Vlad Țepeș (1448; 1456-1462; 1476) și cu Mircea cel Bătrân (1386-1418), iar pe de altă parte, înrudit cu Iancu Huniade și cu Matei Corvin. „Din informațiile demne de încredere am cunoscut că tu îți tragi originea din neamul străvechi al voievozilor românilor; ești născut din tatăl Stefan Olahus, bărbat vestit, în vremea căruia câțiva inși din familia ta, anume principii Dracula, Mihnea și Mircea, au fost voievozii daci în Transalpina, care acum este patria valahilor (românilor)... Prea vrednice de amintit sunt aceste fapte arătând podoabele originii și națiunii tale, pe care tu, ca urmaș al virtuții părintești, ai fost hotărât din vârsta fragedă a prunciei nu numai să le păstrezi, ci și să le sporești...”²⁾

Un element de luat în considerare este și stema lui Nicolae Olahus. În insigna de la portretul său din 1560, pe banda scutului heraldic se arată ca figură un licorn (inorog), alergând spre dreapta. Ținând seama de dragonul lui Vlad Dracul, spune A. Sacerdoțeanu, „nu încapă nici o îndoială că heraldic aici avem de-a face cu schimbarea unei figuri himerice cu alta. Pentru un ierarh al bisericii dragonul sau dracul nu putea fi o nobilă heraldică”.³⁾ Explicația prezenței licornului (inorogului) în stema lui Nicolae Olahus este alta. În armoaria în piatră a voievodului Nicolae Basarab, provenind de la clopotnița bisericii mănăstirii din

Curtea de Argeș, ctitoria sa, prezentată și studiată de Pavel Chihaiia,⁴⁾ apare ca figură heraldică licornul (inorogul) împungând și învingând dragonul. Prezența licornului (inorogului) în stema lui Nicolaus Olahus amintea de strălucitul voievod al ctitoriei de la Curtea de Argeș, ca și politica sa religioasă și antiotomană, pe care o preconiza și Nicolaus Olahus, o dovadă a înrudirii sale cu voievozii Țării Românești.

Bunicul lui Nicolaus Olahus se numea Manzilla (Mănoilă, Mânzilă sau Mașil) de Argeș, care s-a căsătorit cu Marina, sora lui Iancu de Hunedoara; din această căsătorie au rezultat mai mulți copii, dintre care doi se numeau Stanciul și Stoian alias Ștefan. Stanciul a avut doi fii, pe Petru de la Argeș și pe Dan, în timp ce Stoian (Ștefan), căsătorit la Sibiu cu Barbara Huszar-Császár, „ne-a născut fii pe mine și pe Matei, iar fiice pe Ursula și Elena“.⁵⁾ Căsătoria lui Manzilla cu Marina, sora lui Iancu Huniade, ar fi avut loc pe vremea uneia dintre intervențiile ostile ale lui Iancu Huniade împotriva lui Vlad Dracul (1442 sau 1446). Manzilla va fi fost atunci unul din protejații lui Iancu, pe timpul când acesta era voievod al Transilvaniei. Într-o carte din 12 septembrie 1523 a lui Vladislav Voievod (Vladislav al III-lea, aprilie 1523 - noiembrie 1523), nepotul lui Vladislav al II-lea (1447-1448; 1448-1456), fiul lui Dan al II-lea (1420-1431), este amintit și Radul Mașil șetrar, nume înrudit cu Manzilla, pe care A. Sacerdoțeanu, îl consideră frate cu Stanciul și Stoian (Ștefan), fiii lui Manzilla de la Argeș.⁶⁾

Nicolae Olahus povestește și motivul fugii tatălui său din Țara Românească. „Dracula Vodă (Vlad Țepeș) punând mâna pe putere l-a ucis pe unchiul meu Stanciul cu securea. Dar Ștefan, copil încă (paene puero), scăpând de tirania acestuia a fugit la regele Matei“. (Hungaria, cap. XII)⁷⁾

După relatarea izvoarelor, tatăl lui Olahus s-a refugiat în Transilvania în timpul lui Vlad Țepeș și al lui Matei Corvin. Nu se poate însă preciza dacă este vorba de prima sau de a doua domnie a lui Vlad Țepeș. Probabil să fie vorba de a doua domnie. Începând cu anul 1492, se întâlnește numele său în socotelile orașului Sibiu. Se presupune că Stoian, respectiv Ștefan Olahus, după numele său folosit în Transilvania, și-a petrecut copilăria la Sibiu, unde s-a ocupat la început cu negoțul, și unde s-a și căsătorit. La maturitate a intrat în slujba vărului său, regele Matei Corvin. Ca recompensă pentru serviciile aduse, în anul 1504, Ștefan Olahus a fost numit „judex regius“ (primar) al Orăștiei, iar mai apoi „prefectus salinarum“, prefect al salinelor din Transilvania, împotriva cărei numiri s-au ridicat scaunele săsești. În 1520 este înlocuit de fiul său mai mic, Matei. Între timp, cum rezultă din testamentul său din 1552, când era „gârbovit de ani“, Ștefan Olahus se recăsătorise cu Iogda sau Iodgia. Regele Matei Corvin ar fi vrut să-l așeze domn în Țara Românească, dar el a preferat să-și ducă o viață liniștită.⁸⁾

Despre viața lui Nicolae Olahus, care a avut o ascensiune atât de excepțională la vremea sa, cunoaștem că s-a născut la Sibiu, în ziua de 10 ianuarie. A învățat carte în orașul său natal și apoi, începând din 1505, la Școala capitulară din Oradea, una din primele focare ale umanismului în Europa răsăriteană, adevărată pepinieră de secretari și diplomați pentru curtea de la Buda, limba de predare fiind latina, iar programa de învățământ era copiată după acelea ale școlilor similare din Occident. Cei șapte ani petrecuți de Nicolae Olahus în acest colegiu, până în 1512, începând de la vârsta de 17 ani, au avut o puternică influență asupra formării sale intelectuale. Pentru sânguința sa la învățătură și ținându-se seama atât de originea lui voievodală, cât și de serviciile aduse de tatăl său regatului, Nicolae Olahus a fost numit în 1510, pe când era în clasa a III-a a quadriviumului, paj al regelui Vladislav

al IV-lea (1490-1516), pe care l-a servit până la moartea acestuia, survenită în ziua de 13 martie 1516, când a părăsit curtea pentru a se dedica exclusiv studiilor și Bisericii. Își completează educația timp de un deceniu (1516-1526). La 19 ani, în 1516, este numit secretar al episcopului de Pécs, Szakmári György. În iulie 1518 este hirotonit preot și numit canonic de Pécs. În 1522 este numit protopop de Komárom și canonic-rector de Strigoniu (director de studii al școlii capitulare arhiepiscopale). Timpul și l-a petrecut mai mult în biblioteci și amfiteatre, traducând din istorici și poeți elini și latini, scriind el însuși poezii apreciate de contemporani.⁹⁾ La 16 martie 1526 a primit funcția de secretar și consilier al regelui Ludovic al II-lea (1516-1526). Înainte de a părăsi Buda, în campania sa cu Soliman Magnificul, Ludovic al II-lea îl numește pe Nicolae Olahus, la 21 martie 1526, secretar și consilier al soției sale, regina Maria, sora lui Carol Quintul, și a arhiducelui Ferdinand, regele de mai târziu al Ungariei. După dezastrul din 29 august 1526, carmata maghiară este distrusă la Mohács și când își pierde viața și udovic al II-lea, Nicolaus Olahus o însoțește pe regina Maria văduvă într-o lungă pribegie prin Europa, poposind în diferite orașe din Slovacia, Bohemia, Moravia, Austria și Germania, pentru a se opri o vreme mai îndelungată la Augsburg. În dieta imperială ținută aici, în 1530, Nicolae Olahus, numit între timp, în 1527, de regele Ferdinand custode (tezaurar) de Alba Regală și canonic al bisericii din Fehérvár, a luat cuvântul în fața împăratului și a părinților germani, cerându-le să alcătuiască o coaliție care să lupte împotriva turcilor, coaliție care însă nu s-a putut alcătui.¹⁰⁾

Din Augsburg este datată din 1 iulie 1530 prima scrisoare a lui Nicolaus Olahus către prințul umaniștilor, Erasmus din Rotterdam (1446-1536), autorul cunoscutului pamflet, Elogiul nebuniei (1509), refugiat pe atunci în Elveția. Nicolaus Olahus îl asigură pe Erasmus de admirația sa: „Deși nu îți sunt cunoscut personal, totuși îmi ești așa de drag și cunoscut din deasa lectură a operelor tale, că nu mă socot mai prejos decât nici unul din aceia care zilnic trăiesc în societatea ta“.¹¹⁾ În această scrisoare Nicolae Olahus îi mulțumea lui Erasmus, în numele reginei, pentru tratatul pe care sub numele „De Vidua christiana“ îl scrisese ca să o consoleze pe regină. Erasmus îi răspunde și o corespondență se leagă între ei, care durează până la moartea filosofului, întâmplată la 12 iulie 1536.

S-au păstrat vreo 40 de scrisori schimbate între cei doi mari umaniști, care n-au ajuns să se vadă niciodată. ultima scrisoare cunoscută a lui Erasmus către Nicolaus Olahus este din 22 aprilie 1534, iar ultima scrisoare a lui Nicolaus Olahus către Erasmus este din 25 iulie același an. În cinstea marelui său prieten, cu prilejul morții sale, Nicolaus Olahus a scris vreo cinci epitafe, 4 latinești și unul grecesc.¹²⁾

În 1531, Nicolaus Olahus își urmează suverana în Țările de Jos, unde Carol Quintul, fratele ei, o numise regentă, în locul mătușii sale Margareta, decedată în 1530, și asistă la 6 iulie 1531 la festivitățile instalării reginei Maria a Ungariei ca regentă.

Între 1532 locuiește, pe rând, din mai până la sfârșitul lui decembrie, în localitățile Andenardenn, Gand, Bruges și Mons, și apoi în Bruxelles, unde va sta 10 ani și va activa ca secretar, consilier, apoi ministru al regentei. curând va deveni o personalitate de vază și se va remarca și ca poet și istoric.

Poeziile sale, difuzate prin scrisori și în manuscrise, tipărite parțial începând cu 1537, Elegia la mormântul lui Erasmus din Rotterdam și apoi în volum, în 1906, de St. Hegedüs¹³⁾, și în 1934.¹⁴⁾ Printre poeziile lui Nicolaus Olahus, numit de un contemporan „poeta ornatissimus“,¹⁵⁾ se numără mai multe epitafe, scrisori către

prieteni în versuri, felicitări, epigrame, o satiră și altele, compuse într-o latină clasică, sub influența lui Ovidiu, și parte în limba greacă. Cele mai prețioase, atât prin idei și adâncimea sentimentului, cât și prin realizarea poetică, sunt elegiile scrise în 1536, la moartea prietenului său Erasmus¹⁶⁾, și la aceea a fratelui său mai mic, Matei, fost judec la Orăștie, mort la 40 de ani.¹⁷⁾

Ca poet neolatin, spune George Ivașcu, considerându-l ca primul poet român de limbă latină, multe din compunerile sale poetice, caracterizate de el însuși cam silvestre, au doar o funcție epistolară sau protocolar-mondenă, implicând și epitaful, dar făcând și elogiul; prieteniei (pigmentată de tonalitatea Tristelor ovidiene). A făcut și epigrame, dintre care una de spirit la adresa casierului reginei, om cu mâna strânsă.¹⁸⁾

Redăm una din poeziile lui Nicolaus Olahus, din Carmina, în traducerea lui St. Bezdechi:¹⁹⁾

Rugăciune

Sfânt Dumnezeu, ce-ai zidit pământul și marea și cerul,
 Tu, ce cu-n semn pironesti aștrii de foc în țării;
 Tu, dup-al Căruia plac se-nvârte-n orbita-i lucioasă
 Luna și soarele aprins de fugarii cei iuți;
 Tu, ce hrănești a pământului rodnic seminte gustoase,
 Tu, ce cu dragostea ta pe muritori ocrotești;
 Tu, în a cărui mână se află a păcii zaloguri
 Și a lui Marte cel crunt însângerate săgeți;
 Ce să-ți aduc ca prinos, potrivit mulțumirea-mi s-arate
 Și să slăvesc mai smerit numele-ți sfânt de trei ori?
 Prea meritate pedepse ne-aduc ale noastre păcate;
 Mâna te poartă pe drept biciul ce acum ne-a lovit.
 Cum un părinte sever cu grele loviri pedepsește
 Ale copiilor săi nesăbuite greșeli,
 Astfel și Tu ne mustrezi pe noi ce-notăm în păcate
 Și după vrerea-ți, acum grele pedepse ne-am luat.
 Dat-ai ades după vesele timpuri și vremuri grozave,
 Iar după vifor și ploi, zile senine dăduși.
 Astfel, divina putere deprinsă-i să-și schimbe purcesul
 Iarăși și iar deschizând îndurătorul ei sân.

În anii exilului (1526-1541), dar în special în anii trăiți la Bruxelles (1531-1541), Nicolaus Olahus a desfășurat și o amplă activitate epistolară, cu un caracter politic, diplomatic, științific și literar, care reprezintă, la mijlocul secolului al XVI-lea, o prețioasă contribuție la promovarea culturii umaniste. În corespondența sa, Nicolaus Olahus a avut ca model în special pe Aeneas Silvio Piccolomini (Papa Pius al II-lea) și pe Erasmus. Vasta sa corespondență a avut-o cu peste 120 de personalități ale vremii sale, din tot cuprinsul Europei, printre care s-a numărat papa Clement al VII-lea, împăratul Carol Quintul, regi, principii, voievozi, cardinali, duci, diplomați, episcopi, egumeni, literați, profesori, medici, fratele său Matei de la Orăștie, precum și prietenii din patrie. Cele 611 scrisori, trimise sau primite, câte s-au păstrat, au fost tipărite la Budapesta abia în 1875 de către Ipolyi Arnold, episcopul romano-catolic de la Oradea.²⁰⁾ În limba română, traducerea din limba

latină a unei părți din acest volum a fost tipărită în 1974.²¹⁾

La Bruxelles, una din capitalele umanismului european, Nicolaus Olahus și-a petrecut timpul și pentru pregătirea sa intelectuală. El devine unul din cetățenii de vază ai acelei „republici a literelor“. A studiat aprofundat limba greacă și la moartea lui Erasmus i-a compus epitaful în limba greacă, pe lângă o întinsă elegie în limba latină.

La cererea occidentalilor, el le oferă în 1536 lucrarea Hungaria, un fel de „Descriere a Ungariei“, scrisă în limba latină, ca un omagiu și o „ilustrare“ a țării sale adoptive, „precum și a celei de origine“. În lucrare, Nicolaus Olahus introduce informații și despre propria-i familie, ca și despre sine însuși, încât lucrarea capătă un caracter și memorialistic.

Lucrarea poartă titlul: Hungaria sive de originibus gentis regni, situ, divisione, habitu atque, opportunitatibus. Opera a fost difuzată mai întâi manuscris și mai târziu a fost tipărită în 1735 de Matthias Bel.²²⁾ O ediție științifică au dat C. Eperjessi și L. Juhász: Hungaria-Athila, Budapesta, 1938. Opera Hungaria (1536) a fost urmată de istoria lui Attila și de un scurt Chronicon, în parte autobiografic, consacrat evenimentelor din timpul lui Matei Corvin, până la mijlocul secolului al XVI-lea. Dintre publicațiile sale făceau parte „și celebra carte de ritual, apărută în 1560 la Viena, sub titlul: Ordo et Ritus Sanctae Mitropolitanae Ecclesiae Strigoniensis, wibus Parochi et alii animarum Pastores in Ecclesiis suis uti debent (în fruntea căreia se află și portretul său)²³⁾.

O însemnătate deosebită o prezintă pentru noi lucrarea Hungaria, în care sunt consacrate în mod special capitole despre Țara românească, despre Moldova, despre Transilvania și Banat, despre toate provinciile vechii Dacii locuite de români, a căror origine română și unitate de limbă o afirmă, primul dintre cărturarilor români, pe baza propriilor observații, a izvoarelor istorice și a urmelor arheologice.

„Muntenia, care pe vremuri se spune că a fost botezată Flaccia, de la Flaccus, ce dusese odinioară acolo o colonie romană, se întinde de la munții prin care se desparte de Transilvania până aproape la Marea Neagră, țară de șes, cu puține ape. Spre miază-noapte se mărginește cu roxanii, care se numesc acum ruteni; spre miază=zi cu acea parte a Ungariei care e în vecinătatea cetății Timișoara și a câmpiei Maxons (Deliblat în Banatul iugoslav; spre răsărit e despărțită de Moesia Inferioară prin fluviul Dunărea“.

În știrile despre Moldova spune: „În vremea noastră (1536) domnește în Moldova voievodul Petru (Rareș). Moldovenii au aceeași limbă, obiceiuri și religie ca și muntenii, se deosebesc întrucâtva numai prin îmbrăcăminte. și se țin mai de neam și mai de ispravă decât muntenii. Au cavalerie excelentă. Adeseori au părăsit pe regele Ungariei, și deseori au purtat război cu polonii. În timp de război se zice că pot ridica o oaspe până la 40 de mii de oameni. Limba lor și a celorlalți valahi a fost cândva romană, căci ei sunt colonii de romani. În vremea noastră limba lor se deosebește foarte mult de a lor (= a romanilor). decât, multe din cuvintele lor pot fi înțelese de latini“.

Prefigurând pe marele revoluționar N. Bălcescu, spune că „Transilvania e încinsă peste tot de munți înalți, mai ales de acea parte, unde se desparte de muntenii: printr-o singură parte, care se află spre nord și spre moldovenii, are acces mai ușor /.../ Întreaga regiune e alcătuită alternativ din șesuri și păduri, întretăiată de ape cotite și bifurcate /.../, plină de pământ roditor. Bogată în vin, precum și în aur, argint, fier și alte metale și, în plus, plină de sare; cât se poate de îmbelșugată în boi, fiare, urși și pești, așa că nu poate învinui firea că n-ar fi

îngrămădit în acest ținut toate bunătățile traiului... În ea sunt patru națiuni: unguri, săcui, saxoni și valahi. Între aceștia, saxonii sunt considerați cei mai slabi în război. Ungurii și săcuii se slujesc de aceeași limbă, numai cu săcuii au câteva cuvinte specifice graiului lor /.../ Sașii se socotesc a fi coloniști ai saxonilor din Germania, aduși de Carol cel Mare, lucru care se adeverește prin potrivirea limbilor acestor două popoare.

Valahii se socotesc a fi colonii romane. dovadă de acest lucru e faptul că au multe cuvinte comune cu limba romană. Monede romane se găsesc multe în acest loc și ele constituie un neîndoielnic semn al vechimii stăpânirii romane prin părțile acestea“.

„Vlahii în limba lor își zic rumunyi (rumâni), adică romani, și socot că vorbesc rumunyeschte (rumânește), adică în limba romanilor“.²⁴⁾

Referindu-se la Banat, dă informații despre Podul lui Traian de la Drobeta-Turnu Severin, pentru care învățatul umanist citează Istoria Romană a lui Dio Cassius, scrisă la începutul sec. al III-lea d. Hr. el dă și textul inscripției ce ar fi fost săpată pe pod, care nu se găsește în Istoria Romană a lui Dio Cassius. Peste un secol și jumătate, reproducând această inscripție, stolnicul Constantin Cantacuzino, primul român care citează și utilizează opera lui Nicolaus Olahus, afirmă că ea s-ar fi aflat pe o piatră de la capătul podului, ce a fost dusă în Transilvania.²⁵⁾ Nicolaus Olahus se dovedește astfel a fi fost un strălucit premergător al lui Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir și al Școlii latiniste din Transilvania, care au dus mai departe și au răspândit ideea originii latine și a unității poporului român.²⁶⁾

În 1542 părăsește definitiv Țările de Jos, fiind chemat la curtea regelui Ferdinand I. În august 1543 este numit episcop de Zagreb, dar este reținut la curte ca să îndeplinească funcția de cancelar pentru teritoriile libere ale Ungariei. În 1548 este transferat de la episcopia de Zagreb la episcopia de Agria (Egger). La 7 mai 1553 este numit arhiepiscop de Strigoniu (Estergom) și mitropolit primat al Ungariei. În 1562 devine regent al Ungariei, ca locțiitor al împăratului Ferdinand I. Ajuns la treapta cea mai înaltă a ierarhiei catolice din Ungaria, Nicolaus Olahus a desfășurat o intensă activitate bisericească, fiind inițiatorul Contra-Reformei, pentru care a tipărit cărți de exegeză biblică și de ritual și a dat o atenție deosebită învățământului superior. Reorganizează școlile superioare catolice din Tyrnavia (Târnava), în Slovacia (1554). În 1559 reînființează la Tyrnavia școala capitulară, care funcționase mai înainte la Strigoniu. În școală se studiau pe lângă teologie și clasicii latini, aritmetica, astronomia și geometria. În 1560 ține un sinod la Tyrnavia, punând bazele unui catolicism activ, în spirit umanitar. În 1561 aduce pe iezuiți în Ungaria și, în același an, înființează la Tyrnavia o preparandie pentru preoți. În 1563 îl încoronează la Bratislava pe Maximilian, fiul lui Ferdinand I, ca rege al Ungariei. În 1564 rostește în catedrala Sfântului Ștefan din Viena discursul funebru pentru regele și împăratul Ferdinand I. La 19 mai 1566 înființează la Tyrnavia cel dintâi seminar teologic din Ungaria.²⁷⁾

De numele lui Nicolaus Olahus este legată și apariția stilului baroc în cultura maghiară.²⁸⁾

Nicolaus Olahus a făcut pentru Ungaria, spune I. Lupaș, ceea ce a făcut în secolul următor un alt mare învățat ierarh român, Petru Movilă, pentru învățământul din Rusia.²⁹⁾ Umanistul de origine română era un om foarte învățat, cu o remarcabilă memorie. Lucrarea Hungaria se spune că a scris-o din memorie, fără să aibă izvoare la îndemână, și bazându-se numai pe cunoștințele sale. Era o fire

pașnică și un om bun și blând la suflet, cu frică și dragoste de Dumnezeu și de oameni.

Trăsătura dominantă a caracterului său, spune Șt. Bezdechi, a fost generozitatea. A ajutat pe mulți tineri la învățătură, a ocrotit pe literați, a fost un incomparabil mecena pentru învățații vremii, a jertfit multe cărți de valoare pentru studiu. Toată viața a fost însuflețit de idealul închinat cărților, învățaturii, scrisului, școlii, bisericii, țării sale adoptive și fericirii oamenilor. s-a ocupat în special de școala din Tyrnavia, fiind precursorul învățământului universitar din Ungaria. A patronat pe scriitori și operele lor. Pe unii i-a trimis la studii la Padova, a sprijinit și le-a patronat operele, fiind înconjurat cu prețuirea unui adevărat protector. După cum nu se poate scrie biografia lui Horațiu, adaugă Șt. Bezdechi, fără a pomeni de Mecena, tot așa nu se va putea scrie biografia multora din reprezentanții umanismului secolului al XVI-lea, fără a pomeni de rolul pe care l-a jucat în viața lor Nicolaus Olahus.³⁰⁾ A fost personalitatea care și-a câștigat stima unanimă a timpului său. Arătându-i meritele de protector al literaților și erudiția sa, un contemporan al său, umanistul Cynglus, unul din protejații săi, spunea: „Orice învățat laudă pe mecenatele și sprijinitorul său și stăruie în laudele lui. Dar acesta e un lucru special ce se întâlnește în treacăt. Pe tine însă nu te laudă numai unul sau mai mulți învățați fiecare în parte: pe tine, afară de vestita Panonia... nu încetează a te lauda și alte țări în care odinioară ai petrecut și pe ai căror învățați i-ai ajutat prin aleasa și incomparabila ta dărnicie și i-ai stimulat la întreprinderi mai de seamă în republica literilor prin sfatul și banii tăi, în chip cât se poate de liberal. Și te slăvesc pe drept căci fie că luăm în considerație erudiția risipită în cărțile tale, cunoscute și apreciate de toți, fie că ținem socoteală de familia ta din care se trăgea și strălucitul rege al Panoniei, Matei Corvin..., fie că ne gândim la strălucita ta situație atât eclesiastică, cât și civilă, rămânem încredințați că în vremea noastră nu se poate găsi ceva mai nobil, mai de seamă, mai vrednic de laudă decât aceste lucruri“.³¹⁾

A murit istovit de muncă la 75 de ani, în ziua de 17 ianuarie 1568, în Bratislava, și rămășițele pământești i-au fost aduse, potrivit dorinței sale, la Tyrnavia și depuse în biserica Sfântului Nicolae, în apropierea școlii, căreia i-a purtat neștrămutata sa grijă. Pe mormântul său e săpat un lapidar distih latin:

Conditur hoc moriens tumolo Nicolaus Olahi
 Qui praesul vivens Strigoniensis erat
 (= Zace în mormântul acesta îngropat Nicolae Olahus
 Care în Strigoniu trăind, fost-a arhiepiscop)

Popoarele pe care Nicolaus Olahus (Nicolae Valahul - Românul) le-a slujit în tot timpul vieții sale în spirit irenic, atât pe maghiari, cât și pe români și pe slovaci, purtându-și numele de origine română până în tot Apusul Europei, cu admirație și prețuire, îl cinstesc cu aceeași stimă, ca pe unul din marile personalități ale culturii umanității, și-i închină, cu prilejul împlinirii a cinci sute de ani de la nașterea sa, gândul lor de recunoștință și de prețuire.

NOTE

¹⁾ Al. Tonk, Diplomele de înnobilitare ale lui Nicolaus Olahus, în „Revista arhivelor“, an.XII, 1969, 1, p.16; Șt. Bezdechi, Familia lui Nicolaus Olahus, Cluj, f.a.

- 2) Al. Tonk, op.cit.; Pompiliu Teodor, Umanistul Nicolaus Olahus, în „Revista bibliotecilor“, 1968, 1, p.49; I. S. Firu și Corneliu Albu, Umanistul Nicolaus Olahus, Texte alese. Studiu introductiv și note, Ed. Științifică, București, 1968, p.86; Aurelian Sacerdoțeanu, Stema lui Dan al II-lea în legătură cu familia Huniade și Olah, în „Revista Muzeelor“, 1968, 1, p.12, cu Tabloul înrudirii neamurilor Huniade și Olah cu Basarabii, p.14.
- 3) Aurelian Sacerdoțeanu, op.cit., p.13.
- 4) Pavel Chihaiia, Deux armoires sculptées appartenant aux voïevodes Vlad dracul et Neagoe Basarab, în „Revue Roumaine d'histoire et de l'art“, 1964, p.151-167.
- 5) Aurelian Sacerdoțeanu, op.cit., p.12.
- 6) Ibidem.
- 7) Nicolaus Olahus, Corespondența cu umanisti batavi și flamanzi, Cuvânt înainte, antologie, note și bibliografie de Corneliu Albu, Traducerea textelor din limba latină de Maria Capoianu, București, 1974, p. VIII-IX.
- 8) Al. Tonk, op.cit., p.17.
- 9) Nicolaus Olahus, Corespondența cu umanisti batavi și flamanzi, cit., p. X.
- 10) Ibidem, p. XI.
- 11) St. Bezdechi, Nicolaus Olahus, Primul umanist de origine română, Cuvânt înainte de Prof. I. Lupaș, Ed. RAM, Aninoasa-Gorj, f.a.p. 75.
- 12) Ibidem, p.76; Corneliu Albu, La correspondance de Nicolaus Olahus avec Erasme, în „Revue roumaine d'histoire“, tom. VII, 1968, 4, p.515-523.
- 13) Ediția I-a a lui Stephanus Hegedüs, Carmina Nicolai Olahi, Budapesta, 1906, în „Hungaria litterarum spectantia“, p. 371-427.
- 14) I. Fogel și L. Juhász, Nicolaus Olahus, Carmina, Lipsae, MCMXXXIV, în „Bibliotheca scriptorum medii recentisques aevorum“.
- 15) St. Bezdechi, op.cit., p.116.
- 16) L. Juhasz, De carminibus Nicolai Olaha in mortem Erasmi scriptis, estras din „Gedenkschrift zum Todestage des Erasmus von Rotterdam“, Basel, 1936, p.316-325.
- 17) G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, Literatura Română veche, vol.I, București, 1969, p.253-354..
- 18) Gheorghe Ivașcu, Istoria literaturii române, I, București, 1969, p.62.
- 19) St. Bezdechi, op.cit., p.108-109, reproducă și de I.S.Firu - Corneliu Albu, Umanistul Nicolaus Olahus (Nicolae Românul), cit., p.147.
- 20) A. Ipolyi, în „Monumenta Hungariae Historica. diplomataria XXV.“, Olah Miklos Levelezes /Corespondența lui Nicolaus Olahus/, Budapesta, 1875 (pe copertă 1876). De văzut prezentarea lucrării făcută și de Alphonse Roersch, La corespondance de Nicolaus Olahus, extras din „Buletin de la Société d'histoire et d'archéologie du Grand“, 1903, No.7, p.12, cit. G. Mihăilă și Dan zamfirescu, op.cit. p.253.
- 21) Nicolaus Olahus, Corespondența cu umanisti bravi și flamanzi, op.cit. (nota 7).
- 22) In Adparatus ad historiam Hungariae..., Pasonii, 1735, p.1-38. Tot acolo se publică și Nicolai Olahi Compendiarium suae aetatis Chronicon..., p.38-41. Reproducerea parțială, cu traducerea în limba română, la T. Cipariu, în „Arhiva pentru filologie și istorie“, nr.39, 1870, 1, p.770-775. Lucrarea este tipărită apoi și în 1763 de a. F. Kollar, împreună cu istoria

lui Attila (publicată prima dată în 1568) și cu alte documente: (Hungaria et Attila, sive de originibus gentis, regni Hungariae situ, habitu, opportunitatibus et rebus bello paceque ab Attila gestis. Libri duo, nunc primum ex codice caesareo Olahi manu emendato coniunctum editi), Vindobonae, 1763 (12) + 258 p., cit. G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, op.cit., p.251.

23) St. Bezdechi, op.cit., p.28.

24) St. Bezdechi, op.cit., p.63-64.

25) Istoria Țării Românești, în „Cronicari munteni“, I, București, EPL, 1961, p.16-22, la G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, op.cit. p. 253.

26) G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, op.cit., p.253.

27) I.S. Fîru și Corneliu Albu, Umanistul Nicolaus Olahus, op.cit., (Cronica).

28) George Ivașcu, op.cit., p.60, cit. Tibor Klaniczay, La naissance et le développement de la littérature baroque en Hongrie, în „Acta literaria Academiae scientiarum Hungaricae“, tom. III, Budapesta, 1960, p.133.

29) Doi umaniști români în secolul al XVI-lea, București, 1928, (Extras din: Academia Română. Memoriile Secțiunii Istorice, Seria III, t.VIII, mem.5); Cronicari și istorici români din Transilvania, ed.I, vol.I, edit. „Scrisul românesc“, Craiova, f.a., p.5-15; ed. II, „Scrisul Românesc“, Craiova, 1941, p.5-15; idem, din Istoria Transilvaniei, București, 1988, p.70-75.

30) St. Bezdechi, op.cit., p.31; idem, Poeziile lui Nicolaus Olahus, în „Fraților Alexandru și Ioan Lepădatu“, București, 1936, p.61-81.

31) St. Bezdechi, Nicolaus Olahus, cit., p.32; cit. v. Ioannes Cynglus, De morum in omni republica... integritate, Anvers, 1571, cit. după „Uj Magyar Muzeum“, 1858, p.232.

IN MEMORIAM

Pr. Prof. Dr. DUMITRU STĂNILOAE

S-a stins din viață în ziua de 5 octombrie 1993 unul dintre cei mai mari teologi ai Bisericii Ortodoxe, în general, și al Bisericii Ortodoxe Române în special, Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae - profesor onorar al Facultății de Teologie din București, cu puțin mai înainte de a împlini vârsta de 90 de ani.

Numit „teolog al Filocaliei“, fiind unul dintre cei mai mari dogmatişti contemporani ai Ortodoxiei, cunoscut și prețuit ca „teolog al iubirii“ - virtute teologică și temelie al întregii vieți și existențe, Parintele Dumitru Stăniloae se reflectă în iubirea „ioanică“ al marelui Apostol al Mântuitorului, în iubirea lui Hristos care se revarsă prin jertfa Sa asupra veacurilor și istoriei, asupra Omului „restaurat“;

prin credință și morală, lăsând, prin Biserică, un mesaj de nădejde și de biruință asupra răului, de optimism și de împliniri, în vederea mântuirii.

Pentru Părintele Profesor Stăniloae „Dumnezeu este iubire“.

* * *

Născut la 16 noiembrie 1903 în satul Vlădeni, Jud. Brașov, a urmat Liceul „Andrei Șaguna“ din Brașov și Facultatea de Teologie din Cernăuți, luându-și Licența în anul 1927 cu teza: „Botezul copiilor“ și doctoratul cu teza: „Viața și opera Patriarhului Teodosie al Ierusalimului și relațiile sale cu provinciile românești“ (1928). Și-a continuat studiile la Facultățile de Teologie din Atena, München, Berlin și Paris, - ca bursier al Arhiepiscopiei Sibiului.

Între 1936-1946 a predat Teologia Fundamentală, Istoria Bisericii, Dogmatica și Pastorală la Academia Teologică din Sibiu, iar din 1946 la Institutul Teologic din București, până la pensionarea sa din 1973, continuând ca profesor consultant. (Între 1958-1963 a fost arestat pentru scrierile sale).

În luna iulie 1990 a fost ales membru corespondent al Academiei Române iar în anul 1992 ca membru titular al acestei Instituții. În anul 1991 i s-a acordat titlul de „Doctor Honoris Cauza“ al Universității din București.

În afară de activitatea sa de la catedră - prin opera sa scrisă, a impus în fața Teologiei universale „principiul Filocaliei“, cu adânci rădăcini în tradiția „isihastă“ din viața monahală, pe care a căutat să o reînvioreze în spiritul hristologiei Sf. Maxim Mărturisitorul. El a căutat să susțină echilibrul între contemplația mistică și acțiune, în sensul cosmic al creștinismului.

În dogmatica sa, Pr. Prof. Stăniloae sublinia că „Biserica este comunitatea euharistică - corp sacramental al lui Hristos, spațiu al cincizecimii, locul coplesit de dragostea dumnezeiască „Trinitară“.

* * *

După decesul său, Pr. Prof. Stăniloae a fost depus în Biserica cea mare - Catedrala Patriarhului din București - unde a fost privegheat de studenții Facultății de Teologie, unde s-a citit rânduiala ortodoxă și unde mii de credincioși au venit să depună în fața sicriului său omagiul și mărturia prețurii ce-i păstrau.

Slujba înmormântării s-a efectuat în ziua de 7 octombrie de către un mare sobor de ierarhi și clerici, membri ai Sf. Sinod, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist.

În cuvântările ținute, vorbitorii au subliniat contribuția pe care regretatul Pr. Prof. Stăniloae a adus-o la îmbogățirea Teologiei Ortodoxe, odată cu sentimentul de tristețe pentru stingerea sa din viață.

Astfel, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist declara printre altele: „Prin picăturile de lacrimi ale multor inimi și priviri, se mărturisesc evlavia, credința și atașamentul pentru cel care a fost un adevărat Apostol al neamului românesc. S-ar părea că Părintele Prof. Stăniloae, de aici înainte începe adevărata sa viață și liniște, așa cum el însuși a învățat-o de la Sf. Părinți și a prezentat-o în miile de pagini pe care le-a lăsat despre însemnătatea și bogăția „vieții în Hristos“.

Înalt Prea Șfințitul Daniil, Mitropolitul Moldovei, declara: „Prezența

tinereului la înmormântarea unui vârstnic de 90 de ani este o taină explicabilă prin aceea că Pr. Prof. Stăniloae a descoperit veșnica tinerețe a Ortodoxiei. El a mărturisit că Hristos este măsura umanului într-o vreme în care omul rătăcit de Dumnezeu se considera el însuși măsura tuturor lucrurilor. El a restaurat spiritualitatea creștină și dimensiunea ei constructoare de comuniune cu Dumnezeu. Văzându-l astăzi, îmbrăcat în veșminte preoțești tragem concluzia că într-adevăr, prin tot ceea ce a scris a împlinit visul și chemarea fericită pe care a arătat-o mamei sale credincioase pe când era tânăr, aceea de a fi un vestmânt luminos, de sărbătoare, în întreaga teologie românească.“

Rev. Prof. Donald Allchin (Universitatea Oxford Anglia) spunea: „Întreaga viață a acestui mare om a fost marcată de dorința de reconciliere a elementelor opuse. A fost dotat cu inteligență ascuțită, penetrantă, riguroasă. Alături de acestea era un om al rugăciunii și al evlaviei, un mărturisitor fără seamăn al tradițiilor ortodoxe răsăritene «al tradiției Filocaliei»“.

Pr. Prof. Constantin Galeriu spunea: „Pr. Prof. Stăniloae ne-a născut pe noi, cei ce l-am cunoscut și i-am fost fii duhovnicești prin Evanghelie, prin tâlcuirea ei, ca unul din sfinții părinți ai neamului românesc. A oferit lumii, ca puțin alții, puterea spiritului, bogăția negrăită a mărturisirii lui Dumnezeu în lume, opera sfinției sale descoperă cu adevărat puterea Sf. Duh într-o mână de carne. A iubi înseamnă a trăi viața celuilalt; Pr. Stăniloae a trăit viața Bisericii unui neam întreg, al unei lumi întregi“.

Pr. Prof. Ioan Bria declara: „Pr. Prof. Stăniloae a ținut să facă din Ortodoxie o religie de toate zilele, la îndemână, pe înțelesul tuturor, un creștinism care face transparent și accesibil pe Iisus Hristos pentru toți; în elanul ei liturgic, cosmic, Biserica nu trebuie să se izoleze și să devină o sectă fundamentalistă, și spiritualitatea ortodoxă trebuie să devină un fapt de societate. Ortodoxia, în dimensiunea ei românească, are mari virtuți europene, de aceea rămâne o forță de integrare pentru tradiție și culturi diverse. A fost fericirea noastră că cel mai mare teolog ortodox european din ultimile decenii să fie român“.

Și numeroși alți vorbitori și-au manifestat tristețea pentru stingerea sa din viață, cei care s-au bucurat de învățătura lui și de dăruirea sa la altarul Bisericii străbune.

În amurg, înconjurat de sute de credincioși, a fost condus, cu flori și lacrimi, la Mănăstirea Cernica, unde stăpânește duhul Sf. Ierarh Calinic și a fost înmormântat alături de soția sa, Maria, preoteasa și unde așteaptă împreună învierea cea de obște.

Pr. David Popescu

VIAȚA BISERICESCĂ

AGENDA

de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST
pe perioada 1-15 aprilie 1993

Vineri, 2 aprilie a.c.

- a oficiat în Catedrala Patriarhală Denia Acatistului Născătoarei de Dumnezeu.

Duminică, 4 aprilie

- a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală hirotonind în preot pe C. Diacon Mihail Mălai, pe seama parohiei Vărbilău II, județ Prahova.

Luni, 5 aprilie

- a primit pe Dl. Ioan Strejan redactor șef al ziarului „Armata Română” și a transmis Cuvântul de Paști către Oștirea română.

Marti, 6 aprilie

- a primit pe arhimandritul Quais Al. Sadic, din Patriarhia Antiohiei, profesor la Facultatea de Teologie din Balamand, Liban;

- a primit pe Dl. Bill Saintsin și Dl. Andrew Hart, kongresmeni americani, împreună cu soțiile, însoțiți de domniile senatori Ioan Alexandru și Petre Drăgulescu și de Dl. Eugen Caznaș, șeful Departamentului de Relații Externe al Senatului României.

Miercuri, 7 aprilie

- a primit pe Dl. Crișan Popescu, Secretar de Stat la Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului în legătură cu construirea noii biserici de la cimitirul eroilor;

- a primit pe dl. Ion Negruțiu, Secretarul Senatului României;

- a primit pe dl. Călin Dobos, d-na Eugenia Florea, d-na Mihaela Doboș, redactori la postul de Radio București.

Joi, 8 aprilie

- a primit pe noul Președinte al Ligii Tineretului Ortodox Român, Pr. Ioan Buga, însoțit de Dl. Croitoru Ion, și Mihai Aurel, consilieri.

- a participat la adunarea consacrată împlinirii a 75 de ani de la Unirea Basarabiei cu Țara Mamă România, la Sala de Marmură a Centrului Militar Național și a luat cuvântul;

- a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;

- a primit un grup de 60 pelerini francezi, ce vizitează Mănăstirile din țara noastră, însoțiți de Dl. Gerard Stephanesco.

Vineri, 9 aprilie

- a primit pe Dl. Victor Crăciun Președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni însoțit de Dl. Grigore Vieru, membru în consiliul eparhial al mitropoliei Basarabiei;

- a primit pe P.C.Pr. Regos Teodor din St. Pitsburg, din Orlando, Florida, S.U.A.;

- a participat la Opera Română la Spectacolul Jubiliar

„Unde-s doi puterea crește“ în cadrul manifestărilor dedicate Basarabiei.

Sâmbătă, 10 aprilie

- a participat la concertul : „De la Cruce la Înviere“ - colinde de Florii și Cântări din săptămâna Patimilor, în studioul de Concerte al Radio-Difuziunii Române.

Duminică, 11 aprilie

- a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala Patriarhală la Praznicul Intrării Domnului în Ierusalim și a rostit cuvânt de învățătură.

Luni, 12 aprilie

- a primit pe P.C.Pr. Christopher Newlands, preotul Bisericii Anglicane din București;

- Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, la Sfânta Mănăstire Antim, a aprins focul în vederea pregătirii Sfântului și Marelui Mir, fiind înconjurat de un sobor de Prea Sfinți Ierarhi și preoți.

Marti, 13 aprilie

- a primit pe P.C.Pr. Dimitrios Katapidis, preotul bisericii elene din București.

Miercuri, 14 aprilie

- a primit pe Dl. Egon Lutz, consilier guvernamental al Landului Salzburg împreună cu soția, aflați în vizită de Sfintele Sărbători în Tara noastră;

- a prezidat lucrările Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor;

- a primit pe dl. Mihai Erbașu, președinte al Firmei de Construcții ce sponsorizează ridicarea unei biserici la viitorul schit unde s-au instalat Atelierele de obiecte bisericești ale Patriarhiei, în Șoseaua Olteniței nr. 255.

Joi, 15 aprilie a.c.

- a oficiat Sfânta Liturghie și sfințirea Sfântului și Marelui Mir, în Catedrala Sf. Spiridon înconjurat de membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și a rostit cuvânt de învățătură;

- a oficiat Denia celor 12 Evanghelii, în Catedrala Patriarhală rostind cuvânt de învățătură și a rostit predica.

Vineri, 16 aprilie a.c.

- a vizitat expoziția de icoane și obiecte liturgice „Răstignirea și Învierea Domnului de la Muzeul Național de Artă.

- a oficiat slujba Prohodului din Vinerea Sfințelor Patimi la Catedrala Patriarhală.

Duminică, 18 aprilie

- a oficiat slujba Sfințelor Paști la Catedrala Patriarhală și a adresat credincioșilor cuvântul de Paște;

- a oficiat a doua Înviere la Catedrala Patriarhală, împreună cu P.S. Nifon Ploieșteanul și P.S. Episcop Român Ialomițeanul.

Miercuri, 21 aprilie

- a prezidat lucrările Permanenței Arhiepiscopiei

Bucureștilor.

Joi, 22 aprilie

- a primit o delegație din partea Bisericii ortodoxe Sârbe, formată din P.S. Sava, episcop de Sumadia, P.S. Vasile, Episcop de Srem, P.S. Hrisostom, Episcop al Banatului Sârbesc, însoțiți de P.C.Pr. Vladimir Marcovi, Vicar al Vicariatului Ortodox Sârb din Timișoara.

Vineri, 23 aprilie

- cu ocazia festivităților prilejuite de readaptarea ca patron spiritual al Municipiului Giurgiu a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, a oficiat Sfânta Liturghie în Biserica Sf. Gheorghe din Giurgiu împreună cu P.P.S.S. Sava, Episcop de Sumadia, Vasile, Episcop de Srem, Hrisostom, Episcop al Banatului Sârbesc, Natanael, Vicar Patriarhal al Patriarhiei Ortodoxe Bulgare, Teofan Sinaitul Episcop Vicar Patriarhal, rostind bogat cuvânt de învățătură.

După Sfânta Liturghie a oficiat la Monumentul Eroilor Revoluției, o slujbă de pomenire, în fața Primăriei Orașului, a sfințit icoana Sfântului Mare Mucenic Gheorghe și stema orașului, consfințind readaptarea patronajului spiritual al Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, ca ocrotitor al acestor locuri;

- a vizitat Mănăstirea Comana și Atelierele de obiecte bisericești de la Popești Leordeni.

Marti, 27 aprilie

- a primit pe Dl. Bogumil Luft, noul Ambasador al Republicii Polone la București.

* * *

Luni, 3 mai a.c.

- a primit pe P. C. Preot Bengt Westholm, din Göteborg Sudia, Vicar al bisericii Luterane Suedeze, reprezentant al Organizației Ajutorului Luteran pentru Europa, însoțit de P. C. Preot Anders Hjalmarsson director pentru Europa de Est și de P. C. Pr. Erik Granhom.

Marti, 4 mai a.c.

- a primit pe Dl. Iulian Crețu, Viceprimar al Capitalei și pe Dl. Vâlceanu Gheorghe, Prefectul Capitalei, în legătură cu autorizațiile de construire de noi biserici în Capitală.

Joi, 6 mai a.c.

- a primit pe P. C. Pr. Richard Grabowski Coordonator din partea Departamentului de Asistență Creștină al Episcopiei Ortodoxe Române din America;

- a primit pe Dl. Matache Ion, director General la Pomicola-Băicoi, Dl. State Gheorghe, Director General la CAMEXIP - Băicoi, Stoicescu Marin, Director general la Baza de Aprovizionare Florești, împreună cu P. C. Pr. Iarca Daniel în vederea ridicării unei noi biserici în parohia Tufeni, Băicoi;

- a primit pe Dl. Bălănoiu Nicolae prefect de Prahova, însoțit de P. C. Pr. Protopop Arion Leon;

- a participat la concertul „Înviere prin iubire și credință“

- spectacol literar muzical, organizat de Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, filiala București și de Fundația Culturală „Memoria”, la Sala de Concerte a Radiodifuziunii și a împărțit binecuvântări organizatorilor.

Vineri, 7 mai a.c.

- a primit pe Dl. Ostrovenko Evghenii Dimitrevici noul ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Federației Ruse, discutând și aspectele relațiilor dintre Patriarhia Moscovei și Patriarhia Română, precum și situația Bisericii Ortodoxe din Basarabia a soartei celor șase români aflați în închisoarea de la Tiraspol.

- a primit pe P. C. Pr. John Matusiak, Conducător al Departamentului pentru tineret în cadrul Bisericii Ortodoxe din America, Editor al Ziarului central al Bisericii Ortodoxe din America, preot paroh la Chicago, și pe P. C. Pr. John Reeves, preot ortodox din Texas, ce au ținut o conferință: „Ce înseamnă a fi ortodox în societatea de azi”, în cadrul ciclului „Ortodoxia azi”, organizat de Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România;

- a prezidat lucrările comune ale Permanenței Administrației Patriarhale și Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor pentru posibilitatea de a se continua lucrările de la noua clădire de la Facultatea de Teologie.

Duminică, 9 mai a.c.

- a oficiat slujba Sfintei Liturghii în Catedrala Patriarhală și a rostit cuvânt de învățătură, precum și pomenirea eroilor neamului.

Luni, 10 mai a.c.

- a primit pe Dl. Petre Țurlea, membru al Parlamentului Român;

- a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Național Bisericesc pentru reglementarea situației pensionarilor Bisericii Ortodoxe Române;

- a prezidat o ședință de lucru cu personalul Editurii Institutului Biblic, cu această ocazie fiind prezentat și noul Director al Editurii, dl. Marinescu Aurelian;

- după amiază a avut o convorbire cu Dl. Theodor Meleşcanu, Ministru de Stat, Ministrul de Externe al României.

Marti, 11 mai a.c.

- a deschis lucrările Comisiei pentru Examenul de Selecționare a preoților pentru Capitală;

- a primit pe P. Cuv. Simeon, Arhim. la Mănăstirea ortodoxă „Sfântul Ioan Botezătorul”, din Essex, Anglia, și pe P. Cuv. Rafael Noica, viețuitor la aceeași mănăstire;

- a primit pr Dl. Iacob Burghiu, prim Viceministru al Cultelor și culturii, din republica Moldova, vicepreședinte al Ligii Culturale pentru Unitatea românilor de Pretutindeni - filiala Basarabiei și pe Dl. Dr. Victor Crăciun, Președinte al Ligii. De față s-a aflat și P. S.

Episcop Vichentie de la Tighina - Republica Moldova.
 - a participat la Mănăstirea Antim, la ședința Administrației Patriarhale și a Institutului Biblic Ateliere, în vederea analizării situației Atelierele de obiecte bisericești ale Patriarhiei, din Șoseaua Olteniței nr. 255;
 - a vizitat Șantierul lucrărilor de restaurare a paraclisului Mănăstirii Antim;

- a primit pe Prea Sfințitul Vichentie, Episcop de Tighina, din cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe din Basarabia însoțit de doi preoți, cărora le-a dăruit cărți de slujbă și de învățătură;

- a primit pe Dl. Kim Dae-Jung, din Coreea de Sud, personalitate a vieții culturale, propus în 1967 pentru premiul Nobel pentru Pace, aflat în vizită în România, însoțit de membri ai Ambasadei;

- a primit pe Dl. Klaus Klein, primarul orașului Baden-Baden, împreună cu soția și însoțiți de P. C. Pr. Radu Mironovici, preotul Capelei Ortodoxe Române „Mihail Sturza“ din Baden-Baden.

Joi, 13 mai a.c.

- a primit o delegație internațională din partea Organizației „Fraternitatea Internațională a Închisorilor“, condusă de Dl. Ronald Mikkell, președinte, Dl. Ronald Babb, Director pentru Europa și Dl. Graham Giles, din partea Asociației de binefacere, „Europa pentru Europa în legătură cu asistența liturgică a preoților în penitenciare;

- a prezidat lucrările Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor pentru lucrări curente;

- a primit pe Dl. Beleanu Gh., Președinte al Firmei „Migas Real“ S.R.L., și pe Dl. Niculai Mândrilă, Director General pentru ajutorul oferit construirii de noi biserici.

Vineri, 14 mai

- a primit pe Dl. Fotopulos Sotir, președintele Uniunii Elene din România, dl. Anton Nicolau, deputat, dl. George Vitanidis, Dl. Antoniadis I., P. C. Pr. Vicar Pârvu Constantin și Dl. Ion Neagu, în legătură cu reglementarea situației bisericilor grecești.

* * *

Sâmbătă 15 mai a.c.

- a primit pe Dl. Gleen Garfield Williams, împreună cu soția, fost Secretar General al Conferinței bisericilor Europene. Au participat P. S. Episcop Nifon Ploieșteanul și P. C. Pr. Prof. Dumitru Popescu, Decanul Facultății de Teologie din București.

Duminică, 16 mai

- a oficiat Sf. Liturghie la Catedrala Patriarhală.

Luni, 17 mai

- A avut loc o consfătuire de lucru cu P. C. Pr. Protopopi ai Capitalei și Sectorului Agricol Ilfov;

- a primit pe Dl. Savu Gheorghe, Prefect de Ialomița, pe

Dl. Petrescu Apostol, subprefect de Ialomița, și pe Dl. Soare D., Director la I. G. C. Ialomița;

- a primit pe Dl. Stylianos Kementzetzidis, Directorul Editurii „Ortodox Kypseli“ și pe Dl. Alexandros Taplanidis, din Tesalonic, Grecia, sosiți cu un transport de icoane, ca dar pentru Biserica soră Ortodoxă Română.

- a primit pe Dl. Karakassis Panaiotis, consilier al ambasadei Greciei la București, la încheierea misiunii sale în România;

- a primit pe dl. Pastor Hauser Martin, Profesor la Institutul de Studii Ecumenice al Facultății de Teologie al Universității din Fribourg, Elveția, doctor în Teologie al Facultății de Teologie din București;

- a primit pe Dl. Klein Klaus Andreas, împreună cu soția, Primar al Orașului Baden-Baden din Germania și pe P. C. Pr. Radu Mironovici, preot la Capela „Ortodoxă Română „Mihai Sturdza“ din Baden-Baden, Germania.

- a primit pe dl. Virgiliu Radulian, Președintele Comitetului Național Român pentru U.N.I.C.E.F., pe Dl. Mareș Toma, inspector general la Ministerul Învățământului, responsabil pentru Casele de Copii și Președinte al Federației Internaționale a Comunităților Educative U.N.E.S.C.O. Secțiunea Română;

- a vizitat Mănăstirea Căldărușani și a avut o întrevedere cu Dl. Oancea Ion, Ministru al Agriculturii, în legătură cu restituirea terenului mănăstirii.

- a primit o delegație din Municipiul Călărași, formată din preoți și credincioși în legătură cu bunul mers al vieții bisericești;

- a primit pe P.C. Vobbe Ioachim, Decan al bisericii Vechilor Catolici, paroh al parohiei Vechi Catolice din Offenbach, pe P. C. Diacon Dr. Senf Werner, de la aceeași parohie și pe Dl. Voicu Florea, aflați în vizită în România.

- a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala Patriarhală din București, împreună cu PP. SS. Nifon Ploieșteanul și Teofan Sinaitul, Vicari Patriarhali cu ocazia marelui praznic al Sfinților Împărați Constantin și Elena, hramul Catedralei Patriarhale și a rostit cuvânt de învățătură. Cu acest prilej a hirotonit în preot pe P. C. Diac. Florin Boțârcă, licențiat în Teologie, pentru parohia Ceraș, protoieria Vălenii de Munte și în diacon pe licențiatul în teologie Vasile Iulian, pentru parohia Lespezi, protoieria Câmpina.

- La invitația Prea Sfințitului Arhiepiscop Bartolomeu Anania al Vadului, Feleacului și Clujului, a vizitat centrul eparhiei Cluj unde s-a întreținut cu I. P. S. Bartolomeu și Andrei de Alba Iulia.

- a prezidat resfințirea bisericii Sf. Nicolae din Năsăud și

Marti, 18 mai

Miercuri, 19 mai

Joi, 20 mai

Vineri, 21 mai

Sâmbătă, 22 mai

Duminică, 23 mai

a oficiat Sfânta Liturghie Inconjurat de Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului și Clujului, Episcop vicar, preoți și diaconi și a rostit cuvânt de învățătură.

Marti, 25 mai

- a primit pe Înalt Prea Sfințitul Ghelasie, episcop de Ruse și Cernovo, pe Prea Sfințitul Ilarion de Târnovo, însoțiți de preoți și stareți din Biserica Ortodoxă Bulgară;
- a primit pe P. C. Pr. Radu Mironovici, preotul Capelei Ortodoxe române „Mihail Sturdza“ din Baden-Baden, Germania;

- a avut o consfătuire de lucru cu P. C. Protopopi din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor pentru analizarea unor probleme economice, administrative și de învățământ.

Miercuri, 26 mai

- a primit pe P. C. Pr. Gabriel Popescu, de la Biserica „Sfânta Maria“, din Sidney, Australia;

- a primit o delegație de sportivi din Ungaria, cu ocazia participării acestora la „Ziua întrecerii“.

Joi, 27 mai

- a săvârșit Sf. Liturghie în biserica Domnița Bălașa din București de Ziua Hramului Înălțării Domnului, cu această ocazie a acordat P. C. Pr. Paroh Pavel Zuzu, crucea Patriarhală și a rostit predica zilei;

- a săvârșit la Mormântul Eroului Necunoscut, slujba de pomenire a tuturor celor care au murit din neamul nostru pentru credință, libertate și integritatea țării.

- la Cimitirul Eroilor căzuți în Revoluția din Decembrie 1989 a așezat pergamentul cu numele eroilor, în piciorul Sfintei mese din altarul Bisericii Eroilor, aflată în construcție;

- a primit la Palatul Patriarhal pe: D-na Erminia Rikkaru Sergiopoulos și pe Dl. Hisashi Matsumoto, director al editurii „Shonen Shashi Shimbunsha“ și al Societății „Romanian Center Net Work“ din Tokio, Japonia.

Vineri, 28 mai

- a primit o delegație de specialiști din direcțiile de Învățământ Preuniversitar și Universitar ale Ministerului Învățământului condusă de Dl. Pop Romulus, Secretar de stat la Ministerul Învățământului și Dl. Pop Emil, Director general în același Minister.

Sâmbătă, 26 mai

- a avut o consfătuire cu Înalt Prea Sfințitul Daniel, căruia i-a înmănat un mesaj către Prea Fericitul Arhiepiscop Serafim al Atenei.

* * *

Marti, 1 iunie

- a primit pe Dl. Crăciunovici Dimitrie, Președintele Mișcării Vlahilor și Românilor din Jugoslavia și Dl. Geambrici Borivoi, vicepreședinte, D-na Persida Cretici, Secretară, însoțiți de P. C. Pr. Roman Emil, membru al Parlamentului României;

- a primit pe Dl. Petre Diaconu, Arheolog.

Joi, 3 iunie

- a primit pe D-na Academician Cornelia Bodea;
- a participat la Adunarea Generală a Casei de Ajutor Reciproc a Clerului, de pa lângă Arhiepiscopia Bucureștilor.

Vineri, 4 iunie

- a primit pe Dl. Belean Gheorghe, Președintele Firmei Migas Real, însoțit de o delegație de oameni de afaceri greci formată din: Dl. Ianiis Hiliokopulos, de la firma HYLIOCROM S.A., Dl. Stathis Antoniadis, de la firma Zaltar Helos, Dl. Andreas Konstantiopoulos, de la aceeași firmă și D-na Zissi Evanthia, de la firma DIKOS.

Luni, 7 iunie

- a asistat la sfințirea Bisericii Parohiei Măgurele II, cu hramul Sfânta Treime, județul Prahova săvârșită de P. S. Teofan Episcop- Vicar Patriarhal, rostind cuvânt de învățătură. A acordat Crucea Patriarhală preotului paroh Chirobocea Ion;
- a vizitat biserica din comuna Blejoi, Mănăstirea Cheia și Mănăstirea Suzana.

Marti, 8 iunie

- a participat la Conferința preoțească cu tema: „Predarea Religiei în școli. Probleme și Perspective“ în comuna Drajna, Protoieria Vălenii de Munte.

Miercuri, 9 iunie

- a prezidat lucrările Permanenței Administrației Patriarhale;
- a primit pe Dl. Prof. Paul Brown, șef al Proiectului Internațional pentru Școli, discutându-se aspecte legate de predarea Religiei în Școli;
- a prezidat lucrările Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor;

Vineri, 11 iunie

- a primit pe Dl. Victor Crăciun, Președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindenii.
- a primit un grup de cincizeci de persoane, medici și asistenți francezi din cadrul organizației „Medici fără frontiere“, aflați în vizită în România;
- a primit pe Dl. Florin Georgescu - Ministru de Stat, Ministrul Finanțelor.

Sâmbătă, 12 iunie

- a vizitat Mănăstirea Techirghiol.

Duminică, 13 iunie

- a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala Arhiepiscopală din Constanța, cu hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel, împreună cu: I. P. S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, I. P. S. Lucian, Arhiepiscopul Tomisului, I. P. S. Petru, locțiitor de Mitropolit al Basarabiei, P. S. Gherasim Episcop al Râmnicului, P. S. Calinic, Episcopul Argeșului, P. S. Roman, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, P. S. Casian, Arhiereu vicar al episcopiei Dunării de Jos, și a proclamat canonizarea pe plan local a Sfântului Sfințit Cuviosul Gherman de Dobroea.

A rostit cuvânt bogat de învățătură și a sfințit icoanele, Sfântului Gherman, Sfântului apostol Andrei, Sfântului Bretanion, Sfântului Ioan Casian, Sfinților de al

Niculitel Zotic, Kamasis, Filip și Atalos, și a Sfântului Teotim, episcop de Tomis.

Luni, 14 iunie

- a vizitat Mănăstirile Celic-Dere și Cocoș;
- a vizitat Episcopia Dunării de Jos;
- a participat la serbarea de sfârșit de an școlar la Seminarul Teologic „Sfântul Andrei“ din Galați;
- a avut o întrevedere cu I. P. S. Arhiepiscop Antim al Galaților;
- a depus o coroană de flori la Mormântul Eroilor Neamului la Troița din parcul central;
- a făcut o vizită Prea Sfințitului Epifanie la reședință.

* * *

Joi, 1 iulie a.c.

- a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Național Bisericesc;
- a primit pe Dl. Prof. Dr. Virgiliu Radulian, Președintele Secției Române - U.N.I.C.E.F., pe Maestrul Marin Constantin, Directorul Corului Madrigal, pe, Dl. Dan Brădățean, referent cu probleme culturale la U.N.I.C.E.F. și pe Dl. regizor Cristian Mihăilescu, Director General al Teatrului Liric Constanța.

Vineri, 2 iulie

- a primit pe Dl. Ion Broșteanu, Președintele de onoare al Comunității Românilor din Elveția.

Sâmbătă, 3 iulie

- a vizitat împreună cu PP. SS. Episcopi Nifon Ploieșteanul și Teofan Sinaitul, Vicari Patriarhali, Mănăstirea Cernica.

Duminică, 4 iulie

- a asistat la oficierea Sfintei Liturghii la Catedrala Patriarhală.

Marti 6, 7 și 8 iulie

- a prezidat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Vineri, 9 iulie

- a prezidat ședința de lucru a Sinodului Permanent.

Duminică, 11 iulie

- a vizitata schitul Cricov - Prahova.

Luni, 12 iulie

- a primit pe Dl. Profesor Simeon Soltarides, jurnalist la marele cotidian „ELEFTEROTHYPIA“ din Atena - Grecia;

Marti, 13 iulie

- a primit pe John E. McCarthy Episcop romano-catolic al diocesei din Austin, din Texas, S.U.A., însoțit de Michael Graden, Vicar al aceleiaș diocese. Au participat PP. SS. Episcopi, Nifon Ploieșteanul și Teofan Sinaitul, Vicari Patriarhali;

Duminică, 25 iulie

- după amiază plecare la schitul Sf. Maria Techirghiol.
- a participat la Sf. Liturghie și a rostit bogat cuvânt de învățătură la schit și la biserica Sf. Ilie din localitate.

Sâmbătă, 31 iulie

- a participat la Academia Militară la Solemnitatea înălțării de grad a absolvenților Academiei Tehnice Militare și ai Institutului de Medicină Militară promoția „Marea Unire - 75“, denumită astfel în cinstea împlinirii a 75 de ani de la Marea Unire de la Alba Iulia;

- a oficiat cu acest prilej o slujbă de binecuvântare;
 - a participat la Catedrala Patriarhală, la săvârșirea parastasului de șapte ani de la decesul Patriarhului Justin Moisescu. Au participat PP. SS. Episcopi Roman Ialomiteanul, Nifon Ploieșteanul și Teofan Sinaitul, P. C. Preoți slujitori ai Catedralei și membri ai familiei.

* * *

Luni, 2 august

- a prezidat lucrările Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Marti, 3 august

- a primit pe P. C. Pr. Vergil Vâlcu de la parohia „Învierea Domnului“ de la Chambesy - Geneva din Elveția.

- a primit pe P. Cuv. Ierom, Ștefan Nițescu de la Schitul românesc Lacu din Sfântul Munte Athos, Grecia.

Miercuri, 4 august

- a primit pe Dl. Leonti Sănduleac, ambasadorul Republicii Ucraina la București.

- a primit pe Dl. Vitorio Evangelos din Grecia.

Joi, 5 august

- a vizitat Mănăstirea Cheia.

Vineri, 6 august

- la marele Praznic al Schimbării la Față a Mântuitorului Hristos a sfințit pictura bisericii mari a Mănăstirii Cheia și a ținut cuvânt de învățătură.

- a participat la slujbă la Mănăstirea Sinaia și a predicat.

Duminică, 8 august

- a primit pe P. Cuv. Arhim. Petroniu Tănase, starețul Mănăstirii românești Prodromul de la Sfântul Munte Athos însoțit de Cuv. Ierodiac. Justinian Stoica.

Luni, 9 august

- a primit pe P. C. Pr. Petre Coman de la parohia „Înălțarea Domnului“ din Florența, Italia.

- a primit pe Dl. Prof. Dr. Univ. Alexandru Roz de la Universitatea din Arad.

Miercuri, 11 august

- a prezidat Sedința Sinodului Permanent al bisericii Ortodoxe Române.

Joi, 12 august - miercuri 18 august - s-a desfășurat vizita Sanctității Sale

Bartolomeu I, Patriarhul ecumenic al Constantinopolului, aflat în România la invitația Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În cursul vizitei în România Sanctitatea Sa împreună cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist însoțiti de delegația Patriarhiei ecumenice și de Ierarhii Sfântului Sinod au depus coroane de flori la Cimitirul Tinerilor Eroi Martiri din Decembrie 1989, și au participat la Programul Galei Naționale U.N.I.C.E.F.

S-a vizitat: Episcopia Râmnicului, Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia de Alba Iulia și Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, fiind sfințită Sfânta Mănăstire Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, județul Brașov.

Joi, 19 august

- a primit pe P. C. Gheorghe Speranță de la Parohia

Vineri, 20 august

- ortodoxă Sfânta Maria din Wellington, Noua Zeelandă.
 - a primit pe P. C. Pr. George Chișcă de la parohia Sfântul Ioan Botezătorul din Montreal, Canada, cu soția;
 - a primit pe P. C. Pr. Florea Duță, bursier al Patriarhiei Române la Strasbourg, Franța;
 - a primit pe P. Cuv. Arhim. Melchisedec, starețul Mănăstirii Putna;
 - a primit pe Dl. Ion Brânzea, bursier al Patriarhiei Române la Seminarul „Sfântul Vladimir“ din New York, S.U.A.

Duminică, 22 august

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala patriarhală din București hirotonind în preot pe P. C. Diac. Marcel Dulea, pentru parohia Radu Vodă, Protoieria Călărași și a rostit predica zilei.

Luni, 23 august

- a primit pe Dl. Prof. Dr. Cezar Vasiliu din Montreal, Canada;

- A primit pe Dl. Emil Abouzeid, din partea Mitropolitului ortodox din Zahlé, Liban.

Miercuri, 25 august

- a primit pe Dl. Senator Dr. Ion Rațiu;
 - a primit pe Dl. Gabi Ionescu, Vice-Primar al orașului Slobozia, pe P. C. Protopop Ion Nedelcu și pe P. C. Pr. Dan Chiriță, deputat în Adunarea Eparhială.

Joi, 26 august

- a primit pe Dl. Constantin Gârbea, Ambasadorul României la Moscova.

Sâmbătă 28 șiDuminică 29 augustLuni, 30 august

- a vizitat Schitul Cricov - Prahova.
 - a primit pe Dl. Iulian Crețu, Vice - Primarul Capitalei;
 - a primit pe Dl. Constantin Despotopoulos, Președintele Academiei Republicii Elene.

Marti, 31 august

- a primit o delegație a Asociației „PROP ACT“, formată din Dl. Președinte Drăghici Dan, dl. Vice -Președinte Opreșcu Dumitru și Dl. Vlad Vlad, Consilier;
 - a primit pe Dl. Senator Ioan Alexandru din Parlamentul României;
 - a primit pe P. Cuv. Arhim. Ambrosios Giakalis din partea Prea Fericitului Serafim, Arhiepiscop al Atenei și al întregii Grecii.
 - a primit pe P. C. Pr. Vasile Iorgulescu de la parohia ortodoxă română din Strasbourg, Franța, cu soția.

* * *

Miercuri, 1 sept.

- a făcut o vizită de lucru la Seminarul Teologic Liceal din București;

Joi, 2 sept.

- a participat la ședința Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor;
 - a primit pe P. C. Pr. Petre Dorobanțu de la Roma - Italia;

Vineri, 3 sept.

- a primit pe Dl. Ion Gheorghiu, ambasadorul României

Duminică, 5 sept.

la Vatican;

- a săvârșit Sf. Liturghie în Catedrala Patriarhală și a hirotonisit preot pe P. C. Diac. Emilian Țincu pentru biserica Sf. Ecaterina, Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității București;

- a primit pe D-na Ecaterina Iuga din Montreal, Canada.

Luni, 6 sept.Luni, 6 sept. -Vineri, 10 sept.

- a primit la Aeroportul Internațional Otopeni pe Grația Sa, George Leonard Carey, Arhiepiscop de Canterbury, Primat al Întregii Anglii și al Comunității Anglicane din întreaga lume însoțit de D-na Carey, Episcopul Edward Holland, Canonicul Hugh Wybrev, Canonicul Stephen Platten, Capelanul Christopher Newlands, parohul Bisericii Anglicane din București;

- s-a oficiat un Te Deum în Catedrala Patriarhală Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist rostind cuvânt de bun venit;

- s-au vizitat Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților cu mănăstirile Putna, Sucevița și Voroneț. La praznicul Nașterii Maicii Domnului Prea Fericitul Patriarh Teoctist a săvârșit Sf. Liturghie la Mănăstirea Vorona la care a asistat și Grația Sa George Leonard Carey împreună cu delegația Bisericii Anglicane;

- s-a vizitat satul Victoria din județul Botoșani - locul de naștere al Prea Fericitului Patriarh Teoctist - și biserica parohiei Victoria, ctitorie a Prea Fericirii Sale. Delegația Bisericii Anglicane, în frunte cu Grația Sa, George Leonard Carey, s-a întâlnit cu membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, cu studenți și profesori ai Facultății de Teologie a Universității București iar la biserica anglicană, în prezența Prea Fericitului Patriarh Teoctist și a unor înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe române, a săvârșit Liturghia anglicană;

- s-a vizitat Cimitirul Eroilor Martiri din Decembrie 1989; Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Grația Sa, George Leonard Carey au rostit rugăciuni de pomenire a celor căzuți în Revoluție.

A fost vizitat Spitalul „Christiana“.

La Mănăstirea Antim Grația Sa, George Leonard Carey a răspuns întrebărilor ziaristilor într-o conferință de presă. Vizita Grației Sale s-a încheiat vineri, 10 septembrie.

Sâmbătă 11 sept.

- a vizitat Mănăstirea Cernica, pentru identificarea pieselor arhitectonice de la biserica Sf. Spiridon - Vechi și inventarul interior;

- a cercetat starea bisericii parohiei Fundeniei Doamnei în vederea restaurării, de către Fundația Mircea Lucescu.

Duminică, 12 sept.

- a asistat la Sf. Liturghie săvârșită în Catedrala Sf. Spiridon-Nou din București.

Luni, 13 sept.

- a primit pe Dl. Jean Lupu, dirijorul corului de copii „Simbol“;
- a primit pe D-na Ermina Rikaru Tabata din Tokio, Japonia;
- a primit pe pastorul Wolfram Reiss, Secretarul Executiv al Colegiului de Studii pentru bursierii ortodocși de la Erlangen, Germania, din partea Bisericii Evanghelice din Germania.

Marti, 14 sept.

- a vizitat lucrările de la Mănăstirea Comana - Giurgiu.

Miercuri, 15 sept.

- a primit pe Dl. Ion Popescu, pe P. C. Pr. Ion Bănățeanu și pe P. C. Pr. Alexandru Tudor de la Banca Interconfesională Română.

* * *

Vineri, 1 oct.

- a primit pe Dl. Ion Ungureanu, Ministrul Culturii și Cultelor din Republica Moldova;

Duminică, 3 oct.

- a săvârșit Sfânta Liturghie în catedrala Patriarhală;
- a prezidat Sinodul Permanent al bisericii Ortodoxe Române, în legătură cu parohiile române de peste hotare;
- a prezidat lucrările Adunării Naționale Bisericești, pentru aprobarea înființării episcopiei Sloboziei și Călărașului cu reședința în orașul Slobozia și probleme de învățământ;

Marti, 4 oct.

- a prezidat ședința Consiliului Național Bisericesc;
- a primit pe Dl. Tony Jeaps, Director General, pe Dl. Jeremy Condor, director și pe Dl. Marius Predescu, noul Director General Adjunct al Asociației Române pentru Orfelinate.

Miercuri, 5-6 oct.

- a prezidat lucrările Sfântului Sinod al bisericii Ortodoxe Române cu o bogată ordine de zi;

Joi, 7 oct.

- a prezidat lucrările Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Munteniei și Dobrogei;

- a săvârșit slujba de înmormântare a P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, alături de Înalt Prea Sfințitii Mitropoliți și de prea Sfințiți Episcopi ai Sfântului Sinod, rostind cuvânt funebru;

Vineri, 8 oct.

- deschis și prezidat prima zi a Congresului Spiritualității românești din Balcani și zonele învecinate ce a avut loc la Herculane, unde a rostit cuvânt introductiv;

Sâmbătă 9 -

Duminică 10 oct.

- a vizitat Schitul Dragoslavele;

Luni, 11 oct.

- a vizitat mănăstirea Viforâta, pentru a vedea starea lucrărilor de pictură de la noul paraclis.

Joi, 14 oct.

- a slujit Sf. Liturghie și a rostit bogat cuvânt de învățătură la praznicul Cuvioasei Maici Parascheva în parohia Gornet, județul Prahova, protoieria Vălenii de Munte, unde se construiește o nouă biserică. Cu acest prilej a hirotonit în preot pe P. C. Diac. Nicolae Pană

pentru parohia Bertea, protoieria Vălenii de Munte și pe tânărul teolog Ion Mîrșolea, în diacon;
- a primit pe participanții la Congresul Fundației Internaționale de Caritate Omenia care au vizitat Catedrala Patriarhală și Palatul Patriarhal.

* * *

Sâmbătă, 16 oct. -

Martți, 19 oct.

Duminică, 17 oct.

- a vizitat Schitul Dragoslavele;
- a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în biserica Schitului Dragoslavele și a împărtășit cuvânt de învățătură;

Joi, 21 oct.

- a primit pe Dl. Prof. Gheorghe Ecobici și pe D-na Prof. Elisabeta Idu de la Palatul Copiilor din București;
- a primit o delegație a Ministerului Justiției formată din Dl. Petre Ninosu, Ministrul Justiției, dl. Adrian Duță, Secretar de Stat la Ministerul Justiției. Dl. General-Maior Ioan Chiș, Șeful Direcției Generale a Penitenciarelor, dl. Col. Dan Sterian, Șef Serviciu în Direcția Generală a Penitenciarelor. Cu această ocazie s-a semnat Protocolul dintre Patriarhia Română și Ministerul Justiției privind asistența religioasă în penitenciare;
- a participat la lansarea cărții „Teologie și cultură” a P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității București, la care a luat cuvântul.

Vineri, 22 oct.

- a primit pe Dl. Prof. Florin Șerbănescu și pe Dl. Prof. Sebastian Duicu de la Muzeul Cotroceni, în legătură cu colecția de icoane.

Duminică, 24 oct.

- a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Sfântul Visarion din București cu ocazia împlinirii a 80 de ani de la sfințire. Cu acest prilej a rostit un bogat cuvânt de învățătură și a hirotonisit preot pe P. C. Diac. Ion Mârșolea, pentru parohia Pădureni, Protoieria Giurgiu Nord și diacon pe tânărul licențiat în teologie Costel Turcu.

Luni, 25 oct.

- a săvârșit pomenirea eroilor, ostași români căzuți pe toate câmpurile de luptă, cu ocazia Zilei Armatei, la Mormântul Eroului Necunoscut;
- a primit pe Dl. Constantin Zăiceanu, Senator de Dorohoi și pe Dl. Deputat Teodor Clocotici în legătură cu aducerea moaștelor Cuv. Ioan de la Patriarhia Ierusalimului;
- a primit pe Dl. Ing. Nicolae Vrăbiescu, Primarul sectorului 6, pentru construirea unor noi biserici în București.

Martți, 26 oct.

- a slujit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală împreună cu Prea Sfinții Episcopi-vicari hirotonind preot pe P. C. Diac. Nicolae Constantin pentru parohia

Negreni, protoieria Videle, județul Teleorman iar la sfârșit a rostit predica.

Miercuri, 27 oct.

- a slujit Sfânta Liturghie în ziua prăznuirii Cuviosului Părinte Dimitrie cel Nou în Catedrala Patriarhală, împreună cu I.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului; P. S. Andrei, Episcopul Alba-Iuliei; P.S. Teofan Sinaitul, Episcop-Vicar Patriarhal și P.S. Roman Ialomițeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, hirotonind preot pe P. C. Diac. Lucian - Gabriel Pârlog, licențiat în Teologie, pentru parohia Ogrezeni, Protoieria Giurgiu Nord, județul Giurgiu; Predica zilei a fost rostită de I.P.S. Bartolomeu, iar Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a vorbit credincioșilor din fața reședinței;

- a primit pe Dl. Prof. Univ. Dr. Gheorghe Petrușan, Președintele Uniunii Românilor din Ungaria și pe P. C. Pr. Pavel Ardelean, Vicarul Vicariatului Ortodox Român din Gyula, Ungaria.

Vineri, 29 oct.

- a primit pe Dl. Karl Bandhauer din Germania;

- a prezidat lucrările privind organizarea conferinței misionare preoțești cu tema: „Prozeletism, misionarism pastoral și Ecumenism!“

- a primit pe Dl. Valentin Teodorian;

- a primit pe P. C. Pr. Gheorghios Papagheorghiou din Grecia;

Sâmbătă, 30 oct.

- a vizitat Schitul „Sfânta Maria“ Cricov.

Duminică, 31 oct.

- a sfințit biserica parohiei Loloiasca, jud. Prahova, Protoieria Ploiești, hirotonisind preot pe P. C. Diac. Costel Turcu pentru parohia Naipu, jud. Giurgiu, Protoieria Giurgiu Nord. A hirotesit „Iconom“ pe P. C. Pr. Paroh Ion Radu și a rostit bogat cuvânt de învățătură;

- a vizitat biserica parohiei Magula jud. Prahova, Protoieria Ploiești.

* * *

Marti, 2 nov.

- a primit noua conducere a Ligii Tineretului Ortodox Român cu noul ei Președinte, Dl. Ioan Jata, Profesor la Seminarul Teologic Liceal din București și Dl. Ion Croitoru, Vicepreședinte.

Miercuri, 3 nov.

- a participat în aula Facultății de Teologie la Ședința Plenară inaugurală a Asociației Ecumenice a Bisericilor din România - AIDROM;

- a primit un grup de studenți basarabeni care studiază în România;

- a primit pe Domnii Gabriel Nachman și Frank Diamant, reprezentanți ai organizației „B’Nai Brith“ din Canada;

Joi, 4 nov.

- a prezidat la Protoieria Ploiești conferința misionar-preoțească cu tema „Prozeletism, misionarism pastoral și

Ecumenism“;

- a primit pe P. Cuv. Arhim. Dormedont de la Mănăstirea Noul Neamț-Tighina;

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala patriarhală hirotonind diacon pe tânărul Radu Felix Iulian.

Duminică, 7 nov.

- a primit pe D-na Dr. Nicole Delprée, personalitate din cadrul Consiliului Europei, în legătură cu implicarea Bisericii Ortodoxe Române în problematica populației de vârstă a treia;

- a primit pe Dl. Gheorghe Pancratiu Iuliu Gheorghiu, Ambasadorul României la Vatican;

- a primit pe Dl. General Klaus Naumann, Inspector General al Armatei Germane;

Joi, 11 nov.

- a primit pe Dl. Karolos Papoulias, Ministrul de Externe al Republicii Elene aflat în vizită oficială în țara noastră;

- a slujit Sfânta Liturghie în Catedrala Patriarhală rostind bogat cuvânt de învățătură;

Vineri, 12 nov.

- a prezidat lucrările Comisiei române de istorie ecleziastică comparată cu ocazia Simpozionului dedicat Mitropolitului Grigorie Gurie al Basarabiei;

- a prezidat lucrările Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor;

Duminică, 14 nov.

- a asistat la săvârșirea Te Deumului de către Înalt Prea Sfințitul Nestor, Mitropolitul Olteniei, cu ocazia aniversării a 7 ani de la intronizarea Prea Fericirii Sale ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române și a rostit cuvânt de mulțumire la alocuțiunea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie;

Luni, 15 nov.

- a primit pe P. C. Pr. Ilie Cormoș, parohul parohiei ortodoxe române de la Sofia, pentru a prezenta cerințele parohiei pe care o slujește;

- a primit pe P. C. Pr. Matti Otto Sidoroff din partea Bisericii Ortodoxe a Finlandei, Directorul pentru relațiile inter-bisericești din cadrul organizației „Ajutor Inter - Bisericesc - Departamentul România“ (AID-ROM);

Martți, 16 nov.

- a primit pe Dl. Jean Fischer, Secretar General al Conferinței Bisericilor Europene, în legătură cu activitățile acestui for creștin;

- a primit pe Dl. General Maior Ion Safta, Loctiitorul Șefului Departamentului Învățământ, Știință, Cultură al Armatei, pe Dl. Colonel Theodor Rădulescu, Loctiitorul Șefului Direcției Cultură și pe Dl. Căpitan Florin Maciu, Consilier Juridic în legătură cu organizarea prezenței clerului în armată;

Miercuri, 17 nov.

- a primit o delegație militară elenă formată din Dl. General de brigadă Panagiotis Michos, Dl. Locotenent - Colonel Efstathios Nellopoulos, Dl. Colonel Constantin Agryopoulos, Dl. Căpitan de rangul 2 Nicholaos Vazeos și Dl. Căpitan Georgios Eftimiadis;

Joi, 18 nov.

Vineri, 19 nov.

Duminică, 21 nov.

- a săvârșit Sf. Liturghie în Catedrala Patriarhală și a predicat;

Marti, 23 nov.

- a primit Corul Seminarului Teologic din Caransabeș condus de P. C. Pr. Nicolae Belean cu ocazia susținerii unui concert de colinde la Sala Radio-Difuziunii Române;
- a primit pe Dl. Glen Garfield Williams, fost Secretar general al C. B. E., însoțit de D-na Velia Williams și D-na Barbara Manuel, directoarea corului „Glorie Dei cantores“ în legătură cu venirea acestei corale în România;

Miercuri, 24 nov.

- a prezidat lucrările Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor pentru lucrările curente;

Joi, 25 nov.

- a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității București de către Prea Sfințitul Teofan Sinaitul, Episcop - Vicar Patriarhal, cu ocazia hramului acestui Paraclis. După Sfânta Liturghie a rostit cuvânt de învățătură;

- a primit pe Dl. Florin Georgescu, Ministru Secretar de Stat, Ministerul Finanțelor, în legătură cu ajutorarea bisericilor în construcție;

- a primit pe P. C. Pr. Petru Buburuz, Protopop de Chișinău și pe P. C. Vasile Petrache din Chișinău;

Vineri, 26 nov.

- a participat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București la lansarea cărților: Paladie, „Istoria Lausiacă (Lavsaicon)“ și Pr. Acad. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, „Sfânta Treime sau La început a fost iubirea“, apărute în cadrul Editurii Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

Duminică, 28 nov.

- a săvârșit Sf. Liturghie În Catedrala Patriarhală hirotonind preot pe P. C. Diac Adrian Bacheș, licențiat în teologie, pentru parohia Constantin Brâncoveanu, județul Călărași și a rostit cuvânt de învățătură.

Luni, 29 nov.

- a participat la Academia Română la Sesiunea științifică aniversară „România 1918-1993“, sesiune dedicată zilei naționale a României și împlinirii a 75 de ani de la Marea Unire de la Alba-Iulia - 1 Decembrie 1918;

- a participat la Teatrul C. Nottara din București la Adunarea Solemnă, decernarea medaliei jubiliare și Spectacolul de gală prilejuite de împlinirea a 75 de ani de la Unirea Bucovinei cu Țara Mamă - România (15/28 noiembrie 1918-1993) rostind cuvânt ocazional.

Marti, 30 nov.

- a săvârșit la Mormântul Eroului Necunoscut din București pomenirea eroilor ce au luptat pentru făurirea Statului unitar român.

Miercuri, 1 dec.

- a participat împreună cu alți membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la festivitățile organizate la Alba-Iulia cu ocazia aniversării a 75 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România (1 Decembrie 1918), Ziua Națională a României;

- a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrala Reîntregirii de către I. P. S. Antonie, Mitropolitul Ardealului, împreună cu P. S. Petru, Locțiitor de Mitropolit al Basarabiei, P. S. Andrei, Episcop al Alba - Iuliei, P. S. Dr. Timotei, episcopul Aradului, Ienopolei și Hălmeagului și P. S. Justinian, episcopul Maramureșului și Sătmarului;

- a oficiat împreună cu ierarhii mai sus menționați un Te Dum la care au slujit și ierarhi ai Bisericii Catolice de rit Oriental din România: Excelența Sa, Gheorghe Guțiu, Episcop al Clujului, administrator apostolic și Locțiitor al Arhidiecezei Blajului, Excelența Sa Vasile Hossu, Episcop al Oradiei și Excelența Sa Ioan Ploscaru, Episcop al Lugojului.

- a primit pe Dl. Prof. Ion Dumitriu - Snagov;

- a primit pe Dl. Julio Francis Ribeiro, Ambasadorul Indiei la București, în vizită de rămas bun la încheierea misiunii în țara noastră;

- a primit pe Dl. Colonel Ioan Strujan, redactor-șef al ziarului „Armata română“ și a transmis Cuvânt la Nașterea Domnului către Oștirea română;

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Sfântului Spiridon Nou din București, cu ocazia hramului, împreună cu Prea Sfințitul Nifon Ploieșteanul și Prea Sfințitul Teofan Sinaitul, Episcopi - Vicari Patriarhali, în timpul căreia s-au făcut rugăciuni pentru frații români condamnați pe nedrept la Tiraspol. A hirotonit preot pe P. C. Diac. Cristian - Vasile Ghinoiu pentru parohia Mărășasca, județul Prahova, Protoieria Ploiești și diacon pe licențiatul în teologie Dan Enășescu, rostind predica zilei și cuvânt de învățătură;

- a participat la seara de colinde organizată de „Frăția Ortodoxă Română“, dedicată Sfântului Apostol Andrei, Apostol al Românilor și ocrotitorul organizației, și Colindelor de Crăciun, interpretate de Corul de maici de la Mănăstirea Pasărea și de Corul Seminarului Teologic Liceal din București;

- a primit pe Dl. Augustin Buzura, Președintele „Fundației Culturale Române“;

- a participat la concertul de colinde susținut în Catedrala patriarhală de ansamblul coral „Tălănguța“ de la Chișinău și ceata de copii de la Suceava;

- a prezidat lucrările Adunării Eparhiale ale Arhiepiscopiei Bucureștilor;

- a participat la Concertul Extraordinar „Colinde... Colinde“ în studioul de concerte „Mihail Jora“ al Radiodifuziunii Române;

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala patriarhală împreună cu I. P. S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și

Joi, 2 dec.

Vineri, 3 decembrie

Duminică, 12 dec.

Luni, 13 dec.

Marti, 14 dec.

Duminică, 5 dec.

Bucovinei și de P. S. Petru, Locțiitor de Mitropolit al Basarabiei, hirotonind în diacon pe licențiatul în Teologie Ion Zamfira și rostind cuvânt de învățătură;

Luni, 16 dec.

- a asistat împreună cu P. S. Petru, Locțiitor de Mitropolit al Basarabiei, la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Seminarului Teologic Liceal din București de către Înalt Prea Sfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei și a rostit cuvânt de învățătură;

- a participat împreună cu Înalt Prea Sfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la închiderea celei de a XIV-a ediții a Festivalului Național „Filocalia“, la Palatul Copiilor, rostind un bogat cuvânt;

Marti, 7 dec.

- a primit pe Dl. William Perkins din partea Consiliului Ecumenic al bisericilor, în legătură cu organizarea viitoarei conferințe a Consiliului Mondial al Bisericilor din România;

Miercuri, 8 dec.

- a primit o delegație militară elenă condusă de Dl. General - Locotenent Evstathios Kapravelos, Șeful Statului Major al Trupelor de Uscat din Grecia;

Joi, 9 dec.

- a primit pe P. C.Pr. Octavian Bălușel, parohul Parohiei Ortodoxe Române din Philadelphia, Statele Unite ale Americii.

Vineri, 10 dec.

- a săvârșit în Catedrala Patriarhală o slujbă pentru românii întemnițați la Tiraspol, după aflarea sentinței de condamnare la moarte a patriotului Ilie Ilașcu și a rostit cuvânt ocazional;

Miercuri, 15 dec.

- a primit grupul de colindători al Clubului elevilor din Sascut, jud. Bacău;

- a primit pe Domnul și Doamna Caraghiaur din Montreal, Canada însoțiți de Dl. Cornel Lecuția;

- După amiază a primit reprezentanții Ligii studenților din Universitatea București în legătură cu îndreptățita inițiativă a Ligii pentru urgentarea stabilirii adevărului din revoluția din decembrie 1989;

Joi, 16 dec.

- a primit pe Înalt Prea Sfințitul Ioan Robu, Arhiepiscopul Romano-Catolic al Bucureștilor, însoțit de Dl. Gian Franco Svidercoschi, scriitor italian;

- a primit un grup de colindători, studenți ale Facultății de Teologie a Universității București;

- a săvârșit în Catedrala patriarhală slujba de pomenire a eroilor martiri căzuți pentru libertatea și demnitatea poporului român, în Revoluția începută la Timișoara, rostind cuvântul de cinstire a celor pomeniți;

- a primit pe Dl. Nicolae, Director la Secretariatul de stat pentru Culte purtând discuții în legătură cu salarizarea preoților;

Vineri, 17 dec.

- a prezidat lucrările permanenței Administrației patriarhale;

- a primit pe Dl. Nicolae Grenies, diplomat la Ambasada

Statelor Unite al Americii la București;

- a participat la biserica Sfântul Spiridon Nou la concertul de colinde al Studenților Facultății de Teologie a Universității București;

Sâmbătă, 18 dec.

- a săvârșit Te Deum-ul cu ocazia primirii membrilor Asociației „Cercetașii României“ însoțiți de Președintele Asociației Dl. Nestorescu von Maldini și a rostit cuvânt de învățătură;

- a asistat la Liturghia săvârșită în Catedrala patriarhală de către P. S. Nifon Ploieșteanul, Episcop - Vicar Patriarhal.

Marti, 21 dec.

- a săvârșit la Cimitirul Eroilor Revoluției o slujbă de pomenire a celor căzuți în decembrie 1989;

- a primit un grup de colindători de la Asociația Religioasă „Oastea Domnului“;

Miercuri, 22 dec.

- a săvârșit în Catedrala patriarhală Slujbă de pomenire a celor ce și-au dat viața în Decembrie 1989 pentru libertatea și demnitatea poporului român și a rostit cuvânt;

- a participat la un concert de colinde susținut de elevii Școlii generale nr. 186 din București. Cu această ocazie a acordat D-nei profesoare Anastasia Popescu „Crucea patriarhală pentru mireni“ pentru întreaga sa activitate de educare moral-religioasă a copiilor și tinerilor;

- a primit pe Dl. Prof. Dr. Virgiliu Radulian, Președintele Secției Române a U.N.I.C.E.F. însoțit de câțiva colaboratori ai domniei sale;

Joi, 23 dec.

- a primit un grup de colindători, membri ai Ligii Tineretului Ortodox Român, Filiala Brașov;

- a primit maicile de la Mănăstirea Christiana din București, însoțite de Dl. Dr. Pavel Chirilă, Directorul Spitalului Christiana;

- a primit un grup de colindători, elevi ai Seminarului Teologic Liceal din Turnu Măgurele;

- a participat la un concert de colinde susținut în Biserica Sfântul Spiridon Nou de Corala „Nicolae Lungu“ a Patriarhiei Române și a vorbit despre colinde;

- a primit un grup de colindători, ostași ai Brigăzii de Gardă;

Vineri, 24 dec.

- a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala patriarhală rostind bogat cuvânt de învățătură;

Sâmbătă, 25 dec.

- a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica Domnița Bălașa rostind cuvânt de învățătură;

Duminică, 26 dec.

- a vizitat Schitul Gricov, județul Prahova;

Luni, 27 dec.

- a primit pe Dl. Procuror Gheorghe Zamfir, de la Procuratura Municipiului București;

Marti, 28 dec.

Miercuri, 29 decembrie

- a prezidat ședința de constituire a Adunării eparhiale a Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, la Sediul acesteia, în municipiul Slobozia.

VIATA BISERICESCA

Vizita Sanctității Sale Bartolomeu I - Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului (12-18 august 1993)

În ziua de 12 august a.c., Biserica Ortodoxă Română la invitația Prea Fericirii Sale, Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a primit vizita oficială a unei delegații a Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol, condusă de Sanctitatea Sa Benedict I, Prea Fericitul Părinte Patriarh al Constantinopolului. După primirea oficială Prea Fericirea Sa, însoțit de înalții oaspeți au vizitat Catedrala Patriarhală, unde reprezentanții celor două Biserici au rostit cuvântările ocazionate de această vizită și au fost primiți la Palatul Patriarhal. După-amiaza au depus o coroană la Cimitirul Eroilor martiri în Revoluția din Decembrie 1989 și au făcut o vizită la Mănăstirea Cernica.

A doua zi delegația a fost primită la Președenția Țării de D-I Președinte Ion Iliescu și de Primul Ministru al Guvernului Dl. Nicolae Văcăroiu și a vizitat Muzeul de la Palatul Cotroceni. Seara au luat parte la Gala U.N.I.C.E.F. de la Opera Națională, oferită în cinstea delegației Sanctității Sale, Bartolomeu I, Patriarhul Constantinopolului.

În drumul spre Transilvania, delegația Bisericii Ecumenice, însoțită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și suita sa, a vizitat Episcopia Râmnicu-Vâlcea și Mănăstirea Cozia, precum și schitul Cornetu. Sosiți la Sibiu au avut primirea oficială de către I. P. S. Antonie Plămădeală al Transilvaniei, după care au luat parte la cina oficială (cu reprezentanți ai oficialităților locale, iar seara au ajuns la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, județul Brașov.

A doua zi - 15 august - Praznicul Adormirii Maicii Domnului, cei doi Patriarhi, în fruntea soborului măreț au sfințit Biserica cea nouă a Mănăstirii cu hramul „Sf. Martiri Brâncoveni“, ridicată de întreg complexul mănăstiresc prin osteneala și râvna I. P. S. Antonie Plămădeală, Mitropolit al Transilvaniei.

În cadrul Sf. Liturghii, săvârșită sub cerul liber, de către cei doi patriarhi înconjurați de ierarhii celor două Biserici. Au ținut cuvântări I. P. S. Mitropolit Antonie și P. P. F. F. Patriarhi Teoctist și Bartolomeu I.

În zilele următoare, delegația a vizitat Episcopia Alba-Iulia, fiind întâmpinați de P. S. Episcop Andrei, precum și Muzeul Unirii și Mănăstirea Râmeți. În continuare au vizitat Catedrala din Cluj, fiind întâmpinați de I. P. S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Clujului și Feleacului.

În ultima zi a vizitei a avut loc ședința solemnă a Sf. Sinod cu privire la vizita oficială a delegației Patriarhiei Ecumenice, condusă de Sanctitatea Sa, Patriarhul Bartolomeu I.

Astfel, întâlnirea celor doi întâistătători ai Ortodoxiei a subliniat, încă o dată, unitatea bisericească, autoritatea Patriarhului Ecumenic având numai un caracter spiritual, un primat de conducere frățească și de onoare, care nu-și subordonează juridic celelalte Biserici Ortodoxe, acestea având conducere proprie administrativă bisericească, toate Bisericile Ortodoxe surori, fiind egale între ele și având o mare libertate fiecare, ca parte integrantă a unității bisericești pe plan

dogmatic, organizatoric și canonic.

În seara zilei de 18 august, delegația Patriarhiei Ecumenice a părăsit țara, fiind condusă la aeroport de mambrii Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Patriarh Teoctist, Primul Ministru al Guvernului Român, Ministrul de Externe, reprezentantul Președenției României, și alte personalități. Din cuvântările și discuțiile purtate între cele două biserici s-a constatat spiritul de demnitate, înțelegere frățească și respect reciproc.

Pr. David Popescu

II. Vizita Grației Sale, Dr. George Leonard Carey, Primatul Angliei (6 - 10 septembrie 1993)

În ziua de 6 septembrie 1993 a sosit în București la invitația Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române Teoctist, Grația Sa Dr. George Leonard Carey, Arhiepiscop de Canterbury, Primat al întregii Angliei și al Comuniunii Anglicane din întreaga lume, în fruntea unei delegații.

Au fost vizitate Catedrala și Palatul Patriarhal, Facultatea de Teologie, Spitalul „Christiana” din București, Cimitirul Eroilor Martiri din Revoluția de la 1989 și locul unde se va construi Centrul pentru copii cu nevoi speciale și o biserică în cartierul Dudești.

Delegația, însoțită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist de Dl. Președinte Ion Iliescu și Primul Ministru al guvernului, s-a întâlnit cu membrii comunității Anglicane din Capitală și a săvârșit un serviciu religios la Biserica Anglicană cu hramul „Învierea Domnului”.

În continuare, delegația a vizitat Arhiepiscopia Sucevei și a Rădăuților și cele mai importante mănăstiri din nordul Moldovei și Bucovinei - Putna, Sucevița, Voroneț, etc. - fiind întâmpinați de I. P. S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și I. P. S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților. Cu prilejul praznuicului „Nașterea Maicii Domnului” - 8 septembrie -, au asistat la desăvârșirea Sf. Liturghii de la Mănăstirea Vorona și satul Victoria din parohia Tocileni, locul de naștere al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

La reședința patriarhală din București a avut loc o convorbire între Primatul angliei, Dr. George Leonard Carey și P. F. Patriarh Teoctist, împreună cu membrii Sf. Sinod, în care s-a subliniat progresele făcute în decursul anilor de dialog teologic pentru apropierea celor 2 biserici și s-a exprimat hotărârea comună de a se depune eforturi susținute pentru depășirea piedicilor spre unitate, întărind cooperarea în slujirea lumii, mai ales în problemele actualității. Din experiența dobândită, prin colaborarea Bisericilor noastre, am învățat cu toții că, în ciuda diferențelor de credință care încă ne separă, putem acționa pe teren practic manifestarea dragostei lui Dumnezeu, față de lumea pentru care Fiul Său S-a jertfit pentru a sluji semenilor noștri, ca adevărați frați și surori, ca fiu și fiice ale Aceluiași Părinte și Mărturisitori ai Aceluiași Hristos, Dumnezeu și Mântuitorul tuturor.

În încheierea vizitei s-a semnat un comunicat comun și s-a lansat un apel către credincioși.

În seara zilei de 10 septembrie, delegația Bisericii Anglicane, în frunte cu

Grația Sa, Dr. George Leonard Carey, Arhiepiscop de Canterbury și Primat al Angliei, au părăsit țara, fiind conduși de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, membri ai Sf. Sinod și alte persoane religioase.

Pr. David Popescu

Corul „SYMBOL“ în Elveția

Corul de copii „SYMBOL“ a fost invitat, între 22-27 aprilie 1993, de către corul „TROIS SAPINS“ pentru a participa la Festivalul muzical din Peney-Le-Jorat, Elveția. A avut chiar onoarea de a deschide acest festival printr-un concert de gală susținut cu mare responsabilitate, ca ambasador al artei și spiritualității românești multimilenare. Au urmat apoi concerte susținute în săli sau concerte în catedrale din Bellevue, Estavayer, Sion, Troistorrants și Lausanne, toate cu succes deplin. Ceea ce se cuvine a fi remarcat este aderența acestor străini la muzica specific românească ortodoxă (psaltică) sau prelucrări și creații în stil popular românesc. Indiferent de vârstă sau religie, reacția lor la muzica autohtonă (eclesiastică sau laică) a fost deosebit de favorabilă. Am constatat acum, ca și în anul trecut la Paris, ca și acum doi ani în Grecia, că muzica românească are suavitatea și farmecul ei, este mai delicată și mai expresivă și de aceea penetrează în orice mediu. Catolici sau protestanți, tineri sau vârstnici, aplaudau normal la piese din ritualul lor, în interpretarea corului nostru, dar explodau sau lăcrimau la muzica noastră psaltică armonizată modal de Paul Constantinescu, Gheorghe Cucu, Sabin Drăgoi, Nicolae Lungu, Ioan Brie etc. Dovedind o deschidere deosebită, preotul de la catedrala catolică din Estavayer ne-a invitat chiar să avem trei intervenții la messa duminicală și apoi să susținem un concert în fața sutelor de ascultători uimiți și încântați de „miracolul vocii românești“ și a petei de culoare inconfundabilă adusă de muzica bisericească ortodoxă din România.

În drum spre Elveția, am poșisit la Viena, concertând la Centrul Cultural Român „Mihai Eminescu“ și la Catedrala „Sfântul Ștefan“. Parfumul cântărilor psaltice și al celor laice românești, precum și nivelul interpretării, au determinat pe un ascultător să vină să întrebe dacă suntem din Italia și aflând că suntem români a fost uimit de modul în care copii cântă muzică religioasă, de măiestria interpretării. repertoriul formației este deosebit de larg și elastic, putând alcătui programe în funcție de locul de desfășurare a concertului și de ascultători: mireni, credincioși, elevi, etc.

Românii stabiliți în Elveția au urmărit și au savurat repertoriul nostru ca pe un balsam pentru sufletul lor însetat după plaiurile natale. Au fost cazuri ce ne-au însoțit trei zile la rând cu toată familia (soț, soție și doi copii) și au filmat toate evoluțiile noastre pentru „hrana“ lor viitoare. La despărțire ne-au mulțumit că i-am hrănit spiritual pentru ani de zile. Lor le aparține sfatul dat celor din țară de a trimite în străinătate, și mai ales în occident, cât mai multe asemenea mesaje spre a cunoaște adevărata muzică românească. Ceea ce văd și ascultă pe viu este convingător, mai ales când acești ambasadori artistici sunt copii, scutiți de supoziția nesincerității și a intențiilor politice. Aceste ocazii trebuie valorificate și pentru informarea prin evocarea unor piscuri ale artei și culturii naționale, devenite valori ale umanității. Nu vom scăpa nici o ocazie de a repeta că România a fost și a rămas

o insulă latină într-o mare slavă, că ea a constituit un zid în fața imperiilor otoman și țarist, zid în spatele căruia civilizația europeană s-a putut dezvolta în pace. Și cu toate aceste condiții geo-istorice grele, acest popor mic a dat omenirii valori ca: George Enescu, Dint Lipatti, Constantin Brâncuși, Mihai Eminescu, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Nicolae Titulescu, Henri Coandă, etc., etc. Mare ne-a fost revolta constatând că unora dintre acești corifei nu li se știa apartenența națională. Cei ce au răspunderi pe această linie, în cadrul ambasadelor și al diferitelor ministere (de externe, al învățământului, al tineretului, al culturii, al cultelor) trebuie să-și conjuge eforturile pentru o corectă și intensă informare și reprezentare a României peste hotare și mai ales, acolo unde imaginea țării noastre este deliberat și tendențios contorsionată.

Aceste turnee ale copiilor constituie și o excelentă modalitate de educație patriotică a celor din formație. Copiii din corul „SYMBOL” după ce văzuseră atâtea frumuseți și valori ale Apusului, la întoarcere, după ce au cântat în catedrala din Cluj și au văzut munții noștri și defileul Oltului, nu mai conțineau în cântece ca: Limba noastră, Doina, Desteaptă-te române, Pribeagul, Oltule râu blestemat, Rădăcina mea, Mi-e tare dor, etc., lucrări neincluse în repertoriul pentru Elveția, dar scoase din subteran de dorul sporit față de glia natală.

DIRIJOR,
Prof. Jean Lupu

CORALA PATRIARHIEI, mesagera spiritualității Românești în Japonia

La invitația „Fundatia Japonia”, cu concursul binevoitor al Ambasadei Japoniei la București și cu înalta binecuvântare a Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, o formație restrânsă a Coralei Patriarhiei Române, condusă de Pr. Prof. Constantin Drăgușin, a efectuat un turneu artistic în Japonia, între 12 noiembrie - 7 decembrie 1993.

Din formație au făcut parte: Iolanda Constantinescu, Nadia Gartner, Ileana Teodora Tănase, Pascilica Forțmit, Angela Veștemean, Valentin Bădescu, Pr. Ioan Rădulescu, Pr. Prof. Nicolae Necula, Pr. Conf. Nicu Moldoveanu, Pr. Matia Sava și Pr. Mihai Hau, Consilier Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

După sosirea la Tokyo, membrii formației au fost primiți de către directorul Fundației Japonia, la sediul acestui așezământ care urmărește promovarea și dezvoltarea, pe multiple planuri, a relațiilor culturale cu toate țările lumii. În după amiaza aceleiași zile, a avut loc o recepție oficială, oferită de Fundația Japonia în cinstea oaspeților, la hotelul „Sunroute”.

Începând de luni, 15 noiembrie, turneul artistic al Coralei Patriarhiei Române s-a desfășurat în următoarele localități din Japonia: Yokohoma, Shizouka, Nagoya, Icoma, Hicone, Kitakyushu, Munnakata, Kochi, Ishikawa din insula Okinava, Hirara din insula Myako-gima, Tokio și Moryia. Pretutindeni, membrii coralei au fost însoțiți de un inginer de sunet, de o prezentatoare și de un ghid, ca și de o traducătoare de origine română, vorbitoare de limba japoneză.

Concertele s-au desfășurat în săli de spectacol de mare frumusețe, cu acustică impecabilă și au fost audiate de un număr și select public, care a gustat

cu plăcere frumusețile cântecului românesc, bogăția și varietatea melodică a muzicii românești, răsplătind cu aplauze prelungite eforturile coralei. Repertoriul a fost alcătuit din muzica bizantină, colinde românești și muzică corală românească. La acestea s-au adăugat patru melodii japoneze, a căror impecabilă execuție a satisfăcut din plin publicul japonez. Înainte, dar mai ales după concerte, au avut loc recepții oferite de localnici, la care au participat autoritățile locale, culturale și muzicale, care au făcut aprecieri foarte elogioase la adresa muzicii românești și a modului de interpretare. În cadrul acestor recepții, s-au prezentat de către gazde programe artistice cu dansuri populare, mâncăruri și obiceiuri tradiționale.

Sâmbătă, 5 decembrie 1993, trei dintre preoții coralei - Pr. Prof. Constantin Drăgușin, Pr. Consilier Mihai Hau și Pr. Prof. Nicolae Necula au făcut o vizită de curtoazie Eminenței Sale Teodosie Nagoshima, Arhiepiscop de Tokyo și Mitropolit al întregii Japonii, transmițând și un mesaj din partea Parintelui Patriarh TEOCTIST. La invitația Eminenței Sale, duminică, 5 decembrie 1993, membrii coralei Patriarhiei au participat la Sfânta Liturghie în Catedrala Arhiepiscopală din Tokio, o frumoasă și încăpătoare biserică în stil rusesc, cu cupola în formă bizantină. Pr. Prof. Nicolae Necula a slujit în sobor, iar ceilalți membri au dat răspunsurile liturgice, alternativ cu corul bisericii. La sfârșit, cele două coruri s-au unit și au cântat împreună câteva cântări bisericești, creând o frumoasă atmosferă de comuniune sufletească între cei prezenți. Ospitalitatea tipic japoneză, condițiile minunate de călătorie și cazare, sălile superbe de spectacol ca și educația deosebită a japonezilor, a căror țară este cu adevărat un miracol tehnic și cultural, au contribuit la reușita deplină a acestui turneu. Membrii corului au dus în „Țara Soarelui Răsare“ frumusețea și varietatea cântecului românesc, de la Tokyo până în insulele îndepărtate ale Pacificului, bucurându-se de aprecieri deosebite și de căldură sufletească rar întâlnite.

Membrii grupului coral al Patriarhiei Române mulțumesc și pe această cale Ambasadei Japoniei la București, Fundației Japonia și tuturor factorilor care au contribuit la realizarea acestui frumos turneu artistic care a însemnat un pas important în strângerea relațiilor cu una din țările vechi cu valoroase tradiții culturale și muzicale. Cu ocazia turneului, membrii coralei au putut cunoaște aspecte din viața acestui minunat popor, monumentele istorice și de artă de mare valoare, cultural, muzical și tradițiile locale, progresul tehnic și economic, dar mai ales seriozitatea, modestia și omenia.

Prezența Coralei Patriarhale în Japonia, succesul raportat și cunoașterea reciprocă a tradițiilor culturale și mai ales muzicale sunt premise ale apropierii tot mai strânse și conlucrării dintre cele două țări, dintre Biserica Ortodoxă și Mitropolia Japoniei, contribuind în felul acesta, la o mai bună cunoaștere și apreciere, la înfrățirea și crearea unui climat de prietenie și pace într-o lume atât de încercată astăzi de vrajbă, dezbinare și instabilitate.

Turneul artistic efectuat de Corala Patriarhiei, care a devenit, în acest fel, o mesageră a cântecului românesc, departe de frontierele țării, a dovedit încă o dată că, în ciuda depărtării geografice, a diferențelor politice și religioase, muzica este aceea care ne urmărește și ne face mai buni. Turneul a contribuit la cunoașterea de către japonezi a unuia dintre aspectele cele mai valoroase și mai caracteristice ale spiritualității românești.

O ANIVERSARE CU ADÂNCI REZONANȚE ÎN VIAȚA BISERICII ȘI A ȘCOLII ROMÂNEȘTI

Învățământul religios din școlile de stat din Capitală a cunoscut înălțătoare momente de sărbătoare miercuri, 22 decembrie 1993, prin aniversarea zilei onomastice a doamnei profesoare de Religie ANASTASIA POPESCU, de la Școala Generală nr. 186, „Elena Văcărescu“ din Capitală.

Înzestrată de Dumnezeu cu numeroase daruri, dintre cel mai cunoscut este cel al pedagogiei, „mama Sica“ a intrat ca o prezență spirituală vie și luminoasă atât în sufletele copiilor, cadrelor didactice și direcțiunii acestei școli, cât și în inimile tuturor celor care o cunosc și o iubesc.

Într-adevăr, supranumele cu care atâta lume i se adresează marchează această putere sufletească de a fi pentru elevi, în mod deosebit, ca o mamă care-i renaște spiritual pentru a trăi în Hristos.

Momentul festiv al aniversării a fost organizat de Sectorul Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor și de direcțiunea școlii 186, reprezentată în mod distins de doamna directoare Luminița Logofătu.

Un fapt de aleasă prețuire pentru doamna profesoară l-a constituit prezența Prea Fericitului Părinte TEOCTIST, în această școală, înconjurat de: P. C. Pr. Consilier Mihai Hau, P. C. Pr. Cons. Ioan Sauca, P. C. Pr. Cons. Gheorghe Bogdan și Pr. Arhimandrit Grigore Băbuș.

Au participat și distinse oficialități din partea învățământului de stat: Dl. Inspector General Florin Diac, Dl. Inspector coordonator Costin Pelinescu - Sectorul 1 și Dl. Dr. Vasile Dima.

Primirea a fost emoționantă. Cercul micilor misionari condus de „mama Sica“ a intonat, la intrarea în școală a Prea Fericitului Părinte Patriarh, imnul arhieresc „Pre Stăpânul și Patriarhul nostru“. După ce au admirat în holul principal panoul cu icoane, hărți și apariții editoriale ortodoxe, înalții oaspeți au fost invitați într-o sală de clasă împodobită sărbătorește și fremătând de glasuri nevinovare de copii. Erau în clasă și numeroase cadre didactice dornice să fie părtașe la bucuria trăită de colega lor mai în vârstă, cât și de întâlnirea cu aleșii oaspeți.

Întreaga asistență rostește cu evlavie Rugăciunea Domnească, urmată de binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de doamna profesoară Luminița Logofătu, directoarea școlii. Toți au fost emoționați de frumoasa descriere a momentului întâlnirii dintre distinsa doamnă profesoară Anastasia Popescu și cadrele de conducere, într-o zi friguroasă din februarie 1990. Virtuțile creștinești, competența și dăruirea cu care predă Religia, toate acestea dublate de renumele pe care îl are, au așezat-o pe „mama Sica“ pe planul întâi al relațiilor sufletești, atât cu elevii cât și cu cadrele didactice.

Nespuse de frumoase și pline de căldură au fost cuvintele elevului Vlad Stroescu, fost elev al școlii, care ne-a încălzit inima cu un adevăr pe care toți copiii l-au simțit, l-au înțeles și îl trăiesc: „Prin ora de Religie făcută cu mama Sica, noi ne-am schimbat viața, existența“.

A urmat la cuvânt Dl. Inspector General Diac Florin, care, cu autoritatea și competența bine cunoscută, ne-a readus în minte importanța pe care o are acum învățământul religios în școlile de stat, pentru creșterea pe calea virtuții, în spiritul credinței și a tradițiilor ortodoxe, a tinerei generații. Datorăm această posibilitate a instruirii religioase jertfei tinerilor din decembrie 1989, moment sărbătorit în

aceste zile de pioasă aducere - aminte.

Dl. doctor Vasile Dima, din aceeași generație cu doamna profesoară, a încântat asistența prin versurile creștine care au transmis un vibrant mesaj spiritual prin credința în Hristos, care i-a ajutat să reziste în fața suferințelor pe cei prigonii în trecut.

Și pentru a întâmpina cum se cuvine slăvita sărbătoare a Nașterii Domnului, sub conducerea „muzicală” a „mamei Sica”, copiii i-au încântat pe cei prezenți prin intonarea câtorva străvechi colinde românești.

Cuvântul Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST a fost receptat de toți cei prezenți ca o fascinantă lecție de istorie, privind jertfelnicia și răbdarea milenară de care a dat dovadă acest popor român, din timpurile celor mai vechi cotropiri și până la suferințele de azi ale eroului Ilie Ilașcu și a grupului său. Nestăpânite au fost lacrimile celor de față atunci când a fost istorisită cu cuvinte atât de mișcătoare drama uciderii familiei sfinte a Brâncovenilor.

Pline de înțelepciune și dragoste părintească - cuvintele Prea Fericitului Părinte Patriarh au arătat că acest popor român încă nu este izbăvit de suferință și durere, dar de aceste greutăți vom trece prin credința în Dumnezeu, în jertfa și învierea acestui popor.

S-a citit apoi textul gramatei Patriarhale, care a fost înmănată doamnei profesoare Anastasia Popescu de Întâistătătorul Bisericii noastre, împreună cu Crucea Patriarhală pentru mireni.

Emoții sfinte, imagini de-o viață și lacrimi de bucurie au făcut să tremure pentru câteva clipe trupul firav al doamnei profesoare. Copleșitoare au fost vorbele prin care ne-a arătat crezul vieții sale: iubirea de Dumnezeu, de Biserica străbună și de copiii acestui neam. „Mama Sica” și-a exprimat recunoștința pentru cei ce au participat la acest moment unic din viața ei, mulțumind pentru cinstea deosebită ce i-a fost acordată, prin participarea Prea Fericitului Părinte Patriarh și a celorlalți distinși oaspeți, precum și pentru înmânarea Gramatei Patriarhale pentru mireni, care îi conferă dreptul de a predica în biserică, în prezența preoților.

În continuare, înalții oaspeți au fost invitați să viziteze atelierul de pictură al școlii, loc în care privirile oaspeților au fost încântate de reprezentările iconografice ale copiilor.

Înainte de plecare, a urmat un moment de mare însemnătate prin dialogul pe care Părintele Patriarh l-a purtat cu cadrele didactice ale acestei școli, privind efortul și jertfa de neprețuit pe care cadrele didactice trebuie să le depună pentru buna creștere a tinerelor vlăstare.

La plecare înalților oaspeți le-au fost oferite flori și daruri simbolice, reprezentând eforturile de creație ale copiilor.

În acest fel, istoria învățământului religios din România adaugă între filele calendarului său, în al patrulea an al „noului ei început”, confirmarea că între învățământul românesc de stat și cel religios românesc nu au existat decât separări temporare, datorită vicisitudinilor istoriei. Mai mult decât atât, toți cei prezenți au simțit în inimile lor adevărul că, de acum înainte învățământul religios românesc va deveni o coordonată esențială atât în planul de reformă a învățământului, în general, cât și în procesul de restaurare a demnității poporului nostru.

DOCUMENTARE

Mărturii inedite despre Schitul Prodromul,
de la Sfântul Munte Athos

Aflat la schitul românesc antohit, Prodromul, în mai 1991, cu îngăduința Părintelui stareț, Petroniu Tănase, am zăbovit și la biblioteca acestuia. Aici, în biblioteca Schitului Prodromul, se află, în manuscris, în câteva volume (1) lucrarea unui viețuitor al acestuia, și anume, a schimonahului Irinarh Șișman (2), intitulată „Istoria Sfântului M. Athos”. (3).

Volumele întâi al „Istoriei” schimonahului Irinarh a fost terminat de scris, potrivit acestuia, în anul „1912”.

Cum era și firesc, de altfel, în „Istoria” sa, schimonahul Irinarh Șișman prezintă și interesante mărturii despre Schitul său atonit, Prodromul. Or, tocmai toate aceste inedite mărturii despre istoria Prodromului, existente în volumele întâi al Istoriei schimonahului Irinarh Șișman, sunt date acum publicității, după cum urmează:

„La anul 1820, Monăstirea Lavra prin cererea Mitropolitului Moldovei Veniamin Costache, care intervenise încă de la anii 1817 au dat un act cuprinzătoriu de 13 Articole părinților Moldoveni, Justin (4), Patapie (5) și Grigorie, care transformează chilia Enicopol în schit; menționatul act este iscălit de 19 Proistoșii Lavrioții.” (p. 345).

„În anul 1876 luna Martie s-au dat de către Patriarhul al Constantinopolului Ioachim II împreună cu sânghiliu, și sinodul lui, regulând starea schitului românesc „Prodrom”. Acest sânghiliu au fost actul definitiv prin care regula viitorul schitului față de actele vechi, și de numele Român și Moldovan între Monastirea Lavra și Schit pentru totdeauna, când schitul și-a luat numele de Românesc cu 100 de părinți sub conducerea superiorului Damian; are inscripțiunea sigiliului este scris așa „sigiliului chinoviului schitului Românesc „Prodrom” din Sfântul Munte Athos” și la mijloc icoana Botezului Domnului.” (p. 362).

„ot (Gherasim Esfigmenitul) scrie că la anul 1881, Patriarhul Ioachim al III-lea mâniindu-se pe biserica Română, pentru că nu au primit pe trimișii locurilor sfinte de a vorbi în pricina averilor Monastirești, pentru că au fost respinși, au răzbnat prin anularea

1) Ieromonahul Ioanichie Bălan, care semna, cu câțiva ani în urmă, existența Istoriei, în manuscris, a schimonahului Irinarh Șișman, la Schitul Prodromul, scrie că, aceasta are „20 de volume” („Mărturii românești la locurile Sfinte”, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1986, p.564). În realitate, însă, potrivit celor constatate de noi, în Biblioteca Schitului Prodromul, Istoria schimonahului Irinarh Șișman numără doar câteva volume.

2) Schimonarhul Irinarh Șișman s-a născut la Mileni - Mehedinți, și avea 71 de ani în 1916. (Vezi, Ieromonah Ioanichie Bălan, op. cit., p. 559).

3) Ieromonahul Ioanichie Bălan scrie că, Istoria schimonahului Irinarh Șișman a fost redactată de acesta, „Între anii 1898 - 1916”. (op. cit., p. 564).

4) Adică, „Cuviosul Justin Ieroschimonahul, primul ctitor al Schitului Prodromul (+1840)” (Ieromonah Ioanichie Bălan, op. cit., p. 557).

5) Adică, „Cuviosul Patapie, ucenicul cuv. Iustin, egumen la Prodromul” (Ieromonah Ioanichie Bălan, op. cit., p. 557).

singhiliului din 1876. Martie 1852 dându-i o hotărâre prepărătoare, ca ambele părți împincinate schitul și Lavra să se împace între sine, sau mai bine constrânșii după o judecată de 20 anii 1870-1890 oprindu-ne apa, lemnele a tăia din pădure, și mulari a eși pe pōrtă din schit, puind serdarii în poartă cu pușca, construind cordon pentru serdarii; și pentru compania schitului ne făcea mari pagube; și nu aveai unde să reclami, că ei era făptuitorii și judecătorii.“ (p. 362 - 363).

Mărturiile prodromitului Irinarh Șişman, expuse mai sus, vor fi, cu siguranță, de un real folos celor ce vor trata, în viitor, istoria Schitului Prodromul, din secolul al XIX-lea. (6).

Pr. Dr. Ioan Dură

* * *

Sfântul Ioan Damaschin, De ce s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu

Sfântul Ioan Damaschin a viețuit în secolul al VIII-lea și este unul din Marii Părinți ai Bisericii. Autor al unor bogate opere teologice, din care, cea mai importantă fiind considerată, „Fântâna cunoașterii“ („Pighi Gnoseos“). Sfântul Ioan Damaschin a contribuit mult la cristalizarea doctrinei creștine ortodoxe.

În a treia parte a lucrării sale, „Fântâna cunoașterii“, Sfântul Ioan Damaschin expune, în o sută de capitole, Dogmatica Ortodoxiei. Din aceste capitole prezentăm, mai jos, în traducere românească, pe cel de al XIV-lea, așa cum a fost editat de Migne în „Patrologia Greacă“. (t. 94, 1105).

De ce s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu și nu Tatăl sau Duhul, și ce a înfăptuit prin Întrupare.

Tatăl este Tată și nu Fiu; Fiul este Fiu și nu Tată; Duhul Sfânt este Duh și nu Tată și nici Fiu; Fiindcă atributul este neclintit; cum ar rămâne, altminteri, ca atribut, dacă se transferă și se schimbă. De aceea Fiul lui Dumnezeu devine Fiul omului, tocmai ca să rămână atributul neclintit. Fiind, deci, Fiu al lui Dumnezeu, a devenit Fiu al Omului, luând trup omenesc din Sfânta Fecioară, și nepărăsind atributul său de Fiu.

Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat ca să dăruiască din nou omului menirea pentru care l-a creat. Căci l-a creat după chipul său, cu rațiune și autodeterminare, precum și după asemănarea Sa, adică desăvârșit în virtuți, în măsura accesibilă firii omului; întrucât cele ce urmează sunt un fel de însușiri ale firii dumnezeiești, adică, lipsa de grijă, neîmpărtășirea gândului, deplinătatea, bunătatea, înțelepciunea,

6) Din recente lucrări românești consacrate Schitului Prodromul, a se vedea, în deosebi: Pr. Scarlat Porcescu, Știri inedite referitoare la zidirea bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul“ din schitul chinovial Prodrom de la Sf. Munte Athos, în „Biserica Ortodoxă Română“, CII, 1984, nr. 3-4, p.258-272; Idem, O ctitorie românească la Sfântul Munte Athos. Schitul Prodrom. 120 de ani de la sfințire, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei“, LXII, 1986, nr.4, p.73-103.

dreptatea și nestăpânirea de orice răutate. Așadar, Dumnezeu l-a adus pe om în starea de comuniune cu el, (deoarece l-a creat pentru nestrucăciune, pentru că prin comuniunea cu el l-a ridicat la nestrucăciune); fiindcă noi am alterat și am confundat însă caracteristicile chipului lui Dumnezeu prin călcarea poruncii, și după ce am trecut în latura răutății, am rămas neacoperiți de comuniunea Dumnezeiască. Care este potrivirea luminii cu întunericul? Prin urmare, ajunși în afara vieții, am căzut în stricăciunea morții.

Deoarece Dumnezeu ne-a oferit ceea ce era mai de preț și n-am păstrat, el se face părtaș celor mai căzute, adică firii noastre, ca prin el și în el, să reînnoiască starea după chip și asemănare, și să ne învețe viețuirea în virtute, pe care, prin el ne-a înlesnit-o s-o urmăm. De asemenea să ne elibereze de stricăciune prin comuniune cu viața, devenind începutul învierii noastre, și să reînnoiască vasul de lut stricat și zdrobit și să-l dezlege de tirania diavolului, chemându-ne la cunoașterea lui Dumnezeu. Să ne întărească încă și să ne instruiască în lupta contra tiranului prin răbdare și umilință.

Deci, „prin întrupare“ s-a oprit închinarea la demoni, creația s-a sfințit prin sângele dumnezeiesc, altare și temple ale idolilor s-au dărâmat, s-a sădit cunoașterea lui Dumnezeu, se adoră Treimea cea de o ființă, Dumnezeirea cea necreată, , unicul Dumnezeu adevărat, Creator al tuturor și Stăpân. Virtuțile sunt viețuite, nădejdea învierii s-a dăruit prin învierea lui Hristos, diavoli se tem de oamenii pe care-i avuseseră mai înainte în stăpânirea lor. Și este de admirat că, toate acestea s-au înfăptuit prin cruce, patimi și moarte. În tot pământul s-a propăvăduit Evanghelia cunoașterii lui Dumnezeu, care a învins pe potrivnici nu prin război sau arme sau oștiri, ci câțiva, goi, săraci și neânvățați, persecutați, loviți și dați morții, propovăduind pe cel răstignit cu trupul și mort, au biruit pe cei înțelepți și puternici, deoarece îi însoțea puterea atotbiruitoare a Celui răstignit. Moartea cea înfricosătoare, de mai înainte, s-a biruit, iar cel odios și cel urât acum se condamnă. Acestea sunt biruințele întrupării lui Hristos; acestea sunt manifestările puterii Sale. Întrucât nu a salvat doar un popor, ca prin Moise, din Egipt și din sclavia lui Faraon, despărțind marea. Ci, a izbăvit chiar din stricăciunea morții și a tiranului celui rău, și a păcatului, toată omenirea.

Și i-a izbăvit trecându-i spre virtute nu cu forța, nearzându-i, neporuncind să fie loviți cu pietre cei păcătoși, ci convingându-i cu blândețe și îndelungă răbdare să aleagă virtutea și să se nevoiască cu stăruință pentru aceasta și să fie mulțumiți. Mai înainte, când oamenii păcătuiau, erau pedepsiți cu lovituri, dar rămăneau tot în păcat, pe care-l și zeificaseră; acum se acceptă să primească lovituri, pentru evlavie și virtute, chinuri și moarte.

Slavă ție, Hristoase, Cuvântule al lui Dumnezeu și Înțelepciune și Putere și Atotțitorule Dumnezeu. Ce oare să-Ți oferim noi sărmanii pentru toate acestea? Toate sunt ale Tale și nu ceri nimic de la noi, decât mântuirea noastră, pe care tot Tu ne-o dai. Ție se cuvine recunoștință, că ne-ai dat viața și ne-ai hărăzit bineviețuirea, și din care căzând ne-ai adus din nou prin negrița Ta milostivire.

DE CE NE NUMIM CREȘTINI ?

Printre cuvintele pe care le avem ca fii ai Bisericii este și numele de „creștin ortodox“, pe care l-am primit odată cu taina sfântului Botez. Suntem creștini, pentru că noi credem în Dumnezeu Cel adevărat și în Iisus Hristos Mântuitorul nostru, pe care Părintele Ceresc L-a trimis în lume să ne mântuiască.

Sfântul Apostol Luca, în Faptele Apostolilor (11,26) povestește că Apostolul Barnaba l-a adus pe Saul la Antohia, unde a stat un an și acolo, întâia oară ucenicii s-au numit „CREȘTINI“.

Dacă deschidem Istoria Bisericii și Viețile Sfinților întâlnim pagini nenumărate care cuprind numele de „creștin“. În marile prigoniri sau persecuții împotriva creștinilor, judecătorii păgâni întrebau pe mucenici: „Cum te numești? Din ce țară ești? Aceștia răspundeau: „Sunt creștin. Patria mea este cerul“ și, cu toate chinurile la care erau supuși, răspundeau din nou: „noi suntem creștini. Noi credem în Domnul Iisus Hristos Cel Răstignit. Suntem creștini, suntem copiii de creștini“. De aceea, cei vechi prețuiau, în mod deosebit, numele de creștin care nu se poate asemăna cu nici una din bunătățile lumii. Pentru noi acest nume constituie averea noastră statornică pe care nimeni nu o poate răpi până la moarte. Cu el plecăm din această lume și ne vom prezenta în fața lui Dumnezeu. Omul poate schimba orice numire pământească, meserie, felul de viață, dar acest nume, ca pe o pecete sfântă, primită la Sfântul Botez, îl ducem la Tatăl. Acesta ne dă dreptul de a ne apropia totdeauna de Sfânta Euharistie, de Sfântul Potir, ca să primim merindea cea nepieritoare, care ne potolește foamea și setea duhovnicească. Numele de „creștin“ ne impune mari îndatoriri pe care trebuie să le îndeplinim în viața pământească, pentru a ne bucura de pacea și fericirea veșnică.

Creștinul trebuie să păzească și să iubească sfânta credință ortodoxă, ca pe cea mai prețioasă comoară, credința în Dumnezeu și în Sfânta Treime, să iubească Biserica și să stea cât mai mult întrânsa, să respire atmosfera rugăciunii cea plină de har, să se plece cu inima și cu sufletul sub binecuvântarea Bisericii. Trebuie să alunge din inima sa duhul mândriei și al iubirii de sine, întinarea, necurăția și răutatea, prefăcătoră, lăcomia, mânia și desfrânarea, căutând să fie potrivit pentru chemarea sau misiunea încredințată.

El este izvorul nesecat al bucuriei și fericirii credincioșilor. El a primit la botez această cinste de a se numi astfel, câștigându-și și dreptul de a folosi toate bunătățile cerești în locașul Bisericii, care împarte lumii atâtea daruri duhovnicești. Pentru creștinul ortodox Dumnezeu este Tatăl Cel din Ceruri și în toate clipele vieții sale, mai ales în cea mai amară, a morții, că are un Tată în ceruri, de la care poate să ceară cu credință cele folositoare. Creștinul adevărat nu se teme de moarte, de suferințe, de boli, știe că dacă le va primi, cu răbdare, le va suporta mai ușor. El știe că în clipele în care îl apasă o sarcină mai grea a păcatelor, poate alerga la Părintele Ceresc, și, îngenunchind, poate să ceară iertare. Acela Care a iertat pe tâlharul cel drept de pe Cruce și ne-a lăsat în Sfânta Evanghelie chipul Bunului Păstor, care îndreptează și cheamă pe cei rătăciți îl poate ierta și pe el.

Ca fiu al Părintelui Ceresc, el caută să-și împodobească sufletul cu cele mai frumoase virtuți, să împlinească porunca iubirii și să fie vrednic locaș al duhului care îl umple de bucurii duhovnicești. Să răspundă, cu toată grija la cuvintele Mântuitorului: „Căutați, mai întâi împărăția lui Dumnezeu și Dreptatea Lui și toate celelalte se vor adăoga vouă.“ (Matei VI, 33).

Preot David Popescu

SEMNL SFINTEI CRUCI (De ce și cum facem semnul Sf. Cruci?)

Poate că nimic nu este mai scump pentru sufletele și inimile noastre creștine, ca sf. cruce a Mântuitorului Nostru Iisus Hristos.

Este semn al iubirii dumnezeiești, al jertfei, al biruinței vieții asupra morții, stindard al luptei pentru mântuire și jertfelnicul cel mai sfânt pe care s-a vărsat sângele nevinovat al Fiului lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră, pentru noi toți, cei păcătoși. Armă dăruită nouă asupra puterii întunericului și scară pe care putem urca de pe pământ la cer. Aceasta suntem noi, creștinii. Aceasta este bucuria noastră, puterea, cinstea și lauda noastră, pecetea nădejzii mântuirii noastre.

Când vorbim despre Sfânta și dumnezeiasca Cruce a lui Hristos, gândul nostru se îndreaptă spre Golgota răstignirii și răscumpărării noastre și încercăm să căutăm, cu măsura inimilor - oceanul de dragoste și de prețuire pentru noi - zidirea Sa.

Cuprinși de simțăminte nespuse, ar trebui să îngenunchem cu toții, odată cu întreaga viață și istorie creștină, și să aprindem candela recunoștinței spre lauda și cinstirea Mântuitorului nostru, Care s-a jertfit pe Sine pe Cruce pentru fiecare din noi, pentru mine, pentru tine, pentru noi toți, dăruindu-ne bucuriile veacului viitor, ascultându-i cuvintele: „Iată ce am făcut Eu pentru tine, iar tu ce răspunzi la iubirea Mea?”

Și atunci, cu lacrimi amare de pocăință, să răspundem așa cum a murmurat tâlharul cel înțelept pe Muntele Căpățâni: „Pomeneste-mă, Doamne, când voi veni întru Împărăția Ta“.

De aceea, să sărutăm Crucea lui Hristos - acest semn al jertfei și al iertării, cu simțăminte de evlavie și de nădejde și de pe brațele ei, să ridicăm privirea spre Luceafărul Învierii, murmurând, o dată cu întreaga creștinătate: „Crucii Tale ne închinăm, Hristoase și Sfântă Învierea Ta o laudăm și o mărim“.

Să ne plecăm, să sărutăm și să ne închinăm în fața Crucii lui Hristos, cu simțăminte de credință, de cucernicie și de smerenie, întipărint în ființa noastră învățătura ce se revarsă dintr-însa.

În sfânta cruce se cuprinde întreaga teologie, întreaga jertfă de mântuire și răscumpărare. Ea reprezintă dovada și mărturia iubirii lui Dumnezeu, îndelunga Sa răbdare și suferința pentru fiecare din noi. Într-însa se cuprinde întreaga iconomie divină, pentru împăcarea noastră cu Dumnezeu.

Însăși forma ei, - cu cele două dimensiuni, reprezintă, prin verticală iubirea ce pornește din inima Părintelui Ceresc și coboară în lume, iar prin linia orizontală, iubirea noastră de aproapele și fratele nostru. omul. Aceste două linii, două brațe ale crucii, se întâlnesc în inima noastră, ca semn al biruinței mântuitoare.

La umbra crucii a crescut Biserica lui Hristos după Învierea și Înălțarea Sa la cer, și după trimiterea Sf. Duh deasupra ucenicilor și Apostolilor. La strălucirea ei s-au luminat și încălzit miile de mucenici și mucenițe, care trăiau, se închinau și mureau pentru Hristos și Evanghelia Sa, fără frică și cu bucurie zdrobitoare, primind cu răbdare nețărmată povara chinurilor și a durerilor.

Deci, învățătura crucii care spune că: „așa precum Hristos a intrat prin Golgota în slava Sa veșnică și dumnezeiască, tot așa și fiecare din noi vom merge la slava noastră veșnică, prin Golgota noastră pe care o primim prin suferințe, boli, necazuri, etc. cu credință și cu nădejde în harul lui Dumnezeu.

Cuvintele mântuitoare: „Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui“

(Matei 10, 22); „Oricine voiește să vină după Mine să-și ia Crucea sa și să-Mi urmeze Mie“ (Marcu VIII, 24), - aceste cuvinte - să răsune fără încetare în inimile noastre.

* * *

Și acum ne întrebăm de ce și cum să ne închinăm Sf. Cruci? De ce să nu iubim, să nu cinștim Sf. Cruce a lui Hristos, când vedem că numai printr-înșă ne putem mântui și cu dânsa putem să fim aproape de Hristos? Căci ea este semnul al cucerniciei și al biruinței, al jertfei Mântuitorului pentru toți. Ea este arma de apărare asupra diavolului și răutății. numai semnul ei are puterea de a ne feri de săgețile întunericului. Numai vederea și venerarea ei ne ajută și ne conduce pașii în viață. De aceea, să o purtăm cu noi totdeauna și pretutindeni. Ea ne-a sfințit și ne-a apărat copilăria, ne-a întărit tinerețea, ne-a binecuvântat familia și copii, ne-a răsplătit munca și ne-a sfințit viața. Ne-a îndrumat ca un luceafăr luminos pe cale a mântuirii. Tot ea ne va străjui mormântul atunci când Dumnezeu ne va chema la Dânsul.

Cu degetele noastre de lut, duse la frunte, la piept și la umeri, am închinat viața și nădejdea noastră lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul Nostru. Am așezat-o pe biserici, pe munți, la răscruce de drumuri, pe case și pe pereții caselor noastre. Am făcut-o din aur, din argint, din lemn, din piatră sau din pământ, am purtat-o la gât sau la piept, ca un semn al iubirii și dăruirii noastre pentru Hristos. O purtăm în inimile noastre și îngenunchem în fața ei cu credință și în nădejdea învierii și mântuirii noastre.

Pentru aceasta se cuvine a ne închina ei cu evlavie și cu adâncă încredere în ajutorul ei.

Preot David Popescu

